

Téma čísla:
MEDIACE

držitel prestižního ocenění
Právníký časopis ČR
2011 a 2012

6 2013

Bulletin advokacie

Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu) • Etický kodex advokáta – mediátora • Mediace v kontextu obč. soudního řízení • Advokáti ve světě mediace • Mediace ve velkých advokátních kancelářích • Speciální nabídka pojištění pro advokáty • Statistická komparace advokátní profese ve vybraných evropských státech •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ
KOMORA

Vše, co jste chtěli vědět o mediaci...

...čtěte na stranách 15 až 49.

**POKYNY
K REGISTRACI
A REZERVACI
UBYTOVÁNÍ
NA 6. SNĚM ČAK**
najdete na str. 6-9.

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **IMPAX**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovního, balného a DPH.
Advokátům a advokátním koncipientům
se rozesílá zdarma. S reklamací při
problémech s distribucí se obraťte
na pí Dvořákovou, e-mail dvorakova@cak.cz,
tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz
a v právních informačních systémech
spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 20. 6. 2013 v nákladu
15 050 výtisků.

Foto na obálce: Shutterstock.com
ilustrační foto: Shutterstock.com

Tisk: KAVKA PRINT a.s.
MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Antonín Mokry: **Nová výzva pro advokáty – mediace** 3

Aktuality

Upozornění pro advokáty a advokátní koncipienty postižené povodní..... 4
Ministr spravedlnosti Blažek a předseda ČAK Vychopeň:
Zlepšujeme podmínky pro práci advokátů ve věznicích 5
Informace k 6. sněmu ČAK 6
Pozvánka na kongres Law Tech 2013 8
Vyhlášen 9. ročník celojustiční soutěže Právník roku 2013..... 10
Materiály z 18. světového fóra mediálních center na webu ČAK
Martina Doležalová..... 11

z právní teorie a praxe

Články

Shrnutí 14
Role Ministerstva spravedlnosti při přípravě zákona o mediaci
Dana Prudíková, František Korbel 15
Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu)
Tomáš Horáček 17
Etický kodex advokáta – mediátora Martina Doležalová 21
Mediace v kontextu občanského soudního řízení Šárka Hájková 24
Několik úvah o odměně mediátorů za úspěch
Patrick Van Leynseele 26
Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci?
Robert Cholenský 29
Jednat nebo nejednat se stranami odděleně, to je otázka...
Thierry Garby 33
Advokáti ve světě mediace Dana Potočková 35
Mediace ve velkých advokátních kancelářích Vít Horáček 37
Rodinná mediace Daniela Kovářová 39
Mediace on-line v kontextu zákona o mediaci Lucie Gertner 41
Tlumočení v rámci mediace Štěpán Holub, Barbora Molnár 44
Role univerzity jako vzdělavatele v mediaci Lenka Holá 45

Z judikatury

Výběr ze zahraniční judikatury 48

Z odborné literatury

Jiří Herczeg: **Média a trestní řízení** (Jiří Jelínek) 50
Simona Stočesová: **Omyl v českém a zahraničním trestním právu**
(Pravoslav Polák)..... 52
Pavel Mates: **Správní uvážení** (Michal Mazanec) 52
Štefan Jančo: **Advokát Pavol Országh Hviezdoslav** (Petra Krtková) 54
Přečetli jsme za vás Jan Mates 55
Bulletin slovenskej advokacie přináší... 56

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Trhy jsou nervózní 58

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka	59
Z praxe výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů Marek Nespala	63
Speciální nabídka pojištění pro advokáty	67
Z jednání představenstva ČAK a ze společného jednání ČAK a SAK icha	68
Státní zástupce reaguje na úvodník předsedy ČAK Leo Foltýn	69

Z Evropy

Statistická komparace advokátní profese ve vybraných evropských státech Eva Indruchová	70
---	----

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	74
„Překážky a výkon mezinárodní byznysové advokacie na začátku 21. století“ – pozvánka na panelovou diskusi	75
Pozvánka na konferenci „Mediace 2013“ v Olomouci	76
Pozvánka na 16. Sportovní hry české advokacie	77
Pozvánka na CODEXIS GOLF TOUR 2013	77

Z právnické společnosti

Za JUDr. Milanem Davidem Václav Král	78
--	----

Nakonec

O kongresovém konání v zemi NOZ II. (Kdo řídí kongresové jednání) Petr Hajn	79
Kresba Lubomíra Lichého	80
Víte, že... Stanislav Balík	80

Inhaltsverzeichnis	81
Zusammenfassung/ Summary	82
Table of Contents	83

ŽIŽLAVSKÝ & PARTNEŘI
| advokátní kancelář | insolvenční správci |

**insolvence a restrukturalizace
korporací**

www.zizlavsky.cz

Instrukce autorům

**Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,**

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Nová výzva pro advokáty

– mediace

Proč by měli advokáti – mediátoři mít nad sebou dohled Komory? Proč je zapotřebí etický kodex mediátora-advokáta a proč by měl být začleněn do etického kodexu advokáta? To jsou jen některé otázky, které nastolilo přijetí zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci, v němž advokacie zaujala integrální místo a poslání.

Advokáti jsou nejbližší stranám, které se dostaly do právního sporu. Měli

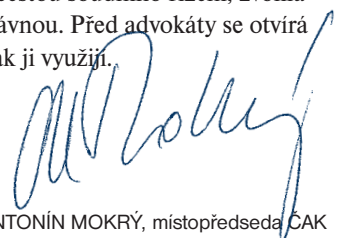
by dobře vyhodnotit, proč ta která strana zaujímá v konfliktu ten či onen postoj a často se jim daří vyhraněný postoj zmírnit a najít určité kompromisní řešení. Advokáti se tomu učí ve své každodenní praxi, neboť běžně vyjednávají za stranu, kterou zastupují. Mnozí advokáti přirozeně inklinují k tomu, aby si nejen dobře osvojili psychologii vyjednávání, ale i teorii a umění hledání a nalezení konsensu nebo takového řešení, které obě strany přijmou za své a s nímž se nakonec ztotožní. Mnohé strany takový výsledek sporu ocení více než obdržení soudního rozsudku, který se dostavil po letech strastiplného přešlapování po chodbách soudu a nervování se v soudní síni.

Alternativní metody řešení sporů jsou známé již dlouhou dobu a v některých částech světa jsou velmi populární a je zde již rozvinutá kultura tohoto řešení sporů. Většina populace ví, co může v rámci takového neformálního procesu očekávat a kam nebo na koho se obrátit. V oblasti rozhodování rozhodců jde o činnost v podstatě neregulovanou, rozhodce může vykonávat téměř každý. S mediací je tomu ve většině zemí obdobně. V oblastech, kde činnost rozhodců neměla dlouhou tradici, jako je Česká republika, nemá běžný občan příliš zkušeností s tím, jak funguje rozhodčí řízení, jak uzavírat rozhodčí doložky ke smlouvám, jaké jsou dopady rozhodčích nálezů. V rozhodčím řízení proto docházelo a stále dochází k mnoha neřešitelným situacím, kdy některá ze stran neobezřetně „naletí“ a dostane se do soukolí, z něhož není úniku a kde její práva nejsou dostatečně ochráněna. Často dochází ke konfliktům zájmu, kdy věc rozhodují subjekty, které strani pouze jedné straně sporu. Jen složitě a někdy vůbec se pak záležitost dá napravit opravnými prostředky před obecným soudem. Sekce

ADR při ČAK proto také usiluje o začlenění etických pravidel mediátora do platného advokátního stavovského kodexu a není sama. V Evropské unii již takový kodex existuje a některé mezinárodní advokátní organizace jej průběžně doplňují a zpřesňují. Aktuálně takový kodex vytvořila např. FBE (Federation des Barreaux d'Europe).

Protože v našich podmínkách jde u mediace o činnost málo známou, jevílo se jako vhodné řešení, aby určitý stupeň regulace pro mediaci zakotven byl, a také aby zde byl nastaven určitý požadovaný stupeň odborné přípravy, dosažené kvalifikace a morálních předpokladů pro výkon funkce mediátora tak, aby v tuto činnost získali občané důvěru již od samého počátku existence zákonné úpravy. V tomto směru může Komora sehrát důležitou roli, která bude jen ku prospěchu zájmům stran konfliktu. Bylo také důležité, aby profese mediátora nebyla oddělena od profese advokáta ve smyslu dohledu, tedy aby dodržování právních a etických pravidel pro činnost mediátora nevykonával subjekt státní, ale orgán samosprávný, oddělený od moci výkonné, neboť i zde by mohlo v určitých případech docházet k zásahům do nezávislosti a nestrannosti výkonu této funkce.

Svět se v současné době nachází ve zlomové situaci. Sociální jistoty a blahobyt, na něž si euroatlantická civilizace snadno navykla, začínají dostávat povážlivé trhliny, protože státní rozpočty se potýkají s nedostatkem finančních prostředků na chod justice. Snadný přístup ke spravedlnosti, na který občané spoléhali jako na samozřejmou službu poskytovanou státem, se stává drahým luxusem a občané začínají zjišťovat, že v kdysi dobře promazaném soukolí to začíná podezřele drhnout. I advokátní profese se ocitá na určitém rozhraní. Občané, ale i některé firmy omezují své náklady na služby, včetně právních, někdy nakupují právní pomoc u neoborníků a šarlatánů práva, vyhledávají právní rady na internetu anebo v one-stop stáncích některých obchodních domů. Hledání jiných cest, jak se domoci práva, cesta posunu k alternativním formám řešení sporů, jak se zdá, začne být stále aktuálnější a žádanější. Jestliže česká advokacie zvolila proaktivní cestu výchovy nové generace advokátů, kteří se naučí řešit spory i jinou než dosud zavedenou cestou soudního řízení, zvolila podle mého názoru cestu správnou. Před advokáty se otevírá nová výzva a je jen na nich, jak ji využijí.

JUDr. ANTONÍN MOKRÝ, místopředseda ČAK

Upozornění pro advokáty a advokátní koncipienty postižené povodní

VEDENÍ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY UPOZORŇUJE ADVOKÁTY A ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY, KTEŘÍ BYLI POSTIŽENÍ POVODNÍ, NA MOŽNOST VYUŽITÍ PŘÍSPĚVKŮ A PŮJČEK ZE SOCIÁLNÍ FONDY ČAK.

V úvahu připadá sociální příspěvek podle čl. 9 odst. 1 písm. a) usnesení ČAK č. 5/1999 Věstníku ve výši trojnásobku minimální mzdy. Příspěvek je nevratný.

Dále připadá v úvahu bezúročná půjčka až do výše 50 000 Kč podle čl. 14 odst. 1 písm. d) téhož usnesení.

Příspěvek i půjčka se poskytují na žádost, kterou je třeba odůvodnit.

✿ Vedení ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY VYZÝVÁ ADVOKÁTY, ABY V SOUVISLOSTI S POVODNĚMI ZVÁŽILI U POTŘEBNÝCH OSOB MOŽNOST POSKYTNUTÍ NALÉHAVÉ PRÁVNÍ POMOCI ZA SNÍŽENOU ODMĚNU ČI ZCELA BEZPLATNĚ.

Sokordia, s.r.o.
Dodavatel právního software

iSpis.cz

webové on-line služby pro advokáty

www.ispis.cz

- Lustrace osob v CEE
- Generování a rozesílání dopisů
- Hromadné el. platební rozkazy
- Datový trezor pro advokáty
- Hlídaní právních mocí řízení **ZDARMA**
- Právní kalkulačka **ZDARMA**
- Vyhledávání v judikatuře **ZDARMA**
- Datové zprávy na e-mail **ZDARMA**

Ministr spravedlnosti Blažek a předseda ČAK Vychopeň: Zlepšujeme podmínky pro práci advokátů ve věznicích

Předseda České advokátní komory Martin Vychopeň se obrátil na Ministerstvo spravedlnosti se žádostí o řešení technických nedostatků, se kterými se potýkali advokáti při práci s klienty ve věznicích a na které si při své práci dlouhodobě stěžovali. Nemohli totiž využívat žádné podklady pro jednání, které si do věznic přinesli v elektronické formě. Veškeré materiály pro jednání museli vždy tisknout.

„Měl jsem klienta, jehož případ se týkal rozsáhlé sítě obchodních společností, veškeré podklady, které bylo pro jeho obhajobu nutné projednávat, zabíraly tři plné aktovky spisů.

Pro zajímavost jsem spisy vážil, měly přes osm kilogramů,“ popsal jeden z mnoha případů advokát.

Ministr spravedlnosti Pavel Blažek pověřil řešením situace prvního náměstka Daniela Voláka, do jehož gesce spadá justiční i vězeňská část resortu. Po projednání možností s generálním ředitelem Vězeňské služby ČR Petrem Dohnalem začala Vězeňská služba ČR připravovat ve věznicích místnosti vybavené patřičnou technikou tak, aby bylo možné použít při jednání advokátů s klienty jak záznamy na USB disku, tak například na CD.

„Vězeňská služba ČR povoluje advokátům přinést si do prostor věznice vlastní USB či CD nosiče a současně dává k dispozici místnost s počítačem, který umožní pracovat s dokumenty v elektronické podobě. Tento počítač však není z bezpečnostních důvodů možné připojit ani na vnitřní síť Vězeňské služby ČR, ani na internet,“ vysvětlil 1. náměstek ministra Daniel Volák.

Doporučil také advokátům před jednáním v konkrétní věznici předem ověřit, zda tamní zařízení podporuje všechny technologie, které plánují při setkání s klienty využít.

Pracoviště vybavená počítači jsou advokátům k dispozici ve věznicích, včetně věznic vazebních, od 1. 5. 2013.

✿ icha
✿ Foto MARIE KURKOVÁ

POZVÁNKA NA 6. SNĚM ČAK

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

představenstvo České advokátní komory svolává **6. sněm České advokátní komory na den 11. října 2013 do Prahy.**
Na sněm jste srdečně zváni!

Místo konání sněmu: Kongresové centrum Clarion Congress Hotel Prague, Freyova 33, Praha 9 – Vysočany

Dopravní spojení: *pražská hromadná doprava* – trasa metra „B“, stanice Vysočanská, výstup směr nákupní galerie a přes ni do hotelu *autem* – viz mapka na webových stránkách hotelu – www.cchp.cz/rubrika/kontakt

Rámcový program sněmu (bude upřesněn ve sněmovním čísle BA č. 9/2013):

7.30 – 13.00 registrace účastníků sněmu

8.00 – 18.00 pracovní jednání sněmu

- Zahájení sněmu
- Zpráva o počtu přítomných advokátů
- Schválení pořadu jednání sněmu
- Volba předsednictva sněmu, jednotlivých komisí sněmu (volební, mandátová, návrhová)
- Úvodní slovo předsedy ČAK
- Vystoupení hostů
- Zahájení voleb do orgánů ČAK (představenstvo, kontrolní rada, kárná komise, odvolací kárná komise) v průběhu pracovní části sněmu – cca 10.30 - 13.30
- Zpráva předsedy ČAK o činnosti ve volebním období 2009-2013
- Zpráva předsedy kontrolní rady ČAK o činnosti KR
- Zpráva předsedy kárné komise ČAK o činnosti KK
- Zpráva předsedy odvolací kárné komise ČAK o činnosti OKK
- Zpráva předsedy zkušební komise ČAK o činnosti ZK
- Předložení návrhů jednotlivých usnesení sněmu, návrhy na usnesení z pléna, rozprava k jednotlivým návrhům s následujícím hlasováním o jednotlivých návrzích
- Ukončení voleb
- Obecná rozprava
- Zpráva návrhové komise
- Zpráva volební komise o výsledku voleb do orgánů ČAK
- Plánované zakončení pracovní části sněmu

20.00 společenská část sněmu

Výzva advokátům: neodkládejte svou registraci na sněm

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

snahou vedení České advokátní komory je zajistit po organizační stránce hladký a plynulý průběh 6. sněmu, který proběhne 11. 10. 2013 v Clarion Congress Hotelu v Praze.

Vedení ČAK proto vyzývá všechny advokáty, kteří se hodlají zúčastnit jednání sněmu, aby se řádně a v dostatečném časovém předstihu registrovali prostřednictvím registračního formuláře (*otiskěn níže, k dispozici i v elektronické podobě na úvodní stránce webu ČAK pod bannerem s logem 6. sněmu ČAK*).

Registrace přímo až v den a na místě konání sněmu bude samozřejmě také možná, ale může vzhledem k časově náročnému programu i k množství přichozích advokátů způsobit organizační problémy a vést ke zbytečnému zdržení hned na začátku jednání. A to si pochopitelně nikdo z organizátorů sněmu nepřeje.

Pouze včas zaregistrovaným účastníkům sněmu lze předem také zajistit (za výhodných podmínek pro ČAK) občerstvení na pracovní část sněmu a vstupenky na slavnostní zakončení sněmu s večerním společenským programem. Rezervace vstupenek na večerní program bude přijímána průběžně až do vyčerpání kapacity hotelu, i proto je vhodné se v předstihu registrovat a vstupenky na večer si v případě zájmu zarezervovat.

Upozorňujeme, že vstupenky na společenský večer budou vydávány při registraci na pracovní část sněmu, v den jeho konání, v době od 7.30 do 13.00 hodin.

Svou účast na 6. sněmu ČAK potvrďte registračním formulářem do 10. září 2013.

Kam zasílat vyplněný registrační formulář?

POŠTOU: sekretariát České advokátní komory, Národní tř. 16, Praha 1, 110 00

E-MAILEM: snem2013@cak.cz

DATOVOU SCHRÁNKOU: id n69admd

V Clarion Congress Hotelu Prague se bude pochopitelně řada z vás chtít, tak jako posledně, ubytovat. Opětovně ČAK vyjednala výhodné podmínky ubytování. K jeho rezervaci použijte formulář otiskžený na str. 7 tohoto BA nebo též umístěný pod bannerem s logem 6. sněmu ČAK na úvodní stránce webu ČAK.

POZOR: To, že si rezervujete za pomoci formuláře ubytování, neznamená, že jste zaregistrovaní na sněm. Věnujte pozornost případnému vyplnění obou formulářů a oba odešlete na správné adresy!

REGISTRAČNÍ FORMULÁŘ NA 6. SNĚM ČAK - 11. 10. 2013 - Clarion Congress Hotel Prague

Příjmení a jméno advokáta/advokátky:

Evidenční číslo advokáta/advokátky:

Adresa AK:

Telefon/fax:

Zúčastním se (zvolený výběr označte křížkem)

E-mail:

- pracovního jednání sněmu
 společenského večera sám/sama
 společenského večera s doprovodem

Datum:

Podpis advokáta/advokátky:

Pozn.: Vstupenky na společenský večer budou vydávány při registraci na pracovní část sněmu v hotelu Clarion v době od 7.30 do 13.00 hodin.

ISAK

Vyspělý, moderní
informační systém
advokátní kanceláře

- Systém nové generace
- Vyspělý Document management (DMS)
- Podpora MS Office a Outlook (Synchronizace, ukládání dokumentů)
- Datové schránky, Insolvenční rejstřík, Spisové služby soudů
- Pro Windows, Linux, iOS, iPad, iPhone, Android, BlackBerry
- Optimalizován pro intuitivní, rychlé a jednoduché ovládání

Zvyšte výkonnost a zisk vaší advokátní kanceláře. Multiplatformní, informační systém ISAK je vyvíjen speciálně pro advokátní kanceláře. Přináší novou dimenzi zpracování agendy advokátní kanceláře, automatizaci procesů správy spisů a následné fakturace. Zdokonaluje přehled provedených úkonů a výkonnosti právníků kanceláře.

Infolinka: 312 315 350

info@isak.cz

ISAK

www.isak.cz

LTEC
LAWTECH EUROPE CONGRESS
2013

E-DISCOVERY, FORENSICS & LEGAL TECHNOLOGY

21. - 22. října 2013, Clarion Congress Hotel Prague

Druhý ročník jedinečného kongresu ve střední a východní Evropě o elektronických důkazech, technologiích pro právníky a forenzním vyšetřování počítačů.

ŘEČNÍCI & PANELISTÉ

Radím Polčák

Ústav práva a technologií,
Masarykova univerzita

Chris Dale

e-Disclosure
Information Project

Yuval Ben Moshe

Senior Forensics Technical
Director, Cellebrite

Prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., LL.M.

Legislativní rada vlády České republiky,
soudní znalec

Jan Balatka

Senior Manager, Deloitte
Forensics

Dr. Jim Kent

CEO pro regiony Evropa, Střední
východ a Afrika, Nuix

TEMATICKÉ A DISKUSNÍ OKRUHY

Elektronické zjišťování pro soudní spory

Elektronické zjišťování v oblasti
kontinentálního a zvykového práva

Digitální vyšetřování a trestní stíhání

Rízení, rizika a dodržování předpisů
(Protikorupční strategie)

Zaregistrujte se nyní a ušetřete 50%

*Při registraci uveďte kód: CAK-18€3

ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

CODEXIS

Deloitte.

ROWAN
LEGAL

cellebrite
delivering mobile expertise

Symantec

Simple. Powerful. Precise.

epravo.cz

**fleet sheet's
final word**

UBYTOVÁNÍ V CLARION CONGRESS HOTELU PRAGUE (11. 10. 2013, 6. sněm ČAK)

Přímo v hotelu, v místě konání sněmu ČAK, bude možné se ubytovat za výhodných podmínek. Až do konce srpna 2013 platí pro účastníky 6. sněmu ČAK téměř padesátiprocentní sleva z původní ceny ubytování. Pro rezervace učiněné po tomto datu si hotel vyhrazuje právo cenu upravit. Proto doporučujeme zarezervovat si ubytování co nejdříve. V případě vyčerpání ubytovacích kapacit si budou muset účastníci zajistit nocleh sami.

Ubytování si hradí každý účastník sněmu individuálně.

Rezervační formulář na ubytování s heslem „6. sněm ČAK“ (otištěn níže, k dispozici i v elektronické podobě na úvodní stránce webu ČAK pod bannerem s logem 6. sněmu ČAK) zasilejte:

POŠTOU: rezervační oddělení Clarion Congress Hotel Prague, Freyova 33, Praha 9 – Vysočany, 190 00

FAXEM: +420 211 131 401

E-MAILEM: monika.roudnicka@clarion-hotels.cz

TELEFONICKY si můžete ubytování rezervovat na: +420 211 131 116 – 120 (uvedte heslo „6. sněm ČAK“)

REZERVAČNÍ FORMULÁŘ NA UBYTOVÁNÍ

11. 10. 2013; Clarion Congress Hotel Prague

Ceny pokojů:	Jednolůžkový Standard	1790 Kč	Dvoulůžkový standard	1990 Kč
	Jednolůžkový Executive	2570 Kč	Dvoulůžkový Executive	2770 Kč

Ceny jsou včetně bufetové snídaně, internetového připojení, místních poplatků a 15% DPH. Všechny pokoje jsou nekuřácké. Kuřácký prostor v hotelu je v Lobby baru Chronos. Veškeré rezervace musí být garantovány kreditní kartou. Bezplatné storno rezervace je možné učinit do 18 hodin dva dny před příjezdem. Pozdní storno či nedejzd bude účtován ve výši 1. noci rezervace.

Objednávám si závazně ubytování u příležitosti 6. sněmu ČAK

Jméno a příjmení:

Příjezd: Odjezd: Počet pokojů:

Typ pokoje: (zvolenou variantu zaškrtněte křížkem) Jednolůžkový Standard Dvoulůžkový standard
 Jednolůžkový Executive Dvoulůžkový Executive

Společnost/plátce: Datum:

Adresa: Podpis:

Tel./ fax:

E-mail:

Sdělte detaily o kreditní kartě, která slouží pouze pro garanci této služby

Kreditní karta (zaškrtněte) AMEX MASTERCARD VISA DINERS

Číslo karty: Platnost: CVC (3-místný kód na zadní straně karty):

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ vyhlášují

9. ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

právníkroku 2013

Komora č.
evropský komise § korporace
lhůta ombudsman
Česká republika spravedlnost o.s.ř.
zákoník agenda ministr prestiž parlament
katedra zákon JUDr. ocenění
Právník spor znění
galavečer kancelář senát zástava pracovní
advokacie čl. hlava koncipient tradice
dvůr obchodní zaměstnavatel restituice žalobce
PF UK Ústavní soud povinný
o.s.ř. 2013 význam odst.
ústava promlčení systém
roku
ex řád státní zastupitelství trestní
restituce univerzita EPRAVO.CZ
Nový občanský zákoník
mezinárodní tr.ř.

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Partneři soutěže:

- Soudcovská unie ČR
- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Jednota českých právníků

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoli právnícké profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právníká síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 15. 5. 2013 do 31. 10. 2013.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2013 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právníckých periodikách.

*Společně jsme založili tradici,
kterou si právnícký svět zasloužil!*

Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem v lednu 2014. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2013.

Stálé kategorie soutěže

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Správní právo
- Rodinné právo
- Právo informačních technologií
- Insolvenční právo
- Lidská práva a právo ústavní

Stálé kategorie se zvláštními kritérii

- Právník roku (pro mladé začínající)
- Ocenění PRO BONO
- Právníká síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)

Mercedes-Benz

BANG & OLUFSEN

Materiály z 18. světového fóra mediačních center na webu ČAK

**VE DNECH 6. – 8. 6. 2013 SE NA ČESKÉ
ADVOKÁTNÍ KOMOŘE KONALA KONFERENCE
SVĚTOVÉHO FÓRA MEDIAČNÍCH CENTER UIA.**

Světové Fórum mediačních center bylo založeno v roce 2001 Komisí pro mediaci a prevenci sporů UIA (UIA = významná mezinárodní organizace advokátů se sídlem v Paříži). Spojuje a sjednocuje nejvýznamnější centra v obchodní mediaci a ADR (= alternativní řešení sporů) celého světa a nabízí příležitost k výměně názorů na vývoj v ADR a nejlepších praxí.

Setkání v Praze bylo již v pořadí osmnácté od jeho založení; účastníci se ho renomovaní mediátoři a specialisté na ADR co-by mluvčí jednotlivých panelů. Středem zájmu byla tentokrát zejména mediace pro banky a finanční instituce, mediace ve sportu, otázka success fee v mediaci, spotřebitelská mediace, on-line mediace a prevence sporů.

Nedílnou součástí byla též interaktivní diskuse mezi účastníky panelu a panelisty orientovaná na praktické otázky související se zakládáním mediačních praxí a vůbec souvisejících s mediací.

Materiály týkající se jednotlivých panelů konference najdete na webových stránkách Komory www.cak.cz pod oddílem Mediace – Aktuality. Další informace o 18. konferenci Světového fóra mediačních center UIA v Praze přinese i letní dvojčíslo Bulletinu advokacie.

❖ JUDr. MARTINA DOLEŽALOVÁ, vedoucí sekce ADR ČAK

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

ID datové schránky: g3jhyji

www.advokanc.de

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

advokat@advokanc.de

inzerce

Šámal a kol.

Trestní řád Komentář, 7. vydání

Vázané s přebalem, 3 svazky, 4 720 s.
cena 6 990 Kč, obj. číslo EVK16

- podrobný komentář k trestnímu řádu od renomovaného kolektivu autorů
- reaguje na zásadní změny v oblasti trestního práva – přijetí nového trestního zákoníku a také zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- autoři přihledli ke všem novelizacím trestního řádu a v návaznosti na to doplnili a pozměnili komentář k jednotlivým ustanovením
- doplněn bohatou judikaturou

Roztočil/Hrůšová/
Lachmann/Potěšil

Stavební zákon Komentář

Vázané v plátně, obj. číslo BK29
Připravujeme na druhou polovinu června

- publikace usiluje o stručné komentáře jednotlivých ustanovení mící k jádru nejasností, které se při aplikaci zákona mohou objevovat
- podrobně zpracovává dosavadní judikaturu Nejvyššího správního soudu, Ústavního soudu a jiných soudů
- obsahuje také zveřejněné metodické pokyny a příručky Ministerstva pro místní rozvoj a Ústavu územního rozvoje

Kasíková/Kučera/Plášil/Šimka/
Jirmanová/Hubáček

Exekuční řád Komentář, 3. vydání

Vázané v plátně, obj. číslo EKZ133
připravujeme na druhou polovinu června

- komentář reaguje na rozsáhlé novely v letech 2010 až 2013, které výrazným způsobem změnily samotný průběh exekučního řízení a provádění exekuce
- mapuje bohatou judikaturu Ústavního soudu, Nejvyššího soudu i krajských soudů, která má vliv na exekuční praxi
- obsahuje vedle podrobného komentáře zákona i výklad jeho prováděcích předpisů

Objednávejte se slevou
v eShopu na www.beck.cz

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Jungmannova 34, 110 00 Praha
tel.: 273 139 219, fax: 273 139 245, e-mail: beck@beck.cz

Novinka

REKODIFIKACE soukromého práva

Komplexní systematický pohled
na zásadní změnu českého právního řádu

Podrobné srovnání právních předpisů
před a po rekodifikaci soukromého práva

✉ klientske.centrum@atlasconsulting.cz

☎ +420 596 613 333

www.codexisadvokacie.cz

CODEXIS® ADVOKACIE

Evropský právní informační systém

To nejlepší z tištěného Bulletinu advokacie
a mnoho dalšího, co se do časopisu už nevešlo!

www.bulletin-advokacie.cz

z právní teorie a praxe

ČLÁNKY

Role Ministerstva spravedlnosti při přípravě zákona o mediaci	15
Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu)	17
Etický kodex advokáta – mediátora	21
Mediace v kontextu občanského soudního řízení	24
Několik úvah o odměně mediátorů za úspěch	26
Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci?	29
Jednat nebo nejednat se stranami odděleně, to je otázka.....	33
Advokáti ve světě mediace.....	35
Mediace ve velkých advokátních kancelářích	37
Rodinná mediace.....	39
Mediace on-line v kontextu zákona o mediaci	41
Tlumočení v rámci mediace	44
Role univerzity jako vzdělavatele v mediaci	45
Z JUDIKATURY.....	48 – 49
Z ODBORNÉ LITERATURY	50 – 56

SHRNUTÍ

Dana Prudíková, František Korbel: Role Ministerstva spravedlnosti při přípravě zákona o mediaci

Autoři, ředitelka legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti a náměstek ministra spravedlnosti, popisují mnohaletou a obtížnou přípravu a proces přijetí zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci, na kterých se z titulu svých pozic významně podíleli. Shrnují také základní principy, jež zákon o mediaci obsahuje, a roli Ministerstva spravedlnosti a České advokátní komory na poli mediace (vedení seznamu zapsaných mediátorů, organizace zkoušek mediátorů a zajišťování dohledu nad dodržováním jejich povinností).

Tomáš Horáček: Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu)

Mediace jako alternativní metoda je postavena na principech, jejichž dodržování je významné z hlediska praktického uplatňování i obecného pochopení tohoto způsobu řešení sporů. Příspěvek pojednává o vybraných základních principech mediace a podrobně zkoumá, jak se tyto principy uplatňují a projevují v nové právní úpravě provedené zákonem č. 202/2012 Sb., o mediaci. Zvláštní pozornost je věnována zejména principům dobrovolnosti a důvěrnosti mediace.

Martina Doležalová: Etický kodex advokáta – mediátora

Článek se snaží o porovnání odlišností v profesi mediátora a advokáta, který je zároveň mediátorem, a o odůvodnění etických pravidel, na základě kterých by se řešily některé specifické otázky tohoto postavení, a to s přihlédnutím k Evropskému etickému kodexu mediátora, který přijala EU v roce 2008. Uvažovaný Etický kodex advokáta – mediátora by měl reagovat na tyto odlišnosti a být závazným vodítkem pro praktikující advokáty – mediátory i s ohledem na jejich kárnou odpovědnost, založenou zákonem o mediaci.

Šárka Hájková: Mediace v kontextu občanského soudního řízení

Zákon o mediaci se v mnoha aspektech prolne s občanským soudním řízením. A to ať už co do možného (alespoň v určitém rozsahu) odběmenění soudů v důsledku úspěšnosti mediačního procesu, či co do vlivu institutů zavedených touto novou právní úpravou. V tomto ohledu je třeba se zabývat dopadem zahájení a ukončení mediace na civilní proces, účinky povinnosti mlčenlivosti na možnost tvrzení a dokazování v řízení před soudem, stejně tak jako zakotvením nového druhu nákladů řízení a dalšího důvodu pro nepřiznání náhrady nákladů a také, samozřejmě, zcela novým institutem.

Patrick Van Leynseele: Několik úvah o odměně mediátorů za úspěch

Tradičně měli mediátoři zakázáno účtovat „odměnu za úspěch“ nebo „nepředvídanou odměnu“. Tento článek argumentuje, že takový celkový zákaz postrádá

smysl. Mediační předpisy a etické předpisy pro mediátora by neměly stranám a mediátorovi bránit, aby se dohodli na nějakém druhu vyšší odměny v případě úspěšného výsledku mediace. Existují limity/omezení. Zejména pokud by odměna mediátora měla tvořit procentní sazbu z částky vyrovnání, mělo by to zůstat znemožněno. Avšak pokud se zájmy mediátora rovnají zájmům stran, neměl by pro mediátora existovat zákaz účtovat vyšší odměnu v případě úspěchu.

Je nutné, aby byl mediátor zcela transparentní ohledně systému, který navrhuje, což zahrnuje povinnost poskytnout stranám vysvětlení a ujistit se, že chápou pro a proti systému odměňování.

Robert Cholenský: Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci?

První část tohoto článku je věnována obecným otázkám spojeným s odměňováním mediátora podle naší právní úpravy. Druhou část věnují jednotlivým příkladům toho, jak může být určena odměna mediátora, aby způsob jejího stanovení byl v souladu se zákonem o mediaci a jeho principy. V této druhé části vycházíme též z mediační praxe v jiných zemích. Druhá část tohoto článku se též zabývá tím, jak vhodně nastavit určení odměny mediátora za úspěch, aby odrážela i hodnotu předmětu mediační dohody. Tím umožňuje stranám konfliktu ušetřit finanční prostředky, pokud mediace neskončí dohodou, a zároveň zajišťuje, že se mediátor necítí nedocenen, pokud díky svým schopnostem pomohl stranám k uzavření mediační dohody významné hodnoty.

Thierry Garby: Jednat nebo nejednat se stranami odděleně, to je otázka...

Oddělená jednání (caucusy) jsou jedním z nejučinnějších nástrojů mediátora. Mohou ale ohrozit důvěru stran v mediační proces nebo v mediátora samotného. Oddělená jednání mohou bránit stranám ve vlastním hledání řešení. Tento článek se zabývá klady a zápory oddělených jednání a otázkou, zda a kdy k nim přistoupit. Záměrem je pomoci mediátorům a advokátům stran využít tuto, byť nebezpečnou, techniku co nejlépe.

Dana Potočková: Advokáti ve světě mediace

Autorka podtrhuje význam praktické přípravy na výkon role mediátora. Upozorňuje na úskalí, kterým advokáti – mediátoři mohou zpočátku své mediační praxe čelit. V druhé části příspěvku se věnuje přítomnosti právních zástupců při mediaci. Poukazuje na odlišné mediační paradigma v řešení sporu, které vyžaduje od advokáta jiný přístup v reprezentaci klienta.

Vít Horáček: Mediace ve velkých advokátních kancelářích

Článek krátce shrnuje hlavní otázky a praxi spojenou s mediací ve velké advokátní kanceláři. Autor poukazuje na některé zásadní otázky, které by měly být řešeny nejen vůči stranám mediace, ale také interně v advokátní kanceláři. Zároveň jsou zmíněna doporučení pro mediaci vycházející z praxe.

Daniela Kovářová: Rodinná mediace

Rodinná mediace je specifickou formou mediace, která nejčastěji řeší spory o děti a majetkové spory

mezi příslušníky rodiny. Charakteristickým znakem rodinné mediace jsou emoce a vzájemná osobní zášť účastníků konfliktu, kterou musí mediátor přetavit na spolupráci. Významným pomocníkem v tomto procesu je oproti ostatním typům mediace čas a nové vztahy, které bývalí partneři navázo.

Lucie Gertner: Mediace on-line v kontextu zákona o mediaci

Článek v úvodu definuje metodu mediace on-line a zabývá se otázkou, ve kterých případech je mediace on-line vhodnou metodou řešení sporu. Je tomu tak zejména v případech, kdy jsou strany sporu od sebe nebo od mediátora geograficky vzdáleny, je-li sporné, podle jaké jurisdikce by se měl spor řešit, samotný spor vznikl při objednávce/nákupu zboží nebo služeb po internetu, dále pokud problémy se stanovením harmonogramu postupu smírného řešení sporu zneumožňují stranám zúčastnit se tradičního mediačního řízení, nebo se strany obávají, že by při osobním kontaktu mohlo dojít k dalšímu konfliktu, ale přesto mají zájem řešit spor smírnou cestou.

Mediace on-line je vhodnou metodou řešení sporů z důvodu její rychlosti, možnosti přístupu k informačním technologiím po dobu dvaceti čtyř hodin denně a mezinárodního pokrytí s širokým záběrem. Druhým klíčovým bodem, kterým se stať zabývá, je otázka, zda je možné použít výlučně metodu mediace on-line v rámci českého zákona o mediaci, či nikoli. Autorka dochází k závěru, že metoda mediace on-line splňuje veškeré obecné zásady mediace jako je nestrannost, povinnost zachování mlčenlivosti, transparentnost a spravedlnost mediačního procesu, efektivita a kvalita mediace. Určité problémy vidí v samotném průběhu mediačního řízení v případě, že by strany nedisponovaly potřebnou technikou. Závěrem uvádí, že problémy by rovněž mohlo činit ustanovení občanského soudního řádu, které požaduje setkání stran sporu s mediátorem v případě, že jej nařídí soud.

Štěpán Holub, Barbora Molnár: Tlumočení v rámci mediace

Autoři (první je advokát a mediátor a druhá je překladatelka a tlumočnice) shrnují pravidla, za nichž může být přítomnost tlumočnicka u mezinárodní mediace přínosem. Jsou jimi: neutralita tlumočnicka, zajištěná i tím, že jej ani neplatí, ani nevybírají strany, ale mediátor, dále empatičnost tlumočnicka a s dostatečným předstihem provedená pečlivá příprava ve spolupráci s mediátorem.

Lenka Holá: Role univerzity jako vzdělavatele v mediaci

Konec 20. a počátek 21. století lze v Evropě bez nadsázky označit za období hledání nových forem spravedlnosti, které doplnily (příp. nahradily) některé tradiční postupy. Jednou z možností je mediace. V souvislosti s tím hledáme ty nejlepší podmínky pro rozvoj kompetencí mediátorů. Článek se zabývá rolí univerzit jako vzdělavatele v mediaci. Po uvedení do problému přinášíme základní přehled vzdělávání v mediaci u nás, primárně z pohledu systémového než historického, a aktivit jednotlivých vzdělavatelů. Vyústěním článku jsou úvahy nad rolí univerzity jako nositele rozvoje metody a vzdělávání v mediaci.

Role Ministerstva spravedlnosti při přípravě zákona o mediaci

Mgr. et Mgr. DANA PRUDÍKOVÁ, Ph.D., Mgr. FRANTIŠEK KORBEL, Ph.D.

I. Úvod

Za dobu práce na Ministerstvu spravedlnosti jsme připravili již několik desítek právních předpisů, které se v současné době s větším či menším úspěchem snaží obstát v praxi. Jedná se o předpisy různé důležitosti, délky i kontroverze. Za mnohé lze jmenovat rekodifikaci trestního i soukromého práva, souhrnnou novelu OSŘ, dvě velké novely exekučního řádu, reformu kárného řízení v zákoně o soudech a soudcích, nový zákon o obětech trestných činů či právě vznikající zákon o státním zastupitelství. Z hlediska rozsahu a významu má nepochybně prvenství nový občanský zákoník a na něj navazující zákony.

Pokud přemýšlíme o zákonu o mediaci, tak by si s troškou nadsázky zasloužil prvenství v poměru jeho rozsahu a náročnosti schvalování. Pouhých 39 paragrafů tohoto zákona se stalo nejen odborným oříškem, ale v mnohém – a často celkem zbytečně – i jádrem politického sporu. Zákon o mediaci aspiruje na prvenství co do počtu projednávání Legislativní radou vlády a stranou nemohou zůstat ani kontroverze provázející ho během projednávání parlamentem. Co bylo toho příčinou a co vlastně předcházelo vyhlášení návrhu zákona ve Sbirce zákonů?

II. Přípravy zákona ve funkčních obdobích Jiřího Pospíšila

O přípravě zákona o mediaci se na ministerstvu začalo poprvé přemýšlet v roce 2007, po nástupu ministra Jiřího Pospíšila v první a druhé Topolánkové vládě. Institut mediace dobře zapadal do snah o reformu justice, neboť přesouval vedení sporu mimo soudní soustavu, čímž měl odbřemnit soudy a zrychlit řízení. Zároveň účastníkům nabízel ekonomicky výhodné, vstřícné a dobrovolné řešení.

Na formování představ ministerstva měly svůj vliv zahraniční zdroje, zejména rakouský Zivilrechts-Mediations-Gesetz

(ZivMediatG) z roku 2004, slovenský zákon č. 420/2004 Z. z., o mediácii a o doplnení niektorých zákonov, a dále též ustanovení o mediaci v německém a francouzském civilním procesu. Zajímavé praktické poznatky nám tehdy dodal (česko)německý soudce Pavel Springer, který předložil výzkumy z německých univerzit, že po zavedení možnosti soudů iniciovat mediaci v německém civilním procesu od 1. 1. 2002 se ukázalo zhruba 20 % případů vhodných k mediaci, a v těchto případech se následně podařilo až v 70 % uzavřít dohodu. Z toho v dalších 80 % případů došlo po uzavření mediační dohody k dobrovolnému plnění, aniž by byla nutná exekuce.

V průběhu roku 2007 byly diskutovány základní teze budoucí právní úpravy. Patřily mezi ně **oblasti práva, v nichž bude moci být mediace prováděna, požadavky na osobu mediátora, požadavky na vedení mediačního procesu, účinky mediační dohody, povinnost či dobrovolnost mediace, její vazby na soudní řízení, financování** a další. Koncem roku 2007 byl představen první paragrafový návrh.

Do připomínkování návrhu se poté zapojilo množství externích expertů, akademiků, soudců i praktických advokátů a mediátorů. Dokončen byl v prosinci 2008 a poté byl předložen vládě k projednávání v jejich poradních orgánech. I v této fázi byl návrh několikrát zásadně přepracován. Topolánková vláda jej již nestihla schválit a Fišerův kabinet měl zřejmě jiné starosti (v té době jsme na ministerstvu nebyli).

Jak jsme již naznačili, návrh zákona byl třikrát projednáván v Legislativní radě vlády. Projednávání návrhu bylo přerušováno zejména kvůli nepochopení tohoto, v českém právním řádu nového institutu, a jeho zaměňování s vykonatelným prétorským smírem. Velké pochyby panovaly kolem osoby mediátora jako osoby soukromého práva, jeho postavení a možností vyřešit spor. Mnozí totiž vnímali mediaci jako novou formu řízení – panovalo přesvědčení, že spory je nezbytné v souladu s tradicí kontinentálního práva rozhodovat autoritativně a že výsledkem mediace má být vykonatelný exekuční titul. Padaly dotazy, zda bude proti mediační dohodě přípustná ústavní stížnost či jiné opravné prostředky, a varovalo se před tím, že alternativní řešení sporů může vést k omezování přístupu ke spravedlnosti před soudem.

Po opětovném nástupu ministra Pospíšila se začal celý koncept mediace znovu promýšlet a dospělo se k názoru, že je škoda, aby institut, který v zahraničí velmi dobře funguje, zůstal v českém právním řádu opominut. Bylo rozhodnuto, že se využije příležitost související s implementací směrnice o přeshraniční mediaci a podmínky mediace se při té příležitosti nastaví i pro mediaci podle českého práva. Tím jsme se ocitli opět na začátku. Celou koncepci návrhu zákona včetně promítnutí evropské legislativy tak bylo třeba opětovně zvážit a přepracovat.

Nejprve bylo třeba zamyslet se nad legislativním způsobem úpravy mediace. Tj. vydiskutovat, zda se půjde cestou zcela nového zákona, nebo zda nepostačí novela zákona č. 629/2004 Sb., o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, případně OSŘ. Někteří členové pracovní skupiny navrhovali upravit nejenom registrovanou mediaci, ale rovněž mediaci neregistrovanou (například zvláštním smluvním typem v občanském zákoníku), příp. registraci vůbec neřešit a vymezit pouze základní principy mediace, čímž by mohlo dojít k pozitivnímu rozšíření dopadu mediace smluvní cestou mimo zákonnou úpravu. Značné spory v přípravné skupině mezi mediátory – advokáty a mediátory – neadvokáty vyvolávala také otázka správních kompetencí České advokátní komory.

Je zřejmé, že možnosti, jak celou situaci řešit, bylo více a zvolené řešení, které je promítnuto do zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, reflektuje snahu o takovou úpravu, která maximálním možným způsobem umožní mediace na co nejširší množství sporů a stanoví podmínky pro kvalitní výkon činnosti mediátora.

III. Schválený zákon o mediaci

Průběh mediace je ve schváleném zákoně cíleně upraven pouze rámcově v minimální nezbytné míře (zahájení a ukončení mediace, podmínky pro zápis do seznamu mediátorů, povinnosti zapsaného mediátora, vztah k soudnímu řízení, které se týká předmětu mediace, základní zásady mediace, přestupky a jiné správní delikty na úseku mediace, působnost Ministerstva spravedlnosti a ČAK v této oblasti). Detailnější procesní úprava by neodpovídala charakteru mediace jako neformálního jednání.

Časté dotazy při přípravě zákona padaly na **dobrovolnost mediace**. Již při prvním projednávání návrhu se diskutovalo, nakolik má být mediace pro účastníky povinná, čili zda má mít soud možnost mediaci nařídit. Převládá názor vyjít z principu dobrovolnosti mediace s tím, že jediné, co by mohlo být nedobrovolně nařizováno, je první schůzka u mediátora, o níž by mohl rozhodnout soud. Tato první schůzka nemusí nutně být o mediaci jako takové, neboť má sloužit zejména k tomu, aby se účastníci dozvěděli o smyslu, cílech a možnostech mediace. Myšlenka umožnit soudům nařizovat účast přímo na mediaci má svá úskalí, neboť pokud strany nejsou ochotny komunikovat vůbec a účastnily by se jí pouze z povinnosti, nesplnila by mediace svůj účel a jednalo by se o zbytečné umělé prodlužování soudního řízení, včetně nákladů soudního řízení a v neposlední řadě i psychické zátěže účastníků. Princip dobrovolnosti se promítá v řešení, že pokud se účastníci dobrovolně po absolvování první informativní schůzky rozhodnou, že se chtějí mediace účastnit, mohou s mediátorem uzavřít dohodu o provedení mediace.

Dalším úskalím bylo **stanovení kvalifikačních předpokladů** pro výkon funkce mediátora. V prvním návrhu zákona byl stanoven požadavek na minimálně vyšší odborné vzdělání mediátora, další verze návrhů již požadovaly vysokoškolské vzdělání. Původní návrhy byly motivovány přesvědčením, že vysokoškolské vzdělání není zárukou empatie ani schopnos-

ti komunikace, což jsou základní požadavky na osobu mediátora, jehož úkolem je beznátlakově přimět strany k jednání a následnému smírnému řešení jejich sporu. Posléze však převážil názor, že mediátor by měl být vysokoškolák mimo jiné i proto, aby požíval u stran dostatečný respekt.

V průběhu legislativního procesu byly zaznamenány i snahy, aby mediátorem mohl být výhradně právník. V určitých fázích projednávání se dokonce předpokládalo, že pokud by o nařízení mediace rozhodoval soud, mohl by mediátorem být, vyjma rodinněprávních sporů, pouze advokát. Tato snaha pramenila z obavy, aby zvolený mediátor byl schopen dovést strany k takovému řešení, které bude pro následný soudní smír přijatelné dle OSŘ, tj. v souladu se zákony.

V tomto smyslu se trošku v nadsázce hovořilo o tzv. „supermediátorovi“, či „mediátorovi vyšší kategorie“, který jako jediný by byl oprávněn spolupracovat se soudy, což by dle některých kolegů znamenalo určitou nevyváženost až diskriminaci „obyčejných“ zapsaných mediátorů. V parlamentu však prošel pozměňovací návrh, že právnické vzdělání není nutné a že strany i soud se mohou při výběru mediátora dostatečně orientovat podle údajů uvedených ve veřejně přístupném seznamu, a pokud je předmětem jejich sporu odborně komplikovaná věc, vyberou si mediátora nejen podle jeho specializace, ale i podle jeho vzdělání.

Dalšími otázkami byly **odpovědnost mediátora za soulad obsahu mediální dohody s právem a přímá vykonatelnost mediální dohody**. Je přitom patrné, že neprávnik těžko může nést odpovědnost za soulad mediální dohody s platným právem či sepisovat vykonatelné dohody. Bylo tedy třeba zodpovědět dotaz, zda účelem mediace má být uzavření dohody, která je nutně v souladu s platným právem, či dohody, kterou budou účastníci respektovat, díky čemuž bude zabráněno soudnímu sporu. V tomto smyslu se ocitlo ministerstvo „mezi dvěma ohni“ – na jedné straně soudcovský a advokátní tlak na to, aby byly uzavřené dohody co možná perfektní, včetně odpovědnosti mediátora za soulad dohody s právem, a na druhé straně snaha dosavadních neformálních mediátorů otevřít mediaci i neprávnikům, kteří mohou vložit do mediace i neprávnický know-how, založené na osobnostních předpokladech jednotlivce. Nakonec převážil názor, že mediace by neměla být profesí zasvěcenou pouze právním expertům a že se jedná o multioborovou aktivitu, kterou není třeba nutně uzavírat absolventům jiných oborů, než je právo. Navíc za situace, kdy je toto řešení standardní i v jiných státech a požadavek na zajištění přímé vykonatelnosti uzavřené dohody požadovaný evropskou směrnicí lze již nyní zajistit prostředky platného práva, a to konkrétně prostřednictvím soudního smíru či notářským zápisem s doložkou přímé vykonatelnosti.

Důležité nejenom pro budoucí mediátory, ale i případné strany sporu bylo zajistit **kvalitní výběr osobností**, které budou mediaci provádět. V prvotních návrzích se počítalo s tím, že mediátorem se bude moci stát pouze osoba, která splní požadované vzdělání a složí předepsanou zkoušku u akreditovaného vzdělávacího zařízení. Vzhledem k organizační náročnosti bylo od této varianty upuštěno a později předkládané návrhy již počítaly s tím, že zkoušky mediátorů bude provádět Ministerstvo spravedlnosti (později také Česká advokátní

komora), a že není rozhodné, jak uchazeč dosáhne požadovaného vzdělání. Podrobnosti zkoušky ministerstvo precizovalo vyhláškou.

IV. Role Ministerstva spravedlnosti a ČAK

Role ministerstva na poli mediace se nelimituje pouze na legislativní aktivity. Kromě přípravy zákona o mediaci a prováděcí vyhlášky plní ministerstvo ještě další úkoly, mezi které patří například vedení seznamu zapsaných mediátorů či organizace zkoušek mediátorů a zajišťování dohledu nad dodržováním jejich povinností. Podle původního plánu mělo ministerstvo toto organizovat samostatně pro všechny mediátory v seznamu, podobně jako to činí pro insolvenční správce. V průběhu legislativního procesu však Česká advokátní komora přišla s návrhem, že vzhledem ke svému poslání jako samosprávné stavovské organizace, sdružující advokáty, bude správu svých členů, kteří jsou současně mediátory, vykonávat sama. Podle stávající právní úpravy tedy jak zkoušky, tak dohled nad mediátory – advokáty vykonává Česká advokátní komora pro své členy samostatně.

V tomto smyslu jsme zaznamenali obavu mediátorů – neadvokátů z rozdílného přístupu mezi jednotlivými kategoriemi budoucích mediátorů. Měli za to, že členové České advokátní komory vzhledem k jejich organizovanosti budou zvýhodněni oproti dalším mediátorům, jimž společná komora chybí. Obraceli se tedy na ministerstvo s požadavkem zajištění jednotného přístupu a nediskriminace. V tomto smyslu jsme byli nuceni rozptýlit podezření, že vzhledem k dlouhodobé úzké spolupráci s Českou advokátní komorou, pro kterou je

Ministerstvo spravedlnosti tradičním partnerem, budou mít uchazeči o mediaci z řad neadvokátů horší postavení.

Další oblastí, kde musí Ministerstvo spravedlnosti úzce spolupracovat s Českou advokátní komorou, je dohled nad výkonem činnosti mediátorů a sankce za případné porušení pravidel. Rovněž zde jsou oba subjekty relativně samostatné, nicméně i zde bude nutná úzká koordinace tak, aby mediátor – advokát i mediátor – neadvokát za porušení povinností, které jsou mu právní úpravou svěřeny, odpovídal podobným způsobem. Vzhledem k tomu, že činnost mediátorů je v České republice teprve v plenkách, zatím nebylo nutné přistoupit k sankčním opatřením. Stejně jako při organizaci zkoušek mediátorů nicméně věříme v dobrou, byť současně doufáme, že z hlediska nutnosti trestání spíše sporadickou, spolupráci.

Z výše uvedeného vyplývá, že aktivity Ministerstva spravedlnosti v oblasti mediace nekončí schválením příslušné právní normy, ale po letech strávených jejím projednáváním je důležitým prvkem i její následná aplikace v rovině výkonu státní správy. S touto další rolí se na ministerstvu snažíme vypořádat způsobem, aby uvedení mediace do praxe bylo co možná nejsnazší, aby výběr mediátorů byl co možná nejkvalitnější a odzkoušení mediátorů nedělali pokud možno tomuto novému institutu „ostudu“, a mediace tak plnila svůj účel kultivovaného mimosoudního řešení sporů.

✿ Autorka je ředitelkou legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti, autor je náměstkem ministra spravedlnosti pro sekci legislativně-právní a místopředsedou LRV.

Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu)

JUDr. TOMÁŠ HORÁČEK, Ph.D.

V návaznosti na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008, o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, a v souladu s implementačním požadavkem v ní formulovaným, byl v České republice přijat samostatný zákon o mediaci publikovaný pod č. 202/2012 Sb., který nabyl účinnosti k 1. září 2012 (dále též jen „ZoM“). Tento právní předpis byl následně doplněn prováděcí vyhláškou č. 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora.

I přesto, že oběma uvedenými právními předpisy byl vytvořen jasný a veskrze srozumitelný právní rámec regulace me-

diace pro oblast soukromoprávních sporů (tj. sporů v oblasti občanského práva, obchodního práva, práva rodinného, práva pracovního, a domnívám se, že též v oblasti práva správního), nelze zatím tuto novou právní úpravu spojovat s překotným rozvojem mediace a mediačních služeb, které by Česká republika zažívala. Nadále platí, že mediace je aktivně využívána zejména v oblasti práva rodinného (kde však byla s úspěchy užívána i před existencí nové právní úpravy), pro oblast ostatní sporné agendy (zejm. sporů občanskoprávních, obchodních a pracovních) je využívání mediace možno považovat spíše za sporadické.

O to více je potěšující, že odborná veřejnost se o mediaci a její právní úpravu začíná zajímat stále více, což se projevuje zejména četností odborných příspěvků publikovaných na toto téma. Lze se totiž domnívat, že právě dostatečná informovanost odborné, a zprostředkovaně i laické veřejnosti, může pozitivně přispět k širšímu rozvoji a využívání mediačních služeb. V tomto ohledu za zvlášť významné považuji povzbu-

zení zájmu o mediaci v právních odborných kruzích, tedy mezi soudci a praktikujícími advokáty. V této souvislosti se jeví jako zajímavé statistické údaje, které uvedla D. Potočková ve své publikaci „*Nejlepší je domluvit se*“:

„Ze zkušenosti mediálních programů vyplynulo, že pouze necelých 30 % občanů přichází do mediace z vlastní iniciativy. Ve zbylých případech se k mediaci klonily strany na důrazná doporučení tzv. pozorovatelů konfliktu, tedy jejich právních zástupců, soudů nebo představitelů státní správy či samosprávy. Dále se prokázalo, že mediální programy, jež úzce spolupracovaly se soudy, které mediaci aktivně nabízely, využívalo o 66 % více osob, než tomu bylo v ostatních mediálních centrech. Doporučení autority motivovalo strany konfliktu k pokusu řešit spor smírnou cestou a zároveň podpořilo důvěryhodnost mediálního procesu.“¹

Jak z předložených statistických údajů vyplývá, lze dostatečnou míru informovanosti soudců, advokátů i osob z dalších právních profesí působících v rovině tzv. pozorovatelů konfliktu, jak je D. Potočková ve své publikaci označuje, považovat za rozhodující pro uplatnění a rozvoj mediace jako alternativního řešení konfliktů. Proto také každou odbornou studii či vyslovený názor a stanovisko na téma mediace a jejího uplatnění lze chápat jako významný příspěvek směřující k podpoře mediace a jejího praktického rozvoje.

Specifikem mediace je však skutečnost, že není pouze právní disciplínou, přestože slouží k řešení sporů či obecněji konfliktů, které mají povětšinou právní odezvu. **Její povaha je interdisciplinární, neboť mediace stojí na pomezí mezi právem a aspekty psychologickými a sociologickými.** Z hlediska praktické aplikace mediace jako metody a alternativy je nutné nabýt řady širších dovedností vycházejících ze znalostí obecné psychologie, typologie osobnosti, psychologie komunikace, procesu vyjednávání, teorie konfliktu apod.²

Uvedená interdisciplinární povaha mediace může být zdrojem pro rozdílné nahlížení některých dílčích aspektů mediace odborníky z jednotlivých profesí. V mém příspěvku bych se proto rád pokusil v několika poznámkách o syntézu pohledu na základní principy mediace tak, jak jsou obecně přijímány zástupci neprávních profesí, tj. zejména psychology, a jak je vnímají „právníci“ s ohledem na zakotvení těchto principů v platné právní úpravě.

Princip dobrovolnosti

Princip dobrovolnosti je ve většině odborných publikací uváděn na prvním místě jako základní zásada, která musí být u mediace zachována a která je mediaci vlastní a typická. V tomto ohledu je mediace skutečně alternativním způsobem řešení sporů se všemi významy, které toto slovní spojení v sobě obsahuje.

Princip dobrovolnosti bývá charakterizován nejen jako právo stran dobrovolně se rozhodnout mediaci využít, ale také

jako právo stran kdykoliv mediaci ukončit, tedy v zahájené mediaci dále nepokračovat. Tuto skutečnost např. D. Potočková shrnuje v úvodu výkladu o principu dobrovolnosti takto: „*Dobrovolností v mediaci rozumíme svobodnou volbu stran v mediaci setrvat, přerušit nebo z ní odejít, přijímat rozhodnutí a uzavírat dohody.*“³

Obdobně L. Holá ve vztahu k principu dobrovolnosti uvádí, že je to: „...*pozitivní zkušenost s kooperací, která ovlivní jejich důvěru (rozuměj stran konfliktu) v sebe navzájem a ochotu v započaté spolupráci pokračovat.*“⁴

Obecně lze konstatovat, že **princip dobrovolnosti v sobě zahrnuje dva projevy. Tím prvním je svobodná vůle stran rozhodnout se řešit spor mediací.** Mediace nemůže být zahájena dříve, dokud není uzavřena výslovná dohoda stran sporu, doplněná o vyjádřený souhlas mediátora o tom, že bude využito mediace jako alternativní metody pro řešení daného sporu.

Zákon o mediaci ctí princip dobrovolnosti v otázce zahájení mediace v plné míře, neboť nezakotvuje, a to pro žádnou oblast sporů, mediaci jako povinnou metodu. Mediace se zahajuje **uzavřením smlouvy o provedení mediace**, jejíž minimální povinné obsahové náležitosti upravuje § 4 odst. 2 ZoM. Smlouva o provedení mediace vyžaduje písemnou formu a je uzavírána stranami konfliktu a mediátorem [§ 2 písm. e) ZoM].

O povinné mediaci nelze hovořit ani ve vztahu k novelizaci občanského soudního řádu, která byla provedena § 30 ZoM, když jedním z novelizovaných ustanovení byl též § 100 odst. 3 občanského soudního řádu (zákon č. 99/1963 Sb., v platném znění, dále též jen „o. s. ř.“). Dle nového znění § 100 odst. 3 o. s. ř., je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu v soudním řízení účastníkům řízení nařídit první setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu tří hodin a za tím účelem přerušit řízení na dobu nejdéle tří měsíců. Ani v tomto případě zákon neupravil formu povinné mediace, neboť formulace, která je užitá citovaným ustanovením občanského soudního řádu, jasně svědčí tomu, že předseda senátu může stranám nařídit pouze **první setkání s mediátorem**, kterým není mediace ještě zahájena ve smyslu zákonné úpravy. Předpokládá se totiž, že budou-li strany motivovány nezávislým a nestranným „pozorovatelem jejich sporu“ v roli soudce, aby se pokusily nalézt smírné řešení sporu s využitím mediace, bude první setkání s mediátorem postačující k tomu, aby si mediaci jako alternativní metodu pro řešení jejich sporu zvolily.

V souvislosti se zakotvením povinného prvního setkání s mediátorem lze za významnou považovat též novelizaci § 150 o. s. ř., kterou byla rozšířena možnost soudu nepřiznat zčásti nebo zcela náhradu nákladů řízení té ze stran sporu, která byla v řízení úspěšná, pokud se tato strana odmítla bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem, jež bylo předsedou senátu v souladu s § 100 odst. 3 o. s. ř. nařízeno.

Zdůrazněme přitom, že **rozhodující roli při aplikaci § 100 odst. 3 o. s. ř. po novele budou sehrávat zkušenosti soudce s aplikací mediace a jeho schopnost identifikovat spor, pro který je užití mediace jako metody a techniky účelné a vhodné.** Bude tedy nezbytné, aby soudce byl dostatečně informován nejen o všech výhodách, které může mediace v daném sporu i v obecné rovině přinést, ale též, aby měl dostatečnou důvěru v mediaci vycházející z jeho znalostí o průběhu mediace, o mediálních technikách atd.

1 Potočková, D.: *Nejlepší je domluvit se*, ALFOM, s. r. o., Praha 2013, str. 56 a 57.

2 Tomu odpovídá i obsah zkoušky uchazečů o výkon činnosti mediátora tak, jak je upraven vyhláškou č. 277/2012 Sb., a to v návaznosti na § 23 odst. 7 zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci.

3 Potočková, D.: *Nejlepší je domluvit se*, ALFOM, s. r. o., Praha 2013, str. 56.

4 Holá, L.: *Mediace v teorii a praxi*, Grada publishing, a. s., Praha 2001, str. 53.

Ve vztahu k principu dobrovolnosti a jeho uplatnění při zahájení mediace tvoří samostatnou problematiku také otázka účinků tzv. mediačních doložek. Na rozdíl od rozhodčího řízení, pro něž bývá charakteristické, že si strany sporu sjednají řešení sporu cestou rozhodčího řízení v rámci rozhodčí smlouvy před tím, než samotný spor vznikne (formou rozhodčí doložky), bývá u mediace častější, že se strany sporu obrátí na mediátora až poté, co spor vznikne. Tento postup je v mediaci podpořen i tím, že je přípustné, aby se na mediátora po vzniku sporu obrátila pouze jedna ze stran konfliktu s tím, že bude na mediátorovi, aby k účasti na mediaci (resp. alespoň k prvnímu setkání s mediátorem) motivoval i stranu druhou.

Není však vyloučeno, aby si také v mediaci strany sjednaly užití mediace pro řešení potenciálně v budoucnu vzniklých sporů přímo ve smlouvě, tedy formou „mediační doložky“. Otázkou v takovém případě je, jaké jsou její právní účinky. Tedy, zda její nerespektování může být spojeno s případnou odpovědností (zejm. za vzniklou škodu), zda je taková doložka vynutitelná či zda dokonce vytváří překážku aktivní legitimace pro podání žaloby či návrhu na zahájení soudního řízení.

Lze konstatovat, že **přístupy k mediačním doložkám mohou být v zásadě dvojí. Buď lze mediační doložku chápat jako ujednání, které je spojeno s procesními účinky, když mediační doložka vytváří překážku aktivní legitimace do doby, dokud nebude prokázáno, že se strany o mediaci neúspěšně pokusily.** Soud by v případě identifikace platně uzavřené mediační doložky musel řízení zastavit a odkázat strany sporu na mediaci jako na nutnou podmínku k tomu, aby se soudní řízení mohlo konat. Jak uvádí M. Hrnčířiková ve svém příspěvku „*Vynutitelnost mediačních doložek*“, lze tento přístup k povaze a účinkům mediačních doložek vysledovat v některých rozhodnutích amerických soudů, které aplikují na uzavřené mediační doložky podobné principy, jaké platí pro doložky rozhodčí.⁵

Lze konstatovat, že **tento přístup bude vlastní spíše anglo-americkému právnímu systému než právu kontinentálnímu. V něm bude patrně obvyklejší, že mediační doložka bude vnímána jako hmotněprávní dohoda vyvolávající odpovědnostní důsledky spojené s porušením právní povinnosti (povinnosti pokusit se o mediaci a o smírné řešení sporu), nebude-li respektována.** S mediační doložkou však nebude spojován důsledek nedostatku aktivní legitimace, který by soud musel z úřední povinnosti zjišťovat.

Druhým projevem principu dobrovolnosti je, že **strany sporu mají i v zahájené mediaci plně zachováno právo kdykoliv mediaci ukončit a obrátit se na soud či na rozhodce s návrhem na zahájení příslušného řízení.** Zahájená mediace nevytváří překážku v možnosti uplatnění sporného nároku cestou soudního nebo rozhodčího řízení, a to v jakékoliv fázi realizované mediace.

Projevem respektování uvedeného druhého významu principu dobrovolnosti v platné právní úpravě je především již rozsah poučovací povinnosti, kterou je mediátor povinen učinit před zahájením mediace. Podle § 3 odst. 4 ZoM je mediátor povinen strany konfliktu informovat též o tom, že každá ze stran sporu může mediaci kdykoliv ukončit. Citované ustanovení dokonce zvláště zdůrazňuje, že výslovného poučení se musí stranám dostat také o tom, že zahájením mediace není dotčeno jejich právo domáhat se ochrany svých práv a oprávněných zájmů soudní cestou.

Na úpravu poučovací povinnosti navazuje i úprava obsa-

žená v § 6 odst. 3 ZoM, dle něhož mediace končí mimo jiné v případě, kdy je mediátorem doručeno ostatním stranám konfliktu písemné prohlášení jedné ze stran, že v mediaci nebude dále pokračovat, resp. též tehdy, pokud strany sporu společně s mediátorem písemně prohlásí, že mediaci ukončují.

Princip důvěrnosti

Ve většině odborných pojednání o mediaci je z hlediska významu na druhém místě uváděn princip důvěrnosti. Tento princip je přitom možno chápat ve dvou významech.

Princip důvěrnosti mediace především znamená, že mediace mohou být účastny pouze strany sporu a mediátor (ev. mediátoři), další osoby pouze za předpokladu výslovného souhlasu stran sporu. Mediace tak vylučuje účast veřejnosti, což je velmi významný aspekt, který může podporovat využití mediace u sporů, u nichž strany konfliktu nemají zájem o publicitu. Tím se mediace jako alternativní způsob řešení stává protiváhou zejména k soudnímu řízení, které je svojí povahou procesem veřejným.

Druhým projevem principu důvěrnosti mediace je **uplatňování zásady mlčenlivosti.** Rozsah mlčenlivosti je přitom možno koncipovat rozdílně. Zejména v anglo-americkém prostředí bývá mlčenlivost pojímána velmi široce a je vztahována nejen na mediátora, ale také na strany sporu. Tento široký dosah zásady mlčenlivosti by však v kontinentálním evropském prostředí mohl činit značné potíže, a to u následně vedených soudních nebo rozhodčích řízení z hlediska uplatňování důkazů a výpovědi stran. Proto se v evropském prostředí lze častěji setkat se zásadou mlčenlivosti vztaženou pouze na mediátora, resp. na osoby zúčastněné na mediaci. I takto úžeji pojímaná zásada mlčenlivosti přitom zajišťuje pro strany sporu dostatečnou ochranu ve vztahu k informacím sděleným v průběhu mediace.

Také zákon o mediaci koncipoval zásadu mlčenlivosti pouze v užším smyslu, tj. ve vztahu k mediátorovi (a dalším osobám zúčastněným na mediaci). Dle § 9 odst. 1 ZoM **je mediátor povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s přípravou a výkonem mediace, přičemž povinností mlčenlivosti je vázán i pro případ, kdy mezi stranami a mediátorem nebyla uzavřena smlouva o provedení mediace.** Z uvedené formulace vyplývá, že mediátor je vázán povinností mlčenlivosti nejen ve vztahu k informacím, o kterých se dozvěděl v průběhu realizované mediace, ale také ve vztahu k informacím, které mu byly sděleny při přípravě mediace, tedy před tím, než byla mediace zahájena. Takto formulovaná zásada mlčenlivosti se dle § 9 odst. 4 ZoM vztahuje nejen na mediátora, ale **také na osoby, které se společně s mediátorem podílejí na zajištění přípravy a průběhu mediace.**

Povinností mlčenlivosti není mediátor dle zákona vázán pouze v rozsahu nezbytném pro řízení před soudem nebo jiným příslušným orgánem, a to zejména v případech, je-li předmětem řízení spor mezi ním a stranami konfliktu plynoucí z výkonu činnosti mediátora (půjde zejména o řízení ve věcech případné odpovědnosti mediátora za škodu, o řízení, která se

5 Hrnčířiková M.: Vynutitelnost mediačních doložek, Právní fórum, 12/2012, str. 525 a násl.

dotýkají výkonu dohledu nad činností mediátora nebo kárného řízení). Nad takto stanovený zákonný rámec může být povinnosti mlčenlivosti mediátor (případně další osoby zúčastněné na mediaci) zbaven pouze stranami sporu (§ 9 odst. 2 ZoM). Zákon přitom zároveň stanoví, že smrtí, prohlášením za mrtvého nebo zánikem některé ze stran konfliktu přechází právo zprostit mediátora mlčenlivosti na právního nástupce.

Je třeba doplnit, že **rozsah zásady mlčenlivosti lze rozšířit nad zákonem stanovený rámec, a to dohodou stran v rámci smlouvy o provedení mediace**. Zákon sice tuto skutečnost výslovně neupravuje, ale vzhledem k tomu, že v § 4 odst. 2 ZoM uvádí pouze demonstrativní výčet obsahových náležitostí této smlouvy, není vyloučeno, aby si strany sporu společně s mediátorem nedohodly uplatňování zásady mlčenlivosti a její dosah zpřísnujícím způsobem. Lze mít za to, že dohoda, která by naopak rozsah zásady mlčenlivosti zmírňovala, by byla neplatná pro rozpor se zákonem.

Princip nestrannosti a neutrality

Princip nestrannosti mediátora je jedním z dalších významných principů, které jsou pro uplatňování mediace klíčové. **Nestranností mediátora rozumíme především absenci jakékoliv vazby mediátora ke stranám konfliktu nebo k předmětu sporu**. Pokud by na straně mediátora nebyla nestrannost dosažena, byl by založen konflikt zájmů, na jehož podkladě by byly dány důvodné pochybnosti o nepodjatosti mediátora v daném sporu.

V zákoně o mediaci je požadavek na nestrannost mediátora vyjádřen především v obecné formulaci § 8 odst. 1 písm. a) ZoM, v němž je jako jedna z klíčových povinností mediátora formulována povinnost provádět mediaci osobně, nezávisle, nestranně a s náležitou odbornou péčí. Tento požadavek podrobněji rozvádí i § 5 odst. 1 ZoM, dle něhož je mediátor povinen odmítnout uzavření smlouvy o provedení mediace, jestliže se zřetelem k jeho poměru k věci nebo ke stranám konfliktu nebo právním zástupcům stran konfliktu je důvod pochybovat o jeho nepodjatosti. Mediátor je přitom povinen za uvedených předpokladů mediaci nejen nezahájit, ale také v případě, byla-li již mediace zahájena, mediaci ukončit [§ 6 odst. 1 písm. a) ZoM].

Princip neutrality je vnímán odlišně. Neutralitu mediátora výstižně charakterizuje L. Holá takto: „*Neutralitou mediátora se rozumí jeho specifické praktické působení na klienty, jeho vnější chování, nikoliv jeho vnitřní nastavení. Klienti mohou opakovaně zažívat mediátora v koalici s partnerem, když se dotazuje na jeho názory.*“ A dále: „*Prvořadým úkolem mediátora bude připojení se k systému, kterým je konfliktní vztah, a současně zůstat neutrální. Je to velmi těžké. Ani dlouhodobým intenzivním výcvikem skutečně a trvalé schopnosti neutrality nelze dosáhnout. Při své práci bude mediátor zjišťovat, že jeho osobní sympatie, názory, hodnoty a přesvědčení se promítají do jeho vztahu ke klientům, a to i při maximální snaze o neutralitu. Být neutrální neznamená být pasivní. Neutralita mediátora znamená angažovanost a pochopení pro každého účastníka konfliktu.*“⁶

Neutralitu mediátora je tedy nutno vnímat skrze jeho vnější projevy, které lze odvodit z jeho chování při mediaci. Z jednání mediátora musí být patrné, že mediátor je připraven poskytnout oběma stranám sporu stejný rozsah jejich uplatnění, že je schopen zohlednit a rádně vyhodnotit všechny sdělené informace, a to rovnocenně ve vztahu k oběma stranám sporu. Pokud by tato nezbytná důvěra mezi mediátorem a stranami sporu byla narušena, bude to mít negativní vliv nejen na úspěšnost mediace, ale též na vnímání či pocit stran sporu z průběhu mediace, který pro ně nebude komfortní a přijatelný.

Také zachování principu neutrality je reflektováno novým zákonem o mediaci. Dle § 5 odst. 2 ZoM **může mediátor odmítnout uzavření smlouvy o provedení mediace, jestliže je narušena nezbytná důvěra mezi ním a některou ze stran konfliktu**. Je však třeba upozornit na formulaci, kterou zákon v tomto případě užívá, neboť na rozdíl od principu nestrannosti zákon v tomto případě dává mediátorovi na výběr, zda smlouvu o provedení mediace uzavře či nikoliv. Obdobně se zákon o mediaci vyslovuje i k možnosti ukončit již zahájenou mediaci, když i v tomto případě dle § 6 odst. 2 ZoM mediátor pouze **může** již zahájenou mediaci v případě, jestliže je narušena nezbytná důvěra mezi ním a některou ze stran konfliktu, ukončit.

Princip neformálnosti

Princip neformálnosti vychází z předpokladu, že mediace nemá charakter procesu. Na rozdíl od soudního nebo rozhodčího řízení nejsou pro mediaci rozhodující formální procesní pravidla, která by určovala, jak se mají strany sporu v jednotlivých fázích mediace chovat, jaká jsou jejich procesní práva a povinnosti.

Mediaci je třeba vnímat jako hmotněprávní dohodu stran sporu a mediátora o tom, že se v rámci dohodnutých a sjednaných pravidel, jejichž obecný rámec stanoví právní úprava, pokusí s využitím odborných znalostí a dovedností mediátora nalézt přijatelné řešení, které by jejich spor odstraňovalo. Veškerá práva a povinnosti stran sporu a mediátora jsou zakotveny buď v zákonné úpravě, nebo musí být odvozeny od smlouvy o provedení mediace.

S reflexí k tomuto přístupu lze učinit závěr, že není-li mediace procesem, který by vyžadoval formalizaci procesních pravidel, není třeba průběh mediace a jejich jednotlivých fází podrobně upravovat. Tomu odpovídá i nová právní úprava, která pouze obecně formuluje, jak by měl mediátor v mediaci postupovat. Dle § 8 odst. 1 písm. a) a b) ZoM je mediátor povinen mediaci provádět osobně, nezávisle, nestranně a s náležitou odbornou péčí, když **mediátor musí respektovat názory stran konfliktu a vytvářet podmínky pro jejich vzájemnou komunikaci a pro nalezení řešení, které zohledňuje zájmy obou stran, a které v případě, kdy se předmět konfliktu bezprostředně týká práv nezletilého dítěte, zohledňuje zejména zájem tohoto dítěte**.

Mezi další ustanovení, která upravují a alespoň obecně rámcují průběh mediace, patří § 3 odst. 4 ZoM, který specifikuje poučovací povinnost, již je mediátor zatížen před zahájením mediace, dále § 4 ZoM, který upravuje zahájení mediace (uzavření písemné smlouvy o provedení mediace), a § 6 a § 7 ZoM,

6 Holá, L.: *Mediace v teorii a praxi*, Grada publishing, a. s., Praha 2001, str. 53.

kteří upravují ukončení mediace, je-li neúspěšná (§ 6 ZoM), resp. ukončení úspěšné mediace (uzavřením mediační dohody; § 7 ZoM). Mezi zákonné normy, které se váží k postupu při mediaci, lze řadit i § 12 ZoM, který upravuje doručování.

Princip sebeurčení a princip převzetí zodpovědnosti

Princip sebeurčení bývá definován jako schopnost účastníků vytvářet vlastní dobrovolné a informované rozhodnutí. Na tento princip bezprostředně navazuje i princip převzetí zodpovědnosti, dle kterého jsou to pouze strany sporu, které jsou odpovědné za výsledek mediace. Mediátor je pouze prostředníkem, nestrannou a neutrální osobou, která na podkladě svých odborných znalostí a dovedností podporuje komunikaci mezi stranami sporu a která vytváří podmínky pro nalezení řešení zohledňující zájmy obou stran sporu [§ 8 odst. 1 písm. b) ZoM].

Zákonným vyjádřením obou principů, tzn. principu sebeurčení i principu převzetí zodpovědnosti, je § 3 odst. 3 ZoM, dle něhož **jsou za obsah mediační dohody odpovědné pouze strany konfliktu**. Vylučuje se tím případná odpovědnost mediátora za to, co bylo mezi stranami ujednáno v rámci mediační dohody. O této skutečnosti musí být strany sporu poučeny mediátorem již v rámci informací, které jim mediátor sděluje před zahájením mediace (§ 3 odst. 4 ZoM). Uvedeným závě-
rům odpovídá i § 7 ZoM, dle něhož mediátor sice spolupode-

pisuje mediační dohodu společně se stranami sporu, ovšem svým podpisem pouze stvrzuje, že mediační dohoda byla uzavřena v rámci mediace. Z podpisu mediátora pod mediační dohodou nelze vyvozovat, že by mediátor byl stranou mediační dohody, jejím autorem, či že by nesl za její obsah a ujednání v ní obsažená jakoukoliv odpovědnost.

Závěrem

V rámci rozsahových omezení tohoto příspěvku nebylo možné se do všech podrobností zabývat všemi základními principy, na nichž je mediace vystavěna a které vytvářejí pozitivní předpoklady pro její praktické uplatňování. Cílem provedeného zkoumání mělo být především porovnání základních principů mediace tak, jak jsou formulovány z hlediska širších pohledů na mediaci, bez primární orientace na právní aspekty mediace, a na reflexi těchto principů v platné právní úpravě mediace. Na podkladě provedené analýzy lze dospět k závěru, že **základní mediační principy byly v dostatečném rozsahu a v přiměřené míře do nové právní úpravy mediace v České republice promítnuty**. Na závěr proto lze vyslovit pouze přání, aby se mediace jako alternativní způsob řešení sporů uplatňovala v praxi stále častěji a aby tato metoda tak mohla přinášet vše dobré, co v sobě obsahuje.

✦ Autor je odborným asistentem na katedře obchodního práva PF UK.

Etický kodex advokáta – mediátora

JUDr. MARTINA DOLEŽALOVÁ

V roce 2008 přijala Evropská unie Etický kodex mediátora, který, jak je stanoveno v jeho preambuli, zakotvil principy chování určené jednotlivým mediátorům, kdy je na jejich dobrovolnosti a vlastní odpověd-

nosti, zda se k němu přihlásí, či nikoli. Tyto principy jsou použitelné na každý druh mediace v obchodních či občanských věcech.

Vzhledem k duálnímu postavení advokátů – mediátorů, resp. vzhledem k odlišnému postavení obou profesí, je zřetelně patrná snaha České advokátní komory (stejně jako i jiných mezinárodních advokátních organizací, např. FBE – Federation Barreaux d'Europe) upravit zásadní specifika tohoto střetu obou profesí (a dále též možného střetu s různými jinými mediačními centry a asociacemi, která disponují zase svými různými kodexy chování) s cílem vyloučit tyto střety u svých členů.

Česká advokátní komora proto v současné době zvažuje přijetí etického kodexu advokáta – mediátora, který by měl upravit specifika výkonu praxe mediátora – advokáta při současném zachování povinností stanovených advokátním etickým kodexem.

Obdobnou snahou je vedena (jak výše zmíněno) též FBE, která má v úmyslu všechny své členy – advokátní komory a jejich členy – advokáty – přimět k dodržování obdobného předpisu (stavovského), který vychází z pravidel evropského Etického kodexu mediátorů, upraveného pro potřeby výkonu advokátní profese.

Dá se říci, že pokud by Česká advokátní komora přijala kodex advokáta – mediátora, bude vycházet kromě Etického kodexu evropského též z vlastní zákonné úpravy dané zákonem č. 202/2012 Sb., o mediaci, a z vlastního etického kodexu advokáta.

Etický kodex advokáta – mediátora by se měl proto soustředit pouze na úpravu odlišností, které jsou pro výkon této profese signifikantní.

Je nutno též předeslat, že subjektem úpravy není každý advokát – mediátor, ale jen tzv. advokát – zapsaný mediátor, tj. osoba v režimu zákona o mediaci, zapsaná v seznamu mediátorů vedeném Ministerstvem spravedlnosti.

Na co je tedy třeba se dle mého názoru soustředit? **Co odlišuje kodex chování mediátora – advokáta od kodexu nám vlastního, advokátního?**

1. Jde o vymezení nezávislosti a nestrannosti a z toho vyplývajících konsekvencí.
2. Jde o specifika v samotném průběhu procesu mediace a možnosti jejího ukončení z podnětu mediátora.

3. Otázky poučovací povinnosti před zahájením procesu mediace a v oblasti vlastní reklamy mediátora.
4. Otázky nakládání s důvěrnými informacemi od jedné ze stran v rámci oddělených jednání.
5. Rozvedení zákonem připouštěné formulace možnosti prezentace vlastního právního názoru mediátora v procesu mediace.

Ad 1

K nezávislosti a nestrannosti: zákon o mediaci ve svém § 8 odst. 1 písm. a) stanoví, že „mediátor je povinen provádět mediaci osobně, nezávisle, nestranně a s náležitou odbornou péčí“.

§ 8 odst. 1 písm. c) zákona dále stanoví, že „mediátor je povinen bez zbytečného odkladu informovat strany konfliktu o všech skutečnostech, pro které by se zřetelem na jeho poměr k věci, ke stranám konfliktu nebo k jejich zástupcům mohl být důvod pochybovat o jeho nepodjatosti“.

Nezávislost mediátora je základem důvěry, která je v mediátora vkládána stranami konfliktu. Vzhledem k tomu, že mediátor nemá žádnou pravomoc k vyřešení sporu, může mu strana vytknout i sebemenší zdání ztráty nezávislosti nebo nestrannosti. Může tak ztratit důvěru stran v jeho schopnosti pomoci jim nalézt řešení, které bude pro všechny přijatelné.

Nezávislost a nestrannost nejsou jediným základem role mediátora; má rovněž funkční aspekt. Velmi často strany požádají mediátora o jeho názor buď na právní, či skutkové aspekty sporu, na to, jak si myslí, že by soud rozhodl, nebo na to, co by mohlo být považováno za dobré nebo přijatelné řešení. Stává se častěji, než bychom chtěli, že strany vyvíjejí na mediátora tlak, aby přišel s nápady, návrhy či řešeními; mohou ho požádat, aby i rozhodl místo nich. Mediátor (a tím více advokát) je ve značném pokušení vyhovět a vystoupit ze své absolutní neutrality a vyjádřit své vlastní pohledy nebo názory na věc. Ačkoli to samo o sobě není zakázáno, musí si mediátor uvědomit, že pokud tak učiní, riskuje ohrožení celého procesu; strany nebo jedna z nich (ta, kterou by názory mediátora nepodpořily), by mohly na mediátora náhle pohlížet jako na osobu, která ztratila svou neutralitu, a ztratila by tak víru v mediátora a v celý proces.

Odvolání na jeho nezbytnou nezávislost a neutralitu mediátorovi umožňuje odolat těmto požadavkům stran. „Pokud bych vám skutečně měl říci, co si myslím, jaký je můj názor na tuto věc, a pokud by to jednoho z vás, nebo oba, nepotěšilo, riskuji, že mě již nebudete považovat za neutrálního a nezávislého. To by ohrozilo mou roli v naší mediaci a já nechci, aby se to stalo!“

Neutralita a nezávislost jsou nejdražším „majetkem“ mediátora. Jsou základem, na kterém je vybudována důvěra stran v mediátora. Z tohoto důvodu se opatrný mediátor zdrží riskování, aby je neztratil, nebo aby na něho nebylo pohlíženo jako na osobu, která je ztratila. Pokud má pocit, že musí odpovědět na žádost stran o vyjádření myšlenek, názorů, návrhů nebo řešení, učiní tak s maximální opatrností poté, co se sám ujistí, že to je opravdu to, co obě strany chtějí a že obě chápou, že cokoli on řekne, není nic jiného, než součást diskuse, kdy stranám zůstává pod kontrolou konečné řešení, které nemusí být to, o kterém je sám mediátor přesvědčen, že by bylo to správné řešení.

Tyto principy jsou všeobecně zakotveny v zákoně. Jsou rovněž zdůrazněny všemi existujícími etickými pravidly, která existují po celém světě.

Mediátor musí strany před počátkem mediace nebo i během procesu mediace (pokud to vyžadují okolnosti) spontánně upozornit na všechny skutečnosti, o nichž by se mohlo předpokládat, že mohou vyvolat pochybnosti o jeho nezávislosti či nestrannosti, a musí se zdržet zahájení mediace nebo pokračování v mediaci, pokud nezíská od stran souhlas v tomto smyslu poté, co je bude plně informovat o okolnostech, které mohou vyvolat pochybnosti o jeho nezávislosti a neutralitě.

Ustanovení o nezávislosti formulované v Evropském etickém kodexu mediátora by bylo možno dle mého názoru v zásadě přejmout a přizpůsobit do advokátního etického kodexu mediátora následovně:

„Pokud se vyskytnou okolnosti, které mohou mít vliv na nezávislost mediátora nebo zapříčinit střet zájmů nebo které mohou být za takové okolnosti považovány, je mediátor povinen sdělit tyto okolnosti stranám konfliktu před tím, než bude jednat či v jednání pokračovat. K těmto okolnostem patří

- a) jakékoli osobní nebo obchodní vztahy s některou ze stran konfliktu,
- b) jakýkoli finanční nebo jiný zájem na výsledku mediace,
- c) skutečnost, že některé ze stran konfliktu poskytoval v téže věci nebo ve věci související právní služby mediátor nebo advokát, s nímž mediátor vykonává advokacii společně, nebo v případě mediátora, který je zaměstnaným advokátem, advokát, který je jeho zaměstnavatel, anebo advokát, který je zaměstnancem stejného zaměstnavatele.“

Ve shora uvedených případech může mediátor se svou účastí na mediaci souhlasit nebo v mediaci pokračovat pouze tehdy, je-li si jist svou schopností ji vést zcela nezávisle a neutrálně tak, aby byla zajištěna úplná nestrannost, a strany konfliktu s tím výslovně souhlasí.

K tomuto tématu je vhodné připomenout ustanovení § 8 odst. 2 zákona o mediaci, které stanoví, že „mediátor však nesmí poskytovat právní služby ohledně konfliktu, ve kterém vede nebo vedl mediaci nebo činil kroky k přípravě mediace“. A contrario tedy lze dovodit, že lze poskytovat nejprve právní službu a následně vést mediaci, a to za situace, že stranám konfliktu bude tato skutečnost předem oznámena a tyto strany s mediací za těchto okolností budou souhlasit.

Po ukončení mediace se mediátor zdrží veškerých styků s účastníky v jakékoli věci, která by mohla dát podnět k obavám o poctivosti mediace. Není však stanovena doba, po kterou se musí mediátor uvedeným způsobem zdržet jednání. Tato doba musí být „přiměřená“, což znamená, že budou zváženy konkrétní okolnosti podle různých měřítek, jako je doba od konce mediace, povaha dalších styků a služeb, které mají být poskytnuty atd.

Ohledně nestrannosti lze rovněž dle mého názoru převzít ustanovení Evropského etického kodexu mediátora a formulovat je i pro účely advokátů mediátorů takto:

„Mediátor musí ve vztahu ke stranám konfliktu vždy jednat nestranně a usilovat o to, aby byla jeho nestrannost zřejmá, a vystupovat v průběhu mediace vůči všem stranám konfliktu stejně.“

Nezávislost i nestrannost mediátora se promítá logicky rovněž do oblasti odměňování mediátora. Ústřední otázkou zde je: může být odměna mediátora závislá na výsledku mediace? Nebo: může být mezi stranami a mediátorem dohodnuta odměna za úspěch?

Zatímco by se mohlo na první pohled zdát, že by to mohla být dobrá myšlenka, odměnit mediátora lépe v případě úspě-

chu než v případě neúspěchu, velí další přemýšlení opačně. Pokud by mediátor věděl, že se jeho odměna zvýší, pokud strany dosáhnou dohody, bude mít snahu „tlačit“ strany k dohodě více, než by to učinil v případě opaku. Mohl by použít techniky, kterých by se jinak vyvaroval: nevhodná manipulace, zneužití či porušení tajemství, které mu bylo svěřeno na oddělených jednáních, nevhodný tlak na slabší stranu atd.

Lepším a etičtějším pravidlem tedy je, zabránit mediátorům, aby ve svých dohodách o mediaci uplatňovali odměnu za úspěch. **Mediátor by měl být odměněn za své úsilí pouze na pevné bázi: hodinová sazba, pevná denní nebo půldenní sazba atd.** Mediátor může použít různé metody odvozené od sporné částky, ale neměl by je učinit závislými na výši finančního narovnání dosaženého mezi stranami.

Narovnání nebo nenarovnání by mělo zůstat výslovně v rukou stran. Nemělo by se stát něčím, na čem by měl mediátor osobní zájem; což se stane, pokud bude vědět, že dostane zapláceno více, pokud strany dosáhnou dohody. Spor patří stranám. Stejně tak dohoda.

Nicméně v zahraničí poslední dobou sílí tendence k **připuštění rovněž odměny závislé na výsledku mediace, pokud s tím všechny strany konfliktu souhlasí. Pouze však pod podmínkou, že bude dohodnuta až po dosažení závěrečné dohody, pokud se k ní dospěje, a to písemně na základě dodatku ke smlouvě o provedení mediace.** V této části odkazují na článek kolegy Patricia Van Leynseeleho (viz str. 26-29).

Ad 2

K průběhu a ukončení mediace: Evropský etický kodex mediátora je možno českým zákonem o mediaci modifikovat dle mého názoru následovně. „*Mediátor je povinen vést mediaci s přihlédnutím k okolnostem případu, včetně možného nerovného postavení stran konfliktu, případných přání stran konfliktu a potřebě urychleného vyřešení konfliktu. Strany konfliktu se mohou dohodnout s mediátorem na způsobu, jakým je mediace vedena. Pokud to mediátor pokládá za užitečné, může jednotlivé strany konfliktu vyslechnout odděleně.*“

Dále je v rámci tohoto bodu třeba zdůraznit vazbu poučovací povinnosti advokáta – mediátora na ustanovení § 3 odst. 3 zákona o mediaci; tj., že za obsah dohody jsou odpovědny pouze strany konfliktu. Pokud totiž advokát – mediátor usoudí, že dochází k takovému řešení konfliktu, které je v rozporu se zákonem nebo které zakládá hrubý nepoměr mezi právy a povinnostmi stran konfliktu, je povinen o tom strany konfliktu poučit. Toto poučení tak chrání strany mediace současně před tím, že by takovou nezákonnou dohodu soud následně neschválil (§ 30 odst. 2 zákona o mediaci), pokud by mu byla předložena ke schválení za účelem získání vykonatelného právního titulu.

Pokud však strany konfliktu trvají i přes poučení (viz výše) na takovém vyřešení konfliktu, které je v rozporu se zákonem, je mediátor povinen mediaci ukončit pro narušení nezbytné důvěry (§ 6 odst. 2 zákona o mediaci) – narušení nezbytné důvěry je totiž jedním ze dvou důvodů, pro které může mediátor – vedle nesložené zálohy jednou ze stran – ukončit již zahájenou mediaci. Na rozdíl od stran konfliktu, které mohou od mediace odstoupit kdykoli a bez jakéhokoli odůvodnění.

Pokud však jde o řešení, které zakládá hrubý nepoměr mezi právy a povinnostmi stran konfliktu, ukončit z tohoto důvodu

mediaci advokát – mediátor nemůže (mediátor by se tím dostával do nežádoucí situace hodnocení vyváženosti smlouvy, což mu ze zákona nepřísluší; tento aspekt si musí strany posoudit samy). Stavovský předpis by však měl uložit mediátorovi povinnost na tuto skutečnost poukázat.

Pokud jde o ukončení mediace, **mediátor musí přijmout všechna potřebná opatření k tomu, aby mediální dohoda odpovídala vůli všech stran konfliktu.**

Advokát – mediátor rovněž musí na žádost stran konfliktu a v rámci rozsahu své pravomoci strany konfliktu informovat o tom, jaké jsou možnosti učinit dohodu vykonatelnou.

Ad 3

V oblasti **povinností před zahájením mediace** je možno opět vyjít z Evropského etického kodexu a uložit advokátovi – mediátorovi, aby na požádání mohl mediátor stranám konfliktu poskytnout informace o své dosažené kvalifikaci a odborné praxi.

Rovněž v oblasti „Propagace služeb“ mediátora lze dle mého názoru vyjít z Evropského etického kodexu o propagaci, která má probíhat profesionálním, pravdivým a čestným způsobem, avšak kterou je potřeba rozšířit o možnosti publicity advokáta (dle etického kodexu advokáta), tj. o propagaci respektující základní hodnoty advokacie, např. soulad s právními předpisy upravujícími hospodářskou soutěž či s předpisy zakazujícími snižování jiného mediátora.

Ad 4

V oblasti **nakládání s důvěrnými informacemi** lze vyjít z díky zákona o mediaci (§ 9), který zavazuje k povinnosti mlčenlivosti pouze mediátora (nikoli strany konfliktu) a jehož rozsah je vymezen na všechny skutečnosti, o nichž se dozvěděl v souvislosti s přípravou a výkonem mediace, a to i po vyškrtnutí ze seznamu.

Není tedy třeba tuto skutečnost opakovat do stavovské úpravy mediace.

Je však třeba dle mého názoru doplnit, že „*informace poskytnuté mediátorovi jednou ze stran konfliktu jako důvěrné nesmí být bez jejího souhlasu poskytnuty ostatním stranám konfliktu.*“ Jedná se o úpravu mlčenlivosti pro oddělená jednání, tzv. caucus – opět citováno z Evropského etického kodexu.

Ad 5

K možnosti **prezentace právního názoru mediátora v procesu mediace na věc stran konfliktu nebo její některou dílčí otázku** – zákon tuto možnost připouští (§ 8 odst. 2 zákona o mediaci), nicméně je důležité upřesnit, že jde z důvodů nestranosti o právní názor vyžadovaný oběma stranami a musí být zdůrazněno mediátorem, že je jeho právní názor nezávazný. Mediátor jej též může vyjádřit pouze ve vhodné fázi mediace.

Závěr

Ze všech shora uvedených důvodů **považuji přijetí Etického kodexu advokáta – mediátora za nezbytné.** Domnívám se, že při kárné odpovědnosti advokáta – mediátora je praktikujícím advokátům – mediátorům třeba jasně stanovit pravidla a odlišnosti, které z podstaty blízkosti obou profesí pramení.

Mediace v kontextu občanského soudního řízení

Mgr. ŠÁRKA HÁJKOVÁ

Zákon o mediaci přinesl do českého právního řádu formalizaci jednoho z hlavních mimosoudních procesů řešení sporů prostřednictvím třetí nezávislé osoby, což je způsobilo projevit se ve

vztahu k civilnímu řízení v zásadě ve dvou hlavních rovinách.

První z těchto rovin je obecná a týká se samotné existence zmíněné nové právní úpravy. Zakotvení „mediačního procesu“ by totiž mohlo alespoň částečně posílit důvěru potenciálních účastníků soudních sporů v mediaci jako takovou, neboť charakteristickým rysem českého vnímání konfliktu je vymezování si vlastní pozice, bez přílišné ochoty k řešení v podobě zcela dobrovolné dohody. Jestliže samotná existence zákona povede ke skutečnému využívání mediace, tak je přínos její úspěšnosti ve vztahu k soudům nasnadě. Pokud by se totiž prostřednictvím mediace podařilo vyřešit alespoň určité procento sporů jinak než autoritativním soudním rozhodnutím, pak by se tato skutečnost promítla jednak do snížení počtu nově napadlých návrhů, jednak by mohlo dojít k navýšení množství smírných vyřešení soudních sporů v jejich průběhu, ať už s následným zpětvzetím žaloby a zastavením řízení, či schválením soudního smíru. Toto vše by ve výsledku vedlo k uvolnění kapacity soudů, a tím ke zkrácení délky řízení u ostatních věcí, které budou projednávat a rozhodovat.

Druhá z rovin je již ryze praktická a obnáší dopad použitelnosti listin vzešlých z mediačního procesu na civilní řízení, možnost využití prvního setkání s mediátorem jako nového institutu, stejně tak jako vliv povinnosti mlčenlivosti mediátora na dokazování v soudním řízení, existenci dalšího z důvodů pro možnost nepřiznat náhradu nákladů řízení úspěšnému účastníku či účinky mediace co do stavění běhu promlčecích a prekluzivních lhůt a z toho plynoucích účinků.

Co se týče listin vzešlých z mediačního procesu, pak občanské soudní řízení budou ovlivňovat účinky jak smlouvy o provedení mediace, tak mediační dohody. Okamžikem uzavření smlouvy o provedení mediace totiž dochází v souladu s § 4 zákona o mediaci k jejímu zahájení, a tím i ke stavění, respektive k přerušení běhu promlčecích a prekluzivních lhůt dle občanského a obchodního práva. Což se samozřejmě projeví v posuzování důvodnosti námítky promlčení, případně uplatněné v soudním řízení, kdy soud bude hodnotit, která práva byla předmětem mediace (respektive, zda jde o nárok shodný s tím, jenž je předmětem soudního řízení), a zda se jej shora zmíněné účinky mediace týkají či nikoliv.

Je tedy nezbytné konstatovat, že je v zájmu stran konfliktu jako potenciálních účastníků řízení, aby předmět mediace vymezili ve smlouvě naprosto určitě, srozumitelně a tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným. Je třeba mít na zřeteli i možnost změny nebo rozšíření předmětu mediace v jejím průběhu. Vždy by se tak mělo stát jen na základě písemného dodatku ke smlouvě o provedení mediace, jinak zahájení mediace ve vztahu ke změně nebo rozšíření jejího předmětu nenastane. Ke stavění nebo přerušení běhu promlčecích a prekluzivních lhůt ohledně takto změněného nebo rozšířeného předmětu mediace dojde až dnem uzavření takového dodatku, respektive jeho účinností.

Ve vztahu k použitelnosti smlouvy o provedení mediace před soudem je třeba ještě zmínit, že tato listina nepodléhá bez dalšího mlčenlivosti ve smyslu § 9 zákona o mediaci. Stranám konfliktu však nic nebrání v tom, aby ji svou dohodou učinili předmětem mlčenlivosti, a to buď jako celek, či jen některou její část. To se však může v budoucnu ukázat jako problematické co do prokázání, k jakému datu došlo právě ke stavění či přerušení běhu promlčecích a prekluzivních lhůt, tj. ve vztahu k použitelnosti smlouvy o provedení mediace a v ní obsažených údajů v případném soudním řízení jako listinného důkazu nebo v podobě tvrzení.

Dopad mediační dohody na řízení před soudem je pak ještě výraznější. Jejím předmětem je v souladu s § 7 zákona o mediaci ujednání stran konfliktu o způsobu úpravy práv a povinností, které mezi nimi byly sporné, přičemž dle § 3 odst. 3 zákona mediátor za tento obsah není odpovědný. Mediační dohoda má ryze soukromoprávní charakter, tj. není přímo vykonatelná. Dosáhnout její vykonatelnosti lze však samozřejmě prostřednictvím jejího schválení soudem, a to buď v rámci smírního řízení v podobě přetorského smíru, anebo v již zahájeném občanském soudním řízení ve formě soudního smíru.

Soudy tedy budou, a to jak ve smírním řízení dle § 67 odst. 2 o. s. ř., tak i podle § 99 o. s. ř., posuzovat, zda je předmětem mediační dohody věc, která patří do pravomoci soudů ČR, a zda to její povaha zároveň připouští. Mediační dohodou totiž nelze řešit, a tedy ani uzavřít přetorský nebo soudní smír, věci statusové (např. rozvod manželství), dále věci, které je možné zahájit bez návrhu (např. v řízení ve věcech péče o nezletilé je nutno nadále postupovat podle § 176 o. s. ř. a násl., tj. i v případě, že rodiče uzavřou mediační dohodu o úpravě poměrů nezletilých dětí, musí o této dohodě opět rozhodnout soud, avšak rozsudkem právě v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé). V podobě přetorského nebo soudního smíru nelze také schválit mediační dohodu ve věcech, kde hmotné právo vylučuje úpravu poměrů účastníků jejich dispozitivními právními úkony.

Aby byla mediační dohoda způsobila ke schválení v podobě přetorského nebo soudního smíru, tak nesmí být dále v rozpo-

ru s ustanoveními hmotného práva a musí splňovat i veškeré náležitosti stanovené občanským zákoníkem pro právní úkony. Její obsah musí být také konkrétní tak, aby nevznikly pochybnosti o možnosti jeho vykonatelnosti, když toto vše jsou atributy, které se promítnou do hodnocení každého konkrétního případu soudem.

Zákon o mediaci nově stanoví třicetidenní lhůtu, ve které musí být soudem rozhodnuto o tom, zda mediační dohoda splňuje podmínky pro její schválení v podobě přetorského smíru (v takovém případě soud mediační dohodu schválí), či nikoliv (tehdy bude návrh na schválení mediační dohody ve smírčím řízení zamítnut). V obou případech rozhodne soud usnesením. Stejným způsobem a stejnou formou bude soud rozhodovat i v případě soudního smíru, kde však nadále občanský soudní řád žádnou konkrétní lhůtu pro vydání rozhodnutí nestanoví. Proti rozhodnutí, kterým by byl návrh zamítnut, je odvolání přípustné. Proti rozhodnutí o schválení přetorského nebo soudního smíru není nadále dle § 202 odst. 1 písm. h) o. s. ř. odvolání přípustné.

Dosažení vykonatelnosti mediační dohody je spojeno i s nově stanovenou poplatkovou povinností. Za schválení mediační dohody v podobě smíru ve smírčím řízení soud vybere soudní poplatek podle bodu 2 položky 9 sazebníku soudních poplatků k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, a to ve výši **1000 Kč**. Pokud bude mediační dohoda schválena v podobě soudního smíru poté, co již bylo občanské soudní řízení zahájeno, je nadále výše poplatkové povinnosti určena dle předmětu soudního řízení, a to podle položek 1 až 4 a 6 až 8 sazebníku soudních poplatků. Zároveň však bude přihlédnuto k pravidlům pro vrácení přeplatku na již zaplaceném soudním poplatku stanovenými v § 10 odst. 3, 4, 5 a 7 zákona o soudních poplatcích. Jestliže bude mediační doho-

da pojata do výroku jiného soudního rozhodnutí, tj. rozsudku, děje se tak ve věcech péče o nezletilé, které poplatkové povinnosti nepodléhají.

Za situace, že nebude dosaženo vykonatelnosti mediační dohody popsánymi způsoby, **je třeba nahlížet na vynutitelnosti splnění povinností v ní sjednaných stejně jako v jakémkoliv jiné smlouvě. Není-li ze smlouvy plně dobrovolně, může se oprávněná strana konfliktu domáhat svého nároku v soudním řízení.** Podobu návrhu na zahájení soudního řízení pak nutno volit podle charakteru předmětu mediace, a to ve smyslu § 80 o. s. ř. Ve většině případů tak budou soudy projednávat v návaznosti na mediační proces žaloby na splnění povinností vyplývajících z mediační dohody. Mediační dohoda, tj. smlouva, může být v soudním řízení předložena jako důkazní prostředek, a to listina. Ani mediační dohoda nepodléhá bez dalšího mlčenlivosti podle § 9 zákona o mediaci, ohledně možnosti, jak ji učinit předmětem mlčenlivosti pak platí totéž, co bylo výše řečeno u smlouvy o provedení mediace.

A ještě další garance mlčenlivosti zakotvená zákonem o mediaci je způsobilá promítnout se do soudního řízení. Jde o povinnost mlčenlivosti mediátora, jako stěžejního principu mediačního procesu. Tato povinnost se týká všech skutečností, o nichž se mediátor dozvěděl v souvislosti s výkonem činnosti podle zákona. Tj. jak ve fázi mediace, tak např. i v průběhu prvního setkání účastníků občanského soudního řízení s mediátorem. **Mlčenlivost mediátora se vztahuje právě i na situaci, kdy by měl vypovídat jako svědek nebo účastník řízení, a mediátor je povinen se jí ve vztahu k soudu dovolat.** V takovém případě je na stranách konfliktu, zda jej povinnosti mlčenlivosti zproští, a nelze je k tomu v soudním řízení jakkoliv donucovat.

Od obecně uložené povinnosti mlčenlivosti je třeba v řízení před soudem odlišovat situace, kdy je omezení povinnos-

ti mlčenlivosti mediátora dáno § 9 odst. 3 zákona o mediaci. Ten stanoví výjimku z této povinnosti pro případ, že by bylo zahájeno před soudem řízení, jehož předmětem by byl spor mezi mediátorem a stranou konfliktu či jejím právním nástupcem a tento spor by plynul z výkonu činnosti mediátora. V takovém řízení nelze mediátorovi upřít právo na ochranu (nebo i uplatňování práva), a proto musí mít logicky možnost použít i takové skutečnosti, ohledně kterých je jinak povinen zachovávat mlčenlivost.

Konečně se dostáváme k novému institutu, který zákon o mediaci zakotvil v novelizaci § 100 odst. 3 o. s. ř., a to k **prvnímu setkání s mediátorem nařízeným účastníkům soudem**. Fakticky jde o konstruování nového nástroje, sloužícího k naplnění povinnosti soudu přivést účastníky ke smírnému vyřešení jejich sporu. Soud by jej měl použít vždy, když je to vhodné a účelné, při kterémžto zvažování je na místě především zohlednit předmět sporu, motivaci, cíle účastníků a jejich vzájemné vztahy. O nařízení prvního setkání s mediátorem rozhoduje soud usnesením, když časová dotace pro tento úkon je maximálně v rozsahu tří hodin. Proti rozhodnutí o nařízení prvního setkání pak není dle nově zakotveného ustanovení § 202 odst. 1 písm. p) o. s. ř. odvolání přípustné. Soud může zároveň rozhodnout i o přerušení řízení, a – pakliže si účastníci bezodkladně nezvolí mediátora – také o výběru toho kterého konkrétního mediátora.

Odměna pro mediátora za první setkání s ním se pak dostala do výčtu druhů těchto nákladů, přičemž je však vymezen maximální rozsah odměny pro mediátora, který stanoví

§ 15 vyhlášky č. 277/2012 Sb., tak, že tato činí za každou započatou hodinu částku ve výši 400 Kč. V návaznosti na § 10 odst. 3 zákona o mediaci se ale účastníci mohou od uvedené hodinové sazby odchýlit, tj. sjednat s mediátorem jeho odměnu jak ve větším rozsahu, tak i v nižší částce. Zákon nebrání ani takovému postupu, že se účastníci a mediátor dohodnou, že první setkání bude bezplatné. Je-li mediátor plátcem daně z přidané hodnoty podle jiného právního předpisu, náleží mu rovněž náhrada za daň z přidané hodnoty, vypočtené z odměny. Bylo-li účastníkům soudem nařízeno setkání s ním, tak dle nově konstruovaného § 140 odst. 4 o. s. ř. platí za účastníka osvobozeného od soudních poplatků náklady na popsanou odměnu stát, který má následně za splnění podmínek § 148 o. s. ř. právo na náhradu takového nákladu.

V samém závěru je ještě třeba zmínit, že nad rámec dosud obecně konstruovaných důvodů hodných zvláštního zřetele, pro které soud nemusí přiznat úspěšnému účastníku zcela nebo zčásti právo na náhradu nákladů řízení ve smyslu § 150 o. s. ř., bylo zákonem o mediaci zavedeno i odmítnutí zúčastnit se bez vážného důvodu prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem. Tento důvod se může týkat žalobce i žalovaného, stejně tak vedlejšího účastníka, a soudy budou pouze zvažovat, zda byl popsán důvod jejich jednáním naplněn. Samozřejmě v návaznosti na posouzení všech okolností konkrétního jednání toho, kdo odmítl účast, a okolností, za kterých se tak stalo.

❖ Autorka je soudkyní Krajského soudu v Praze.

Několik úvah o odměně mediátorů za úspěch

PATRICK VAN LEYNSEELE

1. Rámec a všeobecné zásady

Jednou ze základních zásad mediace, která souvisí s pojmy nezávislost a neutralita, je, že mediátor nesmí mít žádný zájem na výsledku mediace. Musí mu být jedno, jestli mediace skončí dohodou mezi stranami či nikoli, nebo jaké řešení z mediace vyplyne. „Řešení“, pokud k němu do-

jde, je řešení a rozhodnutí stran, a nikoli mediátora. Může být ovlivněno více faktory, které jsou vlastní (často rozporným) zájmům a potřebám stran. Všeobecně se neřídí výhradně právními předpisy, které by jinak určily výsledek sporu vedeného před soudem.

Logickým důsledkem tohoto odůvodnění by bylo, že mediátor nesmí mít osobní finanční zájem na výsledku, například ve formě vyšší odměny v případě úspěchu, než by získal v případě, kdy mediace skončí bez dohody (nepředvídaná odměna). Řada etických kodexů v Evropě a jinde má v sobě toto pravidlo zakotveno.

V legislativách, které implementovaly směrnici EU 52 ze dne 21. května 2008, je rovněž celkem běžně stanoveno, že způsob, jakým bude určena odměna mediátora, musí být uveden v mediační dohodě, která bude podepsána mezi stranami a mediátorem před zahájením mediačního procesu.¹

Způsob, jakým řada stávajících etických pravidel řeší tuto otázku, je umožnit mediátorovi, aby účtoval pouze hodinové

¹ Např.: český zákon o mediaci č. 202/2012, par. 3(4) a 5(2)(d); belgický občanský soudní řád, čl. 1731 § 2,6°.

poplatky nebo paušální poplatky za půl dne nebo den, ale neuvažovat, aby tato odměna byla vyšší v případě úspěchu, na rozdíl od situace, kdy nedojde k dohodě.

2. Všeobecný zákaz je příliš široký

Může se objevit otázka, zda je takovýto předpis skutečně nezbytný nebo zda jeho rozsah není příliš široký. Nejdůležitější patrně je, že způsob, jakým mediátor koná, by neměl být ovlivněn skutečností, že by obdržel vyšší platbu v případě úspěchu než v případě, kdy by mediace selhala; k tomu by mohlo dojít v případě, pokud by odměna za úspěch byla stanovena ve smlouvě o provedení mediace (tj. dohoda mezi stranami a mediátorem podepsaná na začátku procesu).

Praxe však, zejména v hospodářské a obchodní oblasti, ukazuje, že strany nezbytně nemají námitek vůči myšlence zaplatit mediátorovi nepředvídanou odměnu nebo odměnu za úspěch, pokud jim jeho zásah umožní uzavřít případ formou dohody s druhou stranou. Na druhou stranu však strany mohou dojít k závěru, že odměna mediátora, pokud je omezena na odměnu vypočítanou na základě hodinové sazby, může být někdy abnormálně nízká v porovnání s hodnotou, kterou strany přisuzují zásahu mediátora, jenž jim umožnil dosáhnout dohody s druhou stranou. Navíc strany od mediátora na začátku mediace očekávají, že se skutečně bude chovat jako mediátor; že využije veškerých svých dovedností, aby stranám umožnil dosáhnout urovnání. Pokud to může vést k úspěchu, mohou být strany ochotny odměnit ho více, než kdyby se stranám pokoušel – i když usilovně – pomoci najít řešení, ale bez úspěchu. Koneckonců to je důvod, proč jej strany jmenovaly!

Pokud přijmeme myšlenku, že by odměna za úspěch neměla být zakázána – čili změna pravidla, které je tradičně vyučováno – stále vzniká řada otázek, zejména ohledně přijatelných limitů:

1. Měla by být nepředvídaná odměna, nebo způsob, jak ji vypočítat, nutně určena předem, tj. v době podpisu mediální dohody? Nebo by to mohlo/mělo být učiněno později, například poté, co strany mezi sebou dosáhly dohody?
2. Co je „úspěch“? Stačí pouhá skutečnost, že došlo k urovnání, nebo by měl být úspěch měřen jedním či několika ukazateli, které tvořily prvek sporu (které mohou být každou stranou analyzovány odlišně)?
3. Existují některé typy „odměny za úspěch“, nebo způsob jejího výpočtu, které by musely být úplně zakázány?
4. Kdo stanoví částku/výši odměny za úspěch, pokud nebude plně vyjádřena v samotné smlouvě o provedení mediace?
5. Kdo platí/podílí se na odměně za úspěch? Lze si představit, že by odměnu za úspěch platila jedna strana a druhá nikoli, kdy by existovalo značné riziko, že by to mohlo být posuzováno jako určitý druh „špinavých peněz“ a vážné znamení o porušení neutrality mediátora?

Ne všechny tyto otázky lze snadno řešit. Při snaze přijít s odpovědí musíme mít na mysli některé zásady: (i) mediátor nesmí být podjatý z důvodu jeho zájmu na výsledku jeho zásahu; (ii) není na něm, ale na stranách, aby určily přijatelnost, charakter a „úroveň“ řešení, a (iii) podmínky intervence mediátora musí být jasné a transparentní od svého začátku.

3. Sjednocení zájmů mediátorů a stran

Z mého pohledu by přijatelným řešením bylo poskytnout schéma založené na následujících zásadách:

- a) Etická pravidla (mediální pravidla institucí) mohou v podstatě umožnit odměnu za úspěch nebo nepředvídanou odměnu na základě následujících podmínek;
- b) Je vždy na stranách, aby určily, zda je platba odměny za úspěch přijatelná či nikoli;
- c) Při projednávání otázky nepředvídané odměny je vyžadováno, aby mediátor vyhodnotil a projednal se stranami možné důsledky takového ujednání o odměně, včetně dojmů o ztrátě, nebo včetně skutečné ztráty jeho nezávislosti nebo neutrality;
- d) Některé druhy nepředvídané odměny by měly být zcela zakázány. Jiné jsou přijatelné.

Každý tento bod krátce probereme níže.

a) Etická pravidla a mediální pravidla

Bylo celkem běžné dočíst se v mediálních nebo v etických pravidlech, že odměna mediátora by měla být stanovena pouze na základě odpracované doby. Věci se však mění. Například:

- Modelové standardy pro jednání mediátorů/Model Standards of Conduct for Mediators, které v roce 1994 vypracovala Americká rozhodčí asociace/American Arbitration Association, Americká advokátní komora/American Bar Association a Asociace pro řešení sporů/Association for Conflict Resolution zakazovaly odměnu za úspěch.
- Když v roce 2002 Institut CPR v New Yorku přijal svá nová Modelová pravidla profesionálního jednání pro mediátory, zákaz zcela vypustil a uložil mediátorům dvojí etickou povinnost: (i) povinnost vyhodnotit případné střety vzniklé z použití ujednání o odměně, a vyhodnotit, zda dojem o předpojatosti nebo skutečná předpojatost zakazuje použití ujednání podle zásady nestrannosti uvedené v Pravidlech; a (ii) je vyžadováno, aby mediátor strany seznámil s případnými důsledky navrhovaného ujednání o odměně.²
- Když byly Modelové standardy pro jednání mediátorů z roku 1994, které jsou zmíněny výše, doplněny v roce 2005, byly začleněny stejné zásady týkající se povinnosti mediátora: povinnost poskytnout úplné informace a povinnost nestanovovat odměnu způsobem, který by narušil nestrannost mediátora.³
- Když Evropská komise přijala Evropský kodex jednání pro mediátory/European Code of Conduct for Mediators, omezila se na stanovení povinnosti mediátorů vždy poskytovat úplné informace ohledně způsobu odměňování, který hodlají použít.⁴ Jinými slovy, nebyl uložen zákaz

2 Pravidlo 4.5.6 „Poctivost a integrita procesu“.

3 Standard VIII (A) a (B) „Odměna a jiné poplatky“. Je zajímavé si všimnout, že Poznámky zpravodaje k novému Modelovému standardu ze dne 10. dubna 2005 pouze uvádějí následující důvody pro změnu dřívějších pravidel o zákazu: protimonopolní obavy vyvolané plošným zákazem některých ujednání o odměně (které jasně zahrnují zákaz odměny za úspěch) a obavy vyvolané praxí nerovnoměrného podílení se jednotlivými stranami na odměně mediátora.

4 Pravidlo 1.3.

odměny spojené jakýmkoli způsobem s výsledkem mediace. Převažuje smluvní svoboda.

Od té doby řada mediačních institucí přijala pravidla, která se odlišují od původního celkového zákazu, avšak byly stanoveny určité limity.⁵ Nemáme žádné pochybnosti, když říkáme, že další budou následovat.

b) Strany se musí před začátkem dohodnout na odměně za úspěch nebo nepředvídané odměně

Odměna mediátora je splatná podle smlouvy o provedení mediace uzavřené mezi stranami a mediátorem před zahájením samotného mediačního procesu. Není žádných pochyb o tom, že by strany měly stanovit samy, zda souhlasí či ne-souhlasí se schématem odměny za práci mediátora, která závisí na úspěšném výsledku mediace. Jakékoli jiné pravidlo by bylo v rozporu se zákonnými ustanoveními, jež vyžadují, aby ujednání o odměně bylo stanoveno na začátku.

Potíž spočívá spíše ve způsobu definování nebo stanovení „odměny za úspěch“: s čím bude poměřována? Co je „úspěch“? Je samotná existence urovnání nebo jiný druh dohody dosažené během mediace takovým „úspěchem“?

Přínejmenším by smlouva o provedení mediace podepsaná před zahájením procesu měla obsahovat rozsah a limity odměny za úspěch a způsob, jakým by měla být vypočítána.

c) Úplná transparentnost

Mediátor je profesionálem v oblasti řešení sporů. Je na něm, aby zajistil, že si strany jsou vědomy a chápou případné důsledky odměny za úspěch v mediačním procesu, do kterého vstupují. **Při projednávání otázky odměny za úspěch má mediátor povinnost vyhodnotit a projednat se stranami případné důsledky takového ujednání o odměně, včetně dojmů o ztrátě nebo včetně skutečné ztráty jeho nezávislosti nebo neutrality:** skutečnost, že by jeho odměna v případě úspěchu byla vyšší, by se mohla jevit jako ztráta neutrality a nezávislosti; odměna za úspěch odvozená z částky vyrovnání může být posuzována jako osobní zájem na tom, aby částka vyrovnání byla co možná nejvyšší atd.

Ačkoli jsme přesvědčeni, že (tradiční) důvody zákazu odměny za úspěch nejsou zcela přesvědčivé, nemáme žádné

pochybnosti, když říkáme, že mediátor musí zajistit, aby si strany byly vědomy otázek týkajících se struktury odměny navrhované mediátorem. Ačkoli existují dostatečně dobré důvody, aby byl mediátor v případě úspěšného zásahu lépe odměněn, jsme přesvědčeni, že není příliš mnoho žádat od mediátora, aby byl v této otázce vůči stranám plně transparentní. Je rozumné očekávat, že strany budou v postavení, kdy budou schopné dát kvalitní, výslovný a informovaný souhlas se strukturou odměny. Navíc, otevřené poznámky mediátora ke struktuře odměny, kterou navrhuje, jistě v očích stran zvýší jeho důvěryhodnost jako neutrální a nezávislé třetí strany. Naopak, jeho důvěryhodnost bude podkopána, pokud během mediačního procesu vznikne dojem podjatosti, kdy strany mohou mít pocit, že je podjatost ovlivněna strukturou odměny, pokud nebyly předem plně informovány.

d) Jaké druhy odměny za úspěch jsou přijatelné?

Pravidlo, že mediátor nesmí mít hmotný zájem na výsledku mediace je rozumné pravidlo *per se*. Existují však různé kategorie nepředvídaných odměn. Ne všechny z nich by měly spadat pod zakázanou kategorii, protože se zdá, že ne všechny škodlivě ovlivňují nestrannost a neutralitu mediátora nebo zásadu sebeurčení/nezávislosti stran. Některé odlišnosti jsou v pořádku.⁶

- (i) „Procento z vyrovnání“: odměna mediátora je stanovena procentem z částky vyrovnání. To by mělo zůstat zakázáno, protože to vytváří zájem mediátora na co možná nejvyšší částce. Taková nepředvídaná odměna může být vhodná pouze pro advokáta žalobce, nikoli pro neutrálního mediátora.
- (ii) Čistá „odměna za úspěch“: tato odměna (procento nebo pevná částka) je podmíněna pouze tím, že strany dosáhnou vyrovnání, bez ohledu na jeho povahu nebo formu.⁷
- (iii) „Procento uspořené nákladů“: dodatečná odměna se rovná procentu odhadnutých úspor v porovnání se soudním procesem.
- (iv) „Procento vytvořené hodnoty“: dodatečná odměna mediátora odpovídá procentu „dodatečné hodnoty“ vytvořené v mediačním procesu, tj. hodnota „většího koláče“.

Jsmo přesvědčeni, že modely (ii) až (iv) jsou přijatelné. Nepochybně mohou vytvořit podjatost (nebo dojem podjatosti) vůči urovnání – mediátor již není plně neutrální v tom ohledu, zda bude spor urovnán či nikoli – nebo ve vedení procesu – mediátor již není plně neutrální v tom ohledu, jaký druh urovnání bude dosažen. To však nepodkopává klíčovou funkci mediátora, tj. zůstat neutrální a nezávislý vůči každé straně. Naopak, vlastní zájem mediátora je spojen se zájmem stran, tj. spojit síly a pracovat společně, aby bylo dosaženo urovnání.

U modelů (iii) a (iv) může být obtížné definovat „ušetřené náklady“ nebo „vytvořenou hodnotu“ na začátku, tj. v době, kdy mediátor ještě nezná podrobnosti sporu a situaci stran. Dle našeho názoru by mělo stačit definovat ve smlouvě o provedení mediace zásadu – musí to být učiněno, aby byly splněny zákonné požadavky – a ponechat na stranách a mediátorovi, aby přesně definovali v průběhu ne-

5 Například:

- Struktura odměny vypracovaná Milánskou obchodní komorou pro její Mezinárodní obchodní mediační službu/International Business Mediation service stanoví, že každá strana musí předem zaplatit odměnu za mediaci, která zahrnuje paušální poplatek za mediaci jako takovou (stanovenou na základě schématu a odvíjející se od částky, která je v daném sporu v sázce) plus 25 % z této částky jako odměnu za úspěch. Těchto 25 % bude vráceno, pokud strany nedosáhnou dohody;
- Mezinárodní námořní smírčí a mediační porota/International Maritime Conciliation and Mediation Panel přijala pravidla vyzývající k „odměně za úspěch“ rovné 100 % celkové částky odměny, která by byla splatná v případě urovnání sporu, bez ohledu na to, zda strany uznají urovnání.

6 Můžeme poukázat na chytrý článek Scotta Pepetta „Contractarian ekonomika a mediační etika: případ pro upravení neutrality prostřednictvím mediace s nepředvídanou odměnou, Texas Law Rev., sv. 82, č. 2, prosinec 2003, str. 227.

7 Jedná se o model přijatý Milánskou obchodní komorou a Mezinárodní námořní smírčí a mediační porotou, jak uvedeno výše. Dozvěděli jsme se však, že část odměny za úspěch si ponechává Komora a není vyplacena samotnému mediátorovi.

bo ke konci mediačního procesu částky, na které musí být použita dohodnutá procentní sazba. To ponechává určitou nejistotu, ale rovněž to poskytuje míru pružnosti pro strany a mediátora, aby byli schopni věc projednat v době, kdy mediační proces přinese urovnání. Vyjádřeno jinými slovy: **mediační dohoda může být omezena na poskytnutí rámce pro výpočet odměny za úspěch a stranám a mediátorovi by mělo být umožněno stanovit přesnou částku společně, jakmile je spor mezi stranami urovnán.**

Mediační pravidla a pravidla mediačních institucí ohledně odměny mediátorů nebo etická pravidla by měla načrtnout, co je přijatelné a co není.

4. Závěr

Odměny za úspěch pro mediátory nejsou takovou klatbou, jak si někdo mohl myslet. Není nic šokujícího, pokud se nastaví rámec pro odměňování mediátorů, který je založen na systému odměňování, jenž je výhodnější, pokud vykonaná prá-

ce vyústí v úspěch, ve který strany doufaly, tj. urovnání dosažené mediací. Měla by být stanovena povinnost mediátora, aby byl od začátku zcela transparentní ohledně metody výpočtu odměny, kterou navrhuje, a rovněž ohledně všech důsledků – včetně vzniku podjatosti – které vyplývají z návrhu.

(Jediná) past, které je nutné se vyhnout, je zajistit, aby zájmy mediátora nebyly v rozporu se zájmy stran nebo jedné z nich. Struktura odměny za úspěch nebo nepředvídané odměny nesmí kompromitovat celkovou důležitou neutralitu a nezávislost mediátora vůči stranám.

Pokud jsou zájmy mediátora v souladu se zájmy stran, proč jej neodměnit lépe v případě urovnání sporu? Koneckonců, když jakákoli práce zasluhuje rozumnou odměnu, dobrá práce si zasluhuje lepší odměnu. Nebo ne?

✦ Autor je mediátor v mezinárodních obchodních sporech, arbir, advokát a partner bruselské advokátní kanceláře a lektor mediačních kurzů ČAK.

Jak odměnit mediátora, zejména za úspěšnou mediaci?

Mgr. ROBERT CHOLEŇSKÝ, Ph.D.

První část tohoto článku je věnována obecným otázkám spojeným s odměňováním mediátora podle naší právní úpravy. Druhou část věnuji jednotlivým příkladům toho, jak může být určena odmě-

na mediátora, aby způsob jejího stanovení byl v souladu se zákonem o mediaci a jeho principy. V této druhé části vycházím též z mediační praxe v jiných zemích.

Část I. Odměňování mediátora podle stávající právní úpravy

V souladu s § 10 zák. č. 202/2012 Sb., o mediaci (dále jen „zákon“), je ustanovení o odměně mediátora povinnou náležitostí smlouvy o provedení mediace. Ve smlouvě o provedení mediace může být samozřejmě sjednáno, že mediace bude provedena bezplatně. Předmětem tohoto příspěvku však není provádění bezplatné mediace, ani mediace *pro bono*.

Pokud jde o hotové výdaje, zákon výslovně říká, že mediátor má právo na jejich náhradu, jestliže si je výslovně sjedná, jinak se má za to, že jsou již zahrnuty v odměně. *Otázce ho-*

tových výdajů se vyplatí věnovat přiměřenou pozornost, a to zejména proto, že vedle příkladů uvedených v § 10 odst. 1 (zejména cestovní výdaje, poštovné a náklady na pořízení opisů a kopií) mohou být tvořeny i dalšími výdaji. Významnou výdajovou položkou mediátora může být nájem prostor pro mediaci. Často totiž mediátor neprovádí mediaci ve svých vlastních prostorech, ale cestuje za stranami konfliktu do místa, na kterém jsou schopny se shodnout. Někdy je zase třeba zajistit pro mediaci větší prostory, než má mediátor běžně k dispozici. Když si uvědomíme, že v základním případě se dvěma stranami konfliktu potřebuje mediátor jednu místnost pro společné jednání se stranami, pokud se však rozhodne pro oddělená jednání (caucus), potřebuje minimálně jednu další místnost. Je-li stran více, zvyšuje se i potřebný počet dalších místností, je totiž většinou nevhodné ponechat např. dvě strany v hlavní jednací místnosti a s třetí vést oddělené jednání jinde, pak se s touto stranou vrátit do hlavní jednací místnosti a odvést si další stranu k oddělenému jednání. Ostatní strany konfliktu (ponechané v hlavní jednací místnosti) nemají dostatek soukromí např. na to, aby probraly se svým právním zástupcem svůj další postup v mediaci.

Pro úhradu hotových výdajů je vhodné sjednat se stranami paušál vázaný na provedení určitých kroků mediátora (podobně jako je tomu u advokátního tarifu, viz vyhl. č. 177/1996 Sb.). Je to praktické, srozumitelné.¹

¹ Choleňský, R.: Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy, Linde, Praha 2013, str. 159.

Odměnu mediátora je možno určit mnoha způsoby obvyklými pro oceňování služeb (např. odměna hodinová, paušální či výsledková). Vždy je však třeba dbát, aby se zvolený způsob určení odměny nedostal do rozporu se zákonem a jeho principy. Mezi nejvýznamnější povinnosti mediátora podle zákona patří provádění mediace nestranně a nezávisle (§ 5 odst. 1, § 8 odst. 1 písm. a) zákona). Nezávislostí se rozumí absence možnosti účinně ovlivňovat jednání mediátora. Nestranností je třeba chápat neexistenci vztahu mediátora k některé ze stran konfliktu či právnímu zástupci.²

Příkladem způsobu určení odměny mediátora, který je v rozporu se zákonem, je odměna určená jako podíl na výsledné částce, která je předmětem mediační dohody. Zde by byl zájem mediátora na co nejvyšší odměně za jeho práci nepochybně v konfliktu se zájmy jedné či více stran na tom, aby výsledná částka byla naopak co nejnižší. Na druhou stranu je však třeba připustit, že odměna související s výsledkem mediace má svůj racionální základ a za určitých podmínek je často atraktivní i pro strany konfliktu. Ve druhé části tohoto článku se budu podrobněji věnovat tomu, jak vhodně propojit stanovení odměny mediátora s určitým výsledkem mediace tak, aby byla v souladu se zákonem.

Na tomto místě pouze uvedu, že podle mého názoru lze bez problémů sjednat předem určitý pevný bonus za úspěch, jestliže mediátor dovede strany k dohodě. Při takovémto řešení není odměna mediátora závislá na výši dosažené částky (čím vyšší částka, tím vyšší odměna), ale na tom, zda stranám pomohl k dohodě či nikoli (bez ohledu na hodnotu jejího předmětu).³

Dohodne-li se mediátor se stranami na složení zálohy na odměnu a hotové výdaje, má to své nesporné výhody, a to nejen pro něj, ale i pro ně. Zaplacením zálohy se pro strany konfliktu stává mediační proces z původně poněkud abstraktní a pro mnohé poněkud obtížněji uchopitelné služby jasně definovanou investicí do řešení jejich sporu. Často se tak významně zvýší ochota stran konfliktu aktivně přispívat k hledání řešení jejich sporu.

Zákon předpokládá, že strany konfliktu hradí sjednanou odměnu a sjednané hotové výdaje rovným dílem. Dohodnout se však mohou strany i jinak. Otázka rozdělení nákladů mediace může sehrát svou roli i v závěrečné fázi mediace, kdy např. nabídka jedné strany uhradit celé náklady mediace může být důležitým impulzem k uzavření dohody.

V případě, kdy soud nařídí účastníkům řízení první setkání s mediátorem (§ 100 odst. 3 o. s. ř.), pak náleží mediátorovi odměna ve výši 400 Kč za každou započatou hodinu, stanovená vyhl. č. 277/2012 Sb. [dále jen „vyhláška“], hrazená rovným dílem stranami konfliktu. Soud může nařídit pouze první setkání s me-

diátorem, a to maximálně v rozsahu tří hodin. Náklady na pokračování mediace po prvních třech hodinách v takovém případě záleží na dohodě stran konfliktu a mediátora. Pokud se na výši odměny a jejím hrazení nedohodnou, nejsou strany konfliktu ani mediátor povinni v mediaci pokračovat. Pro účastníky řízení to znamená, že bude pokračováno v řízení před soudem.⁴ V zájmu stručnosti tohoto článku ponechám stranou ústavněprávní souvislosti této právní úpravy odměny mediátora, která se pravděpodobně stane předmětem soudního přezkumu (zejména pokud jde o povinnost tuto odměnu hradit), ačkoli ji považují za legitimní součást snahy o zefektivnění systému naší justice.

Je otázkou, jak to myslel zákonodárce s hrazením hotových výdajů mediátora spojených s nařízeným prvním setkáním s mediátorem. Zákon i vyhláška o nich mlčí. Vzhledem k tomu, že nic nebránilo zákonodárci výslovně uvést, že hotové výdaje jsou zahrnuty v hodinové odměně stanovené vyhláškou, lze mít za to, že si jejich hrazení může mediátor se stranami sjednat již pro první nařazené setkání. Může však nastat situace, kdy strany odmítnou požadavek mediátora na hrazení hotových výdajů nad rámec vyhláškové odměny spojených s prvním setkáním, které jim nařídil soud, a mediátor v důsledku toho odmítne první setkání se stranami. Soud zde nemůže nutit strany konfliktu, aby hradily hotové výdaje mediátora nad rámec odměny stanovené vyhláškou, ani nutit mediátora, aby se proti své vůli vzdal náhrady svých hotových výdajů. Tuto otázku je nepochybně vhodné vyřešit zpřesněním právní úpravy. Bylo by totiž nevhodné, aby se účastníci řízení vraceli k soudu z nařízeného setkání s mediátorem s tím, že se vlastně neuskutečnilo, protože nesouhlasili s tím, že mají mediátorovi hradit hotové výdaje nad rámec jeho odměny dle vyhlášky.⁵

Nařizování prvních setkání s mediátorem sleduje několik bohužel cílů. Jedním je fakt, že se díky nim sporné strany poměrně sofistikovanou formou (od zapsaného mediátora) dozví o existenci mediace, o tom, jak funguje a jak jim může prospět. Jejich právní zástupci též získají potřebné zkušenosti pro své rozhodování o tom, kdy a jakým způsobem využijí mediaci ku prospěchu svých klientů v budoucnu. Tento osvětový účel bude klíčový pro nastartování systému mediace u nás. Dalším cílem je i odklon části sporů k mediaci a tím snížení nápadu u našich soudů. Soudy se tak budou více stávat poslední instancí v případech, kdy se účastníci řízení nebudou schopni dohodnout na řešení jejich sporu ani za asistence mediátora.

Jakkoli považují tyto cíle za rozumné a legitimní, nelze si nevšimnout **dopadu odměny stanovené vyhláškou do sféry ekonomických zájmů mediátorů:**

1. Považují za problematické, že odměna 400 Kč za hodinu podle mého odhadu nekryje ani hotové výdaje mediátora a rozumnou odměnu. Vezmeme-li do úvahy, kolik činí obvyklý nájem kancelářských prostor, odvody na sociální a zdravotní pojištění, daň z příjmu a další případné mandatorní výdaje, pak je takto nízká odměna pro mediátora skutečně problém.
2. Vyhlášková odměna mediátora podle mého názoru bude deformovat trh s mediačními službami a vytvářet tlak na snižování cen. Tento tlak zároveň pravděpodobně nepovede ke zvyšování kvality služeb v případech nařízení prvního setkání s mediátorem. Lze najít zahraniční příklady, kdy dochází k situacím, že strany konfliktu, které

2 Viz komentář k § 14 občanského soudního řádu In David, L.; Hrušáková, M.; Ištvanek, F.; Jakšič, V.; Javůrková, N.; Jirmanová, M.; Kasíková, M.; Lavický, P.; Macková, A.; Sedláková, A.; Smolík, P.; Spáčil, J.; Stavínohová, J.; Šínová, R.; Šuk, P.; Vokřínková, M.; Vondruška, F.; Záruba, J.; Zima, P.; Žondra, M.: Komentář k zákonu Občanský soudní řád (99/1963 Sb.). Identifikační číslo (ASPI ID): KO99_1963CZ, citováno dle Cholenický, R.: Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy, Linde, Praha 2013, str. 123.

3 Cholenický, R.: Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy, Linde, Praha 2013, str. 159.

4 Cholenický, R.: Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy, Linde, Praha 2013, str. 159-160.

5 Cholenický, R.: Praktický průvodce mediací podle nové právní úpravy, Linde, Praha 2013, str. 160.

by si mohly dovolit mediaci za tržních podmínek, se raději obrátí na soud, aby nemusely platit mediátorovi jeho obvyklou tržní odměnu. V případech, kdy mediace neskončí během prvních tří hodin mediační dohodou, ale bude pokračovat na základě dohody všech jejích aktérů za tržních podmínek, bude mediátor zřejmě více spokojen se svým ohodnocením než v případech, kdy dojde sporné strany k dohodě za max. 1200 Kč. S tím, že řada sporů bude vyřešena v rámci oněch tří hodin nařízených soudem, je nutno na základě zahraničních zkušeností počítat. Hodnota předmětu takových sporů může být značná, není totiž pravidlem, že poměrně rychle se podaří při mediaci vyřešit jen spory o nízké hodnoty. Schopný mediátor se pak právem může cítit nedocenen.

3. Je otázkou, zda stanovení takto nízké vyhláškové odměny nebude mít za následek očekávání stran, že obdobně nízká by měla být i běžná tržní hodinová odměna mediátora.

Dopady vyhláškové odměny na systém poskytování mediačních služeb by měly být bedlivě sledovány a vyhodnocovány tak, aby mohlo na základě empirických údajů dojít ke vhodné úpravě odměny mediátora za nařízené první setkání s ním.

Část II. Jak určit odměnu mediátora?

Při přípravě druhé části tohoto článku jsem si položil následující otázky:

1. Jak může ovlivňovat daný způsob určení odměny mediátora jeho jednání?
2. Jaký se může v závislosti na daném způsobu určení odměny vytvořit vztah mediátora ke stranám konfliktu či jejich právním zástupcům? Může takový vztah vést ke střetu zájmů mezi mediátorem a některou ze stran, který by ohrozil mediátorovu nestrannost a nezávislost?

Než se budu věnovat jednotlivým otázkám, zastavím se u **vybraných příkladů toho, jak by bylo možné určit odměnu mediátora:**

- a) Klasickým způsobem určení odměny mediátora je časová odměna. Obvykle je stanovena odměna za hodinu, pracovní půlden (4 hod.) či celý pracovní den (8 hod.).
- b) Časová odměna však rozhodně není jedinou metodou stanovení odměny. Lze se setkat i s **pausační odměnou** za celou mediaci (obvykle však pro jistotu bývá vázána na určitý maximální počet hodin či dní). Tato základní sazba se může zvyšovat o určitou částku za každou další stranu konfliktu, je-li stran konfliktu více než dvě.
- c) **Odměna za úspěch.** Např. v této kombinaci – hodinová sazba doplněná odměnou za úspěch v podobě dvojnásobku hodinové odměny vyúčtované v dané mediaci.
- d) **Odměna závislá na hodnotě předmětu mediace.** Zde je obdobný postup jako u výpočtu odměny advokáta dle vyhl. č. 484/2000 Sb., nedávno zrušené Ústavním soudem. Např. 2000 Kč za hodinu v případě sporu, jehož hodnota nepřesahuje 100 000 Kč, 3000 Kč za hodinu v případě sporu, jehož hodnota se pohybuje od 100 000 Kč do 500 000 Kč.
- e) **Odměna za úspěch v podobě podílu na výsledné hodnotě/částce, která je předmětem mediační dohody.** Např. 25 % z dohodnuté částky.
- f) **Odměna za úspěch v podobě podílu na nákladech, které**

sporné strany ušetřily tím, že dosáhly řešení svého konfliktu prostřednictvím mediace.

- g) **Odměna v podobě podílu na hodnotě získané výslednou mediační dohodou.**⁶

S výjimkou odměny vypočtené podle písm. a), b) a d) výše považuje řada etických pravidel⁷ ostatní uvedené možnosti výpočtu odměny na základě výsledku/úspěchu mediace za nepřijatelné. Důvodem je závěr, že jsou v rozporu s požadavkem nestrannosti a nezávislosti mediátora.⁸ Je však tento závěr univerzálně platný u každého způsobu výpočtu odměny mediátora, která nějakým způsobem souvisí s výsledkem mediace?

Podle profesora S. R. Peppeta stojí zmíněná etická pravidla zakazující odměny mediátora za výsledek mediace na nesprávném východisku. Toto východisko spojuje dohromady neutralitu mediátora ve smyslu jeho nestrannosti s neutralitou ve smyslu toho, že mediátor nesmí mít žádný osobní zájem na dané mediaci s tím, že nestranným může být pouze ten mediátor, který nemá na dané mediaci vůbec žádný osobní zájem. Jak ale Peppet uvádí, ve skutečnosti mohou nastat situace, kdy osobní zájem mediátora na dané mediaci (např. silné přesvědčení o tom, jak mediace dopadne, či jeho finanční zájem na výsledku mediace) nemusí vést k ohrožení jeho nestrannosti.⁹ Níže uvedu příklady, na kterých ilustruje své závěry.

Jestliže vyjdeme z definic nezávislosti jako absence možnosti účinně ovlivňovat jednání mediátora a nestrannosti jako neexistence vztahu mediátora k některé ze stran konfliktu či jejímu právnímu zástupci uvedených v první části, pak si **u každého způsobu určení odměny mediátora, jak jsem již uvedl výše, musíme položit dvě následující otázky:**

1. Jak může ovlivňovat daný způsob určení odměny mediátora jeho jednání?
2. Jaký se může v závislosti na daném způsobu určení odměny vytvořit vztah mediátora ke stranám konfliktu či jejich právním zástupcům? Může takový vztah vést ke střetu zájmů mezi mediátorem a některou ze stran, který by ohrozil mediátorovu nestrannost a nezávislost?

Aby byla analýza úplná, je třeba začít s prověřením vlivu odměn podle písm. a), b) a d) výše na nestrannost či nezávislost mediátora. Vezmeme-li nejprve běžnou hodinovou odměnu, je zřejmé, že mediátor může být motivován protahovat mediaci co nejdéle, neboť tak získá největší odměnu. Hodinová odměna tedy může v uvedeném smyslu ovlivňovat nezávislost mediátora. Nestrannost podle mého názoru ohrožena není, neboť v obvyklém uspořádání je hodinová odměna hrazena oběma stranami rovným dílem. Stejně tak bude obvykle

6 Výčet těchto možností jsem převzal z Sharp, G.: Contingency fees for mediators. [cit. 2013-05-04]. Dostupný z: <http://mediatorblablah.blogspot.cz/2008/08/contingency-fees-for-mediators.html>.

7 Viz např. Association of Attorney-Mediators Ethical Guidelines for Mediators [cit. 2013-05-04]. Dostupný z: <http://www.attorney-mediators.org/Default.aspx?pagelid=1166921> či The Model Standards of Conduct for Mediators, Standard VIII. [cit. 2013-05-04]. Dostupný z: http://www.mediate.com/articles/model_standards_of_conflict.cfm#LinkTarget_141.

8 Sharp, G.: Contingency fees for mediators. [cit. 2013-05-04]. Dostupný z: <http://mediatorblablah.blogspot.cz/2008/08/contingency-fees-for-mediators.html>.

9 S. R. Peppet: Contractarian Economics and Mediation Ethics: The Case for Customizing Neutrality Through Contingent Fee Mediation. Texas Law Review, Volume 82, Number 2, December 2003 [cit. 2013-05-04]. Dostupný z: <http://lawweb.colorado.edu/profiles/pubpdfs/peppet/texas.pdf>.

oběma stranám společný zájem platit za mediaci spíše méně než více. Mezi výhody hodinové odměny z pohledu stran nepochybně patří to, že odměna narůstá postupně, a to jen tak dlouho, dokud jsou strany ochotny v mediaci pokračovat, mají tedy její náklady pod kontrolou.

Paušální odměna za celou mediaci může motivovat mediátora k tomu, aby dovedl strany k závěru co nejrychleji, neboť čím rychleji danou záležitost uzavře, tím vyšší je jeho odměna v poměru k investovanému času. Na druhou stranu může takto stanovená odměna ovlivňovat míru úsilí, které mediátor věnuje případu, protože strany mu vždy zaplatí paušální částku, a tak má své peníze jisté už na počátku mediace. Pro strany to naopak znamená, že musí už na počátku podstatně do řešení sporu investovat, což je bude motivovat k tomu, aby mediaci věnovaly hodně času a úsilí, když už si ji předplatily. Většinou by se jim nechtělo odejít po prvních třech hodinách nezdaru.

V případě odměny závislé na hodnotě předmětu mediace je situace obdobná jako u hodinové odměny s tím, že lze uvažovat o tom, že bude snížena snaha mediátora o prodlužování mediace, neboť tato odměna v sobě částečně odráží i hodnotu mediace jako služby ve vztahu k hodnotě předmětu sporu. Mediátor by se tedy neměl cítit nedocenen.

Z právě rozebraných příkladů, které jsou výše zmíněnými etickými pravidly považovány za bezproblémové, jasně plyne, že ani v těchto případech není způsob výpočtu odměny zcela bez vlivu na nezávislost mediátora.

Na odměně za úspěch v podobě podílu na výsledné hodnotě/částce, která je předmětem mediační dohody, spatřuje Peppet následující ohrožení neutrality (nestrannosti) mediátora. Představíme-li si mediaci ve věci náhrady škody na zdraví, kde by měl mediátor obdržet jako bonus za uzavření mediační dohody 25 % z dohodnuté náhrady škody, pak by tato podílová odměna ohrožovala jeho nestrannost. Čím větší by byla náhrada škody, tím vyšší by byla odměna mediátora. Mediátor by byl tímto nastavením odměny motivován k tomu, aby namísto nestranné asistence stranám při hledání nejlepšího řešení preferoval spíše ta řešení, která by byla ve prospěch poškozeného. Byla by též dána motivace mediátora k tomu, aby se snažil navýšit výslednou částku náhrady škody nebo se dokonce spojil s poškozeným v této společné snaze. Tento příklad dobře ilustruje, že **nastavení výpočtu odměny nesmí vést k tomu, aby zájem mediátora (byť i korelující se zájmem některé ze stran) se dostal do rozporu se zájmem kterékoli strany konfliktu k její újmě.**¹⁰

Výše uvedené však neznamená, že je nepřijatelná každá odměna mediátora odvíjející se od výsledku mediace. V první

části tohoto článku jsem zmínil odměnu mediátora spočívající v předem pevně stanoveném bonusu za úspěch, pokud dovede strany k mediační dohodě. Takové uspořádání považuji za souladné s požadavkem nestrannosti a nezávislosti mediátora.

Peppet k odměně mediátora spočívající v bonusu za uzavření mediační dohody uvádí, že **zájem mediátora na získání tohoto bonusu, tedy dovedení stran k dohodě, není v konfliktu se zájmem žádné ze stran, neboť ty svůj zájem na hledání a eventuálním uzavření mediační dohody projeví již zahájením mediace.** Takováto odměna nijak neohrožuje mediátorovu nestrannost. Bonus za uzavření mediační dohody může motivovat mediátora k tomu, aby volil ty mediační postupy a techniky, které podle něj nejspíše pomohou stranám dosáhnout dohody, a nevěnoval tolik pozornosti např. transformování vztahu sporných stran, pokud to nebude považovat za nutné pro dosažení dohody. Dále k bonusu za uzavření mediační dohody Peppet dodává, že nikterak neohrožuje plnění tři klíčových úkolů mediátora. Prvním je zjistit důvěrné informace od všech stran a vyhodnotit, zda je dohoda mezi nimi reálná. Odměna za uzavření mediační dohody nikterak nebrání stranám konfliktu sdílet s mediátorem důvěrné informace. Druhým úkolem mediátora je hledat se stranami kreativní možnosti řešení a vhodně je upravovat, aby pro ně byly atraktivnější a dohoda pravděpodobnější. Tato funkce mediátora je uvedeným nastavením odměny přímo výrazně podporována. Třetím důležitým úkolem mediátora, který bonus za uzavření dohody nijak neohrožuje, je schopnost řešit psychologické a emocionální otázky.¹¹

Pro úplnost je na místě poznamenat, že teoreticky se může zájem mediátora na tom, aby sporné strany dosáhly dohody, střetnout v určité fázi mediace se zájmem stran v ní už nepokračovat. Zároveň je vhodné uvést, že tento teoretický střet zájmů nemusí vůbec nastat, a v případě, že by skutečně některá ze stran chtěla mediaci ukončit, nic jí v tom nemůže zabránit, ani přání mediátora, aby v mediaci pokračovala.

Na tento teoretický konflikt zájmů reagují někteří poskytovatelé mediačních služeb tak, že ukládají mediátorům, aby předem seznámili sporné strany s tím, že odměna ve formě bonusu za uzavření dohody představuje finanční zájem mediátora, který se může později v průběhu mediace dostat do rozporu se zájmem stran na ukončení mediace bez dosažení dohody.¹²

K otázce vhodného nastavení výpočtu odměny mediátora by bylo možno napsat opravdu mnoho, zejména pokud jde o ta nastavení, která nejsou v souladu se zákonem či principy mediace. Závěrem však chci pouze stručně uvést, že **bonus za uzavření mediační dohody, který je předem sjednán pevnou částkou, představuje jedno z mála praktických řešení, které vyhovuje popsaným normám a zároveň je schopno reflektovat hodnotu předmětu mediace.** Tím umožňuje stranám konfliktu ušetřit finanční prostředky, pokud mediace neskončí dohodou, a zároveň zajišťuje, že se mediátor necítí nedocenen, pokud díky svým schopnostem pomohl stranám k uzavření hodnotné dohody.

✿ Autor je advokátem v Brně, mediátor a rozhodce.

10 S. R. Peppet: Contractarian Economics and Mediation Ethics: The Case for Customizing Neutrality Through Contingent Fee Mediation. *Texas Law Review*, Volume 82, Number 2, December 2003 [cit. 2013-05-04]. Dostupný z: <http://lawweb.colorado.edu/profiles/pubpdfs/peppet/texas.pdf>.

11 S. R. Peppet: Contractarian Economics and Mediation Ethics: The Case for Customizing Neutrality Through Contingent Fee Mediation. *Texas Law Review*, Volume 82, Number 2, December 2003 [cit. 2013-05-04]. Dostupný z: <http://lawweb.colorado.edu/profiles/pubpdfs/peppet/texas.pdf>.

12 CPR-GEORGETOWN COMMISSION ON ETHICS AND STANDARDS IN ADR. Model Rule for The Lawyer as Third-Party Neutral. November 2002 [cit. 2013-05-04]. Rule 4.5.5: Fees. Dostupný z: <http://www.cpradr.org/Portals/0/Resources/ADR%20Tools/Clauses%20%20Rules/Third%20Party%20neutral%20create%20new%20cover%20page%202012.pdf>.

Jednat nebo nejednat se stranami odděleně, to je otázka...

THIERRY GARBY

„Caucus“ je americký název toho, co je obvykle známo jako „oddělené jednání stran“.

Využívání caucusů v mediaci se u jednotlivých mediátorů a mediálních škol značně liší.

Ačkoli nikdo otevřeně neobhazuje caucusy, většina anglosaských mediátorů je značně využívá. Jejich mediace začíná zahajovacím prohlášením každé strany, kde jsou ventilovány emoce. Mediátor poté ihned vezme strany na oddělená jednání a obvykle je nesvede opět dohromady do doby, než dojde ke konečné dohodě.

Na druhé straně prof. Robert Mnookin z Harvardské právnické fakulty, Gary Friedman a Jack Himmelstein¹ a rovněž Robert A. Baruch Bush a Joseph P. Folger² jsou přesvědčeni, že je třeba se caucusů co možná nejvíce vyvarovat, ne-li se jich vyvarovat úplně.

Komu bychom měli věřit? Jak moc bychom v naší mediaci měli využívat caucusu – odděleného jednání stran? Dříve, než se rozhodneme, kdy a v jakém rozsahu je využijeme, měli bychom uvažovat o tom, jak se mohou caucusy stát překážkou v řešení sporu a co mohou caucusy mediaci přinést.

Caucusy, překážka dohody

Caucusy mohou být překážkou dohody, protože mohou podkopat důvěru, kterou strana, jež se caucusu nezúčastní, mohla mít v mediátora a mediální proces. Pokud jen čekáte, přemýšlíte o tom, co se děje mezi mediátorem a druhou stranou. Pokud caucus trvá dlouhou dobu, nabudete dojem, že prostě ztrácíte čas. Začnete přemítat, proč mediátor věnuje tolik pozornosti vašemu odpůrci.

Když na vás dojde řada, nemáte představu, co druhá strana řekla. Slyšíte mediátora, jak hovoří, a můžete mít pocit, že vyjednáváte s mediátorem. Můžete se dokonce obávat, že budete manipulováni.

Navíc, když jste sami, přemýšlíte všeobecně o svém sporu a není tam nikdo, kdo by vám odporoval, začnete věřit, že můžete požadovat více. Pokud je jedna strana zastoupena několika zástupci, mám zkušenost, že během doby, kdy se nezúčastní caucusu, přitvrdí tito zástupci své pozice, protože případ společně probírají, a práce, kterou vykonám během caucusu s jednou stranou, je často ztracena, protože mezitím se něco dělo v druhém týmu.

V modelu mediace, která spočívá výhradně v konání caucusů, se mediace mění na čisté smlouvání. Mediátor může mezi stranami vyměňovat návrhy, ale nemůže zobrazit jejich emo-

1 Náročný spor: Mediace formou porozumění/Challenging Conflict: Mediation through Understanding 2008.

2 Příklad mediace/The Promise of Mediation Jossey Bass 2005.

ce. To zabraňuje kreativě stran – pokud vidíte rozrušení nebo nelibost strany při projednávání určitého nápadu, můžete přemýšlet o dalších způsobech, jak spor vyřešit. Pokud projednáváte odděleně přijatelnost částky, šance na to, že se objeví nový nápad, jsou omezeny.

Jinými slovy, **model mediace, která spočívá výhradně v konání caucusů, je v podstatě o hledání kompromisu mezi stanovisky, spíše než prodiskutování zájmů.** Když se „propracováváme k ano“, víme, že skutečným problémem jsou zájmy. Můžeme pak skončit tím, že vyřešíme jiný problém než ten skutečný. To může způsobit nové střety.

Model mediace, která spočívá výhradně v konání caucusů, vede k distributivním řešením. Distributivní řešení jsou charakteristická omezeným uspokojením, ale rovněž určitou přetrvávající frustrací u všech stran, což může vést k dalším sporům, budou-li strany pokračovat v udržování vztahů.

Někteří autoři činí rozdíly mezi střetem a sporem. Střet je trvalé napětí ve vztahu, jako třeba mezi konkurenty, sousedy, sourozenci atd. Spor je zhoršení jejich vztahů, kdy střet v konkrétní záležitosti vykristalizuje: konkurent najal manažera druhé strany, větev jabloně roste nad pozemkem souseda, a někdo využívá majetku určeného k dědictví jako kompenzaci za frustraci v dětství.

V takovém případě řešení, které třeba naleznete prostřednictvím mediace spočívající výhradně v konání caucusů, nijak neovlivní střet a střet vytvoří nové spory. To může být obchodně výnosné pro mediátory, ale z hlediska délky jistě maximálně neetické a značně neefektivní. Klienti budou rozhodně dávat přednost mediátorům, kteří je povedou k úplnému smíru.

Caucusy mohou být buď překážkou pro dosažení dohody, nebo mohou vést k neuspokojivým výsledkům.

Caucusy, nepostradatelný nástroj

Jedním z důvodů, proč střety nejsou řešeny přímo a proč je potřeba mediaci, je, že se strany neodvážejí vyjádřit své názory nebo nápady. Například:

- Nechtějí říci věci, za které se stydí, jako například: „Mému podnikání se nedaří dobře“ nebo „Když jsme byli děti, naši rodiče mu vždycky dávali větší kus koláče“, nebo „Udělal jsem chybu“.
- Nechtějí vyjádřit své zájmy, protože věří, že to naznačuje slabost, a oni by měli vypadat silně, aby udělali dojem na druhou stranu, a nechtějí se vzdát: Nechci připustit, že nutně potřebuji investovat do výzkumu a vývoje, protože jsem přesvědčen, že můj produkt začíná být zastaralý.
- Nechtějí navrhnout možné řešení, protože se obávají, že druhá strana to pojme jako návrh a bude to považovat za výchozí bod smlouvání, nebo to bude považovat za znak slabosti.

Ve všech takovýchto případech je caucus nepostradatelný.

Vzhledem k tomu, že mediátor nemá žádnou pravomoc, strany se cítí volně a mohou v odděleném jednání s mediátorem přiznat, co považují za slabost nebo na co nejsou hrdí.

Je-li strana schopna přiznat některé z těchto skutečností mediátorovi, může již jen tato skutečnost být pro ni úlevou a této straně to umožní pohnout se dále.

Předpokládaná slabost se často obrátí na sílu. Například, přípuštění platební neschopnosti může druhou stranu přimět k tomu, že přestane tlačit na zaplacení a začne hledat alternativní řešení. Mediátor může přimět stranu, aby si uvědomila sílu, která se skrývá za zdánlivou slabostí a dovede ji k pochopení skutečnosti, že by bylo výhodné vysvětlit skutečnou situaci druhé straně.

Když hovoříme o zájmech, mediátor pomůže straně pochopit, že je potřebné, aby odhalila své zájmy, aby bylo možno je splnit, a vysvětlí nemožnost jejich splnění, pokud nebudou vyjádřeny.

V případě komplikovaného návrhu její strana může prodiskutovat s mediátorem, který jí může pomoci vyhodnotit, zda stojí za to jít do rizika. Mediátor rovněž může otestovat návrh u druhé strany, jako by to byl jeho vlastní nápad. Pokud má i tato druhá strana zájem, mediátor může rovněž navrhnout, že její nabídne první straně. Obě strany se dohodnou, aniž by riskovaly, že ztratí tvář. Nakonec, caucusy jsou ideální dobou, aby strany prodiskutovaly své nejlepší alternativy k vyjednávání/BATNA. Mediátor je může přimět, aby si uvědomily, jaké jsou ve skutečnosti jejich šance, a aby viděly situaci z nového úhlu.

Kdy jednat odděleně? Proč jednat odděleně?

Jsem přesvědčen, že byste se měli pokusit o oddělené jednání pokaždé, když budete mít pocit, že jedna ze stran není schopna říci nebo váhá říci něco, co by bylo pro mediaci důležité. Caucusy byste se měli vyhnout, pokud cítíte, že by věci mohly být řečeny v plénu.

Ve skutečnosti se může stát, že počáteční informace, které obdržíte o případu, jasně naznačují, že se potřebujete se stranami sejit odděleně ještě před prvním společným sezením. Jedná se o případ, kdy lidé již nejsou schopni spolu vzájemně hovořit. Něco zjevně blokuje jejich komunikaci a oni nebyli schopni to prodiskutovat.

Může být užitečné nejprve se s nimi sejit soukromně a pokusit se zjistit, jaká překážka jim brání v komunikaci. Tím se zabrání tomu, aby mediace nebyla ještě obtížnější.

U obvyklejších případů lze caucusy využít, když – po popisu skutečnosti – budete mít pocit, že něco zůstává skryto, když strana zjevně přeceňuje nebo podceňuje své postavení, když strana trvá na svém postavení a není ochotna prodiskutovat své zájmy.

Poslední a nejlepší důvod, proč využívat caucusy, je pokus o stimulaci kreativity stran při hledání možností. Sporným stranám tak bude nabídnut bezpečný přístav, kam se mohou uchýlit a povědět vše, co je napadne.

Vše v mediaci by mělo být systematické, avšak nic by také nemělo být zakázáno. Caucusy jsou pro mediátora velmi účinným nástrojem, ale jistě nemohou vyřešit všechno a neumožňují smíření a vzájemné pochopení, jež zaručují udržitelnost dohody.

Používejte opatrně!

✿ Autor je francouzský advokát honoraire, mediátor a arbit, působící při většině arbitrážních a mediačních institucí v Evropě i USA, zakladatel Světového fóra mediačních center UIA. Výrazná osobnost též v oblasti vyjednávání, autor publikace *Learn how to negotiate*.

Advokáti ve světě mediace

PhDr. DANA POTOČKOVÁ, MDR

Mnoho advokátů, ale i notářů, psychologů či manažerů, se po krátkém seznámení s mediací cítí být mediátory. Nabývají dojmu, že ve své praxi běžně působí v roli zprostředkovate-

lů, když asistují stranám v konfliktu při nalezení smírného řešení. „Srdcem“ mediace je vyjednávání, a není proto divu, že řada intervenčních metod se využívá i v jiných profesních kontextech. Mediace není ani terapie, ani advokátní praxe, i když zde existuje mnoho styčných ploch.

Role mediátora dle zákona o mediaci č. 202/2012 Sb. je komplexnější a klade na odbornou způsobilost osob, vykonávajících funkci zapsaného mediátora, specifické a poměrně vysoké nároky. **Vyhláška č. 277/2012 Sb. v tomto směru stanoví náležitosti zkoušky mediátora, které ověřují odborné znalosti a dovednosti potřebné k výkonu činnosti mediátora.** Při nastavování parametrů zkoušky byl brán zřetel na multidisciplinární charakter role mediátora a byla zohledněna skutečnost, že účinné vedení mediačního procesu vyžaduje nejenom nezbytné teoretické znalosti, ale zejména praktické dovednosti. **Zkouška mediátora je proto koncipována ve formátu písemném a ústním. Písemná část prověřuje teoretické znalosti uchazeče z oblasti práva, teorie mediace, komunikace a sociální psychologie. Ústní část zkoušky se zaměřuje na praktické dovednosti uchazeče, tj. schopnost kompetentně mediační proces řídit a účinně asistovat stranám v konfliktu v nalezení dohody.** Žadatel je na místě zadán mediační případ, na kterém demonstruje svou zručnost ve vedení mediačního procesu. V průběhu simulované mediace zkušební komisaři hodnotí například uchazečovu schopnost přistupovat ke všem stranám neutrálně, konstruktivně podporovat komunikaci a překonávat momenty stagnace.

Kombinace písemného a ústního testu, přestože je pro pořadatele i uchazeče náročnější, se jeví jako účinná metoda k posouzení dostatečné odborné způsobilosti budoucích mediátorů. Mediátor z titulu své funkce nedisponuje žádnou pravomocí přinutit sporné strany k jednání nebo k přijetí určitého opatření. Jeho úspěšnost či neúspěšnost je do značné míry ovlivněna mediátorovými komunikačními a vyjednávacími schopnostmi, orientací v dynamice mediačního procesu a vhodným využitím intervenčních strategií. Demonstrace praktického vedení mediace se u zkoušek mediátora ukazuje jako opodstatněná i vzhledem k tomu, že česká právní úprava prozatím nezavádí systém monitoringu kontroly kvality mediačních služeb a zkouška medi-

átora se stává jediným ukazatelem naplnění odborné způsobilosti mediátora.

Mezi žadateli o vykonání zkoušky mediátora nalezneme právníky, psychology nebo lékaře. Předchozí vzdělání a zkušenosti mohou přípravu na roli mediátora usnadnit, ale v určité chvíli i ztížit její výkon (zvláště pokud uchazeči vnášejí do mediace prvky, které spíše korespondují s jejich původní profesí než s postavením mediátora). Například žadatelé z řad psychologů nebo sociálních pracovníků více inklinují k zaměření na vztahový rámec sporu, na vnitřní svět účastníků, a podceňují fakta či formální podobu mediační dohody. Naopak kandidáti z řad advokátů vykazují zpočátku své mediační praxe potíže s léty navččeným přístupem: analyzovat, vyhodnocovat a radit v dalším postupu. Přílišná orientace mediátora na věcnou stránku sporu, přehlížení vlivu emocí na vyjednávání a rozhodování účastníků, vměšování se do podoby výsledného řešení, ohrožuje nejenom mediátorovu neutralitu, ale přivádí mediaci mnohdy do slepé uličky.

Úspěšná mediace není náhoda, ale výsledek dobré strategické práce mediátora.

Zapsaný mediátor může působit v celém spektru netrestních věcí a nelze proto zúžit požadované dovednosti pouze na jednu specifickou oblast. Například efektivní zvládnutí rozčileného účastníka nebo konstruktivní posun cyklického jednání patří k základním technikám, které musí zvládat každý kandidát na mediátora (ať již se v budoucnu rozhodne zaměřit na obchodní, pracovní nebo rodinnou mediaci).

Praktickou přípravu na roli mediátora nelze podcenit. Ostatně dosavadní zkušenosti z proběhlých zkoušek mediátora poukazují na skutečnost, že zatímco písemný test úspěšně složila většina uchazečů, úspěšnost u zkoušek praktických je nepoměrně nižší.

Role právních zástupců v mediačním procesu

V některých státech, jako Itálie nebo Texas, je zákonem ustanovena povinnost advokátů informovat své klienty o možnostech řešit spor mimosoudní cestou, tj. prostřednictvím arbitrážního nebo mediačního řízení. V České republice není poučovací povinnost definována a záleží na uvážení právních zástupců, zda o existenci mimosoudních přístupů k řešení sporu mandanty informují.

Není tajemstvím, že mediace má mezi advokáty rozporuplné postavení. Jedni ji zatracují, druzí ji vnímají jako příležitost. Pro značnou část advokátů je mediace doposud neznámým procesem, s nímž mají minimální zkušenost. I proto se „svět mediační“ může ukazovat jako neuchopitelný a *a priori* méně důvěryhodný. Právní vnímání světa výrazně staví na ráci a logice argumentů. Orientuje se na skutkovou podstatu sporu, na interpretaci práv, povinností, zákonů a norem. Mediace vnáší do děje další as-

pekty, ať již obchodní nebo vztahové, které leckdy bývájí v právním světě opomíjeny. **Do popředí se v mediačním procesu staví zájmy, potřeby a možnosti stran, nikoliv pouze právní nároky.**

I pojetí spravedlnosti při mediaci se odlišuje od chápání spravedlnosti při soudním nebo arbitrážním řízení. Klíčovým měřítkem spravedlnosti se v mediaci stává to, jak na spravedlnost pohlížejí samotní účastníci, nikoliv jak ji formulovali zákonodárci nebo soudci. Strany v konfliktu proto nemusí omezovat své nároky na spravedlnost pouze na skutky, které představují porušení zákona. Mohou ventilovat rozsáhlou škálu stížností, stejně tak jako hledat širší spektrum jejich řešení. Oproti soudnímu nebo rozhodčímu řízení, která se orientují na zkoumání skutků minulých, mediace se zaměřuje na budoucí uspořádání – tedy na to, jak vzniklou situaci smírně vyřešit.

Advokáti vstupující do mediace spolu se svým klientem se nacházejí ve zcela odlišné pozici, než na kterou jsou zvyklí při klasické reprezentaci v soudním nebo arbitrážním řízení. **Odlíšné paradigma v řešení sporu, které mediace přináší, vyžaduje od advokáta jiný přístup v reprezentaci klienta.**

Mediační proces se opírá o principy dobrovolnosti a ochotu účastníků hledat smírné řešení. **Bojovný postoj advokáta vůči protistraně (notoricky známý ze soudních nebo arbitrážních řízení) se v mediaci ukazuje jako kontraproduktivní.** Advokát by měl mít na zřeteli, že v mediaci je jeho primárním úkolem napomoci klientovi uzavřít nejlepší možnou dohodu. Agresivní styl reprezentace snižuje ochotu protistrany k jednání a smírné řešení oddaluje.

Na rozdíl od soudního nebo rozhodčího řízení na názoru mediátora nezáleží a není třeba ho strategicky ovlivňovat. Mediátor spor nerozhoduje, není ani zodpovědný za dosažení a podobu výsledné dohody. Předkládání důkazů a přesvědčování mediátora o vině protistrany nemá žádný význam. Důkazní materiály jsou v mediačním procesu podstatné pouze do té míry, do jaké pomáhají klientovi úspěšně s protistranou vyjednat (tj. bez jejichž poskytnutí by např. druhá strana nedůvěřovala prezentovaným skutečnostem).

Dospěje-li advokát k závěru, že může být pro jeho klienta účast na mediaci přínosem, stojí před prvním úkolem – vysvětlit klientovi mediační proces a motivovat ho k účasti. **Praxe ukazuje, jak důležité je správné načasování advokátova návrhu mediace.** Ne každý klient přichází s očekáváním se s protistranou smírně domluvit. Řada z nich chce bojovat, získat odplatu za vnímanou nespravedlnost, pomstít se a ušetřit druhému lekci. Příliš brzký návrh na mediaci si takovýto klient může interpretovat jako nedůvěru advokáta v jeho případ. **Nabídku k mediaci je vhodné uskutečnit až po řádném seznámení se s případem a přípravě klienta k jednání.** Nejistota výsledku, vyčíslení hrozících časových a finančních nákladů plynoucích ze soudního řízení, mohou být silným motivem pro pokus řešit spor

mimosoudně. V případech nařízené nebo soudem doporučené mediace bývá vstup do mediace pro tzv. zablokované klienty jednodušší.

Po získání souhlasu klienta s mediací advokát zkontaktuje protistranu s návrhem řešit spor mimosoudní cestou. Následně asistuje při výběru vhodného mediátora a sladování podmínek mediace. **Před prvním mediačním jednáním je třeba, aby se klient, společně se svým advokátem, na účast připravili: stanovili si cíle, kterých chtějí v mediaci dosáhnout, identifikovali možné alternativy řešení, rozdělili si role (zejména týkající se prvotní prezentace sporu, ale také míry zapojení advokáta do diskuse) a odsouhlasili podmínky smlouvy o provedení mediace.**

Mediace je procesem stran (nikoliv jejich právních zástupců), proto by měly být do procesu zapojeny v co nejširším měřítku. Frekvence zásahů právních zástupců záleží na domluvě s jejich mandanty, ale odvíjí se také od toho, v jaké fázi se mediační proces nachází. Neaktivněji vystupují advokáti v počáteční a závěrečné fázi mediace. Po úvod-

ním slovu mediátora dostávají prostor k prezentaci vlastního stanoviska strany konfliktu. Jsou-li přítomni právní zástupci, většinou hovoří před klientem. Podávají stručný popis situace, prezentují fakta, časovou posloupnost, požadavky mandanta, případně předkládají nezbytné dokumenty pro větší srozumitelnost povahy sporu.

Ve fázi vyjednávání je úlohou advokáta ochránit klienta před špatnými rozhodnutími či zbrklými nabídkami. Očekává se od něj, že napomůže straně vyjednat, tj. zvažovat alternativy, hlídat právní důsledky navrhovaných řešení. V závěrečné fázi mediace právní zástupci stran asistují sepsání mediační dohody, případně zajištění jejího notářského či soudního stvrzení.

Přítomnost právních zástupců v mediaci bývá velkým přínosem. Na rozdíl od sporné strany není advokát do konfliktu citově angažován, je schopen většího nadhledu a zprostředkování jiného úhlu pohledu na spor. Kromě toho přítomnost vlastního advokáta přispívá u řady účastníků k většímu pocitu jistoty při jednání.

❖ Autorka, mediátorka se zahraniční praxí, je výkonnou ředitelkou společnosti Conflict Management International, spoluautorkou zákona o mediaci a jeho prováděcí vyhlášky a předsedkyní zkušební komise Ministerstva spravedlnosti pro zkoušky mediátorů.

 WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř
specialista na vaše pojištění

inzerce

Mediace ve velkých advokátních kancelářích

Dr. VÍT HORÁČEK

Mediace jako způsob alternativního řešení sporů není již novinkou ani v Čechách, a o to méně v zahraničí, zvláště v anglosaských zemích. Důvodem mediace nejsou pouze možnosti rychlého řešení sporů, ale zejména řešení sporů, které je možné přímo jednotlivými stranami ovlivnit, a které je také velice levné, protože není třeba platit kromě mediátorů obecný či rozhodčí soud a jiné související služby.

První mediace, kterou jsme v naší kanceláři řešili, probíhala zhruba před deseti lety a týkala se vyřešení sporu při prodeji akcií poměrně významné společnosti v energetickém sektoru. Poté jsme se začali alternativnímu řešení sporů věnovat stále více. Na základě těchto praktických zkušeností a v souvislosti s novou právní úpravou v ČR bych rád sdělil několik našich poznatků.

Mediace se jako způsob alternativního řešení sporů velice blíží rozhodčímu řízení s jediným rozdílem, že v rámci mediace nedochází k vydání rozhodčího nálezu, ale vyústěním mediačního řízení bývá doporučení stranám či dochází k sepsání tzv. mediační dohody, přičemž souhlas s jejím obsahem strany stvrdí svými podpisy. Není výjimkou, že mediační dohoda se potom promítne v rozhodčím nálezu v samostatném rozhodčím řízení, kdy rozhodčí soud či rozhodci jsou požádáni o vydání rozhodčího nálezu, který přesně kopíruje mediační dohodu.

V rámci velké advokátní kanceláře tam, kde jeden či více pracovníků kanceláře, zejména partnerů kanceláře, vykonávají funkci mediátora či rozhodce, je třeba si uvědomit, že funkce mediátora je spojena s fyzickou osobou, která tuto činnost vykonává. V té souvislosti je třeba řešit několik otázek, které jak v rámci vztahů ke třetím osobám, tak uvnitř advokátní kanceláře vyvstávají.

Konflikt zájmů

Jsem přesvědčen, že stejně jako u ostatních pravidel výkonu advokacie či rozhodcovské činnosti, i zde je rozhodující, aby nebyla poskytována služba mediátora osobě, jejíž zájmy mohou být, ať již konkrétně v předmětné věci v rozporu se zájmy protistrany, či obecně, řekněme v širším ekonomickém kontextu, v rozporu se zájmy jiné osoby, kterou již mediátor nějakým způsobem zastupoval jako advokát, nebo v jejíž prospěch určitou mediační činnost vykonával. V tomto případě je třeba doporučit, aby si každý mediátor nastavil systém kontroly konfliktu zájmů, a to nejen obecně v rámci kanceláře, v níž působí, ale i v rámci vztahů s kolegy. Obecně nejsem přesvědčen o tom, že tzv. čínské zdi (kdy jen někteří kolegové znají a mají přístup k určitému spisu) fungují, a je to spíše o tom,

aby mediátor nebyl ovlivněn stranami (byl nestranný) a nebyl v jakémkoliv vztahu, zejména majetkoprávním, s jakoukoliv stranou (byl nezávislý).

Smlouva o mediaci (Smlouva o provedení mediace)

Subjekty zúčastněné na mediaci by měly uzavřít smlouvu o mediaci.

Stejně jako všechny ostatní smlouvy by i tato měla obsahovat základní informace, tedy kdo je stranou smlouvy (tj. **smluvní strany**), dále by měla specifikovat, co je **předmětem smlouvy**, kdy má být mediace dokončena, s jakým výsledkem (ideálně tedy návrhem/uzavřením mediační dohody), a odměna.

Předmět smlouvy

Je velice důležité definovat, co je předmětem smlouvy o mediaci, protože předmět smlouvy určuje rozsah mediační činnosti. Zdůrazňuji to proto, že tendence advokátů, a to zejména ve velkých kancelářích, je věci řešit a klientům „radit“, což v žádném případě funkcí mediátora není. Naopak, jak podle obecných zásad, tak s přihlédnutím k § 8 českého zákona o mediaci, **mediátor nesmí ohledně konfliktu, ve kterém vede nebo vedl mediaci nebo činil kroky k přípravě mediace, poskytovat právní služby podle jiného právního předpisu, i když je jinak k jejich poskytování oprávněn**. Za právní službu se nepovažuje vyjádření právního názoru mediátora v průběhu mediace na věc stranám konfliktu, nebo některou její dílčí otázku.

Odměna za mediaci

Ve velkých kancelářích se jistě hledí na odměnu, kterou pracovník kanceláře jako mediátor získá. Něco jiného je funkce mediátora v drobných a civilně právních sporech, a něco jiného je funkce mediátora ve velkých obchodních sporech. Jak už jsem předeslal výše, v těchto sporech nelze vyloučit velmi vysoké odměny celkové – paušální, ale i odměny hodinové, které se mohou pohybovat v tisících korun. Zákon toto předjímá, když v § 4 říká, že odměnu je možno dohodnout konkrétně, či určit způsob jejího určení. Je tedy možné například sjednat zálohu, hodinovou odměnu, či dokonce, i když to bude spíše výjimečné, odměnu podílovou z celkové hodnoty sporu.

Odborné znalosti

Často jsme jako advokáti, a to nejen ve velkých kancelářích, klienty oslovováni proto, že máme určité konkrétní znalosti v určitém odvětví. Vezmu-li si příklad naší první mediace (ale i ty následující), pak jsem byl osloven proto, že mám zkušenosti v energetice. Odbornou znalostí mediátora tedy nemůžeme chápat jen to, že zná zákon o mediaci a procesy mediace, tedy že je nejen odborníkem v dané oblasti, právníkem či psychologem, ale že má konkrétní specifickou znalost určitého (ekonomického) prostředí, určitých (ekonomických) vztahů. Stejně jako u rozhodčího řízení, též u mediace se setkáme s tím, že funkci mediátora chce vykonávat každá osoba, neboť se domnívá, že to je velice jednoduchá a konečkonců dobře

honorovaná činnost. Právě v této souvislosti bych **apeloval na všechny, kteří specifické znalosti nemají, aby funkci mediátora nepřijímali**, a to dokonce i v souvislosti s rekodifikací českého smluvního práva, protože pokud jde o odpovědnost za škodu, nový občanský zákoník zobecňuje odpovědnost definovanou různými právními předpisy (např. zákon o advokacii), a to konkrétně v ustanovení § 2950, podle kterého: „*Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu, nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li jí neúplnou nebo nesprávnou informaci nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti. Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě.*“

Jsem přesvědčen, že toto ustanovení o **náhradě škody** směřuje i k mediaci, neboť mediátor svým odborným výkonem poskytuje právě speciálně služby a rady, které jistě mohou způsobit škodu.

Pojištění

Odpovědnost za výkon advokacie, jak všichni víme, se dá pojiřit. Stejně tak se dá pojiřit i výkon rozhodce a jistě, i když zatím neexistují široké zkušenosti, budou pojišťovny nabízet i pojištění profesní odpovědnosti výkonu mediátora. **Pojištění lze zvláště v případech velkých mediací jen doporučit**, protože i když většinou dochází k dohodě, nelze vyloučit, že některý ze subjektů bude žádat náhradu škody z této činnosti po mediátorovi.

Mediační prostředky

Základním způsobem, jak vést mediaci, je samozřejmě **přímé mediační jednání**. Takové jednání však může být finančně nákladné zvláště tam, kde se jedná o velké týmy za obě strany, anebo tam, kde jsou dokonce strany subjekty, které nemají sídlo v jednom regionu, či v jedné zemi. V takovém případě je možné, a zákon to nevylučuje, vést mediaci distančně. **Mediačními prostředky běžně užívanými dnes jsou videokonference, telefonické konference a také internet, a to jak v rámci běžné komunikace e-mailové, tak na sdílených platformách, například na platformách center pro řešení sporů. Musím říci, že ani jako rozhodce, ani jako mediátor nejsem přílišným zastáncem těchto prostředků, a to zejména z toho důvodu, že se vytrácí určitá bezprostřednost, zvláště tam, kde určitá reakce jedné ze stran na určité informace může být významným indikátorem dalšího postupu mediátora. Na druhou stranu jsem velkým příznivcem řešení věci, zvláště v mediaci, na sdílené platformě, kdy strany musí jednoznačně vyjádřit svůj názor písemně ve svých podáních, takže poté nemohou tento svůj projev vůle jakkoliv „překrucovat“ a vykládat jinak, než tak, jak byl učiněn a jak jistě měl a mohl být chápán všemi zúčastněnými.**

Určitým příkladem alternativního řešení sporů, kde často dochází k mediaci, jsou **spory o domény**, zejména u domén „.eu“, kde probíhalo a dosud probíhá alternativní řešení sporů u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Na internetové platformě se v mnoha případech podařilo řešit spory v podstatě mediačním způsobem, kdy často jedna ze stran byla připravena buď se vzdát domény za určitý poplatek (náklady, které jí vznikly se správou předmětné domény), anebo jen proto, že povinná strana byla v dobré víře a nevěděla, že oprávněný má právo priority. V takových případech komunikace pro-

střednictvím internetové platformy vedla přesně k tomu, jaká mediace má být – rychlá a nenákladná.

Osobní výkon funkce mediátora – substitute

Mediátorem může být pouze fyzická osoba. Stejně jako u funkce rozhodce, ani v případě mediátora není možná zastupitelnost. Jinou otázkou je, zda advokát – mediátor – může přizvat ke své mediační práci koncipienta či jiného pracovníka kanceláře, aby činil zápis či se podílel jako jakýsi tajemník na administraci spisu.

Jsem přesvědčen, že obojí je možné, ba naopak žádoucí, a to z toho důvodu, že v případě, že je činěn zápis a organizace řízení jinou osobou, mediátor se může soustředit na svou hlavní činnost, a to mediaci samotnou.

Prostory pro mediaci

Jsem přesvědčen, že **prostory pro mediaci mají pro úspěšný průběh mediace velký význam**. Je důležité, aby se strany mohly na mediaci adekvátně připravit, aby se mohly samostatně bez účasti druhé strany setkávat s mediátorem, obecně řečeno, aby tedy měly adekvátní zázemí. Toto jistě může většina velkých advokátních kanceláří poskytnout, a není výjimkou, že se pro velké obchodní mediace najímají speciální prostory, ať již v hotelu či v konferenčních centrech apod. Vždy je potřeba dbát na to, aby byla pronajata nejen hlavní jednací síň, ale aby, jak jsem již předeslal, měly strany své vlastní salony, svůj vlastní prostor, kde se mohou radit, eventuálně setkávat s mediátorem. Obecně je tedy možné konstatovat, že pro mediační řízení pouze jeden prostor nestačí, ale bude dobré pronajmout více, byť menších místností, za účelem poskytnutí adekvátního komfortu stranám. I když se může jednat o nákladnější mediace, v konečném důsledku strany vhodné prostředí pro mediaci ocení a rády zaplatí.

Mediační dohoda

Mediační dohoda je ideálním výsledkem proběhlé mediace. Někdy se ale může stát, že by se strany dohodly na principech, nechtějí mediační dohodu z určitého důvodu podepsat, anebo nikoliv v podobě či formě navržené mediátorem.

Opakovaně se mi stalo, že byl stranami podepsán pouze zápis z mediačního řízení, ze kterého vyplývaly základní principy, na kterých se strany dohodly. Osobně jsem přesvědčen, že jakákoliv indikace, úprava, vyjádření názorů, která může přispět k ukončení sporu, je významná, a proto, i když strany nechtějí mediační dohodu v danou chvíli podepsat, vyplácí se zápis o mediaci provést a eventuálně zdůraznit hlavní body, na kterých se strany shodly, byť spor nevyřešily do konce. I toto může přispět ke spokojenosti stran a k pozdějšímu narovnání sporu mezi stranami.

I na to je třeba myslet při dojednávání smlouvy o mediaci, a to zejména s ohledem na to, kdy a jakým způsobem mediace skončí a s ohledem na vyplacení odměny mediátora.

Závěrem je možné říci, že mediace nesporně představuje účinný systém řešení sporů a lze ji doporučit pro advokáty nikoliv pouze z hlediska mediátorů, ale též z hlediska standardní advokátní praxe.

✿ Autor, advokát, je společníkem velké pražské advokátní kanceláře.

Rodinná mediace

JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ

Rodinná mediace nebo mediace v rodinných vztazích je specifickou formou mediace, která s sebou přináší starosti, radosti i komplikace. Advokát, který se rozhodne jako mediátor působit v rodinné oblasti, by měl být na tyto specifické stránky své budoucí činnosti připraven, aby s nimi byl schopen účelně pracovat nebo jim aktivně vzdorovat.

O co v rodinných sporech nejčastěji jde

Rodinná mediace je specifický druh mimosoudního řešení sporů, k nimž dochází mezi členy rodiny, tedy sociální skupiny, svázané příbuzenskými, kamarádkými či partnerskými vztahy. Nejčastějšími problémy, které způsobují rodinné konflikty a jsou v rodinné mediaci řešeny, jsou tři skupiny sporů:

- 1. spory o děti a s dětmi spojené** – spor o výchovu dítěte, o úpravu styku či o jeho zákaz, o volbu školy či zájmových aktivit dětí, volbu ošetřujícího lékaře, rozhodování týkající se dětí, částečně také spory o úpravu, zvýšení či snížení výživného na děti;
- 2. spory majetkové** – spojené s dispozicemi, zrušením či vypořádáním podílového spoluvlastnictví nebo společného jmění manželů, dědické spory, spory vztahující se k nájmu či užívání bytu a nebytových prostor, spory související s věcnými břemeny, spory plynoucí z finančních vztahů v rodině, výživné mezi manžely či rozvedenými manžely či dalšími příbuznými, spory o příspěvek na domácnost;
- 3. ostatní spory vztahové** – související s rozvodem manželství, s oprávněním v rodině a rozhodovacími pravomocemi, spory mezi dospělými příbuznými, mezi seniory a mladšími příslušníky v rodině.

Mediace může napomoci řešení vzájemných sporů mezi členy rodiny nejenom ve fázi před zahájením soudního (civilního) sporu a v jeho průběhu, ale také ve fázi výkonu soudního rozhodnutí. Dále lze mediací řešit spory vznikající v souvislosti s přestupkovým řízením či řízením trestním. Základní odlišností sporů v rodinné mediaci je **charakter vztahů mezi jejich aktéry**.

Typickým příkladem sporu řešeného v rodinné mediaci je spor rodičů o péči o dítě, nejčastěji v souvislosti s rozvodem či rozchodem rodičů. Pro ilustraci uvádím závěry vlastního dlouholetého průzkumu, podpořeného informacemi kolegů – advokátů i opatrovnických soudců, podle něhož část otců (přibližně 30 %) netouží po svěření dítěte do své péče a bez

nutnosti jakýchkoliv vyjednávání souhlasí s tím, aby jejich děti byly svěřovány do péče matek. Stejně velká skupina je schopna dohody o dětech za pomoci vyjednávacích taktik opatrovníků, opatrovnických soudců a advokátů. Zbývající část rodičů (40 %) jsou potenciální adepti rodinných mediátorů a mediálních center, přičemž polovinu tvoří zdraví jedinci, u nichž má mediace naději na úspěch. **Nejproblematičtější je poslední skupina, tvořená 20 % více či méně patologických jedinců**, s nimiž je vedení rodinné mediace velmi problematické. Dodejme, že mnohdy bohužel postačí účast patologického jedince na jedné straně k tomu, aby byla sebevíce důmyslná mediace neúspěšná.

Výše uvedené statistiky odpovídají zahraničním, dlouhodobě pozorovaným výsledkům, bylo by tedy naivní předpokládat, že během let, v nichž bude mediace v České republice po přijetí zákona uváděna do praxe, dojde k zásadní změně v poměru jednotlivých skupin.

Charakteristické znaky

Znakem, kterým se rodinné vztahy odlišují od jiných vztahů a sporů ve společnosti, je rodinná spřízněnost jednotlivých příslušníků, tedy jinak řečeno skutečnost, že ke sporům dochází mezi současnými nebo bývalými osobami blízkými. Oproti ostatním skupinám sporů je charakteristickým znakem rodinných vztahů **převaha emocí zatemňujících racionální rozhodování účastníků**. Jak už bývá v mediaci zvykem, základním problémem, s nímž mediace a mediátor pracuje, je zjištění zájmů účastníků konfliktu. V rodinných vztazích má mediátor o to těžší úkol, že vedle zájmů a emocí, kterých jsou účastníci povětšinou plni, musí odhalit **příčinu vzájemné zášti**, aby mohl účastníkům pomoci najít oboustranně přijatelné řešení. Příčina vzájemné zášti bývá nejčastěji:

- 1. v lítosti nad odchodem**, pokud jeden z manželů či partnerů odešel ze vztahu přes nesouhlas druhého partnera, který odchod dosud považuje za zradu a s rozpadem vztahu se ještě nevypořádal;
- 2. v závistí**, pokud je druhý partner úspěšnější v práci, v novém vztahu, v ekonomické stránce či vzhledu;
- 3. v ovlivňování jinými osobami**, nejčastěji rodinnými příslušníky (matkou), novým partnerem/kou nebo přáteli.
- 4. v odlišnosti prostředí**, z něhož oba partneři pocházejí. Jde o rozdíly, které se oběma zdály v době namlouvání racionálně překonatelné, nicméně po delším vztahu nebo za krize nejsou řešitelné (například jeden partner je z tradičního, konzervativního prostředí, z vesnice, chudších poměrů, zaměřený na alternativní nebo zdravý životní styl, zatímco druhý partner je ekonomicky aktivní, městský a moderní typ).

Další komplikací, která vychází z posledního bodu, je skutečnost, že v rodinné oblasti mají lidé tendenci kopírovat prostředí, v němž vyrůstali, a přenášet do nových partnerství zása-

dy, rady, doporučení a ponaučení svých rodičů. Na mediátora se pak často obrací se žádostí o podpoření vlastních názorů, což nejenže není v mediačním procesu jeho úkolem, ale de facto je vyloučeno, neboť při zachování zákonných mezi neexistuje v rodinných vztazích žádná obecně akceptovaná norma, pravidlo či zásada, kterou by bylo možno po druhém rodiči vyžadovat (například jeden z rodičů trvá na přísné výchově a naprostém dodržování zásad, druhý rodič je kamarádkého typu a spíše diskutuje, než nařizuje).

V těchto sporech se konečně vyskytuje další charakteristický rys – totiž **zaštiťování se zájmem dítěte**. Mediátor by si měl uvědomovat, že téměř vždy jde o zástupný problém a že základní otázkou konfliktu není zájem dítěte, ale vzájemné vztahy mezi stranami sporu. **Mediační proces je třeba zaměřit na zklidnění vztahu, odstranění konfliktních bodů mezi účastníky a navázání kontaktu mezi nimi. K tomu lze použít standardní metody mediace, ačkoli s ohledem na přítomnost emocí není změna postojů jednoduchá a téměř vždy půjde o dlouhodobý proces.**

Mediační proces v rodinných vztazích

První komplikací, na kterou v rodinné mediaci nejčastěji narazíme, je **nedostatek ochoty** zúčastnit se mediace, minimálně u posledně zmíněné (patologické) skupiny účastníků. Na soudech, sociálních pracovnících i advokátech spočívá značné břemeno přesvědčování, aby se účastníci mediaci podřídili dobrovolně. Často se stává, že jedna strana by se ráda mediace účastnila, ale druhá ji absolutně odmítá. Na rozdíl od mediace v obchodních věcech nebo například ve vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, v nichž bývají obě strany zainteresovány na výsledku mediace, popř. mají zájem obchodně a „účetně“ spor vyřešit, v rodinných vztazích bývá situace jiná. Ve většině případů jsou „karty osudu“ rozdány tak, že jedna strana je se stávajícím stavem zcela spokojena a nemá zájem situaci měnit (například matka, mající v péči dítě), zatímco druhá strana, která by situaci řešit chtěla, nedosáhne souhlasu druhého účastníka sporu. Je totiž pro ni velmi obtížné, ba téměř nemožné představit si řešení, které by pro ni bylo akceptovatelné. Zejména jde-li o svěření dítěte do péče pro dobu po rozvodu, mnohé ženy nejsou ochotny diskutovat o jiné eventualitě než o výlučné péči o své dítě. Opačným extrémem jsou otcové, dnes poněkud ovlivnění mediální a společenskou náladou, v níž cokoli jiného než stírává péče je považováno za mužskou prohru.

Jistá naděje v oblasti rodinné mediace svítla v souvislosti s přijetím zákona o mediaci (konkrétně v důsledku nového ustanovení § 100 odst. 3 občanského soudního řádu), podle něhož **je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu účastníkům řízení nařídit první setkání s mediátorem v rozsahu tří hodin a přerušit až na tři měsíce řízení**. Skutečností ovšem je, že jsem se ve všech rodinných věcech ode dne účinnosti zákona o mediaci pokoušela přimět soudy po celé republice k tomu, aby řízení přerušily a mediaci nařídily, ale dosud (do začátku dubna 2013) jsem nebyla úspěšná. Je otázkou, zda byl chabý výsledek ovlivněn nezájmem soudců, nedostatkem jejich víry v úspěšnost mediace či skutečností, že ministerstvo spravedlnosti do té doby nezveřejnilo seznam zapsaných mediátorů na svých webových stránkách.

Ze zahraničních zkušeností a z praxe mediačních center působících na území ČR na bázi dobrovolnosti však vyplývá, že i první tři hodiny mediace mohou být úspěšné, protože mediátor bývá v takovém případě velmi často první osobou, která rozhořčenou stranu skutečně pozorně a bez předsudků vyslechne.

S emocemi, které komplikují mediaci obecně, ale rodinnou zvláště, také souvisí subjektivní postoj účastníků k sociálním pracovníkům a opatrovníckým soudcům. Rodiče se velmi často domnívají (většinou neoprávněně, občas bohužel po právu), že orgány, které v jejich věcech autoritativně rozhodují, **nebývají objektivní** a nesnaží se věc nestranně posoudit. Mediátor by si měl být vědom těchto okolností a velmi pečlivě přistupovat k účastníkům i procesu mediace. Rodinní příslušníci bývají také citliví na drobné náznaky zaujatosti, kritiky, známosti mediátora s jednou či druhou stranou, pečlivě sledují čas poskytnutý mediátorem k promluvám a poměrně nelibě nesou separátní jednání. Na druhé straně se rodinný mediátor musí připravit na neférové pokusy a zásahy do mediace ze strany účastníků, jejich rodičů, kamarádů či známých, kteří se často nepokrytě pokoušejí naklonit si mediátora na svou stranu.

Pro samotný průběh mediace je vhodné z jednací místnosti odstranit známky genderové nevyváženosti, fotografie či obrázky jednoho či druhého pohlaví, upravit místa pro účastníky naprosto spravedlivě z hlediska pohledu do oken či na dveře. Pravidlem jsou slzy, výbuchy vzteku, pláč a křik, a to bez ohledu na úvodní diskusi, vymezení způsobu jednání i zakázaných prostředků, protože emoce často převládají nad racionální. Samozřejmostí je láhev s vodou a kapesníky na stole. Mediátor se také musí připravit na časté přerušování mediace, protože pro emotivní projevy není možné v mediaci pokračovat.

Mediační dohoda a čas

Na rozdíl od ostatních typů mediace, v nichž jsou strany časově zainteresovány a obvykle mají zájem na tom, aby věc byla co nejdříve skončena (což je také okolnost často zmiňovaná jako jedna ze základních předností mediace), v rodinných vztazích je s časem třeba nakládat odlišně. Ačkoli obecně závazné právní předpisy ukládají u sporů týkajících se dětí činit úkony neodkladně, rodinným mediátorům lze doporučit, aby nespěchali, protože čas je jejich přítelem a pomocníkem. Pomineme-li skupinu patologických účastníků, u nichž čas nehraje významnou roli a které nelze racionálně přesvědčit a pro mediaci jsou nevhodní, pro ostatní účastníky rodinné mediace lze použít následující **časový klíč**:

- 1. žhavý první rok** – prvních deset až dvanáct měsíců po rozpadu vztahu či odchodu jednoho z rodičů z domácnosti bývají vzájemné vztahy nejvyostřenější a opuštěný partner se občas velmi těžce vyrovnává se samotou. Psychology je toto období popisováno jako nejtěžší vypořádávání se se změnou, podobnou úmrtí v rodině. V takovém případě rodič často bojkotuje jakékoliv vyjednávání a k mediaci se staví zásadně odmítavě. Během prvního roku také proběhne „první kolo“ soudních sporů.
- 2. únava v druhém roce** – po uplynutí prvního roku obvykle největší antagonismus polevuje, někdy však partneři odmítají opustit pozice, na které si uvikli. V tomto období může moudrý mediátor vykonat značnou část své

práce, na konci tohoto období také účastníci obvykle vykazují únavu z dlouhodobého sporu a opakované povinnosti dostavovat se k soudním jednáním.

3. zklidňující třetí rok – v tomto období jsou již soudní jednání ukončena, opuštěný účastník si zvykl na změnu podmínek a velmi často navázal nový partnerský vztah. Protože člověk je tvor párový, nebývá v tomto období již obvykle sám. Pomineme-li zneklidňující vliv nového partnera, způsobí velmi často samotný běh času vhodné pozadí ke zdárnému ukončení mediace.

S ohledem na výše uvedené lze rodinným mediátorům doporučit, aby na rozdíl od jiných typů mediace mediační proces neuspěchali, naopak, aby mezi jednotlivými sezeními plánovali spíše **delší přestávky**. Podobně hraje čas roli i v majetkových rodinných sporech, neboť plynutím doby se obvykle zklidňují vzájemné antagonismy, zatímco zájem o vyřešení majetkových záležitostí vzrůstá. Zklidňujícím faktorem bývá také skutečnost, že děti jsou větší, získávají vlastní názory a postoje a rodiče zjišťují, že není již tak jednoduché s nimi manipulovat nebo jim cokoli přikazovat. Postupem doby, v jejímž průběhu dospívající děti touží trávit stále méně času se svými rodiči, odpovídajícím způsobem klesá zájem rodičů o získání dětí do vylučné péče.

Výkon mediační dohody a výkon rozhodnutí

Podobně jako jiné mediační dohody, i v rodinných vztazích platí, že dohodnou-li se sporné strany, bývají dohody plněny bez ohledu na jejich písemné potvrzení. Výjimkou jsou situace, občas viděné u opatrovnických soudů, v nichž jeden z rodičů přistoupí na dohodu pouze naoko, většinou proto, aby druhý rodič neusiloval o projednání odvolání či netrval na vylučné péči nebo větším rozsahu styku. Takto uzavřené doho-

dy nemají velkého trvání a fungující rodič velmi brzy iniciuje nové soudní řízení. Mediace nabídnutá s patřičným vysvětlením může tyto případy snížit na minimum, podobně jako může být nápomocná při výkonu soudních rozhodnutí (například o výkonu styku nevychovávanějšího rodiče). Lze vyjádřit jen naději, že se vznikem seznamu zapsaných mediátorů dojde ke zlepšení postoje soudů v otázce výkonu rozhodnutí, zejména s ohledem na § 273 odst. 2 písm. a) občanského soudního řádu (novelizovaného právě zákonem o mediaci), podle něhož tomu, kdo neplní dobrovolně soudní rozhodnutí nebo soudem schválenou dohodu o výchově nezletilých dětí, popřípadě o úpravě styku s nimi anebo rozhodnutí o navrácení dítěte, může soud nařídít první setkání s mediátorem v rozsahu tří hodin. Toto dosud nevyužívané řešení považují za více funkční než alibistické ukládání symbolických pokut.

Závěrem

Rodinné spory mají ještě jedno nezanedbatelné úskalí – uzavřením mediační dohody vzájemné vztahy nekončí, naopak je spíše zákonité, že se strany konfliktu budou po celý další život stýkat, ať již proto, že zůstávají příbuznými, či proto, že jsou rodiči společného dítěte. Tento fakt by měl mít na paměti rodinný mediátor, když už na něj zapominají rozcházející se rodiče. **Mediátor by jim měl umět zprostředkovat poznání, že nikdy nedosáhnou spokojenosti, povedou-li proti bývalému partnerovi nebo jinému členu rodiny vleklý spor.** Řečeno pojmoslovím válečné diplomacie – největším úkolem mediátora je přesvědčit účastníky, aby zanechali vzájemného souboje a namísto něho navázali vztahy trvalé spolupráce.

❖ Autorka je advokátkou, mediátorkou a šéfredaktorkou Rodinných listů.

Mediace on-line v kontextu zákona o mediaci

Dr. Iur. LUCIE GERTNER, LL.M.

1. Úvod

Minulý rok byl ve Sbirce zákonů publikován zákon o mediaci v netrestních věcech (dále jen „zákon“), který stanovil právní rámec pro poskytovanou službu mediace v oblasti netrestního práva. Lze očekávat, že tento zákon, který nabyt účinnosti dne 1. 9. 2012, povede k častějšímu využití mediace na území České republiky.

Zákon byl opakovaně analyzován různými subjekty z mnoha hledisek již v průběhu schvalovacího procesu uplynulých několika let, nicméně žádný z nich se dosud nezabýval možností mediace v on-line prostředí (dále jen „mediace on-line“) v jeho rámci. Mediace on-line by přitom v dnešní době, kdy se internet a ostatní přenosové technologie rychle rozšiřují, mohla přispět k rychlejšímu a efektivnějšímu řešení některých sporů mezi stranami a v dlouhodobější perspektivě snížit počet soudních řízení.

2. Definice mediace on-line

Mediace on-line je mediačním řízením, které aplikuje částečně nebo v plném rozsahu prostředky informačních technologií a dálkové komunikace, a které může nahradit nebo doplnit mnoho

aspektů tradičního procesu offline. Toto řízení začíná informativním sdělením mediátora adresovaného všem stranám, jehož účelem je vysvětlení průběhu řízení. Poté jsou smluvní strany vyzvány k popsání své verze případu. Zájmy a pohledy stran jsou analyzovány v rámci několika on-line sezení a jsou projednávány různé možnosti řešení konfliktu. Mediátor může oslovovat strany společně nebo jednotlivě. Pokud je mediace úspěšná a dojde k dohodě stran, vypracuje mediátor mediační dohodu, která je stranám předložena k vyjádření a případnému doplnění a následně k akceptaci. V praxi je poměrně běžné, že se v rámci jednoho řízení používají jak on-line, tak i offline technologie.

3. Využití

Má počáteční reakce na mediaci on-line byla skeptická, neboť jsem byla skutečně přesvědčena o pozitivních aspektech výhradně klasického mediačního řízení, při kterém dochází k rychlejšímu, účinnějšímu a tudíž levnějšímu urovnání sporů. Strany sporu mají možnost osobně vylíčit své vnímání případu, být vyslyšeny a následně za pomoci mediátora mohou dojít k optimálnímu, smírnému řešení sporu, které vyhovuje všem.¹

Přestože jsem zprvu zaujívala odmítavý postoj k mediaci on-line, rozhodla jsem se tuto metodu před vyslovením konečných závěrů aplikovat. K mému velkému překvapení mě hned první případy, které jsem v rámci své praxe mediovala, dovedly k přesvědčení, že principy mediace mohou být využity i v on-line procesu, přičemž je nepochybné, že mediace on-line skýtá v některých případech dokonce hlubší přínosy než mediace klasická. Mediační proces je mnohem důležitější než médium, skrze nějž dochází k jeho realizaci.

Jaké spory tedy mohou být legitimně mediovány on-line? Odborné statí, které jsem měla možnost na toto téma prostudovat,² se shodují v tom, že **řešení sporů on-line je vhodné pro následující typy případů:**

- Strany sporu jsou od sebe nebo od mediátora geograficky vzdáleny a tradiční mediace buď není možná, nebo je spojena s vysokými náklady.
- Je sporné, podle které jurisdikce by se měl spor řešit, anebo by tato otázka komplikovala výkon soudního rozhodnutí.
- Samotný spor vznikl při objednávce/nákupu zboží nebo služeb po internetu. V těchto případech se často stává, že strany sporu jsou geograficky odděleny, nemají žádné jiné vzájemné vztahy a mají pravidelný přístup na internet.
- Problémy se stanovením harmonogramu postupu smírného řešení sporu znemožňují stranám zúčastnit se tradičního mediačního řízení.
- Strany se obávají, že by při osobním kontaktu mohlo dojít k dalšímu konfliktu, ale přesto mají zájem řešit spor smírnou cestou.
- Tradiční mediace není proveditelná z jiných důvodů, stra-

ny přesto zvažují mimosoudní řešení sporu za pomoci nezávislé třetí osoby.

Kromě výše uvedeného by měly být pro mediaci on-line splněny následující podmínky:

- Strany sporu by měly disponovat pravidelným a finančně nenáročným přístupem na internet či jiné technologie.
- Strany sporu, popřípadě jejich zástupci a mediátor, by měly být schopny komunikovat písemně ve společném, předem dohodnutém jazyce nebo zajistit nezbytné překlady.
- Účastníci sporu a mediátor by měli mít alespoň minimální počítačovou gramotnost, aby mohli zasílat a přijímat informace a dokumenty související se sporem.
- Je zapotřebí zachovat mlčenlivost a zabezpečit veškeré formy komunikace, k nimž dochází v rámci mediačního řízení on-line. Komunikační styk musí být ochráněn pomocí hesel nebo jiného systému zabezpečení, aby bylo zajištěno, že nepovolané osoby nebudou mít přístup ke komunikaci probíhající v rámci mediace on-line.
- Je vhodné se dohodnout na základních pravidlech, která stanoví buď mediátor, nebo mediátor ve spolupráci se stranami sporu. Pro řešení sporů on-line by tato základní pravidla měla zahrnovat dohodu týkající se frekvence, s jakou budou strany sporu a mediátor kontrolovat elektronickou korespondenci a reagovat na sdělení. Pokud má mediace probíhat prostřednictvím simultánní komunikace, pak se strany sporu a mediátor musí dohodnout na konkrétním harmonogramu pro mediační sezení.

Pro ilustraci možného širokého využití metody mediace on-line lze dále uvést například známou internetovou aukční síň *eBay*, pomocí které lze díky široké nabídce zboží od prodejců z celého světa v rámci internetových aukcí koupit či prodat prakticky cokoli. Takové obchody se přirozeně neobejdou bez problémů a mezi účastníky aukcí nezřídka dojde ke sporu. Proto již od roku 1999 *eBay* využívá mediaci po internetu, v současné době většinou prostřednictvím *SquareTrade*.³ Mediace probíhá on-line za asistence kvalifikovaných mediátorů. Spory jsou často vyřešeny ještě též den. Služby *SquareTrade* využívají i další známé internetové portály jako *Yahoo!*, *Google* nebo *California Association of Realtors*, přičemž *SquareTrade* na svých webových stránkách uvádí, že za dobu své existence přispěl k vyřešení přibližně dvou milionů sporů.

4. Umožní navrhovaný zákon mediaci on-line?

Nyní se dostávám k otázce, zda je možné použít metodu mediace on-line v rámci zákona o mediaci. Pro zodpovězení této klíčové otázky se v následujících odstavcích věnuji rozboru jednotlivých ustanovení zákona a porovnávám je s doporučením Komise 2001/310/ES ze dne 4. dubna 2001 a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, která platí v případě přeshraničních sporů.

Metoda mediace on-line v zásadě splňuje veškeré obecné zásady mediace jako je nestrannost, povinnost zachování mlčenlivosti, transparentnost a spravedlnost mediačního procesu, efektivita a kvalita mediace. **Požadavky stanovené v zákoně je možné snadno přizpůsobit mediaci on-line bez jakýchkoli zvláštních ustanovení, přičemž k jednotlivých specifickým rysům v on-line prostředí uvádím následující:**

1 Více k této problematice Bush, R. a Folder, J., (1994): *The Promise of Mediation: Responding to Conflict Through Empowerment and Recognition*, revidované vydání 2. září 2011: Jossey-Bass, 2011. 304 s. ISBN-10: 0787974838, ISBN-13: 978-0787974831.

2 Např. Kaufmann-Kohler, G., Shultz, T.: *Online Dispute Resolution: Challenges for Contemporary Justice* (International Arbitration Law Library Series Set). Vydání 22. prosince 2004: Kluwer Law International, 2004. 404 s. ISBN-10: 9041123180, ISBN-13: 978-9041123183.

3 Link na *SquareTrade*: <http://www.squaretrade.com/cnt/jsp/abt/aboutus.jsp?sessionId=kga93fs7h1?hostid=daffy&stmp=ebay&cntid=kga93fs7h1>.

V klasickém mediačním řízení poučí mediátor při zahájení mediačního řízení strany o svém postavení, o účelu a zásadách mediace a o průběhu mediačního řízení. Takové **poučení** provede mediátor obvykle ústně. V on-line prostředí by mediátor strany poučil písemně prostřednictvím e-mailu nebo pomocí programů jako je *Windows Messenger* nebo *Yahoo! Messenger*, anebo ústně v rámci audio- nebo videokonference pomocí programů jako je *Skype*.

Snadné **vyličení skutečností a předkládání dokumentů a podkladů**, které by mělo být garantováno v rámci zásady spravedlnosti mediačního procesu, může v on-line prostředí působit určité problémy. Například nedostatek potřebné technologie může zabránit některé ze stran v zasílání zpráv a důkazů bezpečnými elektronickými prostředky. Strana sporu, která nemá digitální kameru, se nemůže zúčastnit videokonference, strana sporu, která nemá přístup ke skeneru, není schopna zaslat mediátorovi textový dokument, pokud je řízení vedeno pouze elektronickými prostředky. Přestože důkazy a faktické skutečnosti nehrají v mediačním řízení tak významnou roli jako v rozhodčím řízení, bylo by vhodné, aby možnost použití tradičních metod komunikace, jako je osobní předání, pošta, faxová komunikace a telefon, zůstala zachována, nebo si mediátor ověří, že strany disponují potřebnou technikou.

Zásada, že mediační proces může řídit **pouze registrovaný mediátor**, by neměla činit v on-line prostředí žádný problém. Mediátor by stranám bezpečně prokázal, že je zapsán v registru mediátorů nebo v registru mediátorů v rodinných sporech, že mu nebylo oprávnění poskytovat služby registrovaného mediátora pozastaveno, a že disponuje informačními technologiemi a potřebnými zkušenostmi s jejich používáním. Ověření, že osoba, která vede mediační řízení, má k této činnosti požadované oprávnění, by nemělo být problematické. Ministerstvo spravedlnosti totiž zveřejňuje seznam mediátorů a mediátorů v rodinných sporech na svých stránkách, který je veřejně dostupný a je možné jej používat zdarma.

Dle zákona musí být mediační dohoda, kterou je mediační proces ukončen, **podepsána všemi stranami sporu a mediátorem**. Ani toto ustanovení nečiní z pohledu českého práva problém. Je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů. Z tohoto hlediska je tedy mediace on-line bezproblémová, disponují-li strany i mediátor potřebnou technikou a elektronickými podpisy. Poněkud šířeji upravuje tuto problematiku Doporučení Komise 2001/310/ES, které stanovilo požadavek, že jakékoli dohodnuté řešení pro urovnání sporu příslušnými stranami by mělo být *zaznamenáno na jakémkoli trvanlivém médiu*.⁴

Rovněž **doručování písemností** nečiní z pohledu zákona problémy. Povinnost mediátora nebo stran konfliktu doručit si mezi sebou písemnost je totiž splněna, pokud je doručena prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky adresáta, na adresu uvedenou ve smlouvě o provedení mediace nebo na adresu, a to i elektronickou, kterou za účelem doručování sdělí strany konfliktu mediátorovi.

Zákon dále stanoví, že **mediátor je povinen vykonávat svou činnost osobně**.⁵ Toto ustanovení dle mého názoru není na překážku, aby mediátor prováděl mediaci on-line, pokud ji bude vykonávat výhradně on sám. Návrh nestanoví, že by se strany sporu musely mediace zúčastnit osobně, či zda mohou být za-

stoupeny advokátem či jiným zástupcem. § 6 odst. 1 písm. b) návrhu zákona sice stanoví, že mediátor je povinen mediaci ukončit, jestliže se strany sporu s mediátorem nesešly déle než jeden rok, otázkou však je, zda se s ním strany nebo případně jejich zástupci musí nutně sejít tváří v tvář, nebo tak mohou učinit v rámci audio- nebo videokonference.⁶ Při běžné mediaci by tedy její vedení on-line nemělo činit potíže.

Problematictější se z tohoto hlediska jeví případy, kdy soud účastníkům řízení nařídí první setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu tří hodin podle občanského soudního řádu. Otázkou je, zda slovo setkání implikuje setkání tváří v tvář či zda postačí setkání např. za pomoci videokonference. Osobně bych se klonila k extenzivnějšímu výkladu a viděla setkání v rámci videokonference jako jednu z možností, obávám se však, že se objeví i názory opačné.

5. Závěr

V úvodních oddílech tohoto článku jsem definovala metodu mediace on-line a zabývala se otázkou, ve kterých případech je mediace on-line vhodnou metodou řešení sporu. K této problematice závěrem uvádím, že po studiu různých vědeckých prací a mediování řady sporů on-line i tradiční metodou nelze než dojít k závěru, že mediace on-line má s tradiční mediací tváří v tvář mnohem více společných prvků než rozdílů. Je přirozené, že užití technologie s sebou přináší i určité problémy. Přesto však platí, že **pokud je cílem najít řešení konfliktu, budou vždy existovat případy, pro které má metoda mediace on-line své opodstatnění, zejména z důvodu její rychlosti, možnosti přístupu k informačním technologiím po dobu dvaceti čtyř hodin denně a mezinárodního pokrytí s širokým záběrem**.

Druhou klíčovou otázkou, kterou jsem se zabývala, bylo, zda je možné použít výlučně metodu **mediace on-line v rámci zákona o mediaci či nikoli**. K této problematice uvádím, že **metoda mediace on-line splňuje veškeré obecné zásady mediace jako je nestrannost, povinnost zachování mlčenlivosti, transparentnost a spravedlnost mediačního procesu, efektivita a kvalita mediace**. Určité problémy vidím v samotném průběhu **mediačního řízení v případě, že by strany nedisponovaly potřebnou technikou**. Problémy by rovněž mohlo činit **ustanovení občanského soudního řádu, které požaduje setkání stran sporu s mediátorem v případě, že jej nařídí soud**. I přes mé závěry v tom smyslu, že mediace on-line bude v některých aspektech návrhu zákona obtížnější, jsem toho názoru, že by bylo vhodné techniky on-line a offline mediace přinejmenším kombinovat a využít tak metodu mediace on-line v rámci mediačního řízení dle českého právního řádu alespoň částečně.

✿ Autorka je advokátkou a mediátorkou v Praze.

4 Ustanovení II. B 4. doporučení Evropské komise 2001/310/ES.

5 § 8 odst. 1 zákona o mediaci.

6 Otázkou zůstává, zda by nebylo vhodné požadovat přímou účast stran sporu alespoň při prvním sezení (ať již on-line nebo offline), aby se mediace nestala jen dodatečným procesem, ve kterém budou vyjednávat pouze právní zástupci jednotlivých stran. Touto cestou se vydal např. maďarský zákonodárce, který v čl. 29 mediačního zákona z roku 2002 (v anglickém překladu Act LV of 2002 on Mediation) stanovil, že pokud se obě strany sporu nedostaví k prvnímu mediačnímu sezení, nemůže mediátor mediační řízení zahájit.

Tlumočení v rámci mediace

Mgr. ŠTĚPÁN HOLUB, BARBORA MOLNÁR

Při řešení mezinárodních sporů je někdy nutné – nebo přinejmenším vhodné – využít služeb tlumočnicka. Úkolem každého profesionálního tlumočnicka je předat odpovídajícím způsobem obsah mluveného textu a napomoci tak přesnému pochopení obsahu sdělení, což může být důležité i pro osoby, které do určité míry cizí jazyk protistrany ovládají.

Obecně lze konstatovat, že čím je mediace účastno méně aktérů, tím bývá nalezení řešení při mediaci rychlejší. Z jednoduché logiky: méně lidí méně mluví – a pro mediaci je nejdůležitější především fyzická přítomnost osob, které rozhodují o meritu věci.

Vzhledem k tomu, že jediným úkolem profesionálního tlumočnicka je věrně přenést informaci z jednoho jazyka do druhého, aniž by jakýmkoliv jiným způsobem do mediace zasahoval, či ji ovlivňoval, nemusí přítomnost profesionálního tlumočnicka během mediace představovat zásadní problém. **Dobře připravený profesionální tlumočnick může naopak mediaci s mezinárodním prvkem zrychlit, pokud je dbáno na několik dodatečných pravidel, aby přítomnost nepřipraveného nebo neprofesionálního tlumočnicka nezpůsobila zbytečné problémy.**

Neutralita a honorář tlumočnicka

Mediátor před zahájením mediace musí zvážit, zda nebude jedna ze stran znevýhodněna tím, že protistraně vůbec nerozumí, zatímco druhá strana, která rozumí i druhému jazyku, má možnost poslouchat projev první strany fakticky dvakrát, a má tím pádem dvojnásobek času na rozmyšlení své reakce.

Také tlumočnick musí zachovávat neutralitu, a v mediaci to platí dvojnásob. **Neutralita tlumočnicka totiž musí dosahovat úrovně neutrality mediátora.** Podstatnými otázkami při nastavování neutrálního prostředí je již zdůrazňovaná profesionalita tlumočnicka, spolupráce s mediátorem a od začátku procesu jasně nastavené pracovní podmínky, včetně finančního ohodnocení. Nicméně je třeba si uvědomit, že i přes ideálně nastavené pracovní podmínky a profesionální neutralitu tlumočnicka, samotný tlumočnick se ne ve všech vyhraněných situacích může oprostít od určitého stupně loajality vůči tomu, kdo ho platí. **Pro psychicky vypjaté situace, které se v mediacích vyskytují, lze proto pro vyloučení všech pochybností stran a úspěšnou mediaci doporučit, aby tlumočnicka vybíral samotný mediátor a jeho odměna byla hrazena jako součást odměny mediátora, nikoli**

li stranami. Mimo jiné to eliminuje i častou výmluvu jedné ze stran odkazující na špatné tlumočení či stranění protivníkoví.

Empatie

Zcela zásadní charakteristikou profesionálního tlumočnicka je schopnost vžít se do situace a myšlení člověka, kterého tlumočí. Z tohoto důvodu musí každý profesionální tlumočnick znát kulturu a kulturní zvyky svých pracovních jazyků, aby byl schopný adekvátním způsobem předávat mj. i emoce a uměl „číst mezi řádky“ v méně jasných nebo kontroverzních situacích, které mohou nastat z důvodů kulturních či jiných rozdílů.

Ve výjimečně vyhraněných a vypjatých situacích mohou být nenávisť a další negativní emoce nasměrovány i proti tlumočnickovi samotnému, který je protistranami vnímán jako „prodloužení toho druhého“. V mediaci je proto role tlumočnicka, který musí být empatický vůči oběma stranám a současně je vystavován negativním reakcím protistran předtím, než je zneutralizuje mediátor, velmi obtížná. Tuto pozici tlumočnicka navíc strany zpravidla nechápu. Profesionální mediátor proto musí stranám protiklad neutrality a současného přenášení emoci jedné a druhé strany prostřednictvím úst tlumočnicka oběma stranám v rámci úvodu do mediace dostatečně objasnit.

Příprava tlumočnicka

Mediátor v rámci přípravy musí dbát na to, aby byla tlumočnickovi zajištěna adekvátní příprava a pracovní podmínky. Stejně jako při přípravě jakéhokoliv jiného tlumočení nebo tlumočení u soudu musí být tlumočnick obeznámen se základními aspekty mediace s dostatečným předstihem, který se odvíjí od složitosti případu. Je třeba si uvědomit, že tlumočnick není ani profesionálním mediátorem, ani psychologem, ani právníkem a na každý případ („zakázku“) se připravuje zvlášť. **Je proto nutné, aby byla tlumočnickovi v rámci přípravy předána základní fakta, terminologie a popřípadě jiné, pro mediaci relevantní dokumenty. Samotný mediátor musí zároveň před začátkem mediace s tlumočnickem probrat klíčové prvky, které jsou pro mediaci zásadní nebo které mají vysoký potenciál pro vznik konfliktu během mediace.** Samozřejmostí je, aby se tlumočnick, a ostatně i mediátor, seznámili s přesnou výslovností jmen všech účastníků.

Závěr

Tlumočení mediace představuje zcela specifický tlumočnický úkon, který je velmi náročný zejména s ohledem na zachování neutrality a povahu mediace jako takové.

Pro úspěch mediace je proto velmi vhodné, aby tlumočnick prošel alespoň základním kurzem mediace a aby všechny zúčastněné strany měly pocit, že jsou „na stejné úrovni“ a chápou roli všech zúčastněných stran.

Z dlouhodobé perspektivy a v zájmu úspěšného průběhu mediací by bylo jistě vhodné mít k dispozici pool speciálně pro mediaci vyškolených profesionálních tlumočnicků.

✿ Prvý autor je advokát v Praze, mediátor, rozhodce u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR, druhá autorka je překladatelka a tlumočnice.

Role univerzity jako vzdělavatele v mediaci

Ph.Dr. LENKA HOLÁ, Ph.D.

Vzdělávání v mediaci – uvedení do problému

Debaty o otázkách kompetencí a vzdělávání mediátorů je u nás i v zahraničí stále živá. Ke konsensu jsme zatím nedošli. Diskuse na toto téma musí být přístupná jako dialog, ve kterém mají všichni (klienti, odborníci – teoretici i praktici, zákonodárci, vzdělavatelé, sponzoři atd.) možnost se vyjádřit.

Ve vztahu k historii bychom mohli uvést, že kvalifikace mediátorů, jejich vzdělání a vzdělávání se staly tématem od konce 60. let 20. století, kdy byla mediace využívána v trestním řízení. Soudy zpočátku případy posílaly k neziskovým organizacím. S dalším využíváním mediace však začaly vznikat problémy s kvalifikací praktikujících mediátorů. Mediátory v prvních mediálních programech byli odborníci ze všech profesí – komunitní pracovníci, obchodníci, právníci, sociální pracovníci, učitelé, duchovní i ženy v domácnosti. Aby byla zajištěna důvěra v systém a účinnost mediace, začalo být vyžadováno určité vzdělání mediátorů.¹

Obecně lze říci, že čím více je mediace využívána v rámci soudního rozhodování, a pokud účast na ní je podmínkou pro možnost následného soudního slyšení u vymezených oblastí konfliktů (zejm. rozvodových rodin s nezletilými dětmi), tím se zvyšují požadavky na kvalifikaci mediátorů. Zvyšováním požadavků na kvalifikaci mediátorů a zaváděním standardů jejich vzdělávání naplňuje stát svou povinnost zajistit u soudní mediace kvalifikované mediátory.²

Ve vztahu k politickému, sociálně-ekonomickému a kulturnímu uspořádání zjišťujeme, že základní rozdíl v přístupu k mediaci a mediátorům (jako profesi) je dán především rozdílností právních systémů. V nich je úprava požadavků na mediátora vázána na zákonnou úpravu mediace v dané zemi a legislativní úprava mediace je součástí kultury dané společnosti. Současně se domnívám, že bez kvalifikovaného posouzení právního systému daného státu, který výrazně ovlivní organizačně-legislativní začlenění a využívání mediace, není možno solidně stanovovat požadavky na profesní orientaci, vzdělání a kvalifikaci mediátorů, stejně tak jako požadavky na jeho další vzdělávání.

Je si ještě potřeba objasnit, jaký je rozdíl mezi vzděláváním v mediaci a vzděláváním mediátorů. Vzdělávání v mediaci je vzděláváním v samotné metodě řešení konfliktů. Je otevřené

všem profesionálům, získané poznatky a dovednosti doplňují jejich profesní výbavu pro konstruktivní řešení konfliktů, stejně tak je mohou využívat i ve svém osobním životě. Pokud hovoříme o „vzdělávání mediátorů“, považujeme za ně profesní vzdělávání mediátorů. To obsahuje počáteční vzdělávání v mediaci a další (celoživotní) vzdělávání.

V 70. letech 20. stol. se začala prosazovat myšlenka, že člověk by měl v procesu učení získávat nejen znalosti a kvalifikace, ale i životní kompetence. V praxi se pak začala uplatňovat koncepce celoživotního vzdělávání a učení se. Sebeřízené učení znamená, že každý se může rozhodnout, co, kdy, jak a za jakým účelem se učí. Při vztažení na vzdělávání mediátorů jedinec rozhoduje o tom, co se chce učit, obsahy a metody přenechá profesionálům. Nebo jsou dány cíle vzdělávání a účastníci spolurozhodují o obsahu, formách a metodách. Další možností je, že si mediátor organizuje své učení v celém rozsahu sám. Sebeorganizace zahrnuje i rozhodnutí mediátora, zda využije pomoci dalších expertů.

Významnou pro podobu a obsah úpravy mediace v členských státech EU je směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/52/ES, o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. Směrnice vedle „evropské“ definice mediace a mediátora přináší i harmonizaci principů mediace. Ty regulují kvalitu mediace, přistoupení k mediaci, vykonatelnost dohod vyplývajících z mediace, důvěrnost mediace, účinek mediace a další. Směrnice si neklade za cíl vytvářet jednotnou úpravu mediace v EU, ale odstranit překážky, které se v jejím využívání objevují. Implementační doba byla členským státům stanovena do 21. 5. 2011. České republice se ji podařilo naplnit v polovině loňského roku přijetím zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci).

Vzdělávání mediátorů v České republice

Zákon o mediaci v § 2 odst. a) za mediaci považuje „postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými (dále jen „strana konfliktu“) tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediální dohody.“

V souvislosti s přijímáním zákona o mediaci a četnými debatami nad tím, jaké profese a jaké kompetence by měl mediátor mít, jsme se v české mediátorské obci dostali do natolik konfliktního stavu, kdy již nebylo možné argumen-

1 Kuhn, C.: Comment, Mandatory Mediation: California Civil Code Section 4607. Law Journal, 1984, Vol. 33, p. 764-768.

2 Haralambie, M.: Mediation and Negotiation. Family Advocacy, 1990, Vol. 8, p. 52-58.

tovat osobními domněnkami, dobrou praxí a zájmem klientů, ale museli jsme (jakékoliv) požadavky opřít o relevantní informace, např. výsledky výzkumů či závěry vzešlé z kvalifikovaného dialogu. Domnívali jsme se, že akademická půda k tomu dává dostatečně neutrální prostředí a možnost svobodného vyjádření. Proto v říjnu r. 2011 – v době, kdy vrcholily přípravy, ale také spory kolem přijímaného zákona o mediaci – uspořádaly Právnická a Pedagogická fakulta UP v Olomouci I. mezinárodní vědeckou konferenci „*MEDIACE 2011. Kultivovaný způsob řešení konfliktů*“. Konference se uskutečnila pod záštitou ministra spravedlnosti JUDr. Jiřího Pospíšila a rektora UP v Olomouci prof. Miroslava Mašláňe. I přes obtížnost některých jednání se domnívám, že přispěla k otevřenému dialogu a alespoň částečnému propojení našich společných cílů.³

Protože se neshody kolem zákona o mediaci týkaly především požadavků na kvalifikaci mediátora, byl logickým pokračováním našich snah jejich výzkum. Počátkem r. 2012 jsme provedli komparační analýzu požadavků na mediátory ve vybraných zemích EU. Jejich výsledky nás dovedly k překvapivému závěru, že v evropských zemích není vzdělávání mediátorů nastaveno tak, aby vycházelo z identifikovaných kompetencí pro výkon profese mediátora. Praxe vzdělávání mediátorů je v evropských státech včetně České republiky roztržštěná.⁴ Pro základní výcvik v mediaci je obecně požadována velmi malá hodinová dotace, praxe je zaplavena

mediátory s oslnivými diplomy, kteří však nejsou dostatečně kvalifikováni.⁵ Chybí propojování teoretických poznatků s praxí a interdisciplinární pojetí. Lze se pak domnívat, že nabízené možnosti vzdělávání mediátorů neuspokojují plně jejich vzdělávací potřeby. To byl první podstatný závěr, ke kterému jsme došli.

Při podrobnější analýze jsme došli k druhému důležitému závěru, a to, že je poměrně velký zájem o téma počátečního vzdělávání v mediaci a jeho standardy, chybí však vzdělávání zaměřené na další profesionální vývoj mediátorů a vzdělávání dle jejich specializace. Odborníci se dostatečně nezabývají otázkou vývoje mediátora ze „začátečníka“ k „expertovi“.⁶ S tím také chybí jasné vymezení, co je adekvátním odborným vzděláváním v těchto dalších fázích vývoje mediátora.⁷

Nyní se zaměříme na vzdělávání mediátorů v České republice, a to z pohledu spíše systémového než historického. V roce 2000 byl přijat zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě ČR. Vzdělávání pracovníků Probační a mediační služby ČR (PMS) upravuje § 6 tohoto zákona.⁸ S cílem připravit kvalifikované odborníky byl zpracován systém vzdělávání pracovníků Probační a mediační služby. Je tvořen dvěma základními pilíři – kvalifikačním vzděláváním (zakončeným odbornou zkouškou) a dalším odborným vzděláváním. Jeho součástí jsou semináře věnované aktuálním otázkám trestní politiky, zacházení se specifickými skupinami klientů, uplatňování mediace při řešení různých druhů trestných činů a dále pravidelné metodické kazuistické či supervizní semináře věnované rozvoji praktických dovedností a reflexe vlastní praxe.

Třístupňový systém (Úvod do mediace, Základní výcvik v mediaci a Akreditace mediátora) měla již brzy po svém vzniku zavedený Asociace mediátorů ČR (AM ČR). V současné době poskytuje základní vzdělávání v mediaci (Úvod do mediace, 15 hod.; Základní výcvik v mediaci, 100 hod.) a kurzy k prohlubování mediačních dovedností (15 hod.). Asociace dále zachovává akreditační zkoušky z mediace u AM ČR.⁹

S vývojem aplikace se na poli vzdělávání v mediaci uplatňují další dva významní vzdělavatelé, a to Česká advokátní komora (ČAK) a Conflict Management International (CMI). Prvním důležitým počinem ČAK byla realizace vzdělávacího projektu „Evropské zkušenosti v mediaci a jejich implementace do českého právního prostředí“, který byl spolufinancován Evropskou komisí a jehož partnerem byla Bruselská advokátní komora. V rámci projektu bylo realizováno vzdělávání v mediaci, byly vytvořeny výukové materiály pro mediátory-advokáty. Bylo potvrzeno, že advokáti v ČR mají o vzdělávání v mediaci zájem. To nyní probíhá jednak jako základní vzdělávání v mediaci (kurz Basic, 60 hod.), dále specializační vzdělávání (kurz Business, tři výukové dny) a kurzy zaměřené na prohlubování mediačních dovedností.¹⁰ Obdobný model nabízí také CMI, a to Základní mediační výcvik (60 hod.), specializační mediační školení, která prohlubují znalosti a dovednosti ze základního vzdělávání v mediaci (např. Rodinná mediace), a workshopy k tématu mediace.¹¹

Je potěšující a současně uklidňující zjištění, že uvedené přední vzdělávací instituce vycházejí ze společné filozofie me-

3 Konference MEDIACE 2011 založila dobrou tradici, kdy jedním z výstupů byl podnět účastníků k pořádání jejich dalších ročníků v intervalu dvou let. Organizátoři na to zareagovali a ve dnech 27. – 28. 9. 2013 koná PF UP Olomouc II. ročník konference s názvem „*MEDIACE 2013. Cesta ke spolupráci a smíru*“. Tak, jak jsme prvním ročníkem chtěli propojit skupiny jednotlivých profesí a přispět k přijetí zákona o mediaci, nyní je naším záměrem pokračovat v interdisciplinárním dialogu a propojovat teorii a praxi. Proto se na organizaci budou podílet partneri konference, a to Univerzita Karlova v Praze, Prešovská univerzita v Prešově, Česká advokátní komora, Asociace mediátorů ČR a Conflict Management International. Partnerství konference má být nositelem její myšlenky, a to spolupráce ve všech jejích podobách. Více na www.mediaceolomouc.eu.

4 Požadavky na vzdělání mediátorů se pohybují od 30 hodin výcviku v mediaci bez dalších povinností po požadavek vysokoškolského vzdělání magisterského typu, počátečního vzdělání v mediaci, certifikace mediátora a každoročního průběžného vzdělávání v mediaci v zákonem stanoveném počtu hodin.

5 Honeyman, C.: ADR Practitioners and Researchers in a 'Moveable Feast'. Alternatives to the High Cost of Litigation (CPR Institute, New York), June 1999. Republished on the Web at <http://www.convenor.com/madison/moveable.htm>.

6 Lang, M. D., Taylor, A.: The Making of a Mediator: Developing Artistry in Practice. San Francisco: Jossey-Bass, 2000, 254 pp.

7 Harges, B. M.: Mediator qualifications: The trend toward professionalization. Brigham Young University Law Review, 1997, Vol. 3, p. 695-696, 28p, 1 chart.

8 Dle § 6 odst. 2 zák. č. 257/2000 Sb. „*Úředník Probační a mediační služby musí být bezúhonný a způsobilý k právním úkonům a musí mít vysokoškolské vzdělání v oblasti společenskovední získané ukončením studia v magisterském studijním programu a odbornou zkoušku, kterou mu středisko umožní vykonat po absolvování základního kvalifikačního vzdělání pro úředníky Probační a mediační služby.*“ Dle odst. 3 „*Asistentem Probační a mediační služby se může stát bezúhonná fyzická osoba starší 21 let, která je způsobilá k právním úkonům a získala středoškolské vzdělání v oblasti společenskovední.*“ Dle odst. 4 a 5 jsou úředníci a asistenti povinni dále se vzdělávat a prohlubovat si své odborné znalosti. Rozsah a obsah kvalifikačního vzdělávání a odborné zkoušky pro úředníky a obsah specializačního kurzu pro asistenty stanovuje Statut Probační a mediační služby.

9 Více na <http://www.amcr.cz/vzdelavani/>, cit. 2. 5. 2013.

10 Více na <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?pgid=103>, cit. 29. 4. 2013.

11 Více na <http://www.conflict-management.org/cs/sluzby/vzdelavaci-programy/mediace>, cit. 2. 5. 2013.

tody, kladou důraz na podporování principů mediace a současně většina z nich nastavuje obdobnou koncepci vzdělávání v mediaci, tj. základní vzdělávání v mediaci, specializační vzdělávání a prohlubující krátkodobé kurzy.

Univerzita jako vzdělavatel v mediaci

„Rozvoj systematického vzdělávání je jednou z důležitých složek profesionalizace každé lidské činnosti.“¹² Pokud tedy vzdělávání mediátorů začne nabývat formálního charakteru (obsahující standardy pro vzdělávání a akreditaci), započal se trend jejich profesionalizace, na rozdíl od pouhého souboru dovedností, které odborníci v oblasti psychologie, práva, sociální práce, speciální pedagogiky atd. mohou prostě přiřadit do svého repertoáru. V tomto vývoji mohou univerzity sehrát podstatnou roli. Důvěryhodnost mediace a mediátorů je dána jejich kompetentností, kvalitou jimi poskytovaných služeb a tedy také vzděláním v mediaci.¹³

Spojení mediace s univerzitním prostředím má několik významů. Tím, že je mediace vyučována (buď jako samostatný předmět, nebo jako téma v rámci jiných předmětů), je předmětem výzkumů,¹⁴ je stále častějším tématem závěrečných absolventských prací studentů, je vytvářena teorie mediace, k tématu mediace se pořádají vědecké konference, a mnoho dalších, je učiněn další podstatný krok k její legitimizaci a profesionalizaci.

Z prvních zkušeností ze zkoušek mediátorů a zkoušek z rodinné mediace lze říci, že požadavky na uchazeče jsou nastaveny tak, že bez vzdělání v mediaci je málo pravděpodobné, že by uchazeč u zkoušky uspěl. Na to reaguje i PF UP v Olomouci, která se výukou mediace začala zabývat ve smyslu profesního vzdělávání. Od září 2012 realizuje čtyři samostatné výukové programy, a to Základy mediace (15 hod.), Výcvik v mediaci (100 hod.), Právo pro mediátory (25 hod.) a Prohlubování mediačních dovedností (25 hod.). Jsou primárně určeny budoucím mediátorům, avšak i těm, kdo ve své profesi potřebují umět konflikty konstruktivně řešit.¹⁵ První tři programy můžeme považovat za počáteční vzdělávání v mediaci, Prohlubování mediačních dovedností již za další profesní vzdělávání mediátorů. Tímto směrem bychom chtěli postupovat a stát se vzdělavatelem mediátorů na počátku jejich vstupu do profese i dále, v dalším profesním vývoji.

Od akademického roku 2012/2013 byly do studia 4. ročníku oboru Právo zařazeny dva samostatné výukové předměty, a to Řešení konfliktů a mediace a Vyjednávání. Výuka je realizována výkladovou formou v kombinaci s interaktivními a nácvikovými technikami. Studenti si tak rozšíří repertoár metod řešení konfliktů, kdy v praxi si budou moci volit ten nejhodnější postup podle povahy právního případu a svých preferencí.

Pochopitelně, že k diskusi je i další velké téma, a to, zda je možné v souvislosti s mediací uvažovat o jejím zavedení jako samostatného studijního oboru. Posílením k těmto myšlenkám jsou zkušenosti ze zahraničních univerzit. Současně jim musí předcházet přehledové studie výzkumů v dané oblasti a odborná diskuse o přednostech a limitech tohoto kroku s ohledem na specifické podmínky ČR. Pokud však sledujeme vývoj požadavků na kompetence mediátorů a stále zřetel-

nější trendy k jejich profesionalizaci, troufnu si odhadnout, že tato doba není příliš vzdálená ani u nás. Podstatné bude interdisciplinární pojetí studia (příčemž míru interdisciplinarity bude potřebné zvažovat) a širě uplatnitelnosti v praxi.

Velmi si vážím odvahy vedení PF v Olomouci a chci mu touto cestou poděkovat. V dnešní, pro vysoké školy finančně tak náročné situaci, není snadné najít prostředky a „vsadit“ na něco stále tak nového. Je to důvěra, která zavazuje. Věřím, že budeme moci tento alternativní způsob řešení soudních sporů na UP v Olomouci koncepčně rozvíjet dále, samostatně či ve spolupráci s dalšími fakultami.¹⁶ Právnická fakulta UP Olomouc by se tak do budoucna mohla stát koordinátorem odborných postupů v oblasti mediace, metodickým, konzultačním a supervizním centrem pro profesionální mediátory, centrem pro zahraniční spolupráci a vědeckovýzkumným pracovištěm s potenciálem získané poznatky publikačně zpřístupnit odborné veřejnosti a takto je vracet do praxe.

✿ Autorka je akreditovanou mediátorkou, lektorkou Asociace mediátorů ČR a pedagožkou na Univerzitě Palackého v Olomouci.

12 Havrdová, Z.: Rozvoj vzdělávání v sociální práci. Sociální politika, 1997, roč. 23, č. 10, str. 8-10.

13 Problematikou profese mediátora, posouzením toho, zda také v České republice je mediátor profesí, se zabývám na několika jiných místech. Zde jen shrnout poznatky, ke kterým jsem došla: Vyjádřit se k tomu, zda mediátor je profese, je možné na dvou úrovních: 1. širší – mezinárodní, kde díky dlouholeté tradici, výsledkům mediace a respektu, který si komunita mediátorů tím získala, je mediátor již uznávanou profesí (např. v USA) a 2. užší – národní, kde vyjádření se, zda mediátor je v dané zemi profesí, vyžaduje analýzu znaků profese v politickém, ekonomickém, sociálním, kulturním a historickém kontextu. V České republice, domnívám se, mediátor ještě nespĺňuje všechna kritéria profese. Některé nedostatky byly odstraněny nedávno, např. zákonná regulace výkonu profese mediátora, jiné mohou být odstraněny v kratším čase, jako např. tvorba a publikování systematické teoretické základny. Poslední skupinu tvoří ta kritéria, jejichž rozvoj bude trvat delší dobu, např. respekt profese komunitou či vytvoření a kultivace profesní kultury mediátorů.

14 Od března 2013 realizuje tým PF UP Olomouc výzkum rodinné mediace. Základním cílem projektu je kritická analýza rodinné mediace v České republice, zejména jejich legislativních podmínek, úrovně praxe poskytování rodinné mediace a kompetencí a vzdělávání rodinných mediátorů.

15 Více na <http://www.pf.upol.cz/menu/struktura-pf/centra/centrum-dalsiho-vzdelavani/kurzy-mediace/>, cit. 2. 5. 2013.

16 Zde zejména s filozofickou fakultou (v rámci studijních oborů andragogika, sociologie, sociální práce či psychologie).

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK

Jaroslav Svejkovský a kol.

Publikace pro rychlou orientaci v novém občanském zákoníku

Brožované, 808 stran
cena 790 Kč, obj. číslo M36

Objednávejte se slevou
v eShopu na www.beck.cz

Výběr ze zahraniční judikatury

V České republice zatím neexistuje (vzhledem k účinnosti zákona o mediaci č. 202/2012 Sb. k 1. 9. 2012) příslušná judikatura. Lze se přesto inspirovat zahraniční judikaturou, a to zejména v následujících oblastech:

1. § 3 – Základní ustanovení (zejména odstavec 4)

Před zahájením mediace je mediátor povinen poučit strany konfliktu o svém postavení při mediaci, o účelu a zásadách mediace, o účincích smlouvy o provedení mediace a mediační dohody, o možnosti mediaci kdykoliv ukončit, o odměně mediátora za provedenou mediaci a o nákladech mediace. Mediátor je povinen strany konfliktu výslovně poučit o tom, že zahájením mediace není dotčeno právo stran konfliktu domáhat se ochrany svých práv a oprávněných zájmů soudní cestou a že za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany konfliktu.

ABSENCE DOBRÉ VÍRY

Rozsudek odvolacího soudu 8. obvodu, Spojené státy americké (United States Court of Appeals for the Eight Circuit), č. j.: 00-2776 ze dne 5. listopadu 2001, Nick v. Morgan Food

Odvolací soud potvrdil rozsudek okresního soudu, ve kterém soud odvolateli uložil peněžní sankci za absenci dobré víry v procesu alternativního řešení sporů (v konkrétním případě mediace) a za navýšení nákladů sporu podáním návrhu na soudní přezkoumání (Motion for Reconsideration). Absence dobré víry v konkrétním případě spočívala mj. v nedodržení povinnosti dodat memorandum (= podepsat smlouvu o provedení mediace) minimálně 7 dnů před zahájením prvního mediačního sezení a v minimální účasti v průběhu mediačního řízení.

ABSENCE DOBRÉ VÍRY

Rozsudek Konkursního soudu New York, Spojené státy americké (United States Bankruptcy Court, New York), č. j.: 424 B.R. 76 (2010), ze dne 5. února 2010; AT Reynolds and Sons, Inc.

Konkursní soud uložil bance Wells Fargo sankci za absenci dobré víry v procesu mediace spočívající v liknavém přístupu a obstrukčním jednání (např. neúčast kompetentních osob oprávněných jednat za společnost, nevstřícnost k jakýmkoli návrhům druhé strany, osočování mediátora). Wells Fargo byla uložena povinnost uhradit náklady mediace včetně nákladů mediátora a druhé strany.

PŘÍSTUP K SOUDU

Rozsudek Kasačního soudu (Cour de cassation), Francie, č. j.: 08-10866, ze dne 8. dubna 2009

Kasační soud rozhodl o zamítnutí odvolání proti rozhodnutí soudu, kterým byla zamítnuta žaloba z důvodu nepřipustnosti, s odůvodněním, že nebyla vyčerpána povinná mediace jakožto způsob řešení sporu, jenž vyplývá z ustanovení smlouvy mezi stranami. Kasační soud tak vyslovil názor, že pokud smlouva předpokládá, že intervence obchodního soudu je možná jen v případě nezdaru nebo odmítnutí mediace, jedna smluvní strana nemůže předem odmítnout proces mediace, který dosud nebyl zahájen.

PŘÍSTUP K SOUDU

Rozhodnutí italského Ústavního soudu ze dne 24. 10. 2012 ohledně povinného nařízení mediace

Italský Ústavní soud prohlásil dne 24. 10. 2012 za nezákonný italský dekret (nařízení) č. 28 ze dne 4. 3. 2010, stanovující mediaci jako povinnou proceduru pro řešení určitých typů sporů (článek 5. 1 nařízení) v obchodních a občanských věcech. Původně se bez absolvování této povinné mediace nebylo možno přímo obrátit na soud.

2. § 9 – Povinnost mlčenlivosti mediátora

(1) Mediátor je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s přípravou a výkonem mediace, a to i po vyškrtnutí ze seznamu. To platí i v případě, že nebyla uzavřena smlouva o provedení mediace.

(2) Povinnosti mlčenlivosti mohou mediátora zprostit pouze všechny strany konfliktu. Smrtí, prohlášením za mrtvého nebo zánikem některé ze stran konfliktu přechází právo zprostit mediátora mlčenlivosti na jejího právního nástupce.

(3) Povinnosti mlčenlivosti není mediátor vázán v rozsahu nezbytném pro řízení před soudem nebo jiným příslušným orgánem, je-li předmětem řízení spor plynoucí z výkonu činnosti mediátora mezi ním a stranou konfliktu anebo jejím právním nástupcem a dále v rozsahu nezbytném pro svou obranu v rámci výkonu dohledu nad činností mediátora nebo v kárném řízení.

(4) Povinnost mlčenlivosti mediátora se vztahuje obdobně též na osoby, které se s mediátorem podílejí na zajištění přípravy a průběhu mediace.

(5) Ten, kdo je mediátorem podle právních předpisů jiného členského státu, nesmí být nucen porušit povinnost mlčenlivosti v rozsahu, v jakém je mu uložena právními předpisy jiného členského státu, na jejichž základě poskytuje své služby.

PORUŠENÍ MLČENLIVOSTI

Rozsudek Nejvyššího soudu státu Indiana (The Indiana Supreme Court), Vernon v. Adam J. Acton, č. j.: 49S02-9809-CV-488 ze dne 30. června 2000

Nejvyšší soud rozhodl o zrušení rozsudku Vyššího soudu, jímž bylo rozhodnuto o povolení vykonat ústní předběžnou mediační dohodu. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že ustanovení pravidel alternativního řešení sporu týkající se povinnosti mlčenlivosti se vztahují a zahrnují též ústní dohodu, ke které došlo v průběhu mediace.

PORUŠENÍ MLČENLIVOSTI

Rozsudek odvolacího soudu 10. obvodu, Spojené státy americké (United States Court of Appeals for the Tenth Circuit), J. Michael Hand v. Walnut Valley Sailing Club ze dne 4. dubna 2012 (odvolací soud 10. obvodu je jedním z jedenácti federálních odvolacích soudů v USA; výše už je jen Nejvyšší soud)

Odvolací soud potvrdil rozsudek okresního soudu, kterým tento soud zamítl žalobu z důvodu porušení povinnosti mlčenlivosti o průběhu mediace žalobcem. V průběhu soudního řízení byla žalobci (člen jachtařského klubu) a žalovanému (jachtařský klub) nařízena mediace, již se oba zúčastnili, leč bez výsledku (spor se týkal ukončení členství žalobce v jachtařském klubu). Žalobce posléze informoval členy jachtařského klubu o průběhu mediace včetně detailů. Soud z tohoto důvodu zamítl žalobu pro porušení povinnosti mlčenlivosti v mediačním řízení.

3. § 10 – Odměna a náhrada nákladů mediátora

(1) Mediátor má právo na sjednanou odměnu za provedenou mediaci a na náhradu sjednaných hotových výdajů. Hotovými výdaji jsou zejména cestovní výdaje, poštovné a náklady na pořizování opisů a kopií. Mediátor může od stran konfliktu žádat přiměřenou zálohu na odměnu za provedenou mediaci a náhradu sjednaných hotových výdajů.

(2) Není-li ve smlouvě o provedení mediace sjednáno jinak, hradí strany konfliktu sjednanou odměnu mediátora za provedenou mediaci a náhradu jeho sjednaných hotových výdajů rovným dílem.

(3) Nařídil-li soud účastníkům řízení první setkání s mediátorem a nedohodnou-li se účastníci řízení s mediátorem jinak, náleží mediátorovi odměna stanovená prováděcím právním předpisem. Tuto odměnu hradí strany konfliktu rovným dílem.

(4) Je-li mediátor plátcem daně z přidané hodnoty, náleží mu k odměně za provedenou mediaci a k náhradě hotových výdajů také náhrada za daň z přidané hodnoty, kterou je mediátor povinen z odměny a náhrady hotových výdajů odvést.

NÁKLADY MEDIACE

Rozsudek Odvolacího soudu (Supreme Court of Judicature Court of Appeal), Velká Británie, Hasley v. Milton Keynes General NHS Trust, č. j.: B3/2003/1458 a B3/2003/1582 ze dne 11. května 2004

- Judikát podává přehled, v kterých případech doporučit mediaci, a to včetně odkazů na případy projednávané Evropským soudem pro lidská práva (oddíly 4-11);
- Dále řeší důvody, pro které náklady soudního řízení má uhradit strana, která ve sporu vyhrála, pokud se odmítla pokusit o mediaci před zahájením soudního řízení (oddíl 12-16);
- Stanoví, že pravidlo ad b) výše má své limity, zejména pokud jde o situaci, na základě které není zcela jasný obsah zákona (viz závěry sekce 79 – do konce).

Odvolatelé se odvolali proti rozhodnutí soudu, jímž byli povinováni k zaplacení nákladů úspěšné straně přesto, že úspěšná strana odmítla podstoupit mediaci a v soudním řízení následně vyhrála spor.

Povinností neúspěšné strany bylo dokázat, proč by měl existovat odklon od všeobecného pravidla o nákladech v podobě zásady osvobodit úspěšnou stranu od některých nebo všech jejích nákladů proto, že odmítla souhlasit s alternativním řešením sporu (ADR). Základním principem je, že takovýto odklon není opodstatněný, pokud nebylo prokázáno, že úspěšná strana jednala bezdůvodně, když odmítla souhlasit s alternativním řešením sporu.

Při hodnocení, zda strana jednala bezdůvodně, by soud měl zhodnotit každý případ individuálně, a dále by měl vzít v potaz charakter sporu, jeho skutkovou podstatu, do jaké míry došlo k pokusům o jiné způsoby řešení sporu, zda by byly náklady ADR příliš vysoké a konečně vyhlídky úspěchu ADR.

Odvolání bylo zamítnuto proto, že odvolatel neprokázal, že druhá strana jednala bezdůvodně.

Komentář k jednotlivým ustanovením citovaných paragrafů nalezne čtenář v knize nakladatelství C. H. BECK: Zákon o mediaci – Komentář (autorů: Doležalová, Hájková, Potočková, Štandera), která vyjde letos v létě.

- ✦ Výběr zahraniční judikatury připravila JUDr. MARTINA DOLEŽALOVÁ, předsedkyně sekce ADR při ČAK.

TRESTNÍ PŘEDPISY

k 1. 7. 2013

nový zákon o obětech trestných činů; změny TŘ a další www.sagit.cz

Sagit

inzerce

Jiří Herczeg:

Média a trestní řízení

Leges, Praha 2013, 282 stran, 480 Kč.

Svoboda projevu (a svoboda po projevu) jsou vděčným tématem odborných literárních zpracování, stejně jako laických úsudků a mediálních soudů. V nakladatelství Leges vyšla v nedávných dnech monografie s atraktivním obsahem. Jejím autorem je advokát a vysokoškolský učitel doc. dr. Jiří Herczeg, Ph.D. Autor se v ní zabývá problematikou zprostředkování informací o trestním řízení prostřednictvím médií. Pojednává o tak významných otázkách, jakými jsou vztah mezi ústavním principem presumpce nevinny a ústavním právem na svobodu informací, o principu veřejnosti trestního řízení, o přístupu médií na jednání soudu, o možnostech zachytit průběh soudního jednání obrazovými či zvukovými přenosy nebo záznamy, o mezích svobody projevu při zpravodajství o trestním řízení, o podstatě a projevech redakčního tajemství, o ochraně zdroje – pramene informací, o medializaci již skončeného trestního řízení, tj. dokumentárních pořadů či televizních rekonstrukcích konkrétních kauz, což jsou jen některé z otázek, které se v práci rozebírají.

Monografie vychází z bohatého seznamu odborné literatury, využívá náleží obecných soudů i Ústavního soudu a pochopitelně také judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Nejde ovšem o nudný teoretický výklad. Dílo je napsáno čtivě, aktuálně a prakticky. Přispívá k tomu také skutečnost, že autor vychází ze svých bohatých osobních zkušeností praktikujícího advokáta.

I když se monografie věnuje přednostně vztahu médií a trestního řízení, její závěry lze pochopitelně použít i pro referování o průběhu civilních procesů.

Autor práci rozdělil systematicky do osmi kapitol, ve kterých postupně pojednává o zásadě veřejnosti trestního řízení, přístupu médií a informování o trestním řízení, o mezích svobody projevu při zpravodajství o trestním řízení, o mediálním odsouzení a zásadě presumpce nevinny, o redakčním tajem-

ství a ochraně zdroje informací a konečně o zahraničních právních úpravách, a to německé, rakouské, britské a právní úpravě v USA.

Je obecně známou skutečností, že v případě zveřejnění informací z trestního řízení může dojít ke kolizi mezi právem veřejnosti na informace a právy dotčené osoby. V takovém případě se střetávají dvě ústavně zaručená práva – právo na ochranu soukromí a právo na svobodu projevu. Autor se kolizi těchto práv zabývá podrobně v páté kapitole monografie. Uvádí, že svoboda projevu není bezbřehá, má své hranice tam, kde naráží na práva jiných, zejména práva na ochranu osobnosti. Konstatuje, že každý, kdo vykonává právo na svobodu projevu, je tak vázán určitými „povinnostmi“, má určitou „odpovědnost“, jejíž rozsah závisí na tom kterém konkrétním případě. S odkazem na evropskou judikaturu pak konstatuje, že podle článku 10 odst. 2 Úmluvy může výkon svobody projevu podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci. Omezení svobody projevu, byť je článkem 10 odst. 2 Úmluvy připuštěné, je třeba vykládat restriktivně a nezbytnost každé-

ho omezení musí být přesvědčivě dokázána (str. 59).

Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva dále vyplývá, uvádí autor, že role novináře zahrnuje nejen práva, ale i povinnosti (pravdivé a objektivní zpravodajství). Média nesmí překračovat určité meze, zejména mají respektovat pověst jiného a potřebu ochrany důvěrných informací. Jejich povinností je nicméně sledovat – způsobem slučujícím se s jejich povinnostmi – informace a myšlenky ve všech věcech veřejného zájmu. Při sdělování informací v otázkách veřejného zájmu mají novináři jednat na základě přesně zjištěného skutkového stavu, v dobré víře, s cílem přispívat k debatě o záležitostech veřejného zájmu a poskytnout tak veřejnosti seriózní a přesnou informaci v souladu s etickými pravidly novinářské profese.

Autor se pak podrobně zabývá možnostmi omezení práva na svobodu projevu, kolizi práva na svobodu projevu s právem na ochranu osobnosti, a to včetně aktuální evropské judikatury vyslovující se k této otázce. V této spojitosti pak rozebírá i některé mediálně známé kauzy, ke kterým náleží například kauza Heleny Fibingerové, tj. referování médií o dopravní nehodě, kvůli které bylo vedeno trestní stíhání proti jejímu manželovi Jaroslavu Šmídovi.

Pro okruh čtenářů tohoto periodika budou jistě zajímavé a důležité ty části monografie, které pojednávají o přípustné míře kritiky soudcovského stavu (str. 99 a násl.) a podkapitola o svobodě projevu advokátů a právu na kritiku fungování justice (str. 124 a násl.).

Pokud jde o kritiku soudcovského stavu, autor zastává názor opřený o argument vyjádřený v nálezu Ústavního soudu (sp. zn. II. ÚS 105/01), totiž, že soudce, jako reprezentant veřejné moci, může být objektem i neoprávněné kritiky ve sdělovacích prostředcích. Současně je ovšem u něho třeba předpokládat a požadovat vyšší stupeň tolerance a nadhledu, než je tomu u jednotlivých občanů. Například různé stížnosti či názory na jím řešené případy sice mohou vzbudit u dotčeného soudce určitou nelibost, avšak s ohledem na to, že tyto skutečnosti jsou běžnou součástí práce soudců, nelze jim zpravidla přičítat založení dostatečně intenzivní

ho negativního vztahu k účastníkům řízení, případně k jejich zástupcům.

Veřejná kritika soudní moci, uvádí autor, je totiž důležitou protívahou soudcovské nezávislosti, a proto je třeba vycházet z presumpce přípustnosti projevu, jehož intenzita a obsah nevybočují z hranic účelu. Tento závěr pak autor demonstruje na nálezech Ústavního soudu i rozsudcích evropské judikatury v konkrétních kauzách.

Partie 5. 10. recenzované monografie se věnuje na několika stranách otázce, zda advokát v zájmu mandanta může svobodu projevu nejen využívat, ale i zneužívat. Rozebírá v této spojitosti konkrétní kauzu, která se sběhla v roce 1998 v České republice, v níž advokátka dosáhla uveřejnění hanlivých výrazů, dotýkajících se cti a vážnosti soudkyně rozhodující konkrétní kauzu, a dále rozebírá několik podobných případů v zahraničí. Autor zdůrazňuje zásadu Evropského soudu pro lidská práva při posuzování mezi svobodou projevu, totiž že je třeba odlišovat kritiku procesních poměrů od urážek vedených ad personam, na které advokát právo nemá. Zjednodušeně řečeno, svobody projevu požívají i advokáti, kteří mají právo veřejně kritizovat fungování justice, ale jejich kritika nesmí překročit určitou mez.

Již naše vysokoškolská učebnice trestního práva procesního upozorňuje čtenáře a uživatele na konfliktní vztah mezi ústavním principem presumpce nevinny a jiným ústavním principem, a to právem na informace, který může nastat při nevhodné medializaci trestních kauz ve sdělovacích prostředcích.¹ Je proto zcela pochopitelné, že této otázce věnoval Herczeg pozornost tím, že rozebírá tuto otázku v samostatné kapitole („Mediální odsouzení a presumpce nevinny“). Po obecném vysvětlení pojmu a významu zásady presumpce

nevinny a přehledu evropské judikatury rozebírá autor tak aktuální otázky, jakými jsou například předčasné zveřejnění textu obvinění nebo textu obžaloby, různé formy mediálních kampaní vedené v konkrétních kauzách a možnosti kompenzace porušení zásady presumpce nevinny obviněného v trestním řízení.

Ve spojitosti s porušením zásady presumpce nevinny autor dovozuje, že v případě uniků z vyšetřovacích spisů, zejména odposlechů, protokolů o výpovědích obviněného a svědků, se stát zásadně nemůže vyvinut, a to bez ohledu na to, zda se podařilo zjistit konkrétní osobu, která za únik odpovídá (str. 176). Porušení zásady presumpce nevinny pak může být podle názoru autora kompenzováno v trestním řízení například zmírněním trestu v rámci použité trestní sazby, mimořádným snížením trestu odnětí svobody pod dolní hranici zákonem stanovené sazby, případně i upuštěním od potrestání nebo fakultativním zastavením trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. c) tr. řádu. S tímto závěrem souhlasím a považuji jej za správný. Věc však měla být posouzena komplexně.

V praxi nikoliv ojediněle zveřejňování odposlechů telefonních hovorů opatřených v trestním řízení nebo jejich přehrávání ve sdělovacích prostředcích (bez ohledu na to, zda obsah odposlechů je z trestněprávního hlediska relevantní či nikoliv) naplňuje podle mého názoru znaky trestného činu porušování tajemství dopravovaných zpráv podle § 182 odst. 2 písm. a) tr. zák. Policista, státní zástupce nebo soudce, který by sdělovacím prostředkům obsahy odposlechů nebo odposlechy poskytl, by naplnil také znaky trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zák., pokud by tak učinil úmyslně. Pokud by se tak stalo

z nedbalosti, přicházela by v úvahu jeho odpovědnost za trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti.² Tato skutečnost měla být v knize uvedena výslovně. Na věci nic nemění, že aplikační praxe se tomuto právnímu posouzení vyhýbá.

Předposlední, sedmá kapitola práce je věnována otázkám ochrany zdroje informací. Autor vysvětluje pojem tzv. redakčního tajemství a seznamuje čtenáře s právní úpravou tohoto institutu v historických souvislostech i se současnou právní úpravou. Pro pracovníky sdělovacích prostředků i jiné zájemce o tuto práci, kteří hodlají působit v zahraničí, je zařazeno i pojednání o úpravě této otázky v Evropě, zejména v Německu, a také v USA.

Poslední kapitola obsahuje pohled na zpracovávanou problematiku do zahraničí. Autor popisuje právní úpravu v Rakousku, Německu, Velké Británii a USA.

Jak vyplývá z výše uvedeného, monografie docenta Jiřího Herczega je napsána se znalostí věci a na základě dobrých zkušeností. Lze ji doporučit nejen zájemcům o trestní právo, v prvé řadě advokátům, policistům, státním zástupcům a soudcům, ale i pracovníkům sdělovacích prostředků. Pro televizní hlasatelky dramaticky sdělující z televizní obrazovky posluchačům, že „podezřelý pachatel byl usvědčen služebním psem“ je to četba zbytečná, ale pro jejich nadřazené by se měla stát četbou povinnou.

✿ prof. JUDr. JIŘÍ JELÍNEK, CSc.,
vedoucí katedry trestního práva
PF UK Praha

1 Jelínek, J. a kol.: Trestní právo procesní, 3. vydání, Leges, Praha 2013, str. 141.

2 Jelínek, J. a kol.: Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, 3. vydání, Leges, Praha 2012, str. 250.

KANCELÁŘE K PRONÁJMU

v blízkosti centra Nový Smíchov

Viktora Huga 6, Praha 5

50 až 300 m² na celkové ploše budovy 1.800 m² kanceláří a 280 m² skladu
E-mail: kkucerova@bauermedia.cz Telefon: 739 727 901

Cena od 10 Eur/m²

MEDIA v.o.s.

inzerce

Simona Stočesová:

Omyl v českém a zahraničním trestním právu

Vydavatelství a nakladatelství
Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň 2013,
144 stran, 136 Kč.

Předkládaná monografie se věnuje zásadnímu problému subjektivní stránky trestného činu, a to institutu omylu a jeho důsledkům. Živě si vybavuji ze své pedagogické minulosti, jaký strach měli studenti při postupové zkoušce či dokonce státnici právě z této otázky, jako odvolací soudce se pro změnu až příliš často setkávám s tím, že i soudcům soudů I. instance, specializovaným na trestní právo, není tato problematika vlastní a činí jim potíže ji správně aplikovat.

Z tohoto pohledu vítám, že tato kniha rozebírá zkoumaný institut ze všech hledisek pozitivní právní úpravy českého trestního práva hmotného a neopomíjí ani komparaci se zahraničními úpravami. Nehodlám na tomto místě a pro tyto účely rozlišovat mezi jednotlivými částmi předkládaného díla z hlediska jejich obsahového významu či důležitosti, neboť všechny v jejich komplexu považuji za přínosné jak pro nauku trestního práva hmotného, tak i pro aplikační praxi (některé z uváděných argumentů jsem již v minulosti použil při konkrétním soudním přezkumu). Dovolím si však předpokládat, že některé pasáže, např. omyly o protiprávnosti a omluvitelném právním omylu z pohledu vytykatelnosti jednání, mohou být inspirací pro další vědecký výklad, pro odstranění problémů při výkladu a aplikaci tohoto institutu a dokonce není vyloučeno, že i motivací pro dílčí legislativní změny. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. se totiž nestal nedotknutelným kodexem, jak bylo avizováno, o čemž svědčí již 11 dílčích novel.

Práce je systematicky členěná a přehledně podává komplexní výklad pojmu, znaků a právních důsledků zkoumaného institutu, korespondující s účinnou právní úpravou trestního zákoníku i zák. č. 218/2003 Sb. (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), v platném znění, či zák. č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob. Je přínosem nejen pro

studenty oborů práva či veřejné správy, ale i pro advokáty, státní zástupce či soudce, jakož i pro laickou veřejnost, která se mnohdy – s ohledem na již naznačené rychlé legislativní změny – snaží jen obtížně o realizaci principu, že neznalost práva neomlouvá. Pokud totiž platí fikce, že účastníci právních vztahů mají mít alespoň povšechnou znalost práva – měli by mít znalost, a ta by měla korespondovat s jejich právním vědomím, aby se nedostávali do konfliktů, předpokládejme, že si své znalosti musejí prohlubovat, modifikovat, měnit podle toho, jak probíhá legislativní proces, jak se stěžejní zákony novelizují, alespoň v těch nejpodstatnějších principech či ustanoveních, nebo jak dochází dokonce k novým rekodifikacím, tedy vytvoření zcela nových souborných kodexů, které mnohdy negují dosud dlouhodobě platná právní pravidla, jimiž se občané řídili.¹

Právě tím dochází k celkovému posilování právního vědomí, posilování účinnosti práva i v sociologickém pojetí. Jak uvádějí autoři Veverka, V., Boguszak, J., Čapek, J. ve svých Základech teorie práva a právní filozofie (CODEX Praha 1996, str. 24-5) „S otázkou podmíněnosti realizace práva stupněm znalosti práva tu souvisí problém *stability práva*“. Proto je podstatné, aby se i potenciální účastníci trestněprávních vztahů orientovali i v této oblasti, a to zvláště se zřetelem k tomu, že nový trestní zákoník rozšířil právní důsledky právního omylu, navíc s diferenciací na omyl omluvitelný či neomluvitelný. Monografie vysvětluje ostatně i důsledky putativního

¹ Blíže a podrobněji in Polák, P.: Neznalost zákona neomlouvá, Rodinné listy č. 4/12, str. 2-4.

skutkového omylu, tudíž je vodítkem i pro ty, kteří se někdy ocitnou v nezáviděníhodné situaci, kdy nebudou moci vyčkávat na pomoc či zásah státních orgánů a budou – přinejmenším dle svého subjektivního názoru – v časové tísní odvracet bezprostředně hrozící či trvajících nebezpečí nebo dokonce útok. Znalosti o přičitatelnosti by si měly rozšířit i statutární orgány právnických osob.

Každý čtenář subjektivně ocení jinou pasáž. Osobně si nejvíce považují informaci pocházejících z originálních německých a rakouských pramenů, protože nemám potřebnou jazykovou výbavu, ani časový prostor pro tak detailní studium. Předkládanou monografii jednoznačně pokládám za nanejvýš přínosnou a aktuální.

✦ JUDr. PRAVOSLAV POLÁK, předseda odvolacího senátu Krajského soudu v Plzni

Pavel Mates:

Správní uvážení

Aleš Čeněk, Plzeň 2013,
122 stran, 160 Kč.

Recenzovaná monografie doc. Pavla Matese představuje dobrý ediční počín z několika hledisek. Především si autor vybral jedno ze značně obtížných témat teorie správního práva, kde i literatury jen časopisecké je poskrovnu, a jednak od vydání podobně komplexně zaměřené práce Bažilovy (v AUC Iuridica z roku 1992) uplynulo již dvacet let. A především – důkladnost a vysoká úroveň zpracování řadí monografii na horní příčky pomyslného žebříčku vědeckých prací v oboru správního práva.

Zdeněk Bažil musel ve své monografii navazovat jen na judikaturu prvorepublikového správního soudu, protože popřevratové správní soudnictví v roce jejího vydání teprve zahajovalo svou činnost, a také literatura vztahující se ke zkoumaným problémům byla před dvaceti lety nečetná, respektive špatně dostupná.

Pavel Mates měl své zkoumání na jedné straně usnadněno tím, že ke zpracování tématu přistupoval po dvou desetiletích let obnovené činnosti správních soudů. Sám docent Mates, bývalý soudce Ústavního soudu ČSFR, přednáší na Vysoké škole

finanční a správní v Praze a na Fakultě sociálně ekonomické Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, je místopředsedou komise pro správní právo Legislativní rady vlády, členem komise České advokátní komory pro advokátní zkoušky a působí v rozkladových komisích ústředních správních úřadů.

Judikatura postupně obnovovaného správního soudnictví zásadním způsobem ovlivnila recentní chápání pojmů v právní teorii ustálených, jednak tím, že hojná literatura (články, komentáře a zejména zásadní monografie dotýkající se tématu z posledních let) přinesla mnohé vědecké podněty k tomu, aby problematika analogie, uvážení a neurčitých pojmů byla v nové době zmapována a popsána.

Na druhé straně si ovšem tak velké bohatství nových myšlenek vyžádalo značné úsilí a velkou erudici při zpracování díla. Autorovi slouží ke cti, že – aspoň podle mínění recenzenta – nepominul žádné zásadní dílo, k němuž bylo třeba přihlídnout, a jakkoli se důvodně zaměřil v prvé řadě na práce aktuální a nové, nezapomněl na historické vědecké kořeny, z nichž moderní autoři vycházeli.

Práce – třebaže stránkovým rozsahem nevelká, o to však sevřenější – proto poskytuje dobrý přehled o vědeckém vývoji zkoumané tematiky od doby nejstarší až do současnosti.

Nejde jen o oblast doktrinární. Za jeden z nejcennějších momentů považují – u Pavla Matese ostatně charakteristické – pevné sepětí s praxí, v tomto případě především s judikaturou správních soudů. Závěry autorů, z nichž čerpá, i závěry vlastní vždy důsledně poměřuje rozhodovací činností soudů a kriticky zkoumá, zda se opírají o názory judikatury. Velmi hojnými odkazy – a jsou jich v práci stovky – na velmi důkladně vybíraná a studovaná rozhodnutí (především Nejvyššího správního soudu) je celá práce hustě protkána. Autor si opatřil velmi solidní základ pro vlastní syntetické závěry, a to i tam, kde s některými judikáty polemizuje.

Monografie je členěna do tří kapitol (Analogie, Neurčité pojmy, Správní uvážení).

Nejrozsáhlejší kapitolou je **pasáž o analogii**. Přes výklad a klasifikaci pojmu „mezera v právu“ (a také vysvětlení pojmů mezery teleologické a axiologické) a rozbor literatury k tomuto tématu (včetně

problému práva soukromého) přistupuje autor k obhajobě institutu analogie, který považuje za nezbytný. Hledá však argumenty pro rozumný kompromis mezi názory autorů, kteří analogii vůbec odmítají, a názory, které analogii připouštějí bez omezení. V tomto ohledu klade zvláštní důraz na význam právních principů při použití analogie, střetu těchto principů a jejich praktické řešení.

Zajímavý pohled přináší na často citovanou (a ne vždy jasně chápanou) dichotomii analogie *legis* a *ius* a na četných případech z judikatury dokumentuje a zpřesňuje nepřilíh ostrou hranici, která mezi oběma pojmy vede.

V dalším textu se zabývá odlišením analogie od odkazů (latentních i výslovných). Rozsáhlý a důkladný výklad podává o možnostech vyloučení použití analogie a výklad uzavírá speciálnější tematikou analogie ve vztahu k pravomoci a působnosti, analogie v procesním právu a ve správním trestání.

Zajímavou tezi, která by si jistě zasloužila několik odstavců navíc při úvahách o právním dualismu, je autorův příklon k teorii zvláštního práva, u administrativy nepřilíh často hájené.

Ve druhé části práce, při výkladu o **neurčitých pojmech**, vychází autor ze správného předpokladu bezpodmínečné potřeby komunikace mezi tvůrcem normy a jejím adresátem. Vymizí-li možnost takové komunikace, nelze se pravidlem řídit. Správně také postihuje fakt, že neurčitý pojem nelze vlastně vymezit, ale jen vyložit; na příkladech z praxe dokládá, že v tomto ohledu dochází k nedorozumění.

Přes uvedení četných příkladů chybné legislativy, která neurčitých pojmů užívá nesprávně nebo je nadužívá, pokračuje

autor výkladem o správném postupu při jejich upřesňování. Zvlášť se věnuje obtížné pasáži výkladu „veřejného zájmu“ a podobných pojmů často frekventovaných. Zabývá se také významem preambulí a proklamací v právních předpisech a úlohou právních principů (a jejich konfliktů) při výkladu.

Třetí kapitola monografie se zaměřuje na **problematiku správního uvážení**. Po výkladu pojmu – při kritickém srovnání dalších názorů – autor připomíná, že diskreční právo umožňuje nejen „zvažovat, ale také vyvažovat spravedlnost“, vždy je ale třeba uvážení pečlivě odlišovat od správní libovůle.

Pestrou škálu různých stupňů „volnosti“ x „vázanosti“ popisuje autor zevrubně a za dovolání se bohaté judikatury Nejvyššího správního soudu. Důležitý je výklad některých nových či málo probádaných jevů správního práva (tzv. ministeriální akty, „ustálená správní praxe“ a zejména problémy tzv. e-governmentu). Tato část představuje v kapitole obzvlášť cenné pasáže.

Třetí kapitola je cenná nejen tím, že v poznámkovém aparátu odkazuje prakticky na všechna významnější rozhodnutí Nejvyššího správního soudu k tomuto tématu, ale obsahuje také další zajímavé podněty k odborné diskusi: tezi o tom, že taxativní hypotéza vylučuje diskreci, úvahy o tom, proč má soud zrušit správní rozhodnutí při porušení pravidel uvážení, bližší rozbor významného rozhodnutí sp. zn. 6 A 25/2002 i s navazujícími úvahami o ochraně formálního práva.

Výsledek autorovy práce považují za zdařilý a přínosný. Všechny tři pojmy, které podrobil zkoumání z pohledů teoretických i praktických, jsou tradičními instituty správního práva, a tak či onak se jich dotýká značná část publikovaných prací jiných autorů (sám přehled literatury v závěru práce představuje hodnotu samu o sobě) a také rozsudků správních soudů.

Je zásluhou Pavla Matese, že navázal na starší syntetické práce a dobře postihl a reflektoval vývoj zmíněných institutů až do současnosti a podrobil je fundovanému kritickému rozboru. Jako přidaná hodnota k dílu přistupuje to, že autor – jak je pro něj typické – používá srozumitelného jazyka. Jeho práce je čtivá a již tím je ještě přínosnější.

✿ JUDr. MICHAL MAZANEC,
místopředseda Nejvyššího správního soudu

Štefan Jančo:

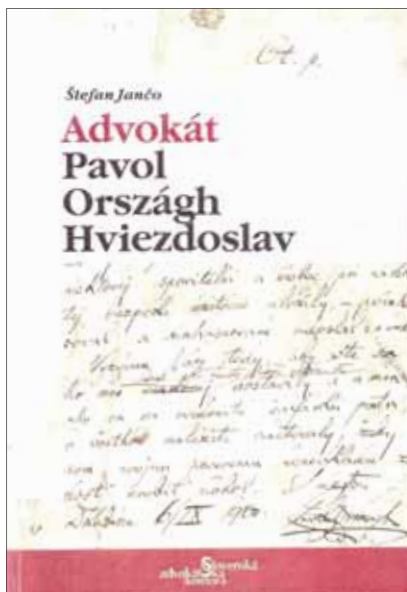
Advokát Pavol Országh Hviezdoslav

Slovenská advokátska komora,
Bratislava 2013, 168 stran,
ISBN 978-80-971218-0-8.

V letošním roce se péči Slovenské advokátní komory dostává do rukou zejména advokátní čtenářské obci zajímavá publikace zvěčnělého slovenského právníka, advokáta a soudce Štefana Janči *Advokát Pavol Országh Hviezdoslav*.

Rukopis knihy vznikl v roce 1980 po autorově několikaletém studiu básnickovy právnícké pozůstalosti, která byla uložena v Hviezdoslavově muzeu v Dolném Kubíně. Autora zaujal vzácný soubor právnických případů projednávaných advokátem Pavolem Országhem, který čítal přibližně 500 listin, většinou maďarsky psaných. O vydání rukopisu se výrazně zasloužil slovenský advokát, člen předsednictva Slovenské advokátní komory a spoluautor díla „História advokácie na Slovensku“ Peter Kerecman, který text opatřil podrobnou kapitolou mapující dětství, studia a zejména právníký život Pavola Országha Hviezdoslava.

Ze stručného právníckého životopisu Pavola Országha se dozvídáme, že jeho výjimečný talent byl objeven již během studia na evangelickém gymnáziu v Miškovci, kde si také osvojil výbornou znalost maďarštiny. Některé koncepty podání a právních listin pak během své praxe sepisoval v maďarštině a překládal do slovenštiny. Při rozhodování, zda se stane právníkem či knězem, zvítězilo právo, které se v následujících letech stalo jeho obživou. V roce 1875 byl poprvé zapsán Prešovskou advokátní komorou do seznamu advokátů v Námestove, kde jako advokát působil v letech 1875 až 1876, a dále pak od roku 1879 do roku 1899, svoji advokátní praxi ukončil v roce 1902 jako advokát v Dolném Kubíně. V mezidobí se ještě pokoušel stát soudcem v Trenčíně a Zlatých Moravciach, ale dostává zamítavou odpověď. V letech 1876 až 1879 prožil krátký čas jako pomocný soudce u Královského okresního soudu v Dolném Kubíně, kde ale nebyl spokojen, a proto se vrátil k advokacii v Námestove. Posledních téměř 20 let života strávil

péči o svoje zdraví a literární tvorbou.

Pavol Országh Hviezdoslav je znám široké veřejnosti především jako básník, dramatik a překladatel, nyní můžeme podrobně nahlédnout také do jeho právnícké praxe. Štefan Jančo z bohatého fondu Országhových právnických spisů seznamuje čtenáře s jednotlivými kauzami, které advokát Pavol Országh projednával. Najdeme zde řadu obchodních sporů vedených oravskými plátníky, občanskoprávní věci týkající se majetkových práv klientů z námestovského okresu.

Jeden z případů dědického práva Hviezdoslavovi posloužil při tvorbě jeho nejznámější básně „Hájnikova žena“, několik málo věcí řešil i z rodinného či trestního práva, nevyhýbal se ani právu správnímu. Právě popis konkrétních kroků při vyřizování jednotlivých případů advokátem Országhem čtenářům přináší autentický a originální obraz o výkonu advokátského povolání v poslední čtvrtině 19. století, o dobové právní úpravě jednotlivých oblastí práva a o procesních postupech. Vždy je autorem zdůrazněn osobní vklad advokáta do případu, jeho právní erudice, smysl pro spravedlnost a svědomitost. K orientaci v této části knihy pomáhá připravený přehled advokátních listin Pavola Országha Hviezdoslava podle odvětví práva a jednotlivých let.

Život Pavola Országha Hviezdoslava se dělil na denní a noční směny, ve dne přijímal ve své skromné advokátní kanceláři klienty a teprve po nocích

se věnoval skutečné vášni, která ho naplňovala, psaní básní. Sepisování žalob a porady klientům pro něho sice byly jen způsobem, jak si zajistit obživu, a časová náročnost tohoto povolání mu ubírala prostor pro literární činnost, přesto ke své civilní práci přistupoval s velkou zodpovědností, pečlivostí a byl oceňován za svoji preciznost. Svoje zkušenosti a zážitky ze soudních síní nejednou promítl i do textu básní, kauzy jeho klientů se stávaly motivy jeho poezie, v jeho verších si můžeme číst o uherském právu, tak se jeho denní chléb a múza potkávaly. Snažil se obklopovat lidmi sdílajícími jeho zájem o umění a literaturu, jeho advokátem po dobu koncipientké praxe a životním přítelem mu byl významný slovenský advokát Štefan Fajnor, mimo jiné autor pseudonymu Pavola Országha „Hviezdoslav“, v Námestove si namísto právnických listin posílají úryvky svých děl se Svetozárem Hurbanem Vajanským, advokátem a zároveň slovenským spisovatelem a politikem. Pavol Országh Hviezdoslav sám nezůstal stranou politického dění, veřejně vystupoval na obranu slovenských gymnázií, na májových oslavách pražského Národního divadla 16. 5. 1918 manifestoval za jednotný Československý stát, v Praze se stal v roce 1919 poslancem Revolučního národního shromáždění.

Není tedy náhoda, že Slovenská advokátní komora se rozhodla představit tuto výjimečnou osobnost známou ponejvíce přes její básnické a dramatické dílo z pohledu, který ji vykreslí jako člověka s podobnými zážitky a pracovními zkušenostmi jako nemalá část pravděpodobných čtenářů této publikace. Mezi řádky se lze dočíst, že advokát před více než sto lety také musel vymáhat palmární účet, zlobil se na klienta, který se za jeho zády domluvil s protistranou, nebo si stěžoval na nečinnost soudů. Představu si pak čtenář doplní nad bohatou obrazovou částí knihy dokumentující jednotlivá místa a události hlavně jeho profesního života, k jejich podrobnějšímu studiu by v některých případech byla zapotřebí znalost maďarštiny. Fotografie a fotokopie listin poskytlo z archivu Literárněvědného oddělení Oravského muzeu v Dolném Kubíně.

Publikace je opatřena bohatým poznámkovým aparátem, glosářem osvětlu-

jičím některé výrazy použité v citovaných právních listinách a životopisem Pavola Országha Hviezdoslava v angličtině.

V každém případě je dílo významným příspěvkem k poznání právní historie na území Rakousko-Uherska, fungování soudního systému i advokátního stavu a může být cenným zdrojem pro další zpracování nejrůznějších právně-historických témat z období konce 19. století. Z tohoto důvodu by se měla stát součástí právně-historických knihoven. Dokládá, že ve slovenském národě můžeme najít takové osobnosti, které nás mohou inspirovat svojí mnohostranností, pracovitostí a houževnatostí ve svém úsilí zachovat si vedle profesionální úrovně i lidský rozměr.

Autor díla Štefan Jančo nám díky svoji soudcovské praxi, zaujetím pro věc, ale hlavně několikaletemu systematickému studiu a zpracování právnických spisů advokáta Pavola Országha odkryl část našich společných dějin, hlavně dějin advokátní profese, i když k vydání díla došlo téměř 30 let po smrti autora.

Publikace vydaná Slovenskou advokátní komorou je sice neprodejná, čeští zájemci si ji však mohou vypůjčit v knihovně České advokátní komory v Praze, Národní 16.

✦ Mgr. PETRA KRTKOVÁ, advokátka
v Praze, Fakulta právnická ZČU v Plzni

Přečetli jsme za vás

JUDr. Bc. Pavel Vetešník:

Zkrácené řízení o některých přestupcích podle zákona o silničním provozu

Právní rozhledy č. 6/2013,
str. 208-212.

Autor, doktorand Právnické fakulty UK v Praze, ve svém příspěvku přibližuje nový způsob zkráceného řízení, který

může být aplikován od 19. 1. 2013 při projednávání některých přestupků podle zákona o silničním provozu. Jedná se o rychlý a neformální postup k vyřízení méně závažných přestupků, které byly odhaleny bez přítomnosti pachatele nebo způsobem neumožňujícím okamžité ověření totožnosti řidiče vozidla. Dochází tak k zavedení určité formy odpovědnosti provozovatele vozidla. Sankce takto uložené by měly být méně tvrdé. Ač Ministerstvo dopravy apeluje na jeho preventivní funkci, autor v něm spatřuje spíše vykoupení se z odpovědnosti za správní delikt.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností bezodkladně po zjištění nebo oznámení přestupku vyzve provozovatele daného vozidla k uhrazení určené částky. Řízení je vázáno na splnění tří podmínek. (1) Ke zjištění porušení došlo pomocí automatizovaného technického prostředku používaného bez obsluhy (např. měření rychlosti, zařízení detekující jízdu na červenou), nebo se jedná o neoprávněné zastavení nebo stání. Jedná se o přestupek a při jeho spáchání nedošlo k dopravní nehodě. (2) Totožnost řidiče je neznámá a není ani zřejmá z podkladu pro zahájení řízení o přestupku. (3) Je možné spáchaný přestupek projednat uložením pokuty v blokovém řízení.

Výzva obecního úřadu musí být provedena bezodkladně. Obsahem jsou popis skutku, označení přestupku, údaje o uložené částce a informace ohledně platby. Doručování se řídí správním řádem a dle autora půjde o doručení do vlastních rukou. Není však jasné, jaký postup bude volen při překážkách při doručování. Jelikož výzva neobsahuje poučení o způsobu stanovení částky, autor uvádí, že dle metodiky Ministerstva dopravy se bude jednat o částku ve výši 1/4 - 1/2 výše blokové pokuty za daný přestupek, nejvýše však 2500 Kč. Provozovatel vozidla se zaplacením může zprostit podáním vysvětlení,

pokud do 15 dnů od doručení výzvy písemně sdělí údaje o totožnosti řidiče. Autor se domnívá, že uvedená forma vysvětlení odporuje právu odepřít odpověď dle čl. 37 Listiny. Částka uvedená ve výzvě je splatná do 15 dnů od doručení výzvy, uhrazením je myšlen okamžik připsání částky na účet soudu. Pokud je částka uhrazena nejpozději v den splatnosti, obecní úřad věc odloží. V případě neuhrazení částky či pozdního uhrazení, kdy obecní úřad částku bezodkladně vrátí provozovateli, se pokračuje v šetření přestupku.

Autor upozorňuje na skutečnost, že může dojít k pochybnostem při oznámení přestupku státními orgány, orgány Policie ČR a obce, které mají zákonem o přestupcích danou povinnost v oznámení uvést také, že byl přestupek spáchan určitou osobou (na rozdíl např. od obecní policie). Další sporný bod vidí autor v přestupcích odhalených Policií ČR, která má ze zákona učinit nezbytná šetření vedoucí ke zjištění podezřelé osoby a zajištění důkazních prostředků. Pokud uplyne 30 dní a Policie ČR osobu podezřelého nezjistí, věc by měla odložit. Zde autor míní, že ustanovení robežního zkráceného řízení odložení věci u některých přestupků vylučuje a policie bude oznamovat přestupek bez informací o osobě pachatele. Autor ještě zmiňuje střet, kdy Policie ČR či obecní policie požaduje potřebné vysvětlení, jehož podání je ovšem potřebné před zahájením řízení. Zde autor došel k názoru, že takové blokové řízení bude mít přednost před popisovaným zkráceným řízením, neboť půjde o potrestání skutečného pachatele.

✦ Mgr. JAN MATES

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK

inzerce

M. Selucká a kolektiv

Publikace upozorňuje
na novou právní úpravu
koupě a prodeje

Brožované, 268 stran
cena 490 Kč, obj. číslo EPI63

Objednávejte se slevou
v eShopu na www.beck.cz

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 4/2013

**JUDr. Peter Strapáč, PhD.,
JUDr. Marián Ďurana, PhD.:**
**Námietka premlčania
a rozpor s dobrými
mravmi**

Príspevek je zaměřený na současnou problematiku související s výkonem práva dlužníka namítat promlčení práva věřitelů z pohledu slovenských soudů, Nejvyššího soudu České republiky i Ústavního soudu České republiky. Autoři se v příspěvku zabývají otázkou možnosti aplikace a podmínek materiálního korektivu dobrých mravů na výkon práva dlužníka vznést námitku promlčení. Poukazují na to, že účelem promlčení je posílení právní jistoty účastníků právních vztahů tím, že omezuje výkon práva v čase za účelem stimulace věřitele k včasnému uplatňování práva ve smyslu zásady – právo patří bdělým. V souvislosti s možností aplikace materiálního korektivu dobrých mravů je proto potřebné respektovat účel uvedeného institutu promlčení.

**Mgr. Alexandra Čapkovičová,
Mgr. Peter Kotira:**
**Aktuálne otázky
náhrady mzdy pri
neplatnom skončení
pracovného pomeru
a náhrady mzdy za
nevyčerpanú dovolenku**

V příspěvku se autoři zabývají zvláštními případy vzniku nároku na náhradu mzdy. Jde o případ neplatného skončení pracovního poměru, v rámci kterého poukazují na zvláštní charakter právní úpravy týkající se nároků z neplatného skončení pracovního poměru a z toho vyplývajících vyloučení jiných nároků (např. náhrady mzdy při překážkách

v práci, náhrady mzdy za nevyčerpanou dovolenou), a nároky na náhradu mzdy za nevyčerpanou dovolenou a možnosti jeho promlčení, případně prekluze. Poukazují na vývoj této problematiky v judikatuře Soudního dvora Evropské unie a analyzují možnosti její aplikace a otázky, které vyvolává v našem právním řádu.

JUDr. Jakub Löwy:
**„Zmluvná limitácia“
exekúcie na obchodný
podiel**

V článku poukazujeme na existenci exaktního problému, který vznikl při střetu právních předpisů, resp. norem soukromého a veřejného práva, tj. obchodního zákoníku a exekučního řádu. Článek poukazuje na nejednotnost legislativního procesu, při kterém dochází k vytváření prostoru pro obcházení zákonem stanoveného cíle exekuce na obchodní podíl. Právní stav de lege lata umožňuje použití námi definovaného nástroje „smluvní limitace“ exekuce na obchodní podíl.

JUDr. Michal Brož:
**Náhrada trov právneho
zastúpenia poisteného
vyplatená z povinného
zmluvného poistenia
zodpovednosti za
škodu spôsobenú
prevádzkou motorového
vozidla**

Autor se v článku zabývá praktickými důsledky aplikace § 11 odst. 5 zákona č. 381/2001 Z.z., o povinném smluvním pojištění zodpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, ve znění pozdějších předpisů, na povinnosti pojišťovny ustanovit pojištěnci právního zástupce v jednání o náhradě škody v kontextu historického vývoje předmětného ustanovení, s poukazem na praktickou využitelnost daného zákonného ustanovení.

JUDr. Martin Husár, D.E.S.:
Cenová doložka

Cílem článku je analýza právní úpravy cenové doložky ve smyslu § 473-475 obchodního zákoníku jako sou-

částí dohody o ceně mezi smluvními stranami. Článek se neomezuje jen na analýzu platné právní úpravy, ale popisuje též její vývoj ve slovenské, resp. československé právní úpravě a porovnává úpravu této právní instituce s úpravou v jiných evropských a světových právních řádech. Článek se též zabývá dalšími možnostmi využití cenové doložky v rámci jiných smluvních typů, řešením případných sporů z cenové doložky a obsahuje též návrh formulace cenové doložky ve smlouvách.

Mgr. Emília Naďová, LL.M.:
**Prístup k leniency
podkladom**

Článek se zabývá otázkou přístupu k podkladům dobrovolně předloženým žadatelům o leniency v rámci leniency programu Protimonopolního úřadu Slovenské republiky („PMÚ“) jak ve vztahu k účastníkům správního řízení, tak i ve vztahu ke třetím osobám, poškozených kartelem. Ambicí autorů bylo poukázat na současný právní stav a praxi PMÚ týkající se zpřístupňování leniency podkladů, načrtnout některé aplikační problémy související se zpřístupňováním leniency podkladů a vyslat impulz k rozšíření aplikace soutěžního práva prostřednictvím rozhodovací praxe civilních soudů Slovenské republiky.

z advokacie

SLOUPEK KARLA ČERMÁKA 58

Z ČESKÉ ADVOKACIE

Z kárné praxe 59

Z praxe výboru pro odbornou pomoc a ochranu
zájmů advokátů 63

Speciální nabídka pojištění pro advokáty 67

Z jednání představenstva ČAK a ze společného
jednání ČAK a SAK 68

Státní zástupce reaguje na úvodník předsedy ČAK 69

Z EVROPY

Statistická komparace advokátní profese
ve vybraných evropských státech 70

Trhy jsou nervózní

V mém dětství bývala společnost třídně rozdělená. Byla zde nižší třída jako trhovi, hokynáři, kopáči a dlaždiči, pak následovala nižší střední třída, což byli živnostníci a řemeslníci, třeba švadlena nebo kadeřník, a teprve pak přišla na řadu vyšší střední třída. Do ní patřila svobodná povolání lékařů a advokátů, ale také vyšší státní i soukromí úředníci, soudci a profesori. Na vrcholu pyramidy si hověla vyšší třída, složená převážně z baronů jako Škoda, Petschek, Kolben a Daněk, a později též Thatcherová. Od každé třídy se dala očekávat jiná výše zpropitného, ale také rozličné chování, od krobiánského až po noblesní.

Pro komunisty byla tato struktura příliš složitá, a tak VUML zavedl jen dvě třídy, tedy vykořisťovatele a vykořisťované, a ke všemu pak ještě vykořisťovatele zrušil, takže zůstali jen sami vykořisťovaní. Místo VUMLu byl posléze zřízen ÚSTR, aby zjednal nápravu, ale ten byl teď prošustrován, takže máme místo masy vykořisťovaných semknutou masu vykořisťovatelů od komediantů až po Kellnera. Nazývají se podnikatelé, a brzy k nim přibudou se státní podporou i nezaměstnaní. Pronásledován bude parazitismus bývalých středních tříd, a odměňován naopak zlodějismus bývalé třídy nižší a vyšší. Odměnou bude zejména baronismus, a to podle zásady padni komu padni. Barony se tak stanou Janoušek a Rath, in memoriam Mrázek a Měkota, ale i někteří význačnější politici.

Tyto blahodárné společenské změny musí ve svobodném tržním hospodářství absorbovat trhy, a jsme u toho, proč jsou nervózní. Nevědí totiž, čím jsou, ale už ani kde jsou, nač jsou, zač jsou, co jsou a hlavně co budou.

Moje nebožka matka chodila na potravinový trh na Týláku a požadovala tam od hokyně kachnu čerstvou a žluťoučkou. Dnes by jí podnikatelka na předváděcí akci nactpala kachnu vyhublou, kostnatou, zmrzlou a předraženou, avšak s pečeti kvality a na splátky. Podobně býval v Praze trh koňský, dobytčí, uhelný a ovocný, kde koupěchtivá veřejnost poptávala příslušné komodity. Dnes vám na Koňském trhu prodá stánkař koňského buřta, na Dobytčím trhu se povaluje dobytek a číhá, jak vám čmáznout peněženku, na Uhlém trhu jsou veřejné záchodky pro homosexuály a na Ovocnáku je outlet ruských bábušek. Trhy aby si z toho hodily mašli, a to ještě nemluví o trzích farmářských, kde jsou zřejmě k máni vykrmení farmáři a půvabné paní i slečny farmářky, pochopitelně na spotřebitelský úvěr, zajištěný hypotékou. No, nekup to!

Ocitnete-li se někdy řízením osudu na jakémkoliv trhu, je důležité nezpanikařit, ignorovat nervózní kňourání a zorientovat se ve svém postavení.

Trhy se zásadně dělí na vyspělé (advanced markets) a vznikající (emerging markets).

Vyspělé trhy se vyznačují tím, že na nich nepotřebujete igelitku s hotovostí, nůž, pistoli, harpunu, ochranku a většinou ani právníka či policejní doprovod. Tím šetříte významné transakční náklady. Advanced markets se na našem území nevyskytují, a pokud se tak tváří, jde o nastraženou past.

Naše trhy se počítají mezi emerging markets. Anglické slovo „emerging“ je přiléhavě a nepřeložitelně charakterizuje tím, že jde o trhy, které se „vynořují“. Jen popletený český profesor ekonomie by si mohl pomyslet, že se takový trh vynoří z oceánu jako skála, načez pevně a neochvějně vzdoruje bouřím a hurikánům celá staletí. Vůbec ne! Český podnikatel chápe emerging markets jako hejno žraloků. Žralok se vynoří, ukousne ti palec u nohy, a zase se zanoří. Žraloků je mnoho, jsou většinou zanořeni, palec ti ukousnou v omylu nebo v sebeobraně a svědčí jim, potvorám, přesumpce nevinu jako uhlobaronům v Bellinzone.

Emerging markets se poznají podle bublin. Bublina někdy dosáhne obrovských rozměrů, a když praskne, nadělá plno škod. Bubliny nafukují žraloci tím, jak se pořád vynořují a zase zanořují. Pěkné bubliny nafoukli žraloci na vynořujících se trzích developerských a finančních, k prasknutí nafouknuté bubliny jsou na trhu veřejných zakázek a povolenek všeho druhu, na trzích telekomunikačních, na agenturních trzích pracovních a na trhu s uměním výtvarným, hudebním, filmovým i divadelním. Co řeknete bublině na trhu informačních technologií? A co té na propojených trzích sportovních, sázkových a reklamních? Všimli jste si výkonu žraloků na trzích zdravotnických? Angelina Jolie teď bublinu ještě přifukuje, jak se vynořuje trh ablační a trh žlázových náhrad. Tyto trhy žraloci brzy prováží s trhy lidských orgánů a s trhy zdravotního pojištění. To bude řacha, až tahle bublina praskne!

Bojím se, aby nějakou bublinu nenafoukli i advokáti na vynořujících se trzích právních služeb. K nafukování mají emerging lawyers odjakživa sklón a u některých lze už pozorovat i růst žraločích zoubků. Doufejme, že jsou zatím mléčné.

Vyspělé trhy se uklidní, až bude zase jasné, že na žádném trhu ani v ŠÚSTR není k dostání ochrana vlasti, pomoc neschopným a slabým, azyl pro štvance, útěcha zoufalým, soucit pro vdovy a sirotky, domov pro bezdomovce, odpuštění pro kající a pro všechny spravedlnost bez lži a nenávisli.

Tyto a jiné hodnoty nejsou ani zboží, ani služby trhu. Jsou to úkoly státu. Proto nemáme být státoborní nebo dokonce světoborní, ale státotvorní, jak je pravidlem na vyspělých trzích.

Květen 2013

♣ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Jde o kárná provinění, jestliže advokát, určený ČAK ve věci ústavní stížnosti, neumožní klientce schůzku k projednání věci a jestliže advokát jako právní zástupce neinformuje klienta o doručení výzvy k doplnění blanketního odvolání, sám je nedoplní, a poté neinformuje klienta o vykonatelnosti rozsudku.

Kárné rozhodnutí kárné komise České advokátní komory ze dne 21. 9. 2012, sp. zn. K 132/2011

Kárně obviněný JUDr. B. S. se **dopustil kárného provinění tím, že**

1. ode dne 13. 1. 2011, kdy obdržel přípis ČAK ze dne 11. 1. 2011, kterým byl určen Ing. O. P. k poskytnutí právní služby ve věci ústavní stížnosti ve věci vedené u okresního soudu, do dne 1. 3. 2011, kdy byl přípisem ČAK z téhož dne určen Ing. O. P. k poskytnutí právní služby v téže věci jiný advokát, s Ing. O. P. nekomunikoval, nereagoval na její SMS ani dopisy a v její věci neučinil žádný úkon směřující k naplnění předmětného určení,

2. poté, co jako právní zástupce R. S. v řízení vedeném u okresního soudu podal v zastoupení R. S. blanketní odvolání proti rozsudku tohoto soudu ze dne 25. 6. 2009 a poté, co byl usnesením tohoto soudu ze dne 24. 11. 2009, které mu bylo doručeno dne 3. 12. 2009, vyzván k doplnění odvolání, R. S. neinformoval o doručení výzvy a o lhůtě k doplnění odvolání a sám odvolání nedoplnil, v důsledku čehož bylo usnesením krajského soudu ze dne 29. 1. 2010 odvolání R. S. odmítnuto a rozsudek soudu prvního stupně nabyt právní moci a stal se vykonatelným, o čemž R. S. neinformoval, v důsledku čehož R. S. nesplnil soudem uložené povinnosti, jejichž splnění se protistrana domáhala cestou exekuce,

tedy

ad 1

- nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a důsledně nevyužil všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, - povinnost ve věcech, v nichž byl Komorou určen, postupovat se stejnou svědomitostí a péčí jako ve věcech ostatních klientů,

ad 2

- nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,

- při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a důsledně nevyužil všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, - povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,

čímž

ad 1

porušil ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 6 odst. 2 Pravidel profesionální etiky,

ad 2

porušil ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1 Pravidel profesionální etiky.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 15 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře částku 3000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení. Pokuta i náklady řízení jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet ČAK.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady ČAK, jako kárný žalobce, podal dne 18. 10. 2011 na kárně obviněného advokáta kárnou žalobu pro skutek uvedený ve výroku jedna tohoto rozhodnutí a dne 6. 12. 2011 kárnou žalobu pro skutek uvedený ve výroku dvě tohoto rozhodnutí.

Kárný žalobce hodnotí uvedená jednání jako zaviněné porušení povinností advokáta stanovených mu zákonem o advokacii a stavovským přepisem, a to jako porušení závažné podle ust. § 32 odst. 2 zákona o advokacii.

Kárný senát vydal v obou věcech kárné příkazy, a to dne 20. 4. 2012, proti kterým kárně obviněný podal odpor.

Kárný senát nařídil ústní jednání na den 21. 9. 2012. Kárně obviněný se k jednání dostavil osobně. Kárný senát na začátku jednání rozhodl dle § 35e odst. 2 zákona o advokacii, s přihlédnutím k ust. § 23 odst. 3 tr. řádu, o spojení obou věcí ke společnému projednání a rozhodnutí s tím, že věc bude nadále vedena pod značkou K 132/2011.

1. Pokud jde o skutek popsany pod bodem 1 tohoto rozhodnutí, kárně obviněný odkázal na svá písemná podání učiněná ve věci. Uvedl, že stěžovatelka se obracela na více jeho kolegů, ti ji však odmítali, považuje ji spíše za „kverulantku“. V této věci se obracel na pobočku ČAK v Brně, jak má postupovat, stěžovatelku viděl jen jedenkrát, když ji potkal při odvozu své manželky do nemocnice, sdělil jí termíny jednání,

a to i písemně, ale na žádný termín se nedostavila. Kárnou žalobu považuje za nedůvodnou.

Kárně obviněný v podání ze dne 23. 5. 2011 uvedl, že byl stěžovatelce určen Komorou k poskytnutí právní služby v uvedené věci. Nicméně stěžovatelka s ním nekomunikovala a nedostavila se na schůzky ve stanovených termínech. Dále se kárně obviněný písemně vyjádřil ke kárně žalobě přípisem ze dne 14. 11. 2011, ve kterém uvedl, že se stěžovatelkou se snažil opakovaně sejit, vyzýval ji, ať mu sdělí termín schůzky. Sám jí určil tři termíny, ale na výzvu nereagovala a v uvedených termínech se nedostavila. Připustil, že stěžovatelku jedenkrát potkal před domem, ale měl jinou schůzku, měla zavolat následující den, ale neozvala se. Stěžovatelka mu nikdy nepředložila žádné doklady ke zpracování ústavní stížnosti, nepodepsala plnou moc, tak nemohl ani žádné úkony činit. Neshledává ve svém postupu nic, co by bylo v rozporu se zákonem o advokacii. V příloze zaslal spis stěžovatelky. V odůvodnění podaného odporu zopakoval výše uvedené.

Pokud jde o majetkové poměry kárně obviněného, ten uvedl, že v současné době se věnuje péči o svou nemocnou manželku, která má invalidní důchod ve výši 5701 Kč. Advokátní praxi má omezenou, svoje měsíční příjmy odhaduje částkou 10-15 000 Kč měsíčně. Bydlí s manželkou v bytě, který mají v nájmu, poplatky s bydlením činí měsíčně částku ve výši 10 000 Kč. Sídlo a kancelář má v bytě. Nevlastní žádnou nemovitost.

Ke svým majetkovým a osobním poměrům kárně obviněný uvedl, že nevlastní žádnou nemovitost, bydlí v nájemním bytě, kde hradí měsíčně částku 10 000 Kč, což představuje nájemné a veškeré poplatky spojené s uvedeným bytem. Výše jeho měsíčních příjmů je dána tím, že se stará o svou nemocnou manželku, která je v nyní v invalidním důchodě, její příjem činí 5700 Kč měsíčně. Kárně obviněný doložil tvrzené skutečnosti ohledně příjmu jeho manželky a bydlení.

Součástí kárného spisu jsou tyto listiny, které kárný senát považoval za důležité pro rozhodnutí ve věci:

Ze stížnosti stěžovatelky bylo zjištěno, že rozhodnutím předsedy ČAK ze dne 11. 1. 2011 byl kárně obviněný určen stěžovatelce Ing. O. P. k poskytnutí právní služby – ústavní stížnosti ve věci vedené u okresního soudu. Toto rozhodnutí bylo stěžovatelce doručeno dne 13. 1. 2011. Ještě téhož dne se pokoušela stěžovatelka s kárně obviněným zkontaktovat, což se jí nepodařilo. Stěžovatelka své pokusy o kontakt s kárně obviněným opakovala, tedy několikrát mu telefonovala, posílala SMS a dopisy a dokonce ho vyhledávala v jeho advokátní kanceláři a v místě jeho bydliště, avšak bezúspěšně. Pokud si s kárně obviněným dojednala termín schůzky, z důvodů na straně kárně obviněného se neuskutečnila.

Z korespondence mezi stěžovatelkou a kárně obviněným bylo zjištěno:

Z dopisu stěžovatelky ze dne 28. 1. 2011 kárně obviněnému, kdy stěžovatelka kárně obviněnému sděluje, že jí byl určen ČAK k poskytnutí právní služby. Poté, co jí bylo rozhodnutí doručeno dne 12. 1. 2011, se jej snažila ihned telefonicky kontaktovat, což se nepodařilo. Dále tedy zaslala SMS s žádostí, kdy jej může navštívit, také bez reakce. Dne 14. 1. 2011 se jej tedy rozhodla navštívit osobně, zřejmě manželce vysvětlila, kdo je a za jakým účelem se dostavila, zanechala na sebe kontakt a žádost o sdělení, kdy jej může navštívit. Poté

se jí kárně obviněný ozval telefonicky, sdělil, že žádné rozhodnutí nedostal, a ohledně termínu schůzky nechť zavolá 24. 1. 2011. Uvedený den tedy volala, ale bylo jí sděleno, že má zavolat zítra, neboť kárně obviněný musí k lékaři. Další den jí bylo sděleno, že je nemocen, ohledně termínu schůzky nebylo sděleno ničem, proto o termín požádala písemně.

Z dopisu ze dne 31. 1. 2011 stěžovatelce sděluje kárně obviněný, že jí byl určen ve věci ústavní stížnosti a žádá, aby byl kontaktován na tel. čísle a písemně na jím uvedené adrese za účelem osobního setkání. Pokud se mu stěžovatelka neozve do tří týdnů, bude nucen odmítnout její zastoupení a sdělit ČAK, že nekomunikuje.

Z dopisu stěžovatelky ze dne 2. 2. 2011, kdy tato sděluje kárně obviněnému, že jej opakovaně kontaktovala, rekapituluje svoji dosavadní činnost ve vztahu ke kontaktování kárně obviněného. Žádá jej opětovně o schůzku, a sama navrhuje případný termín 4. 2. 2011.

Z dopisu stěžovatelky na ČAK ze dne 5. 2. 2011, ve kterém rekapituluje předchozí dopisy ohledně nemožnosti sjednat si osobní schůzku s kárně obviněným a žádá o ustanovení jiného zástupce.

Z dopisu stěžovatelky ze dne 22. 2. 2011, ve kterém sděluje kárně obviněnému, že se jí nikdy neozval, a pokud jde o navržený termín 4. 2. 2011, tak když vyjžděla, ještě z opatrnosti zavolala, zda schůzka platí, bylo jí však sděleno kárně obviněným, že je u soudu a že jí poté zavolá nový termín, ovšem opět se neozval. Dále mu stěžovatelka sděluje, že z tohoto důvodu se obrátila na ČAK o jeho zrušení k poskytnutí právní služby, ovšem obdržela sdělení, že kárně obviněný je jí povinen služby poskytnout. Opětovně žádá o termín schůzky a sama navrhuje termíny ve dnech 24. 2. 2011, 25. 2. 2011 a 1. 3. 2011.

Z dopisu kárně obviněného ze dne 23. 2. 2011, ve kterém sděluje stěžovatelce, že dle přípisu ČAK vyplývá, že stěžovatelka musí spolupracovat aktivněji než dosud, pokud nebude, může dojít k vypovězení jeho určení zástupcem. Žádá stěžovatelku o vyvolání jednání a uvědomění si, jaké doklady musí tvořit podklad pro rozhodnutí, a zároveň, jakým způsobem bude advokátovi právní pomoc hrazena. Žádá o sdělení termínu schůzky, s tím, že jí písemně sdělí, zda termín akceptuje či nikoliv.

Z dopisu stěžovatelky na ČAK ze dne 25. 2. 2011, ve kterém sděluje, že v navržené termíny se dostavila na adresu sídla kárně obviněného. Dne 24. 2. 2011 se nedozvonila. Další den pak ve dveřích potkala kárně obviněného, ten jí však sdělil, že musí odjet, ať dorazí na třetí navržený termín.

Rozhodnutím ze dne 1. 3. 2011 byl stěžovatelce určen v téže věci advokát Mgr. M. N.

Z dopisu kárně obviněného ze dne 5. 3. 2011 bylo zjištěno, že tento píše stěžovatelce, že se omlouvá za nedodržení termínů schůzek z důvodu svého zdravotního stavu, kdy měl vypnutý i mobilní telefon, zároveň jí navrhl i nové termíny setkání v měsíci březnu.

Kárně obviněný k věci předložil složku listin, která obsahuje jak výše uvedené dopisy stěžovatelky, které však nejsou označeny datem doručení, dopisy kárně obviněného stěžovatelce, které však nebyly odeslány doporučeně. Ale jejich doručení, minimálně dopisů ze dne 31. 1. 2011 a 23. 2. 2011, bylo prokázáno v reakcích stěžovatelky.

Za daného stavu věci si kárný senát vyžádal zprávu od nově určeného advokáta, který byl stěžovatelce určen k poskytnutí právní pomoci namísto kárně obviněného, a to ke komunikaci se stěžovatelkou. Z dopisu Mgr. M. N. ze dne 23. 1. 2012 bylo zjištěno mimo jiné, že v jeho konkrétním případě byla velmi aktivní. Vyhledala jej a požádala o konzultaci dříve, než mu bylo doručeno ustanovení od ČAK. Následně se aktivně zajímala o průběh celé věci. Vždy se dostavila do jeho kanceláře v dohodnutém termínu, pokaždé vyžadovala kopie všech podání, které v jejím zastoupení vyhotovil. K tomu si vedla poměrně pečlivě svůj spis. Při jednáních vyžadovala detailní objasnění veškerého průběhu věci. Po doplnění ústavní stížnosti se rovněž zajímala o výsledek celé věci. Komunikace probíhala písemně nebo prostřednictvím sms zpráv, případně byl další termín schůzky domluven osobně při jednání v jeho kanceláři. Její přístup hodnotí jako velmi aktivní.

Na základě takto zjištěného stavu dospěl kárný senát k závěru, že kárná žaloba byla podána důvodně. Advokát je povinen chránit, prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta. Při výkonu advokacie je advokát povinen jednat především svědomitě.

Kárně obviněný se svým povinností od počátku vyhýbal. Dopisy kárně obviněného zaslané stěžovatelce hodnotí kárný senát jako ryze účelové. Pro kárný senát byl v dané věci především rozhodující přípis nově určeného advokáta stěžovatelce, a to pro posouzení věrohodnosti jejího tvrzení. Mgr. M. N. věcně popsal přístup stěžovatelky a její náhled na její právní věc a její přístup k řešení jejich záležitostí. Dále také popsal prvotní kontakt se stěžovatelkou, která jej vyhledala sama. Stejný postup také stěžovatelka uplatnila i vůči kárně obviněnému, což vyplývá z jejich dopisů zaslaných kárně obviněnému. Navíc kárně obviněný si musel být od doručení rozhodnutí o jeho určení stěžovatelce k poskytnutí právní služby – ústavní stížnost, vědom, že v daném případě je třeba jednat poměrně rychle, neboť tyto záležitosti jsou vždy omezeny lhůtou.

Stěžovatelka se snažila řešit danou záležitost aktivně, ovšem u kárně obviněného narážela na nezájem, z tohoto důvodu také žádala o změnu advokáta. Kárně obviněný nereagoval ani v jednom případě na její urgence ohledně písemně navržených termínů. Kárně obviněný se ji nesnažil kontaktovat ani za situace, kdy věděl, že se schůzka nemůže uskutečnit z důvodů na jeho straně.

Kárný senát nemá v daném případě jakoukoliv pochybnost ve vztahu k přípisu Mgr. M. N., nově určeného advokáta stěžovatelce na místo kárně obviněného, neboť ten nemá jakýkoliv vztah a zájem na výsledku této věci.

Kárně obviněný reagoval na dopisy stěžovatelky, které má zařazené ve své složce, a není tedy pochyb o jejich doručení, naprosto nelogicky, spíše toliko účelově a hlavně nikoliv věcně.

Z výše uvedeného je tedy patrné, že stav, kdy kárně obviněný nekomunikoval se stěžovatelkou a v její věci byl tedy věcně nečinný, trval od 13. 1. 2011, kdy mu bylo doručeno rozhodnutí předsedy ČAK, do 1. 3. 2011, kdy byl stěžovatelce určen jiný advokát.

Jednání kárně obviněného kvalifikoval kárný senát jako porušení § 16 odst. 1 a 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 6 odst. 2 Pravidel profesionální etiky

advokátů ČR. Kárně obviněný při výkonu advokacie především nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta, při výkonu advokacie nejednal svědomitě, při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu.

2. Pokud jde o skutek popsáný v bodě dvě výroku rozhodnutí, pak kárně obviněný uvedl, že v době, kdy mu bylo doručována výzva k doplnění odvolání, byl s manželkou v lázních asi tři týdny, oznámení ve schránce nenašel a tím to všechno vzniklo. Jinak odkázal na svá písemná vyjádření ve věci.

V písemném vyjádření ze dne 6. 1. 2012 uvedl, že původně v této věci zastupovala stěžovatele jiná advokátka. Teprve, když ta doručila rozsudek stěžovateli, ten se na něj obrátil. Aby mu kárně obviněný zachoval lhůtu, zaslal k soudu plnou moc a blanketní odvolání. Zároveň požádal o prodloužení lhůty k odůvodnění. Dále se obrátil na předchozí zástupkyni stěžovatele o zaslání podkladů, což však učinila až ve lhůtě dvou měsíců. Pokud jde o výzvu soudu k doplnění odvolání, jak zjistil později ze studia spisu, ta mu byla skutečně odeslána, ale nikoliv doručena. Došlo tam zřejmě k náhradnímu doručení. Tím odvolací soud odvolání odmítl a teprve v tomto okamžiku se kárně obviněný o celé situaci dozvěděl, tedy až při doručení usnesení odvolacího soudu. Ihned poté odjel na okresní soud a zjistil, co uvedl výše. Se stěžovatelem byl alespoň jedenkrát týdně v kontaktu, řešil pro něj i další věci trestní, pracovní, a to vždy úspěšně. Později jednal i s exekutorem, podával stížnost do jeho rozhodnutí, přesto exekuce pokračovala. Stěžovatel pak po něm začal vyžadovat peníze, což kárně obviněný odmítl. Tato skutečnost pak vedla zřejmě stěžovatele k tomu, že si od kárně obviněného vyžádal podkladový materiál, aby jej pravděpodobně mohl konzultovat s jiným právníkem. Spis mu poskytl, ale přes opakované výzvy mu jej stěžovatel nevrátil. Jednání stěžovatele kárně obviněný považuje za ryze účelové. Není si vědom žádného pochybení a domnívá se, že jde o mstu, neboť kárně obviněný po něm požadoval zaplacení palmárních poplatků, které pro něj za ty tři roky vykonal, přičemž kromě částky 2000 Kč od něho ničeho jiného neobdržel. Obdobné vyjádření obsahuje i odůvodnění podaného odporu proti uloženému kárnému příkazu.

Z obsahu kárného spisu zjistil kárný senát tyto skutečnosti:

Rozsudkem okresního soudu ze dne 25. 6. 2009 bylo ve výrokové části I. zastaveno řízení ve věci žaloby stěžovatele o zrušení výživovací povinnosti k žalované, ve výrokové části II. stěžovateli uložena povinnost nahradit protistraně na náhradě nákladů částku 6600 Kč, ve výrokové části III. byla stěžovateli uložena povinnost platit s účinností od 26. 3. 2008 výživné ve výši 2300 Kč měsíčně místo původně určeného výživného ve výši 900 Kč, ve výrokové části IV. uložena stěžovateli povinnost zaplatit nedoplatek na výživném ve výši 21 270 Kč, ve výrokové části V. zamítnuta žaloba, pokud se žalobkyně domáhala zvýšení výživného ve vyšší částce, a ve výrokové části VI. stěžovateli uložena povinnost zaplatit ze vzájemné žaloby na zvýšení výživného na náhradě nákladů řízení částku 24 430 Kč. V přesně nezjištěný den po vyhlášení rozsudku ze dne 25. 6. 2009 uzavřel kárně obviněný se stěžovatelem smlouvu o poskyt-

nutí právních služeb, jejímž předmětem byl sepis odvolání proti výše uvedenému rozsudku a zastupování stěžovatele v odvolacím řízení.

Podáním ze dne 5. 10. 2009, doručeným okresnímu soudu dne 7. 10. 2009, podal kárně obviněný v zastoupení stěžovatele blanketní odvolání proti uvedenému rozsudku. V tomto odvolání současně požádal soud o prodloužení lhůty k jeho odůvodnění o jeden měsíc.

Usnesením okresního soudu v Ostravě ze dne 24. 11. 2009, doručeným kárně obviněnému jako právnímu zástupci stěžovatele dne 3. 12. 2009, byl stěžovatel vyzván k doplnění odvolání. Kárně obviněný stěžovatele neinformoval o doručení tohoto usnesení, ani o lhůtě k doplnění odvolání. Vzhledem k tomu, že kárně obviněný odvolání nedoplnil a z pochopitelných důvodů tak neučinil ani stěžovatel, krajský soud svým usnesením ze dne 29. 1. 2010 odvolání stěžovatele odmítl. V odůvodnění svého rozhodnutí pak odvolací soud uvedl, že proti rozsudku soudu I. stupně bylo podáno včasné blanketní odvolání, které však nebylo doplněno ani po výzvě okresního soudu obsažené v usnesení ze dne 24. 11. 2009, které bylo odvolateli doručeno prostřednictvím jeho zástupce dne 3. 12. 2009. Rozsudek soudu prvního stupně pak nabyl právní moci dne 13. 10. 2009.

Kárně obviněný stěžovatele neinformoval ani o tom, že věc byla pravomocně skončena a že je proto povinen splnit soudem uložené povinnosti. Za tohoto stavu tedy stěžovatel své povinnosti nesplnil. Pokud měl stěžovatel od kárně obviněného informace o stavu své věci, jednalo se pouze o ujištění, že odvolací řízení probíhá a bude kladně vyřízeno. O tom, že se s plněním ocitl v prodlení, se tak stěžovatel dozvěděl až z exekučního výměru, kterým byla nařízena exekuce na jeho majetek a mzdu.

Výše popsaný skutkový stav zjistil kárný senát především ze stížnosti ze dne 4. 9. 2011, doručené na ČAK dne 5. 9. 2011, z jejího doplnění sepsaného manželkou stěžovatele dne 16. 9. 2011, z doplnění stížnosti ze dne 22. 10. 2011, doručeného na ČAK dne 26. 10. 2011, dále z rozsudku okresního soudu ze dne 23. 6. 2009, z usnesení krajského soudu ze dne 29. 1. 2010, z podání kárně obviněného ze dne 5. 10. 2009 – doručené na okresní soud dne 7. 10. 2009 – blanketní odvolání, vyjádření kárně obviněného ze dne 6. 1. 2012.

Na základě takto zjištěného stavu dospěl kárný senát k závěru, že kárně žaloba byla i v tomto případě podána důvodně. Advokát je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta. Při výkonu advokacie je advokát povinen jednat především svědomitě. Z výše popsaného skutkového stavu je zřejmé, že kárně obviněný tak v daném případě nečinil. V zastoupení klienta podal blanketní odvolání, ve kterém sám uvedl, že toto odůvodní ve lhůtě jednoho měsíce, aby se mohl řádně seznámit se spisem. Kárně obviněný v rámci této lhůty měl tedy dostatek času k prostudování spisu a doplnění odvolání. Rozhodně kárně obviněný nebyl závislý na obdržení případných podkladů od předchozí právní zástupkyně stěžovatele. Kárně obviněný si měl a mohl zajistit podklady nahlédnutím přímo do soudního spisu. Sám kárně obviněný ve svém vyjádření uvedl, že tak učinil ihned poté, co mu bylo doručeno odmítnutí odvolání, mohl tedy a měl tak učinit i v případě obstarání si pod-

kladů pro doplnění odvolání. Pokud kárně obviněný uvádí, že výzva soudu I. stupně k doplnění odvolání mu byla sice soudem odeslána, ale nikdy mu nebyla doručena, není tato skutečnost pro kárně obviněného žádnou polehčující okolností, ba naopak. Doručování je upraveno v občanském soudním řádu, včetně možnosti doručit uložením v případě nevyzvednutí si zásilky v době uložení. Je věcí kárně obviněného, jak si zajistí chod kanceláře, aby tomuto případu předešel. Kdo jiný by v rámci zastupování účastníků řízení měl mít větší povědomost o těchto rizicích než právě advokát, který má chránit, prosazovat práva a oprávněné zájmy klientů. Pokud by kárně obviněný postupoval v souladu se zákonem o advokacii a činil ve prospěch klienta všechny zákonné prostředky možné k nápravě věci, nemuselo dojít následně k exekučnímu řízení, což pro stěžovatele znamenalo zásah nejen do jeho majetkové sféry, ale ve svých důsledcích i do jeho dalších vztahů.

Jednání kárně obviněného kvalifikoval kárný senát jako porušení § 16 odst. 1 a 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 1 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR. Kárně obviněný při výkonu advokacie především nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta, při výkonu advokacie nejednal svědomitě, při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu.

3. Pokud jde o uložení kárného opatření, pak kárný senát vzal při svém rozhodování v úvahu, že kárně obviněnému byla v době nedávno minulé uložena sankce za kárně provinění, a to v podobě pokuty. Kárný senát v daném případě nemohl tedy v dané věci uložit mírnější opatření než pokutu.

Pokud jde o výši uložené pokuty, pak kárný senát vycházel ze skutečností, že kárně obviněný nejednal ve věci stěžovatelů svědomitě, jednak v prvním případě se kárně obviněný vyhýbal kontaktu se stěžovatelkou, a to v podstatě po dobu minimálně více než jednoho měsíce, a v druhém případě pak nečinil za klienta úkony v jeho zájmu a ani ho řádně neinformoval. Dopustil se tedy závažných základních pochybení. Tato jednání pak ve svém důsledku narušují důvěru občanů v advokátní stav.

Kárný senát na druhou stranu však musel při rozhodování o výši pokuty přihlídnout i k osobním a majetkovým poměrům kárně obviněného. Ten není vlastníkem žádné nemovitosti, bydlí v bytě, který má v nájmu, pečuje o nemocnou manželku, která je v invalidním důchodu. Advokacii se tedy nevěnuje na plný úvazek. Svůj měsíční příjem odhaduje na deset až patnáct tisíc korun měsíčně. Poplatky spojené s bydlením činí částku ve výši 10 000 Kč měsíčně. Tyto skutečnosti kárně obviněný také doložil. Z tohoto důvodu kárný senát uložil kárně obviněnému pokutu ve výši 15 000 Kč, která zohledňuje jeho osobní a majetkové poměry. Nebýt těchto skutečností, byla by uložena pokuta podstatně vyšší.

✿ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Z praxe výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů

Jde o zcela jasnou právní záležitost, u níž lze pochybení a jednání bona fide vyloučit s pravděpodobností, která hraničí s jistotou, a naopak lze na základě dostupných informací vyslovit důvodné podezření, že jde o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokáta, pokud policejní orgán na základě povolení k domovní prohlídce a k prohlídce jiných prostor a pozemků tuto prohlídku vykoná i ve vztahu ke spoluvlastníkovi a uživateli dotčených nemovitostí, jímž je advokátní koncipient v předmětném trestním řízení nezúčastněný, který má v místě svého bydliště svěřené advokátní spisy a digitální nosiče informací obsahující klientská data a data advokátní kanceláře, v rámci níž je zaměstnán, a přes upozornění, že se jedná o spisy a nosiče informací obsahující předmět povinnosti mlčenlivosti advokáta se policejní orgán s těmito seznámí, aniž o takovém úkonu vyrozumí zástupce ČAK, a zajistí digitální nosiče informací obsahující advokátní údaje navzdory výslovnému protestu přítomných příslušníků advokacie, přičemž tyto nosiče ani po kvalifikovaných stížnostech nevydá.

Stanovisko výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. 440/VOPOZA/13-Gaj./46

Dne 18. 1. 2013 byla orgánem činným v trestním řízení, Policií České republiky, Krajské ředitelství policie hl. města Prahy, Služba kriminální policie a vyšetřování, Odbor hospodářské kriminality, 4. oddělení, Kongresová 1666/2, 140 21 Praha (dále jen „OČTŘ“) provedena domovní prohlídka na adrese trvalého bydliště podezřelého Ing. P. P. a současně sídla společnosti A. G., a. s., a to v rodinném domě, v prostorách sloužících k bydlení a prostorách k nim příslušejících (dále jen „domovní prohlídka“). Domovní prohlídka byla provedena na základě příkazu k domovní prohlídce, který vydala soudkyně Obvodního soudu pro Prahu 3, JUDr. Jana Pěchotová, v trestní věci proti podezřelému vedené pod sp. zn. Nt 3001/2013 dne 10. 1. 2013. Spoluvlastníkem nemovitosti a uživatelem prostor, kde domovní prohlídka probíhala, je také JUDr. P. P., advokátní koncipient, který na shora uvedené adrese také bydlí.

V rámci výkonu praxe advokátního koncipienta JUDr. P. P. užívá mimo jiné digitální nosič informací, který navíc obsahuje advokátní systém, přičemž v tomto systému jsou uložena klientská data, včetně příchozí a odchozí pošty, kopii dokumentů předložených klienty, jakož i komunikace vedená s klienty, tedy důvěrné informace, na něž se vztahuje zákonná povinnost mlčenlivosti advokáta. Stejně tak měl JUDr. P. P. v prostorách jím užívaných, a sice v pracovně v přízemí označené nemovitosti, kopie dokumentů nutných pro výkon své praxe a poskytování právních služeb. Jak je uvedeno shora, dne 18. 1. 2013 byla na příslušné adrese, tj. mimo jiné adrese trvalého bydliště JUDr. P. P. provedena domovní prohlídka. Domov-

ní prohlídka byla započata v 8 hodin ráno a JUDr. P. P. byl od samého počátku domovní prohlídky osobně přítomen a OČTŘ upozorňoval na skutečnost, že v jím užívaných místnostech jsou věci, na které se vztahuje advokátní tajemství, tyto konkrétně označil a vyzval OČTŘ k zajištění přítomnosti zástupce ČAK. Z označeného příkazu k domovní prohlídce vyplývá, že se netýká JUDr. P. P. Přesto OČTŘ provedly domovní prohlídku i v pracovně JUDr. P. P., a to přes shora zmiňované opakované upozornění JUDr. P. P., že toto není možné bez přítomnosti zástupce ČAK. OČTŘ pokračovaly v prohledávání advokátních spisů i zkoumání PC, přičemž osoba přizvaná OČTŘ jako znalec v oboru elektronika – bezpečnost informačních systémů, kybernetika, výpočetní technika (Ing. J. J. v zastoupení L. P.) přímo z obrazovky PC pořizoval obrazové záznamy a otvíral programy. Následně sám činil úkony, kterými dle jeho vyjádření mělo dojít k vypnutí PC včetně aplikací. Skutečnost, zda došlo k řádnému ukončení aplikací a vypnutí (a tedy také ochraně klientských dat) neumožnil JUDr. P. P. zkontrolovat, a to přesto, že byl JUDr. P. P. výslovně upozorněn na nutnost řádného ukončení všech aplikací a vypnutí PC tak, aby nedošlo k poškození či umožnění zneužití klientských dat. JUDr. P. žádal, aby mohl vypnutí PC zajistit sám, toto mu však umožněno nebylo. PC pak bylo ze strany OČTŘ zajištěno a odvezeno spolu s dalšími zajištěnými věcmi.

Dále byly ze strany OČTŘ ve stejném režimu jako PC zajištěny a odvezeny také externí disk WD a flash disk T-Mobile, jež také obsahovaly klientská data.

OČTŘ byl vyzván k přerušení výkonu domovní prohlídky (pro její nezákonnost bez součinnosti ČAK) i ze strany právních zástupců přítomných domovní prohlídce, a sice Mgr. D. B., advokáta, a Mgr. P. F., advokátní koncipientky. Bezprostředně po zjištění úmyslné nesoučinnosti OČTŘ a nezákonnosti prováděné domovní prohlídky se dotčení příslušníci advokátního stavu obrátili na ČAK, konkrétně na paní Jaroslavu Mackovou, kterou informovali o protiprávním jednání OČTŘ a požádali ji o součinnost při zajištění ochrany advokátního tajemství. Paní Macková potvrdila, že si příslušný OČTŘ žádnou součinnost ČAK k provedení domovní prohlídky nevyžádal. OČTŘ protiprávně a bez součinnosti ČAK zajistily a odvezly k tvrzenému znaleckému zkoumání nejen PC, ale i externí disk WD a flash disk T-Mobile užívané JUDr. P. přesto, že byly upozorněny na to, že obsahují klientská data a že jsou nezbytně nutné k výkonu advokátní praxe. Zajištěné věci nebyly ze strany OČTŘ do dne podání žádosti o pomoc vydány, ačkoli byly OČTŘ opakovaně informovány, že jsou nezbytné pro řádné poskytování služeb klientům a žádány o jejich vydání.

Výbor se sjednotil při odůvodnění svého konečného stanoviska na následujícím právním názoru.

Ve věci se jeví jako nesporné, že na základě příkazu k do-

movní prohlídce a prohlídce jiných bytových prostor a pozemků soudce Obvodního soudu pro Prahu 3 přikázal zmíněnou prohlídku, která byla následně dne 18. 1. 2013 vykonána. Podle předložených dokumentů byla domovní prohlídka vykonávána v bydlíšti podezřelého Ing. P. P., ale současně v bydlíšti JUDr. P. P., zjevně příbuzného s podezřelým, přičemž jmenovaný JUDr. P. P. je podle sdělení stěžovatelky, paní Mgr. A. G., advokátním koncipientem, který vykonává koncipientenskou praxi u této kolegyně. Jmenovaný měl ve svém bydlíšti klientské spisy, podle protokolu o domovní prohlídce i takto nadepsané. JUDr. P. P. uvádí, že nárokoval, aby vzhledem k této skutečnosti byl k domovní prohlídce přizván ve smyslu § 85b trestního řádu zástupce České advokátní komory. Toto bylo odmítnuto z důvodů uvedených na 11. straně protokolu o domovní prohlídce. Zde kapitán Frýdl uvedl: *Při prohledávání I. místnosti - pracovny nad garáží, JUDr. P. P. sdělil, že ve třech úložných schránkách, nadepsaných prostor se nacházejí advokátní spisy. Úložné schránky vyjmul z police a policejnímu orgánu ukázal, že jsou v nich desky nadepsané „advokátní spis“. Kapitán Frýdl po vizuální kontrole nadepsání desek „advokátní spis“ uvedl, že tyto dokumenty nejsou předmětem prohlídky, konkrétní listiny a spisy kontrolovány nebyly a bylo dále pokračováno v prohlídce dalších prostor. Počítač, disketa a flash disk s údajným advokátním tajemstvím bude zapečetěn zvlášť a bude s těmito zajištěnými věcmi nakládáno tak, aby nemohlo dojít k rozrazení případného advokátního tajemství.*

K tomu uvádí stěžovatelka, že toto tvrzení kapitána Frýdla není pravdivé, neboť před JUDr. P. P. spisy a jejich obsah prověřoval s tím, že účelem mělo být zjištění, zda jde skutečně o advokátní spisy, ve spisech listoval, a to tak, že se nepochybně dostal do přímého kontaktu s „klientskými daty“. Kromě toho stěžovatelka uvádí, že orgány činné v trestním řízení domovní prohlídku prováděly v pracovně JUDr. P. P., a to i přes upozornění, že by měl být povolán zástupce ČAK. Následně pak byl zajištěn počítač, o němž je tvrzeno, že v něm byly klientské údaje, a dále byly zajištěny i externí disk a flash disk, na nichž také měla být uložena klientská data. Stěžovatelka k tomu dodává, že poté kontaktovala ČAK a od paní Mackové se dozvěděla, že žádný orgán činný v trestním řízení nepožadoval součinnost ČAK k provedení domovní prohlídky, případně v souvislosti se zajištěním, počítačem a paměťovými jednotkami. Zajištěné věci do dne podání žádosti o pomoc (6. 2. 2013) nebyly vydány.

Při posuzování právního aspektu celé záležitosti je třeba skutkovou podstatu rozdělit do dvou částí. Jednou je možné nahlížení do obsahu klientských spisů, jež tvrdí JUDr. P. P., ale popírá kapitán Frýdl, druhou věcí pak je zajištění počítače s paměťovými jednotkami, které policie nepopírá a dokonce výslovně bylo uvedeno, že ve vztahu k těmto případným nosičům informací, chráněných povinnou mlčenlivostí advokáta, bude tento fakt respektován, avšak zjevně se tak nestalo.

Co do základu právního posouzení věci výborem je pak třeba se zabývat výkladem pojmu „prostory, v nichž advokát vykonává advokacii“.

Pokud jde o poslední nastíněný problém, pak striktně vzato, přicházejí v úvahu dva výklady. Prvý, podle něhož speciální úprava režimu provádění prohlídky, ať již domovní nebo jiných prostor, je limitována pouze v případech, že jde o no-

minální pracoviště advokáta, tedy pracoviště pod adresou, která je vedena na ČAK jako sídlo advokáta. Druhou možností je výklad, podle něhož místem výkonu advokacie je místo, tedy prostory, v nichž advokát vykonává advokacii aktuálně, a kde se nachází listiny, které obsahují skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta.

Institut zvláštního režimu provádění prohlídky v případě prostor, v nichž je vykonávána advokacie, a upravující zejména režim nakládání s listinami, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta, je nepochybně zaměřen na ochranu informací, které byly klientovi svěřeny advokátem. Z toho důvodu také, ač zákon hovoří pouze o listinách, je stejně postupováno ve vztahu k informacím uloženým v elektronické podobě, tedy typicky na počítači či ext. nosiči informací.

Je nesporné, že principiálně může advokát vykonávat advokacii kdekoli, pokud tím primárně neporušuje své povinnosti, například dle § 16 a 17 zákona o advokacii, a je jinou věcí, že pokud by mělo jít o sídlo advokáta, má povinnost takový fakt oznámit České advokátní komoře. Jinými slovy, lze za prostory, v nichž je vykonávána advokacie, například považovat hotelový pokoj, pokud v něm má advokát advokátní spisy, jiné ubytovací zařízení za stejných podmínek, respektive pokud tam advokát má uloženy listiny či elektronická data, která požívají ochrany dle zákona o advokacii, a v podstatě jakékoliv jiné prostory, kde z nějakého důvodu advokát vykonává advokacii. Nejtýpčtější to například může být v případě sídla klienta, kde ať již ad hoc, anebo programově a dlouhodobě advokát také vykonává advokacii, například jednou v týdnu atd. Dokonce se lze domnívat, že principiálně vůbec není třeba se zabývat povahou prostor, ale tím, zda v těchto prostorách byly nalezeny listiny, obsahující skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta. Za typický příklad by mohl sloužit sklad advokátních spisů, archiv, nebo místnost, kde je umístěn server advokáta, protože, striktně vzato, zde advokát nevykonává advokacii. Okolnosti, za jakých advokát tyto listiny do prostor vnesl, podle názoru výboru není kritická. Podstatné je, zda se policejní orgán hodnověrně dozví, že zde uvedené listiny jsou. Je jinou věcí, že je-li policejnímu orgánu předem známa možnost, že prohlídka bude prováděna v takovýchto prostorách, v nichž sídlí advokát, anebo se tam minimálně může vyskytovat a s ním i jeho spisy, měl by s touto alternativou počítat již předem, tedy při plánování prohlídky a zajistit si účast zástupce ČAK. Pokud ovšem tuto skutečnost zjistí až na místě, například v tomto případě, kdy lze připustit, že sice policejní orgán již měl podezřelého mít rozpracovaného tak, aby věděl, čím se zabývá jeho rodinní příslušníci, ale principiálně zřejmě nelze případnou neznalost považovat za opomenutí úřední povinnosti, tedy může dojít k situaci, že policejní orgán až na místě prohlídky zjistí tento fakt.

Nicméně za zásadní výbor považuje, že pojem „prostory, v nichž advokát vykonává advokacii“ ve smyslu § 85b tr. řádu, je třeba vykládat extenzivně, a to nikoliv s ohledem na ochranu advokáta, kterému ostatně toto ustanovení žádnou ochranu ani neposkytuje, ale s ohledem na ochranu listin, respektive informací, na něž se vztahuje povinná mlčenlivost advokáta. Ta je zde prioritní.

Při detailní analýze tohoto problému lze jistě připustit i ná-

mitku, že v prostorách, které programově nejsou určeny pro výkon advokacie, se nachází advokát, který tvrdí, že některé z listin, tam se nacházejících, jsou listinami ve smyslu § 85b odst. 1 trestního řádu a domáhá se příslušného režimu prohlídky, včítaje v to zástupce ČAK. Přitom je víceméně zjevné, že tato námitka je účelová a o takové listiny nejde. Pravdivost námítky nepochybně primárně musí posoudit policejní orgán, ovšem s tím rizikem, že pokud vyhodnotí námitku jako nedůvodnou, avšak následně se zjistí, že by listiny nebyly například uloženy ve spise označeném „advokátní spis“ anebo jinak podobně výrazně signovány (hlavičkový papír), ale šlo o listiny ve smyslu citovaného ustanovení, pak lze jeho postup považovat za pochybení a samozřejmě k tomu, co je v uvedených listinách, nelze za žádných okolností přihlížet a listiny musí být ihned vydány, resp. podrobeny režimu dle § 85b trestního řádu.

To ale není tento případ, neboť policejní orgán, konkrétně kapitál Frýdl, zjevně považoval námitku poukazující na existenci advokátních spisů za relevantní a k uvedeným písemnostem přistupoval opatrně. Pokud by skutečně jednal tak, jak to je v zápise, tedy spokojil by se s vizuální kontrolou desek označených nápisem „advokátní spis“ a tyto dále neprohlížel, pak by zřejmě této části postupu policejního orgánu nebylo možné nic podstatného vytknout. Na jedné straně realizoval nařízený procesní úkon – prohlídku, na druhé straně tam, kde listiny byly deklarovány jako advokátní, se těmito dále nezabýval. Je nad rámec činnosti výboru prověřit, zda v dané věci má pravdu kolega JUDr. P. P., anebo policejní orgán, k této věci by zřejmě musela kolegyně – stěžovatelka podněcovat šetření odboru vnitřní kontroly anebo generální inspekce bezpečnostních sborů, která by byla zaměřena na prověření postupu zmíněného policejního orgánu. Výbor však považuje za jisté, že pokud již policejní orgán akceptoval věcnou námitku týkající se toho, že spisy jsou advokátní a obsahují skutečnosti, na něž se vztahuje povinná mlčenlivost, pak nepřichází v úvahu, aby se dále těmito listinami zabýval jinak než způsobem, který určuje zákon, tedy pokud by je považoval za potřebné, pak je měl zajistit, přivolat zástupce ČAK atd.

Zcela kategoricky to platí v případech zajištění počítače a externích nosičů informací. Výbor vychází opět z toho, že námitce poukazující na možnou povahu informací uložených v těchto nosičích, totiž, že jde o skutečnosti, na které se vztahuje povinná mlčenlivost advokáta, příkládal policejní orgán váhu a nepovažoval ji za vysloveně smyšlenou. To lze dovodovat z toho, jak sám popisuje zacházení s deskami nadepsanými „advokátní spis“. Je tedy vyloučeno, aby tento policejní orgán tvrdil, že jednal bona fide, pokud zajistil nosiče elektronicky uložených informací nevěda, že na nich mohou být zmíněné informace chráněné advokátním tajemstvím. Tím, že tyto nosiče byly zajištěny, bylo fakticky postupováno způsobem, pro který stanoví zvláštní postup ustanovení § 85b trestního řádu, a rozhodně měl být povolán zástupce ČAK, případně měly být nosiče informací uloženy tak, aby mohly být dále zajištěny způsobem, který by umožnil zpětně ověřit, zda k těmto nosičům měl po zajištění někdo přístup, a následně měl být obsah nosičů prohlédnut zástupcem České advokátní komory, který by vyhodnotil jejich obsah, a pokud by dospěl k závěru, že skutečně jde o informace kryté advokátním

tajemstvím, pak mělo být dál postupováno podle citovaného ustanovení trestního řádu. To se zjevně nestalo.

Na případ kolegyně Mgr. G. je dále možno použít argumentaci uvedenou ve stanovisku výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 440/VOPOZA/12/32 (viz BA č. 4/2012). Ve stanovisku je citována důvodová zpráva k zákonu, kterým bylo do trestního řádu zavedeno ustanovení § 85b, dle kterého se navrhuje, aby **vždy, kdy hrozí průlom do důvěrného vztahu advokát – klient ze strany státu, byl přizván k takovému úkonu zástupce Komory a odpovídající postup byl podrobněji upraven přímo v trestním řádu.**

Jelikož i na advokátního koncipienta se dle ustanovení § 39 zákona o advokacii vztahuje povinnost mlčenlivosti, lze situaci, kdy je prováděna domovní prohlídka v místě bydliště koncipienta, podřadit pod situace, kdy hrozí tento průlom do důvěrného vztahu advokát – klient ze strany státu.

Dle názoru Ústavního soudu, taktéž citovaného ve výše uvedeném stanovisku, v § 3 odst. 1 větě první zákona o advokacii je zakotven zásadní princip pro výkon advokacie, tj. nezávislost advokáta. Tato nezávislost je primárně ve prospěch advokátových klientů a není advokátovým privilegiem, ale její ochrana je jeho povinností související s výkonem jeho povolání. Prolomit nezávislost advokáta bez zákonných důvodů pak znamená zásah jak do práv klientů, tak do synallagmaticky daných povinností a práv advokátových souvisejících s výkonem jeho povolání. V daném případě jde nejen o zadržování výpočetní techniky, ale také informací a dokumentů v nich uložených, které je advokát ze zákona povinen v rámci poskytování právních služeb přiměřeně evidovat (§ 25 odst. 1 zákona o advokacii), a které k řádnému výkonu advokacie nezbytně potřebuje. Tyto okolnosti zjevně stěžovatele v jeho činnosti a schopnosti plnit své závazky při poskytování právní pomoci nutně omezují, a to již nad rámec naplnění účelu trestního řízení (§ 1 tr. řádu). Výše uvedený postup orgánů činných v trestním řízení tak ve svém konečném důsledku představuje i zásah do stěžovatelčina práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost podle čl. 26 odst. 1 Listiny. Toto právo totiž zahrnuje i povinnost orgánů činných v trestním řízení respektovat advokátovu povinnost mlčenlivosti sloužící jako ochrana klientů advokáta, a tedy advokátovu mlčenlivost jako podmínku pro výkon advokacie, který je advokátovou podnikatelskou činností.

Ústavní soud se také již dříve ve svých rozhodnutích zabýval podmínkami postupu orgánů činných v trestním řízení při domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii. Ve svém usnesení ze dne 21. ledna 1999, sp. zn. III. ÚS 486/98, Ústavní soud reagoval mimo jiné na námitku, že postupem policejního orgánu při prohlídce jiných prostor došlo k porušení ustanovení § 21 zákona o advokacii, upravující povinnost advokáta zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Konstatoval přitom, že zákonná povinnost mlčenlivosti svědčící advokátovi je povinností státem přikázanou, a tedy i obecně chráněnou (§ 21 zákona o advokacii). Současně Ústavní soud zdůraznil, že jde nikoli o výsadu advokáta, která by měla založit exempci z obecně platného právního řádu, ale že se jedná o povinnost uloženou advokátovi v zájmu jeho klientely a pro její ochranu,

a která v tomto smyslu a rozsahu požívá také příslušné ochrany. Ústavní soud také v uvedeném rozhodnutí konstatoval, že pokud je v rozporu s procesním stavem věci policejními orgány zadržována v rámci domovní prohlídky advokátovi odebraná základní jednotka k osobnímu počítači, ačkoli měla být vydána, dotýká se tato skutečnost nejen ústavně zaručeného základního práva podle čl. 36 odst. 1 Listiny, ale také práva daného čl. 11 odst. 1 Listiny.

Ústavní soud na toto rozhodnutí navázal usnesením ze dne 28. března 2002, sp. zn. IV. ÚS 2/02 (publ. in: Sbirka nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 25, č. 11, s. 385 a násl.), v němž jednak uvedl, že při výkonu prohlídky jiných prostor, pro jejíž nařízení byly splněny zákonné podmínky, lze jako věci důležité pro trestní řízení zajistit i výpočetní techniku a záznamová média, případně jejich kopie, i když existuje možnost, že zajištěné nosiče informací obsahují vedle záznamů o skutečnostech důležitých pro trestní řízení i informace o skutečnostech, které se netýkají probíhajícího trestního řízení a ke kterým se váže státem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti. Současně však zdůraznil, že je samozřejmé, že je třeba postupovat v souladu se zásadou přiměřenosti a zdrženlivosti (§ 2 odst. 1, 4 a § 52 tr. řádu), kteréžto zásady spočívají v tom, že orgány činné v trestním řízení budou v míře co nejmenší zasahovat do základních práv a právem chráněných zájmů těch osob, vůči kterým není vedeno trestní řízení.

Zároveň však nelze přisvědčit námitce kolegyně Mgr. G., že v příkazu k domovní prohlídce byly uvedeny pouze listiny, a ne datové nosiče, které byly zabaveny, když dle ustanovení § 85b odst. 11 trestního řádu se listinou v odstavcích 1 až 11 rozumí jak písemnost, popřípadě její část, tak i jiný nosič informací.

Konečně závěrem je třeba ještě hodnotit rozměr činnosti OČTŘ z ústavně-právního hlediska práva na podnikání garantovaného čl. 26 Listiny. Pokud se totiž týká zabavených počítačů, které nebyly orgánem činným v trestním řízení kolegyni Mgr. G. do dnešního dne vráceny, lze v postupu orgánu činného v trestním řízení za určitých okolností spatřovat právě zásah do práva na podnikání a práva vlastnit majetek (viz nálezy Ústavního soudu č. j. II. ÚS 2894/08, ze dne 28. 8. 2009, „... z příslušných protokolů o provedení prohlídek je dále patrné, že při předmětných prohlídkách byla zadržena téměř desítky počítačů a také pevné disky a mobilní telefony, které v rozporu se shora uvedeným procesním stavem věci dosud nemohly být stěžovateli vráceny, čímž bylo nepochybně dotčeno také stěžovatelovo ústavně zaručené právo vlastnit majetek dle čl. 11 odst. 1 Listiny. V této souvislosti nelze přehlédnout, že stěžovatel nijak nepozbyl své oprávnění vykonávat advokacii. Stěžovatel poskytuje soustavně právní služby advokáta za úplatu jako své povolání, přičemž v rámci jeho činnosti vznikají nebo mohou vznikat závazky (i pohledávky) vůči klientům, jejichž práva a oprávněné zájmy je povinen chránit a prosazovat (§ 16 zákona o advokacii). Charakter jeho činnosti se tedy týká jak zájmů stěžovatele, tak zájmů dalších osob. V § 3 odst. 1 věta první zákona o advokacii je zakotven zásadní princip pro výkon advokacie, tj. nezávislost advokáta. Tato nezávislost je primárně ve prospěch advokátových klientů a není advokátovým privilegiem, ale její ochrana je jeho povinností, související s výkonem jeho povolání. Prolomit nezávislost advokáta bez zákonných důvodů pak znamená zá-

sah jak do práv klientů, tak do synallagmaticky daných povinností a práv advokátových souvisejících s výkonem jeho povolání. V daném případě jde nejen o zadržování výpočetní techniky, ale také informací a dokumentů v nich uložených, které je advokát ze zákona povinen v rámci poskytování právních služeb přiměřeně evidovat (§ 25 odst. 1 zákona o advokacii), a které k řádnému výkonu advokacie nezbytně potřebuje. Tyto okolnosti zjevně stěžovatele v jeho činnosti a schopnosti plnit své závazky při poskytování právní pomoci nutně omezují, a to již nad rámec naplnění účelu trestního řízení (§ 1 odst. 1 tr. řádu). Výše uvedený postup Městského soudu v Praze tak ve svém konečném důsledku představuje i zásah do stěžovatelova práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost podle čl. 26 odst. 1 Listiny. Toto právo totiž zahrnuje i povinnost orgánů činných v trestním řízení respektovat advokátovu povinnost mlčenlivosti sloužící jako ochrana klientů advokáta, a tedy advokátovu mlčenlivost jako podmínku pro výkon advokacie, který je advokátovou podnikatelskou činností.“)

Na základě všech shora uvedených rozhodných důvodů výbor učinil závěr zformulovaný v úvodu stanoviska, a sice, že postup orgánů činných v trestním řízení proti zúčastněné advokátce i jejímu advokátnímu koncipientovi byl nezákonný a že šlo o úmyslné zneužití práva v neprospěch advokátů. Dle názoru výboru jde o natolik významný zásah orgánů činných v trestním řízení do výkonu advokacie, který v žádném případě nemůže být tolerován a proti němuž je třeba se s využitím veškerých dostupných prostředků intenzivně bránit.

Výbor tedy doporučuje, aby představenstvo ČAK:

1. učinilo veškeré možné kroky k tomu, aby byl tento případ řádně prošetřen,

2. podalo ostrou stížnost Nejvyššímu státnímu zastupitelství s tím, že došlo k hrubému zásahu do práv občanů na ochranu informací svěřených advokátovi s důraznou žádostí o osobní projednání na úrovni předsedy ČAK a NSZ s cílem stanovení jednotného metodického postupu v obdobných věcech.

✿ JUDr. MAREK NESPALA, předseda výboru ČAK pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK

Kabelková/Schödelbauerová

Komentář pro včasné seznámení s novou úpravou bytového spoluvlastnictví

Vázané v plátně, 360 stran
cena 790 Kč, obj. číslo BK1

Objednávejte se slevou
v eShopu na www.beck.cz

SPECIÁLNÍ NABÍDKA POJIŠTĚNÍ PRO ADVOKÁTY

I. Nabídka pojištění přerušení provozu z důvodu pracovní neschopnosti a požáru

Pojišťovací makléř WI-ASS ČR, s. r. o. připravil ve spolupráci s Generali Pojišťovna, a. s. výhradně pro advokáty zapsané na seznamu vedeném ČAK – osoby vykonávající advokacii samostatně či ve sdružení – speciální pojistný produkt – pojištění přerušení provozu z důvodu pracovní neschopnosti a požáru, a to za výhodných sazeb a podmínek.

Domníváme se, že sjednání tohoto produktu je pro advokáta velmi užitečným řešením jeho finanční situace, především je-li přerušení provozu způsobeno jeho delší pracovní neschopností, kdy i přes tento pracovní výpadek musí být schopen dostát veškerým svým závazkům (např. platit nájemné, mzdy zaměstnanců atd.).

Předmětem pojištění je úhrada následné škody způsobené přerušením provozu, kterou se rozumí

- **ušlý zisk** (kterého by pojištěný dosáhl za dobu, kdyby k přerušení provozu nedošlo),
- **stálé náklady** (které musí pojištěný vynakládat i po dobu přerušení provozu).

Pojistná nebezpečí:

- **nemoc nebo úraz**, v jejichž důsledku byl pojištěný uznán práce neschopným, čímž nemohl vykonávat svoji činnost,
- **požár**, který znemožnil provoz advokátní kanceláře.

Roční pojistná částka se stanovuje jako součet stálých nákladů a zisku za minulé roční účetní období.

Advokát si může stanovit nižší částku, než je výše uvedená roční pojistná částka, tzv. limit pojistného plnění, ten je pak horní hranicí plnění pojistitele ze všech pojistných událostí během pojistného roku. Dále je možné pojištění rozšířit o **krytí vícenákladů**, které v souvislosti s pojistnou událostí mohou vzniknout.

Časová spoluúčast je doba sjednaná (zvolená pojištěným) v pojistné smlouvě, po uplynutí které pojistitel poskytuje pojistné plnění (k výběru 14, 21 dní).

Výjimkou je pracovní neschopnost způsobená úrazem, pokud je pojištěný bezprostředně hospitalizován v nemocnici na dobu přesahující 24 hod. V tom případě časová spoluúčast odpadá a pojistitel poskytuje pojistné plnění od počátku pracovní neschopnosti.

Na výši ročního pojistného má vliv vstupní věk zájemce o pojištění, zvolený limit pojistného plnění/pojistná částka a zvolená délka časové spoluúčasti. **Pojistné je daňově uznatelným nákladem**, protože se jedná o majetkové pojištění, kdy pojistné plnění je pojišťovnou zasláno na podnikatelský účet pojištěného.

Pojistná událost, limit pojistného plnění:

Podmínkou vzniku nároku na pojistné plnění je, že v důsledku pracovní neschopnosti či škody způsobené požárem pojištěný nevykonává předmětnou nezávislou činnost, jinou závislou činnost, nepodniká, ani nevykonává jinou samostatnou výdělečnou činnost.

Limit pojistného plnění je horní hranicí plnění pojistitele pro jednu a všechny pojistné události vzniklé v jednom po-

jistném roce. Výše pojistného plnění za jeden kalendářní den přerušení provozu se rovná 1/365 stanovené pojistné částky nebo limitu pojistného plnění uvedeného v pojistné smlouvě, maximálně však do výše skutečné škody.

Pokud Vás naše nabídka pojištění zaujala, rádi Vám předložíme nabídku podle Vašich konkrétních údajů po zaslání vyplněného dotazníku.

Dotazník, podrobnější informace o tomto pojistném produktu, vzor smlouvy a pojistné podmínky si můžete vyžádat na níže uvedených kontaktech.

II. Aktuální nabídka pojištění motorových vozidel:

Ve spolupráci s renomovanými pojišťovnami působícími na našem pojišťovacím trhu jsme pro advokáty připravili **nabídku komplexního autopojištění**. Podařilo se vyjednat slevu ve výši **60 % ze základních sazeb**. Tato sleva je poskytována vždy, a to i v případě souběhu s doloženým bonusem za bezeškodní průběh. Vozidlo tedy může být pojištěno s bonusem až 50 % z havarijního pojištění a povinného ručení dle konkrétního případu (vyhledaným v registru České kanceláře pojistitelů) a pro advokáty bude dále započtena sleva 60 % na celou pojistnou smlouvu.

I nadále jsme však připraveni zajistit výběrové řízení a předložit nabídky všech významných pojistitelů na českém trhu.

Pojištění může dle Vašeho výběru zahrnovat následující krytí:

Povinné ručení

– pojištění odpovědnosti za škody způsobené provozem vozidla

Havarijní pojištění

– Pojištění havárie, odcizení, živelních škod a vandalismu

Doplňková pojištění

- Pojištění skel
- Pojištění úrazu přepravovaných osob
- Pojištění zavazadel
- Pojištění nákladů na náhradní vozidlo
- Připojištění asistenčních služeb

Pro nová vozidla do 90 dnů od jejich pořízení je možné sjednat také pojištění **EUROGAP**, které až **po dobu tří let v případě pojistné události kryje rozdíl mezi pořizovací novou cenou vozidla a obecnou cenou**, jež klesá v závislosti na stáří vozu. Dále je možné do tohoto krytí zahrnout i spoluúčast, která bývá uplatněna u běžného havarijního pojištění.

V případě dotazů, či konkrétních požadavků jsme Vám k dispozici na níže uvedených kontaktech:

WI-ASS ČR, s. r. o., <http://www.wiass.cz>

Pojišťovací makléři	Kancelář	e-mail	Telefon/fax – pevná linka	Mobilní telefon
Ivo Drábek	Olomouc	drabek@wiass.cz	585 225 324 585 230 271	736 628 108
Zdeněk Chovanec	Praha	chovanec@wiass.cz	274 812 921	605 298 336
Vlasta Pátalová	Olomouc	patalova@wiass.cz	585 230 256 585 230 271	605 298 333
Pavel Somol	Olomouc	somol@wiass.cz	585 227 792 585 230 271	603 501 676

Z jednání představenstva ČAK a ze společného jednání ČAK a SAK

Představenstvo ČAK se dne 16. 5. 2012 sešlo na své 38. schůzi v tomto volebním období na výjezdním zasedání v Trenčianských Teplicích, kam bylo pozváno Slovenskou advokátní komorou. Tamtéž se pak následně konalo o den později i společné jednání představenstev České a Slovenské advokátní komory.

Představenstvo ČAK uložilo místopředsedovi ČAK JUDr. Vladimíru Papežovi zajistit, aby 6. sněm ČAK byl svolán prostřednictvím Věstníku ČAK, který musí být rozeslán nejpozději do 1. 8. 2013.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň rekapituloval dosavadní stav přípravy sněmu. V této souvislosti bylo uloženo odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK zpracovat technickou novelu stálého volebního řádu, která bude předložena sněmu. Technická novela je nezbytná s přihlédnutím k některým možným aplikačním a výkladovým problémům.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň zahájil diskusi o aktuální situaci, která se týká advokátního tarifu a Ústavním soudem ČR zrušené vyhlášky č. 484/2000 Sb. Představenstvo ČAK uložilo předsedovi, místopředsedovi JUDr. Papežovi a odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK jednat s Ministerstvem spravedlnosti o potřebných úpravách advokátního tarifu a občanského soudního řádu. Tyto úpravy jsou odůvodněny zejména tím, že advokacie je součástí širší justice, dlouhodobě zajišťuje bezplatnou právní pomoc a z důvodu právní jistoty zejména účastníků soudního řízení a adresátů právních služeb musí být najisto postaveno i to, jakým způsobem by měly být tyto služby přiměřeně honorovány. To souvisí i s požadavkem na náležitě materiální zabezpečení fungování justice samotné. V této souvislosti představenstvo souhlasí i s názorem JUDr. Jiřího Všetečky v tom smyslu, že rozhodnutí ÚS ČR o zrušení vyhlášky, již se stanoví paušální náhrady nákladů řízení v OSŘ, nemůže v žádném případě vést k úvahám o nepřiznání náhrady nákladů řízení spočívajících i v odměně za zastoupení advokátem pro současnou absenci normativního podkladu předpokládaného v ust. § 151 odst. 2 OSŘ. **Představenstvo ČAK je toho názoru, že při stanovení výše odměny nelze v současné době postupovat jinak než podle advokátního tarifu.**

K projednání představenstvem ČAK byla předložena informace o návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropy o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a o právu na komunikaci po zatčení. Tento návrh se dotýká především úpravy po-

vinnosti mlčenlivosti v čl. 4. Při projednávání se vytvořily dva odlišné názorové proudy, přičemž by mohlo jít o významný zásah do advokátní mlčenlivosti. Představenstvo ČAK uložilo odboru mezinárodních vztahů ČAK zjistit podrobnější stanoviska obou názorových proudů a k návrhu svého stanoviska si vyžádalo též vyjádření sekce ČAK pro trestní právo.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň seznámil členy představenstva ČAK s informací o problémech tureckých advokátů a předsedy Turecké advokátní komory, proti kterým je vedeno trestní řízení, s tím, že organizace UIA vyzvala k solidaritě se stíhanými advokáty, kteří jsou obžalováni z pokusu ovlivnit soudce. Představenstvo ČAK jednomyslně vyslovilo podporu spravedlivému procesu a rozhodnutí ve věci stíhaných advokátů.

Představenstvo ČAK projednalo na návrh tajemníka ČAK JUDr. Ladislava Kryma dotaz ve věci výše spoluúčasti při sjednávání pojistných smluv na odpovědnost za škodu. Zaujalo jednomyslné stanovisko v tom smyslu, že **vyšší spoluúčast advokátů a společností advokátů, než je v současné době dohodnutá s pojišťovnou, je v rozporu s povinností advokátů a společností advokátů být přiměřeně pojištěni a je v rozporu se zájmy klientů.** Z toho důvodu představenstvo ČAK nesouhlasí se sjednáváním této vyšší spoluúčasti.

Představenstvo ČAK odsouhlasilo návrh na uzavření smlouvy na další pojištění odpovědnosti advokátů určených ČAK k bezplatnému poskytování právních služeb prostřednictvím ČAK. Předseda ve spolupráci s pojišťovacím makléřem uzavře smlouvu s pojišťovnou s ročním limitem pojistného plnění 100 milionů Kč na principu „claims made“ s ročním pojistným 76 898 Kč a uzavření této smlouvy oznámí Ministerstvu spravedlnosti jako způsob, jímž Komora realizuje právo na bezplatnou právní pomoc a zabezpečení povinnosti advokátů.

Člen představenstva ČAK a předseda výboru ČAK pro výchovu a vzdělávání JUDr. Radim Miketa předložil analýzu možnosti provádět písemné advokátní zkoušky prostřednictvím PC. Jako nejvhodnější se jeví pořízení notebooků ČAK bez vytváření sítě s možností uložení výstupů na flash disk, vtištění a podpisu písemného vyhotovení. Představenstvo ČAK uložilo JUDr. Miketovi a předsedovi ČAK předložit návrhy na možné řešení včetně finanční náročnosti na rozpočet ČAK a s návrhem na provedení výběrového řízení na technické zajištění.

Podrobný zápis z 38. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrika%20Orgány%20Komory/Představenstvo/Zápis%20z%20jednání).

* * *

Dne 17. 5. 2013 se na společném jednání v Trenčianských Teplicích sešla představenstva České a Slovenské advokátní komory.

Na programu jednání byla vzájemná informovanost o tématech, která zajímají obě představenstva, respektive jsou aktuální v české i slovenské advokacii.

Hovořilo se zejména o zkušenostech s poslední slovenskou

novelou zákona o advokacii, která zavedla prodloužení koncipientské lhůty na 5 let, povinnost školitele mít minimálně 3 roky vlastní praxe a vzdělávat nejvíce 3 advokátní koncipienty. Dále o povinném zastoupení advokátem v občanském soudním řízení, o mediální reklamní kampani Slovenské advokátní komory, o průběhu a složení advokátních zkoušek, o spolupráci v případech, kde se advokát dopustí kárného provinění na území jiného státu, a postupu jeho domovské advokátní komory, o problematice stavovského oděvu v daňových souvislostech a o zadávání veřejných zakázek na právní služby.

✿ icha

Státní zástupce reaguje na úvodník předsedy ČAK: *Ano – pořád se něco děje*

Jako dlouholetý a pravidelný čtenář periodika *Bulletin advokacie* jsem po přečtení úvodníku předsedy ČAK JUDr. Martina Vychopně v č. 1-2/2013 dlouho přemýšlel a váhal, zda je vůbec možné, resp. žádoucí a dovolené napsat několik subjektivních postřehů do tak renomovaného časopisu. Byť s plným vědomím, že není doba na osobní hrdinství, jsem se nakonec přece jenom odhodlal a dovoluji si pár řádky vyjádřit svůj osobní názor.

Jako státní zástupce jsem možná z určitého pohledu na druhé straně barikády, ale věřím a jsem přesvědčen, že jak na jedné, tak na druhé straně se jedná především o erudovanou a kvalitní aplikaci práva s cílem nalezení spravedlnosti.

JUDr. Martin Vychopeň ve svém úvodníku „Pořád se něco děje“ mj. zmiňuje i skutečnost, že v současné době přesáhl počet advokátů magickou hranici 10 000 a ve stejnou dobu je vedeno též cca 3500 advokátních koncipientů. V souladu s tvrzením pana doktora i já konstatuji, že skutečně současný početní stav advokátů v tak malé zemi, jakou je Česko, nutí některé advokáty, aby své povolání, které si dovoluji označit přímo za životní poslání, pak v rámci cinkání peněz vykonávali mírně řečeno na hraně zákona.

Vždy jsem ctěl a budu ctít symbiózu mezi státním zástupcem a advokátem. Jedná se sice o nesourodý svazek vody a ohně, ale je historicky doloženo, že právě tyto dva živly vždy existovaly společně a vedle sebe. Velmi si vážím erudovaného, klidného a nezaujatého přístupu profesionálů, kteří dokážou prosazovat oprávněné zájmy svých klientů, a to v souladu se zásadou, že *povinností obhájce je nejen pomáhat klientovi a najít jeho zákonná práva, ale také chránit společnost před bezprávím a podílet se na spravedlivém rozhodnutí*.

Bohužel poslední dobou se stává, že právě pod velkým profesním konkurenčním tlakem, kdy advokáti tzv. bojují o „zákazníka“, slibují mu i nemožné. Někdy pak podlehnou obhajoba svým nekritickým procesním představám a přistoupí k nekonvenčním postupům, které klientovi v konečné fázi více ublíží, než pomohou. Stává se totiž například, že pachatel, resp. obviněný, který v prvopočátku zcela dobrovolně a spontánně spolupracuje s or-

gány činnými v trestním řízení, doznává plně spáchanou trestnou činnost, svého jednání lituje a chce se podílet na náhradě způsobené škody, s nástupem svého obhájce svou původní výpověď zcela neguje s tím, že po poradě s obhájcem dále ve věci odmítá vypovídat. Zajisté je to jeho nezadatelné právo a zákonem stanovená možnost, přičemž však po uložení spravedlivého trestu příslušným soudem se obžalovaný diví, jak to, že vůbec byl odsouzen, když se přece do puntíku řídit radami svého obhájce.

Nepsaným pravidlem se pak stalo, že téměř do každého rozhodnutí jsou podávány obhajobou opravné prostředky, které zhusta bývají odůvodněny jen pro forma bez skutkových a právních závěrů, ale s jasnou vidinou fakturace takto provedeného procesního úkonu, kdy na krajské úrovni se nejedná o právě malé peníze. A aby toho nebylo málo, pak někdy přijde i profesionální perlička. Před hlavním líčením se k vám přichomítne renomovaný advokát a s vážnou tváří dlouholetého praktika vám bezelstně sdělí: „Vím, že budete na mého klienta přísný. Vždyť vražda je vražda. Ale vzhledem k tomu, že se jednalo pouze o pokus, věřím, že se budete ve svém návrhu pohybovat v poloviční trestní sazbě.“

Ano – pořád se něco děje. A já doufám, že se bude dít i nadále. Že v rámci naší kolegiality, profesního postavení a hlavně lidskosti a morálky, která je tím nejvyšším zákonem, budeme na dobré úrovni vzájemně spolupracovat, a to nejenom v roce 2013, ale zcela jistě daleko déle. Advokát – profesionál si totiž musí uvědomit, že ne vždy a pokaždé musí stát na straně těch, co zákon nerespektují, ale mnohdy se advokáti ocitají i na straně těch, co se v souladu se zákonem domáhají právní ochrany, kdy právě v tomto momentě sedí po boku státního zástupce.

Proto všem kolegům v advokacii přeji v časech příštích hodně štěstí, zdraví a celkové spokojenosti a pohody, kdy se těším na naši další spolupráci.

P. S. Konkurence je dobrá věc, ale nesmí nikdy bořit morální zásady a lidský přístup.

✿ JUDr. LEO FOLTÝN, Ph.D., státní zástupce,

Krajské státní zastupitelství v Brně, pobočka ve Zlíně

Statistická komparace advokátní profese ve vybraných evropských státech

Na zasedání Rady evropských advokátních komor (CCBE) dne 22. března 2013 byla představena publikace „**Legal Profession: Key figures of six countries of the European Union – 2013**“. Jedná se o příručku, která obsahuje aktuální statistická data týkající se advokátů v šesti členských zemích Evropské unie, konkrétně v Německu, Itálii, Španělsku, Francii, Lucembursku a Belgii.

Tuto iniciativu lze považovat za krok správným směrem a za příležitost získat obecný přehled a orientaci o situaci advokátní profese ve vybraných zemích Evropské unie. Zajímavé je pak i srovnat statistická data s údaji za ČR, které ČAK pečlivě monitoruje prostřednictvím svého odboru matriky.

Přestože se na první pohled může zdát získání a srovnání statistických údajů jednoduché, ve skutečnosti je takový proces značně obtížný. V první řadě je problematická již sama definice advokáta, která se v jednotlivých evropských státech po technické stránce liší, a to především v souvislosti s pomyslnou dělicí čarou mezi „advokátem“ a „advokátním koncipientem“ tak, jak toto dělení známe z naší praxe. V některých zemích jsou tedy do počtu advokátů zahrnováni i advokátní koncipienti v našem pojetí. Další komplikací je např. fakt, že se do projektu nezapojily všechny regionální komory v jednom státě tak, aby bylo možné získat údaje o celé zemi. To je případ Belgie, za kterou jsou k dispozici pouze údaje získané od francouzsky a německy mluvících advokátních komor, nikoliv však již od jejich holandsky mluvících kolegů.

POČET ADVOKÁTŮ

Předložené statistické výsledky studie se týkají reprezentativního vzorku 496 110 advokátů, což představuje celkem 52,7 % všech advokátů v členských zemích EU (údaje za rok 2010).¹ **Konkrétní počty advokátů v jednotlivých zkoumaných státech přibližuje tabulka níže:**

POČET ADVOKÁTŮ

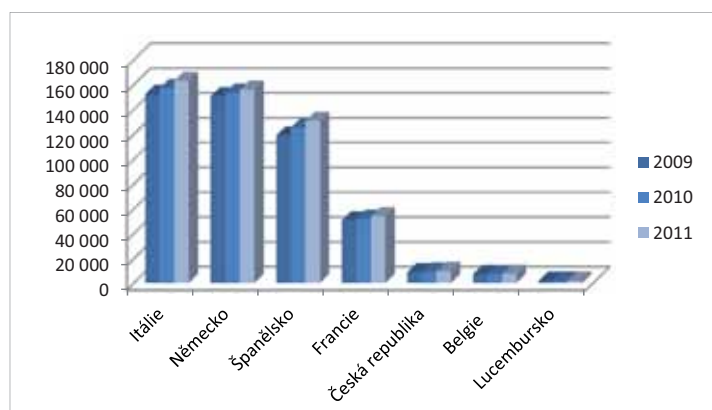
ZEMĚ	2009	2010	2011
Německo	150 377	153 251	155 679
Belgie ²	7 112	7 188	7 344
Španělsko	118 775	125 208	130 638
Francie	50 314	51 758	53 744
Itálie	152 097	156 934	162 820
Lucembursko	1 695	1 771	1 884

Zdroj: Legal Profession: Key Figures of Six Countries of the European Union – 2013

¹ Legal Profession: Key Figures of Six Countries of the European Union – 2013, str. 5.

² Údaje zahrnují pouze informace získané od francouzsky a německy mluvících advokátních komor. Toto se týká všech tabulek a grafů.

Jako stát s největším počtem advokátů mezi zkoumanými zeměmi se umístila Itálie se svými celkem 162 820 advokáty v roce 2011. Následuje Německo a Španělsko.

Zdroj: Legal Profession: Key Figures of Six Countries of the European Union – 2013 a odbor matriky ČAK

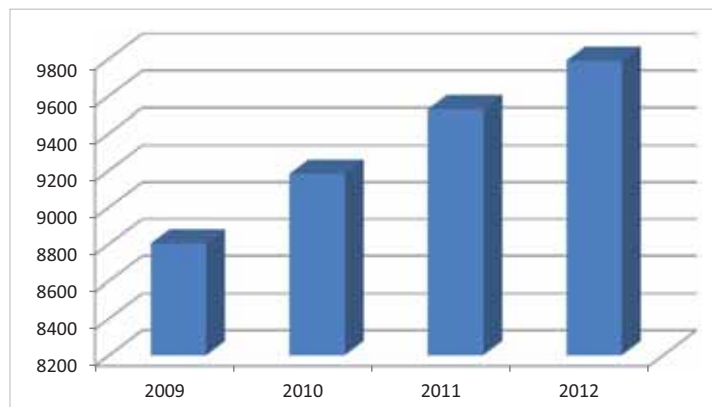
Pro srovnání, v ČR bylo v r. 2011 registrováno celkem 9526 advokátů.

ZEMĚ	2009	2010	2011
ČR	8802	9180	9526

Zdroj: odbor matriky ČAK

Pro úplnost, dle údajů k 31. 12. 2012 bylo advokátů v ČR 9788 a advokátních koncipientů 3485, celkem tedy 13 273 advokátů a advokátních koncipientů.

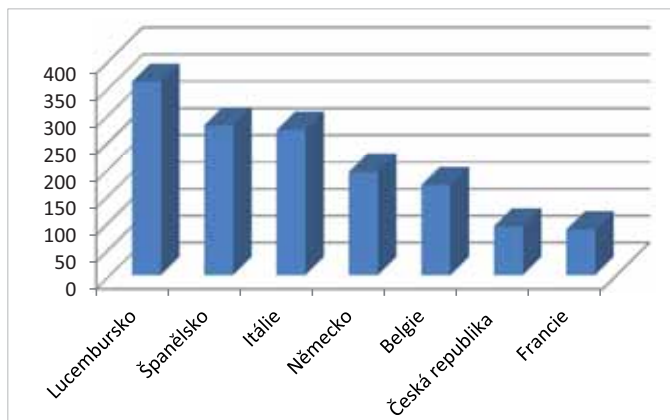
Jak je patrné z výše uvedených tabulek, v průběhu tříletého zkoumaného období (rok 2009 až 2011) zaznamenala každá země **nárůst počtu advokátů**. Tento trend se týká i České republiky:

Zdroj: odbor matriky ČAK

Pokud ovšem vezmeme v úvahu počet advokátů na 100 000 obyvatel dané země, do čela žebříčku se dostává Lucembursko, Španělsko a teprve pak následuje Itálie. Lucembursko v roce 2011 evidovalo 359 advokátů na 100 000 obyvatel. Jedním z vysvětlení tohoto vysokého počtu je rozloha této země a dále fakt, že v Lucembursku je sídlo Soudního dvora Evropské unie a Soudního dvora Evropského sdružení volného obchodu.

Zdroj: Legal Profession: Key Figures of Six Countries of the European Union - 2013 a odbor matriky ČAK

Naopak Francie zaznamenala nejnižší počet advokátů, dokonce s počtem nižším než 100, konkrétně 84 advokátů na 100 000 obyvatel v roce 2011. To je méně než v České republice, kde v roce 2011 působilo na 100 000 obyvatel 90 advokátů.

POČET ADVOKÁTŮ NA 100 000 OBYVATEL

ZEMĚ	2009	2010	2011
Německo	184	187	191
Belgie	164	164	167
Španělsko	263	265	278
Francie	79	82	84
Itálie	250	260	270
Lucembursko	337	346	359

Zdroj: Legal Profession: Key Figures of Six Countries of the European Union - 2013

Pro srovnání údaje za ČR:

ZEMĚ	2009	2010	2011
ČR	84	87	90

Zdroj: odbor matriky ČAK

V úvahu je nutné vzít i **regionální rozdíly** napříč jednotlivými státy. Advokáti jsou nejvíce koncentrováni v rezidenčních oblastech. Ukázkovým případem je Francie, která vykazuje maximální odchylku mezi minimálním a maximálním rozpětím počtu advokátů na 100 000 obyvatel. Tento fenomén lze přičítat skutečnosti, že Francie má velmi silnou správní a hospodářskou organizaci centralizovanou v jejím hlavním městě Paříži. V Německu se počet advokátů liší i s ohledem na jednotlivé federální státy – nejnižší počet byl zaznamenán v Sas-

ku-Anhaltsku a naopak nejvyšší v Hamburku. V České republice jsou zásadní rozdíly mezi jednotlivými kraji. Dle údajů ke dni 31. 12. 2012 na prvním místě v počtu advokátů i advokátních koncipientů figuruje Hlavní město Praha, následuje Jihomoravský kraj a Moravskoslezský kraj. Nejnižší počet advokátů se nachází v kraji Karlovarském a nejnižší počet advokátních koncipientů na Liberecku.

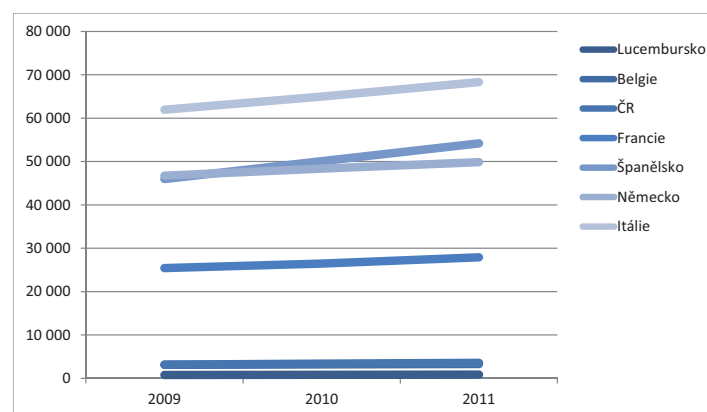
Celkový počet aktivních advokátů a advokátních koncipientů v ČR dle krajů ke dni 31. 12. 2012:

ADVOKÁTI		ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTI	
Kraj	počet	Kraj	počet
Hlavní město Praha	4816	Hlavní město Praha	1998
Jihočeský	345	Jihočeský	88
Jihomoravský	1169	Jihomoravský	456
Karlovarský	133	Karlovarský	45
Královéhradecký	286	Královéhradecký	78
Liberecký	163	Liberecký	35
Moravskoslezský	638	Moravskoslezský	193
Olomoucký	328	Olomoucký	109
Pardubický	201	Pardubický	60
Plzeňský	361	Plzeňský	156
Středočeský	563	Středočeský	91
Ústecký	310	Ústecký	78
Vysočina	189	Vysočina	40
Zlínský	286	Zlínský	58
celkem	9788	celkem	3485

Zdroj: odbor matriky ČAK

Počet žen v advokacii

Graf níže seznamuje s počtem žen v advokacii. Nejvíce žen – advokátek má Itálie, následuje Španělsko a Německo. Ve všech analyzovaných zemích má tento ukazatel rostoucí trend.

Zdroj: Legal Profession: Key Figures of Six Countries of the European Union - 2013 a odbor matriky ČAK

Daleko ilustrativnějším a zajímavějším ukazatelem je však **poměr žen vůči mužům v advokacii**. Francie je jedinou zemí, která má dokonce více advokátek než advokátů: v roce 2011

tvorily advokátky plných 51,9 % z celkového počtu. Nejméně advokátek v poměru k mužům má Německo, konkrétně pouze 32 %. Následuje Česká republika. Počet advokátek však i v České republice nadále stoupá.

PODÍL ŽEN V %

ZEMĚ	2009	2010	2011
Německo	31,1	31,6	32
Belgie	44,3	-	45,4
Španělsko	38,7	40,2	-
Francie	50,5	51,2	51,9
Itálie	40,7	41,4	42
Lucembursko	45,9	45,7	46,9

Zdroj: *Legal Profession: Key Figures of Six Countries of the European Union - 2013*

Pro srovnání opět údaje za ČR:

ZEMĚ	2009	2010	2011
ČR	36,3	37	37,6

Zdroj: *odbor matriky ČAK*

Počet advokátních komor

Ve všech šesti analyzovaných zemích existuje více než jedna advokátní komora. Nejvíce advokátních komor má Francie a Itálie – jejich počet se blíží ke dvěma stům.

ZEMĚ	2009	2010	2011
Německo	28	28	28
Belgie	27	27	27
Španělsko	83	83	83
Francie	181	178	161
Itálie	165	165	165
Lucembursko	2	2	2

Zdroj: *Legal Profession: Key Figures of Six Countries of the European Union - 2013*

Ve většině případů se jedná o jednu národní komoru a regionální komory, tento princip je tedy založen na regionálním přístupu. Rozděleny jsou tak i kompetence, a to mezi národní komory a regionální komory. V některých případech však existují pouze regionální komory. Je tomu tak v Belgii. Zákon ze 4. července 2001 rozdělil původní belgickou národní advokátní komoru do dnešních dvou regionálních komor: Ordre des Barreaux Francophone et Germanophone (OBFG), která reprezentuje francouzsky a německy mluvící advokátní komory, a Orde van Vlaamse Balies (OVB), reprezentující holandsky mluvící advokátní komory. Obě tyto regionální advokátní komory tvoří belgickou delegaci při CCBE. Práci na statistické příručce se však účastnila pouze OBFG.

Pro Německo je naopak charakteristický silný vliv advokátních asociací na dobrovolné bázi. Existuje jich celkem 255 a všechny jsou členy zastřešující asociace Deutscher Anwaltsverein (DAV), což je soukromé sdružení, které prosazuje zájmy advokátů již od roku 1871. Je tak významnou organizací vedle národní německé advokátní komory Bundesrechtsanwaltskammer (BRAK), jež zastřešuje 27 regionálních komor. BRAK i DAV jsou obě členem CCBE a obě mají i své zástupce v Bruselu. Obě se také zapojily do statistického projektu na tvorbě analyzované příručky.

Nutno podotknout, že pracovní skupina výše uvedených šesti zemí, jež byla vytvořena v roce 2010, již zahájila práce na další publikaci s cílem, aby se v budoucnosti na průzkumu advokátní profese podílelo co nejvíce evropských advokátních komor a byly tak k dispozici co nejširší informace napříč Evropou.

✿ JUDr. EVA INDRUCHOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK

držitel prestižního ocenění
Právník časopis ČR 2011 a 2012

Bulletin advokacie

Ke čtenářům míří první komentář zákona o advokacii

Poradenská linka ČAK pro advokáty k datovým schránkám - zdarma

Komora i Bulletin advokacie mají nové webové stránky

Vina o vině a trestu - novinka

Informace

a zajímavosti

MĚLI BYSTE VĚDĚT

- Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK.... 74
- „Překážky a výkon mezinárodní byznysové advokacie na začátku 21. století“ – pozvánka na panelovou diskusi.... 75
- Pozvánka na konferenci „Mediace 2013“ v Olomouci..... 76
- Pozvánka na 16. Sportovní hry české advokacie 77
- Pozvánka na CODEXIS GOLF TOUR 2013..... 77

Z PRÁVNICKÉ SPOLEČNOSTI

- Za JUDr. Milanem Davidem 78

NAKONEC

- O kongresovém konání v zemi NOZ II.
(Kdo řídí kongresové jednání)..... 79
- Kresba Lubomíra Lichého 80
- Víte, že..... 80

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Školicím a vzdělávacím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

• ve čtvrtek 27. června 2013

Společné jmění manželů v NOZ

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu ČR

Číslo semináře: 41323

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 21. června 2013

• ve čtvrtek 5. září 2013,
suterén paláce Dunaj
– taneční sál Plamínek

Úvodní seminář v rámci cyklu seminářů k novému občanskému zákoníku

Lektor: prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, hlavní autor návrhu nového občanského zákoníku, vedoucí vědecký pracovník Ústavu státu a práva AV ČR, prorektor VŠMIE, a. s., člen Legislativní rady vlády ČR

Číslo semináře: 41332

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. srpna 2013

• ve čtvrtek 12. září 2013

Bytové spoluvlastnictví a katastr nemovitostí po reformě soukromého práva

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, vedoucí Kanceláře úřadu Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu

Číslo semináře: 41326

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 5. září 2013

• ve čtvrtek 19. září 2013

Vnosy, zápočty a investice a společné jmění manželů

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu ČR

Číslo semináře: 41331

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 13. září 2013

• ve dnech 26. – 27. září
a 14. – 18. října 2013
Praha 1, Národní 16
Kaňkův palác, 3. patro

Kurz mediace BASIC – rozsah 60 hodin, tj. 7 dní

Lektoři: Patrick Van Leynseele – mediátor, arbitr, advokát a partner vlivné bruselské advokátní kanceláře
PhDr. Iva Moravcová – psychologka, externí lektorka na VŠ
JUDr. Martina Doležalová – advokátka, předsedkyně sekce ADR ČAK, zastupující vedoucí odboru mezinárodních vztahů ČAK, spoluautorka zákona o mediaci
Zástupce Interquality, spol. s r. o. – expert na vyjednávání
Kurz bude tlumočen z a do angličtiny.

Číslo semináře (kurzu): 41335

Poplatek za seminář: 22 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 15. září 2013

Semináře probíhají v Praze 1 v paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), pokud není uvedeno jiné místo konání, obvykle od 9.00 do 16.00 hodin. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, www.cak.cz vlevo pod odkazem Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz. Po potvrzení příjmu přihlášky odborem výchovy a vzdělávání ČAK uhradí přihlášení účastníci příslušný účastnický poplatek (vložené), který je včetně 20% DPH, na účet č. 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatel) bez pomlčky či lomítka (např. 4130100333). Kopii dokladu o úhradě účastníci vezmou s sebou na seminář, daňový doklad obdrží při prezenci semináře, popřípadě poštou nebo do datové schránky. Zálohové faktury nevystavujeme. Zaplacené vložené se bez písemné omluvy nejméně tři dny před konáním semináře, zaslané odboru výchovy a vzdělávání ČAK, nebo v případě nepřítomnosti účastníka na semináři nevrací. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače – 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knížová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✦ Mgr. OLGA ŠENFELDOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

• ve středu 26. června 2013

Právo rodinné v NOZ a ZZŘ – příbuzenství a švagrovství

Lektoři: Mgr. Petr Sedlák
JUDr. Renata Šínová, Ph.D.

Číslo semináře: 68314

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. června 2013

• ve čtvrtek 5. září 2013

Nový občanský zákoník – přehled zásadních změn

Lektor: JUDr. Václav Bednář, Ph.D., člen rekodifikační komise k NOZ, akademický pracovník na Právnické fakultě UP v Olomouci

Číslo semináře: 68315

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. srpna 2013

• v úterý 17. září 2013

Právo rodinné v NOZ

Lektoři: Mgr. Petr Sedlák
JUDr. Renata Šínová, Ph.D.

Číslo semináře: 68316

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 10. září 2013

Semináře se konají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době **od 9.00 do 16.00 hodin** (vždy dle pozvánky).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz a poukáží příslušný **účastnický poplatek** (tj. 700 Kč včetně DPH v zákonné výši) na účet **6724361001/2700**, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 683110123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401 pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

Pozvánka na panelovou diskusi

Překážky a výkon mezinárodní byznysové advokacie na začátku 21. století

Pořadatel: Prague Summer School on International Business Transactions

Kde: Budova PwC, Hvězdova 1734/2c, Praha 4 – Pankrác

Kdy: 17. července 2013 od 19:30 hodin

Přednášející:

- Ivo Bárta (řídící partner White&Case)
- Jakub Chytil (člen představenstva a ředitel právního oddělení Telefónica Czech Republic)
- Martin Nedelka (partner Schoenherr)
- Robert Němec (řídící partner PRK Partners)

Témata:

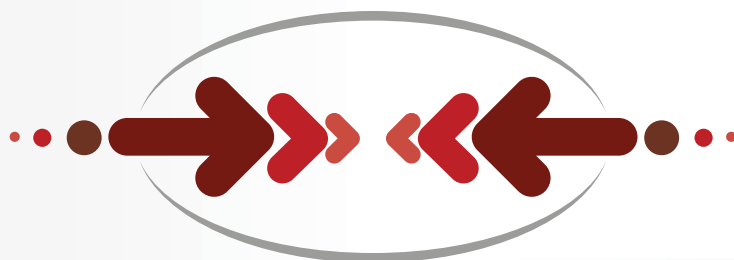
- Nastavení etických pravidel
- Firemní kultura v advokacii
- Způsoby zadávání právních služeb
- Dopady finanční krize na poskytování právních služeb

Moderátor: Tomáš Hülle (ředitel PSS)

Vstup zdarma po registraci na: tomas.hulle@praguesummerschool.org, **diskuse v anglickém jazyce, přímý přenos přístupný z www.epravo.cz.**

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PRÁVNICKÁ FAKULTA

si Vás dovoluje pozvat na II. mezinárodní vědeckou konferenci

mediace 2013 cesta ke spolupráci a smíru

která se uskuteční ve dnech

27. - 28. září 2013

v prostorách

Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Bližší informace včetně témat jednotlivých sekcí a elektronické přihlášky
naleznete na stránce www.mediaceolomouc.eu.

Děkujeme našim partnerům:

Pozvánka na 16. Sportovní hry české advokacie

ZVEME VŠECHNY ZÁJEMCE NA JIŽ 16. ROČNÍK SPORTOVNÍCH HER ČESKÉ ADVOKACIE, KTERÝ SE KONÁ VE DNECH 4. AŽ 6. ŘÍJNA 2013 VE SPORTOVNÍM CENTRU V NYMBURCE.

Účastnit se mohou advokátky, advokáti, pracovníci advokacie a rodinní příslušníci vyjmenovaných kategorií.

V prvé řadě jde o akci společenskou a její název je odvozen od možnosti, nikoli povinnosti, v dějišti her ve Sportovním centru v Nymburce sportovat. Vždy více než 150 účastníků převážně z řad advokátů a advokátních koncipientů, ale i jejich spolupracovníků či rodinných příslušníků, nachází každoročně ve sportovním centru příležitost relaxovat, setkat se s přáteli, zasoutěžit si, popohnat krevní oběh večer i při tanci.

Jediným sportem, které je provozováno ve formě soutěže, je volejbal. Družstva jsou složena nejméně ze dvou žen a patřičného počtu mužů. Ve hře bývá vždy 16 až 20 družstev.

Další druhy sportu, jako např. fotbal, ping-pong, tenis a další, jsou provozovány rekreačně a dle dohody účastníků až na místě.

Ubytování je hotelového typu v jednodůžkových až třílůžkových pokojích se sprchou a WC.

Počet účastníků je limitován v tomto roce ubytovací kapacitou 200 míst. Upozorňujeme, že od letošního roku si bude Sportovní centrum účtovat i nevyužitá lůžka na pokoji. Proto prosíme

všechny budoucí účastníky o pochopení, pokud nebudou ubytováni na pokojích vždy podle svých požadavků.

Náklady spočívají v účastnickém poplatku ve výši **1500 Kč na osobu (děti do 12 let 750 Kč)**. V této částce je zahrnuto ubytování, stravování 3třikrát denně a nájem sportovního areálu.

Přihlášky zasílejte, prosím, nejpozději **do 13. 9. 2013** na adresu: **sekr@cak.cz**. Spolu s přihláškou zaplaťte účastnický poplatek na účet číslo: 12432011/0100, variabilní symbol: 2013, konstantní symbol: 308.

Po shora uvedeném termínu bude vaše přihláška písemně potvrzena.

V případě vašeho odhlášení do 20. 9. 2013 či v případě odvolání akce bude účastnický poplatek vrácen.

**CODEXIS
GOLF
TOUR**

CODEXIS® GOLF TOUR 2013

Srdečně zveme na tradiční sérii golfových turnajů pro advokáty, právníky, soudce, manažery a ostatní příznivce golfu

Součástí turnajů je občerstvení a doprovodný program

Sleva pro advokáty České advokátní komory

Více informací a registrace na www.codexisgolf.cz

15/08/2013

GOLF PARK SLAPY SV. JAN

15/09/2013

GOLF BEŘOVICE

24/09/2013

GOLF RESORT BEROUN

Generální partner

Pořadatel **PEM COMMUNICATION**
promo - event - marketing

Mediální partneři

 eLAW.cz **epravo.cz**

Hlavní partner

PŘEVOD ŘEČI DO TEXTU

 Brands & Stories

Bulletin
advokacie

 vz24.cz

Za JUDr. Milanem Davidem

**DNE 7. 5. 2013 ZEMŘEL VE VĚKU 88 LET
BÝVALÝ ADVOKÁT JUDr. MILAN DAVID.**

Kolegu Milana Davida jsem dobře znal a soudím, že ne mnoho advokátů mělo tak pestrý a úspěšný život. Byl synem věhlasného politika činného v době před 2. světovou válkou, za války i po ní, do roku 1948 – Jožky Davida, který byl za stranu národně socialistickou hned v roce 1945 předsedou Prozatímního a o rok později Ústavodárného shromáždění. Po vypuknutí 2. světové války dostal Jožka David avízo, že má být zatčen, a proto za pomoci českých i slovenských přátel utekl přes Slovensko, Balkán a Palestinu nakonec až do Londýna, kde se stal členem Státní rady, tedy exilové vlády. Emigroval sám.

Lze říci, že jen málo otců mělo takový vliv na pozdější osud syna jako v případě Milana. V roce 1941 mu zemřela matka a šestnáctiletý Milan se rozhodl, že uteče za otcem. Získal informace, že se dá poměrně snadno utéct přes Rakousko do neutrálního Švýcarska, na rakouských hranicích však byl chycen a dán do vazby. Německé úřady nevěděly, že jeho otec je velmi aktivním politikem v Londýně, a tak díky Milanovým strýcům a advokátům se podařilo Milana po vypršení několikaměsíčního trestu z vězení ve Feldkirchenu dostat. Potom byl pro jiný „delikt“ poslán do Terezína, do Malé pevnosti, odkud se obdobným způsobem přes Pečkárnu a Pankrác dostal domů. To byly chvíle, které ho opravňovaly říkat, že je šťastný člověk. Po návratu domů bylo jeho dalším štěstím, že díky profesorům na gymnáziu v Křemencové ulici byla jeho dlouhodobá absence posuzována pouze jako neomluvená a Milan dostal jenom trojku z mravů. Po maturitě musel narukovat do známé Technische Nothilfe, kde pracoval jako zemědělský dělník. Od roku 1943 byl napojen na evangelickou odbojovou organizaci Předvoj, která později spolupracovala s ilegální KSČ.

V roce 1945 se Milan dal zapsat na Právnickou fakultu Karlovy univerzity. Po únoru 1948 byl jeho otec policejně sledován, odmítl však spolupráci s novým režimem a ve věku 64 let odešel z politického života do důchodu.

Ve svých 33 letech se Milan stal koncipientem a pak advokátem v Advokátní poradně č. 2 v Praze. V roce 1968 si ho vzal – k jeho překvapení – na Hrad prezident Ludvík Svoboda jako vedoucího právního odboru. Na začátky svého hradního působení měl Milan krásné vzpomínky. První – když prezident Svoboda vzpomínal, jak mu Jožka David doslova

vynadal za jeho slova ministra národní obrany v únoru 1948, že „armáda jde s lidem“, a druhá vzpomínka – když Milan a prezident Svoboda seděli u piva a prezident začal do stolu mlátit, co že to bylo za zločin, když popravili generála Heliodora Píku a všechny ostatní.

Po roce 1989 Milan pracoval v České advokátní komoře až do odchodu do důchodu v roce 2004. Na Komoře byl vedoucím ve velmi nevděčném oddělení určování advokátů podle § 18 zákona o advokacii.

Milan tvrdil, že měl štěstí u žen, nikoliv v obvyklém slova smyslu: z prvního čtyřletého manželství se narodil syn – ten byl po rozvodu svěřen do péče otce(!)

Jeho druhou manželkou byla známá MUDr. Jaroslava Moserová, politička, senátorka, překladatelka z angličtiny a výtvarnice. Svoje druhé manželství považoval za další životní štěstí a stále na svou zesnulou manželku vzpomínal.

Čest jeho památce!

JUDr. VÁCLAV KRÁL

O kongresovém konání v zemi NOZ II. (Kdo řídí kongresové jednání)

Minule jsem zde zahájil seriál věnovaný odborným kongresům a uvedl, co vše účastníkům nabízejí takové odborné sedánky. O jedné z nich uveřejnilo stejné číslo Bulletinu obsáhlejší informaci,¹ která s mým fejetonem místy ladila. Čtenář se například dozvěděl, že dva dny úvah o novém občanském zákoníku byly „propojeny příjemným hudebním, kulinářsky ochutnávacím večerem“. Autorka oné zprávy také zaznamenala nejen základní obsah jednotlivých referátů, místy si všimla i osobnějších rysů v chování přednášejících. Psala například o zasmušilém výrazu Jaromíra Jirsy, když uvažoval o roztržitosti procesních úprav, a o důstojném přednesu Romana Fialy, který se zamýšlel nad profilem soudců. Škoda jen, že si nepovšimla těch, kdo předsedali různým částem jednání. Právě takovým činitelům, nezanedbatelným v celku kongresového dění, hodlám věnovat následující řádky.

Čeština, ten jinak báječně ekonomický nástroj sdělování, postrádá stručné označení pro tvora, který jistého dne řídí dopolední či odpolední jednání na kongresu. Neujal se výraz kongresový ředitel, i když by se dobře vyjímal na vizitkách a mohl by být spojován s větším počtem bodů při prokazování vědeckého výkonu vysokoškolských učitelů. Pojem konferencier si vypůjčily kabarety a estrády a dodaly mu lehkavý ráz. Možná, že by učená shromáždění mohla naopak odcizit zábavným pořadům některá z jejich zavedených označení. Obsahově by se hodilo slovo „diskžokej“, neboť některá vystoupení na kongresech připomínají obehnané desky. Dalo by se také uvažovat o moderátorovi učené diskuse (snad že by měl mírnit polemické vášně), nebo snad o jejím animátorovi, jakožto osobě, která přináší vzruch do podřimujícího sálu.

Nedostatek vhodného domácího slova (a občas i snaha působit světově) vede k tomu, že pro takový či onaký jev použijeme slovo z cizího jazyka, dnes nejčastěji slovo anglické. Na některých našich kongresech se v souvislosti, o které zde uvažuji, uplatňuje termín *chairman*. Rozhodl jsem se vyhledat jej v internetovém slovníku a začal, snad ovlivněn gender studii či tradiční zdvořilostí, od jeho pravděpodobné ženské podoby. Nedoklep způsobil, že jsem se domáhal toho, aby mi z AJ do ČJ byl přeložen sled písmen *charwoman*. Počítač mi kupodivu vyhověl a sdělil mi ekvivalenty v podobě *posluhovačka* a *uklízečka*. Usoudil jsem, že i takto by mohla být metaforicky vyjádřena role, kterou plní žena řídící kongresové jednání. Chybu jsem si brzy uvědomil a zadal příhodnější *chairwoman*. Tentokrát jsem se dozvěděl, že je to *předsedkyně*, resp. *žena, která řídí schůzi* (s plurály *chairmen*, *chairpersons*, *chairwomen*) s překvapujícím předpokladem, že v *americké společnosti je generální ředitel méně důležitý než předseda správní rady*. Příklad fráze tam byl ojedinělý a zněl: *Předsedající (předsedkyně) uplatnila právo veta, aby zabránila návrhu*. Taková negativistická charakteristika ženy co

by předsedající mne jen pobídla, abych ve slovníku zjišťoval, co vše se uvádí ohledně slova *chairman*. Významů tam bylo povíce-ro (kromě předsedajícího různým orgánům a činnostem i *mistr*, *přední dělník v dílně s ruční výrobou skla*, *vedoucí vysokoškolské katedry*) a možných frázi se slovem *chairman* několik desítek. Některé (zejména při srovnání s chudou nabídkou u *chairwoman*) by bylo možné chápat jako diskriminační (např. *52 členů hlasovalo pro pana Smithe jako předsedu; byl znovu zvolen předsedou; jeho životopis popisuje postupný vzestup až na místo ředitele společnosti*). Jiné nabízené fráze si všimají počínání u předsednického stolu. (*Předseda má jednu slabost, na schůzi správní rady usíná. Předseda mluvil dál i přes hluk, co se ozýval mezi akcionáři. Poslal důvěrnou zprávu předsedovi. Když chvilku počkáte u telefonu, předseda skončí hovor na druhé lince. Připomenul předsedovi, že schůze musí skončit v 6.30.*) Podobné věty mohou pak být chápány jako kritika určitých činností nebo návod k jiným a dají se vztáhnout na *chairpersons* i ve světě kongresů, jak dále rozvedu.

Mikrospánky předsedajícího na kongresovém jednání jsou jevem rozšířeným, nemají však takové zhoubné následky jako mikrospánek v silničním provozu. Dokonce mohou posílit pozdější duševní čilost. (Mimochodem: německý ústavní soud rozhodl, že člen soudního senátu, který si v průběhu jednání příležitostně zklíbnul, neporušil právo obžalovaného na spravedlivý proces.) Zdatný kongresový *chairman* maskuje svou dřimotu tím, že zaujme polohu Rodinovy sochy Myslitele (postava lehce nachýlená, rozevřená dlaň přitisknutá k čelu a kryjící oči). Probudí se také včas, aby vyzval k diskusi i ohlásil dalšího vystupujícího. Trhavé pohyby hlavy při náhlém probouzení podle okolností vysvětluje dodatečně jako souhlas, popřípadě nesouhlas s prezentovanými názory řečníků. Někdy dokonce mikrospánek předstírá, když se nechce žádným způsobem hlásit k myšlenkám, které zaznívají od řečnického pultu.

Předsedající kongresovému jednání musí umět překonat i hluk v sále, zvláště když sděluje takové podstatné informace, jako je doba a místo večere, či odjezd na společenskou akci. Zvěstuje tyto skutečnosti důrazným hlasem a stejně vznešeným způsobem, jakým by oznamoval příspěvek laureáta Nobelovy ceny. Dokáže si také za předsednickým stolem vytvořit tak zvaný „okruh veřejné samoty“ a sepisovat vlastní pojednání, přičemž předstírá, že jde o záznamy z právě probíhající přednášky. Písemný styk s jinými účastníky jednání a dokonce telefonické hovory by ovšem kongresový *chairman* pěstovat neměl. Své funkce je zejména hoden tehdy, když dokáže razantním potleskem ukončit nekonečné příspěvky a i jinými způsoby „kočirovat“ jednání tak, aby skončilo ve stanovený čas.

Jak vidno, je funkce předsedy dopoledního či odpoledního jednání na odborném kongresu obtížná a zasloužila by si speciální přípravu a nějaké působivé české označení i odměnu prestižní či hmotnou. I pak se ovšem uplatní jedna z vět ve zmíněném překladovém slovníku: *Je opravdu nutné, aby měl předseda šest osobních asistentů?*

1 Forejtová, M.: 3PP x 2013x200x3081 neboli Právní prostor 2013.

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- advokátem byl i norský politik Johan Sverdrup? Sverdrup (1816-1892) je označován za „otce norského parlamentarismu“. Po zavedení parlamentního systému se stal v letech 1884–1889 premiérem. Díky své profesi byl Sverdrup vynikajícím řečníkem. Byl jedním ze spoluzakladatelů levicové strany Venstre.

- *jest nepřipustno, aby advokát kupoval opětně směnky za podstatně nižší částku a pak je vymáhal plným penízem, buď jménem vlastním nebo jménem svých příbuzných a touto činností sebe nebo své příbuzné obohacoval?*“ Tuto právní větu vyslovil Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 10. června 1939, sp. zn. Ds I 19/39. Nejvyšší soud tak potvrdil rozhodnutí kárné rady, která obviněnému vytýkala, „že hleděl obchodem se směnkami získati abnormální zisk a že při vymáhání směnečného dluhu plnou částkou si počínal způsobem, vyvolávajícím ve veřejnosti odpor a nelibost, že totiž vyvolal dojem, že advokát i ve své vlastní věci postupuje tak, aby si mohl napočítati co nejvýše útrat.“

V rozhodnutí, které je publikováno v časopise Česká advo-

kacie z r. 1939, Nejvyšší soud dodal: „*Namítá-li obviněný, že směnky koupil za částky přiměřené proto, ježto koupě smének, o něž šlo, byla spojena s rizikem vzhledem k neutěšeným majetkovým poměrům směnečných dlužníků, poukazuje tím na okolnost, která kárnou závažnost jeho jednání ještě zveličuje, neboť není slučitelnou se ctí a vážností stavu advokátského, aby se příslušník stavu pouštěl do obchodů riskantních, při nichž možný neúspěch může podrýti jeho hospodářskou základnu a otrásti i důvěrou veřejnosti v advokáta takovými obchody se zabývajícího.*“

- v roce 1879 vyšel v Zagrebu pod názvem *Tumač k obće-mu austrijskomu gradjanskomu zakoniku* zřejmě první chorvatský komentář AGBG? Autor Marjan Derenčin (1836-1908) vystřídal během života řadu právnických profesí, od r. 1873 byl advokátem. „*Rakouský občanský zákoník platí, jak známo, od r. 1853 též v Chorvátsku a Slavonii. Spisovatel komentáře vyhovuje tudíž naléhavé potřebě,*“ píše se v anotaci, uveřejněné v *Právniku* v r. 1880.

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel	
Antonin Mokry: Eine neue Herausforderung für die Rechtsanwälte – die Mediation	3
Aktuelles	
Hinweis für die von der Überschwärmung betroffene Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten	4
Der Justizminister Blažek und der Präsident der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Vychopeň: Wir verbessern die Bedingungen für die Arbeit der Rechtsanwälte in den Gefängnissen	5
Informationen zur 6. Versammlung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	6
Einladung zum Law-Tech-Kongress 2013	8
Der 9. Jahrgang des Gesamtjustizwettbewerbs Der Jurist des Jahres 2013 wurde aufgerufen	10
Weltforum der Mediationszentren auf den Webseiten der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Martina Doležalová	11
Aus Rechtstheorie und Praxis	
Artikel	
Zusammenfassung	14
Die Rolle des Justizministeriums bei der Vorbereitung des Mediationsgesetzes Dana Prudíková, František Korbel	15
Grundprinzipien der Mediation (aus der [Rechts-]Ansicht) Tomáš Horáček	17
Der Ethik-Kodex des Rechtsanwalts – Mediators Martina Doležalová	21
Mediation im Kontext des Zivilgerichtsverfahrens Sárka Hájková	24
Einige Überlegungen bezüglich des Honorars der Mediatoren im Erfolgsfall Patrick Van Leynseele	26
Wie kann der Mediator, insbesondere für eine erfolgreiche Mediation, belohnt werden? Robert Cholenský	29
Soll mit den Parteien getrennt verhandelt werden, oder nicht? Das ist eine Frage... Thierry Garby	33
Rechtsanwälte in der Welt der Mediation Dana Potočková	35
Mediation in großen Anwaltskanzleien Vít Horáček	37
Familienmediation Daniela Kovářová	39
Online-Mediation im Kontext des Mediationsgesetzes Lucie Gertner	41
Dolmetschen im Rahmen der Mediation Štěpán Holub, Barbora Molnár	44
Die Rolle der Universität als Bildungsinstitution in der Mediation Lenka Holá	45
Aus der Judikatur	
Auswahl aus der ausländischen Rechtsprechung	48
Aus der Judikatur	
Vertragsnichtigkeit Jiří Herczeg: Medien und das Strafverfahren (Jiří Jelinek)	50
Simona Stočesová: Irrtum im tschechischen und ausländischen Strafrecht (Pravoslav Polák)	52
Pavel Mates: Verwaltungsermessen (Michal Mazanec)	52
Štefan Jančo: Der Rechtsanwalt Pavol Országh Hviezdoslav (Petra Krtková)	54
Wir haben für Sie gelesen Jan Mates	55
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt... ..	56
Aus der Rechtsanwaltschaft	
Kolumne von Karel Čermák	
Die Märkte sind nervös	58
Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft	
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	59
Aus der Praxis des Ausschusses für Fachhilfe und Schutz der Interessen der Rechtsanwälte Marek Nespala	63
Ein spezielles Versicherungsangebot für Rechtsanwälte	67
Aus der Verhandlung der Vorstände der Tschechischen und der Slowakischen Rechtsanwaltskammer icha	68
Ein Staatsanwalt reagiert auf den Leitartikel des Präsidenten der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Leo Foltýn	69
Aus Europa	
Ein statistischer Vergleich des Rechtsanwaltsberufs in den ausgewählten europäischen Staaten Eva Indruchová	70
Informationen und Wissenswertes	
Was Sie wissen sollten	
Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und -anwärter in den Bildungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	74
„Hürden und Leistung der internationalen Business-Rechtsanwaltschaft am Anfang des 21. Jahrhunderts“ – Einladung zur Podiumsdiskussion	75
Einladung zur Konferenz „Mediation 2013“ in Olmütz	76
Einladung zu den 16. Sportspielen der tschechischen Rechtsanwaltschaft	77
Einladung zur CODEXIS GOLF TOUR 2013	77
Aus der juristischen Gesellschaft	
Zu Besuch bei Doktor Milan David Václav Král	78
Zum Schluss	
Über die Kongressveranstaltungen im Land des Neuen Zivilgesetzbuches II. (Wer führt die Kongressverhandlung) Petr Hajn	79
Zeichnung von Lubomír Lichý	80
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík	80
Inhaltsverzeichnis	81
Zusammenfassung/Summary	82
Table of Contents	83

Dana Prudíková, František Korbel: Die Rolle des Justizministeriums bei der Vorbereitung des Mediationsgesetzes

Die Autoren, die Direktorin der Gesetzgebungsabteilung des Justizministeriums und der Staatssekretär des Justizministeriums, beschreiben eine langjährige und komplizierte Vorbereitung und den Prozess der Verabschiedung des Gesetzes Nr. 202/2012 Sb. über die Mediation, an denen sie sich aufgrund ihrer Positionen wesentlich beteiligt haben. Sie fassen auch die Grundprinzipien, die das Mediationsgesetz beinhaltet, und die Rolle des Justizministeriums und der Tschechischen Rechtsanwaltskammer auf dem Gebiet der Mediation (Führung des Verzeichnisses der eingetragenen Mediatoren, Organisation der Prüfungen der Mediatoren und Sicherstellung der Aufsicht über der Einhaltung deren Pflichten) zusammen.

Tomáš Horáček: Grundprinzipien der Mediation (aus der [Rechts-]Ansicht)

Die Mediation als alternative Methode beruht auf Prinzipien, deren Einhaltung aus der Sicht der praktischen Anwendung sowie der allgemeinen Auffassung dieser Lösungsart der Streite bedeutend ist. Der Beitrag behandelt die ausgewählten Grundprinzipien der Mediation und untersucht ausführlich, wie diese Prinzipien angewendet werden und sich in der neuen Rechtsregelung laut Gesetz Nr. 202/2012 Sb. über die Mediation auswirken. Eine besondere Aufmerksamkeit wird vor allem den Prinzipien der Freiwilligkeit und Vertraulichkeit der Mediation gewidmet.

Martina Doležalová: Der Ethik-Kodex des Rechtsanwalts - Mediatoren

Der Artikel versucht, die Unterschiedlichkeiten im Beruf des Mediators und des Rechtsanwalts, der gleichzeitig ein Mediator ist, zu vergleichen und die ethischen Regeln zu begründen, aufgrund derer einige spezifische Fragen dieser Position gelöst würden, und zwar mit Rücksicht auf den Europäischen Ethik-Kodex des Mediators, der von der EU im Jahr 2008 verabschiedet wurde. Der beabsichtigte Ethik-Kodex des Rechtsanwalts - Mediatoren sollte auf diese Unterschiedlichkeiten reagieren und ein verbindlicher Leitfaden für die tätigen Rechtsanwälte - Mediatoren sein, auch im Hinblick auf deren Disziplinarverantwortung, die in dem Mediationsgesetz verankert ist.

Šárka Hájková: Mediation im Kontext des Zivilrechtsverfahrens

Das Mediationsgesetz wird in vielen Aspekten mit dem Zivilrechtsverfahren verbunden. Und zwar sowohl im Hinblick auf die (mindestens im bestimmten Umfang) mögliche Entlastung der Gerichte im Erfolgsfall des Mediationsprozesses als auch im Hinblick auf den Einfluss der durch diese neue Rechtsregelung eingeführten Institute. In dieser Hinsicht ist es notwendig, sich mit den Auswirkungen der Einleitung und des Abschlusses der Mediation auf den Zivilprozess, ferner mit den Auswirkungen der Schweigepflicht auf die Möglichkeit der Behauptung und Beweisführung vor Gericht sowie auch mit der Verankerung der neuen Art der Verfahrenskosten und dem weiteren Grund für eine Nicht-Zuerkennung des Kostensatzes und selbstverständlich auch mit dem völlig neuen Institut zu beschäftigen.

Patrick Van Leynseele: Einige Überlegungen bezüglich des Honorars der Mediatoren im Erfolgsfall
Traditionsgemäß war es den Mediatoren untersagt, ihr „Honorar auf Erfolgsbasis“ oder ihr „unvorgesehenes Honorar“ zu berechnen. Dieser Artikel argumentiert, dass ein solches Allgemeinverbot keinen Sinn hat. Die Mediationsvorschriften und die für Mediatoren gültigen ethischen Vorschriften sollten die Parteien und den Mediator nicht daran hindern, eine Art eines erhöhten Honorars im Falle des erfolgreichen Ergebnisses der Mediation zu vereinbaren. Es existieren Limites/Beschränkungen. Insbesondere, wenn das Honorar des Mediators einen Prozentsatz vom Ausgleichsbetrag darstellen sollte, sollte dies nicht möglich sein. Allerdings, wenn die Interessen des Mediators und die Interessen der Parteien gleich sind, sollte kein Verbot für den Mediator bestehen, ein höheres Honorar im Erfolgsfall zu berechnen. Es ist notwendig, dass der Mediator bezüglich des Systems, das er vorschlägt, völlig transparent auftritt, was die Pflicht einschließt, den Parteien eine Erläuterung zu gewähren und sich zu vergewissern, dass sie das Für und Wider bzgl. des Belohnungssystems verstehen, das er vorschlägt.

Robert Cholewicki: Wie kann der Mediator, insbesondere für eine erfolgreiche Mediation, belohnt werden?

Der erste Teil dieses Artikels beschäftigt sich mit den allgemeinen Fragen, die mit der Belohnung des Mediators nach unserer Rechtsregelung verbunden sind. Den zweiten Teil widme ich den einzelnen Beispielen dessen, wie die Belohnung des Mediators bestimmt werden kann, damit die Bestimmungsart im Einklang mit dem Mediationsgesetz und dessen Prinzipien ist. In dem zweiten Teil gehe ich ebenfalls von der Mediationspraxis in anderen Ländern aus. Der zweite Teil dieses Artikels beschäftigt sich auch damit, wie die Bestimmung des Honorars des Mediators im Erfolgsfall entsprechend gesetzt werden sollte, damit diese auch den Wert des Gegenstandes der Mediationsvereinbarung widerspiegelt. Somit wird den Konfliktparteien ermöglicht, Finanzmittel zu sparen, wenn die Mediation nicht mit einer Einigung endet, und gleichzeitig wird sichergestellt, dass sich der Mediator nicht unterschätzt fühlt, wenn er dank seiner Fähigkeiten den Parteien zum Abschluss einer Mediationsvereinbarung vom bedeutenden Wert verholten hat.

Thierry Garby: Soll mit den Parteien getrennt verhandelt werden, oder nicht? Das ist eine Frage...

Getrennte Verhandlungen (caucus) sind eines der wirkungsvollsten Instrumente des Mediators. Sie können jedoch das Vertrauen der Parteien gegenüber dem Mediationsprozess oder dem Mediator selbst in Frage stellen. Getrennte Verhandlungen können die Parteien an der eigenen Suche nach der Lösung hindern. Dieser Artikel beschäftigt sich mit den positiven und negativen Seiten der getrennten Verhandlungen und mit der Frage, ob und wann diese durchgeführt sind. Die Absicht ist, dazu beizutragen, dass die Mediatoren und Rechtsanwälte der Parteien diese Taktik bestens nutzen, obwohl sie gefährlich ist.

Dana Potěčková: Rechtsanwältin in der Welt der Mediation

Die Autorin betont die Bedeutung der praktischen Vorbereitung auf die Ausübung der Rolle des Mediators. Sie weist auf Schwierigkeiten hin, mit denen die Rechtsanwältin - Mediatoren am Anfang deren Mediationspraxis konfrontiert werden können. Im zweiten Teil des Beitrags widmet sie sich der Anwesenheit der Rechtsanwältin bei der Mediation. Sie weist auf das unterschiedliche Mediations-Paradigma in der Streitlösung hin, das vom Rechtsanwalt eine andere Verhaltensweise im Rahmen der Repräsentation (Vertretung) des Kunden erfordert.

Vit Horáček: Mediation in großen Anwaltskanzleien

Der Artikel fasst kurz die Hauptfragen und die Praxis in Verbindung mit der Mediation in einer großen Anwaltskanzlei zusammen. Der Autor weist auf einige Grundfragen hin, die nicht nur gegenüber den Mediations-Parteien, sondern auch intern in der Anwaltskanzlei gelöst werden sollten. Gleichzeitig werden aus der Praxis resultierende Empfehlungen für die Mediation erwähnt.

Daniela Kovařová: Familienmediation

Familienmediation ist eine spezifische Form der Mediation, die hauptsächlich Streitigkeiten bezüglich der Kinder und Vermögensstreitigkeiten zwischen den Familienmitgliedern löst. Das charakteristische Merkmal der Familienmediation sind Emotionen und der gegenseitige Hass der am Konflikt beteiligten Personen, den der Mediator in eine Zusammenarbeit umwandeln muss. Ein bedeutendes Hilfsmittel sind in diesem Prozess gegenüber anderen Mediationstypen die Zeit und neue Beziehungen, die die ehemaligen Partner anknüpfen.

Lucie Gertner: Online-Mediation im Kontext des Mediationsgesetzes

Der Artikel definiert anfangs die Methode der Online-Mediation und beschäftigt sich mit der Frage, in welchen Fällen die Online-Mediation als geeignete Methode der Streitlösung angewendet werden kann. Diese ist insbesondere in jenen Fällen geeignet, wo die Streitparteien voneinander oder vom Mediator geographisch entfernt sind, wo strittig ist, nach welcher Gerichtsbarkeit der Streit gelöst werden sollte, wenn der Streit selbst bei Bestellung/Ankauf der Ware oder Dienstleistungen via Internet entstanden ist, ferner wenn die Probleme mit der Festlegung des Verfahrens-Hinprogramms der friedlichen Lösung den Parteien unmöglich machen, sich an dem üblichen Mediationsverfahren zu beteiligen oder wenn die Parteien befürchten, dass es beim persönlichen Kontakt zu einem weiteren Konflikt kommen könnte, aber dennoch das Interesse haben, den Streit auf friedlichem Wege zu lösen.

Die Online-Mediation ist eine geeignete Methode der Streitlösung dank ihrer Schnelligkeit, der Zugangsmöglichkeit zu Informationstechnologien rund um die Uhr und dank der internationalen Abdeckung mit großer Reichweite. Der zweite Schlüsselpunkt, mit dem sich der Artikel beschäftigt, ist die Frage, ob es möglich ist, ausschließlich die Methode der Online-Mediation im Rahmen des tschechischen Mediationsgesetzes anzuwenden, oder nicht. Die Autorin kommt zum Schluss, dass die Methode der Online-Mediation sämtliche allgemeine Grundsätze der Mediation erfüllt, wie Unparteilichkeit, Schweigepflicht, Transparenz und Gerechtigkeit des Mediationsprozesses, Effektivität und Qualität der Mediation. Gewisse Probleme sieht sie in dem eigentlichen Verlauf des Mediationsverfahrens im Fall, wo die Parteien nicht über die notwendige Technik verfügen sollten. Zum Schluss führt sie an, dass auch die Bestimmung der Zivilprozessordnung gewisse Probleme darstellen könnte, denn es erfordert das Zusammentreffen der Streitparteien mit dem Mediator, falls dieses durch das Gericht angeordnet wird.

Štěpán Holub, Barbora Molnář: Dolmetschen im Rahmen der Mediation

Die Autoren (der erste ist Rechtsanwalt und Mediator und die zweite Autorin ist Dolmetscherin) fassen die Regeln zusammen, aufgrund deren die Anwesenheit eines Dolmetschers bei einer internationalen Mediation eine Bereicherung ist. Es sind die Neutralität des Dolmetschers, die dadurch sichergestellt wird, dass er nicht durch die Parteien selbst, sondern durch den Mediator ausgewählt und bezahlt wird, ferner sind es die Empathie des Dolmetschers und die mit einem ausreichenden Zeitaufwand durchgeführte sorgfältige Vorbereitung in Zusammenarbeit mit dem Mediator.

Lenka Holá: Die Rolle der Universität als Bildungsinstitution in der Mediation

Ende des 20. und Anfang des 21. Jahrhunderts können in Europa ohne Weiteres als Zeit der Suche nach neuen Gerechtigkeitsformen bezeichnet werden, die einige traditionelle Verfahren ergänzt (ggf. ersetzt) haben. Eine der Möglichkeiten ist die Mediation. Im Zusammenhang damit suchen wir die besten Bedingungen für die Entwicklung der Kompetenzen der Mediatoren. Der Artikel befasst sich mit der Rolle der Universitäten als Bildungsinstitutionen in der Mediation. Nach der Einführung in das Problem bringen wir eine fundamentale Übersicht der Mediationsausbildungen bei uns, primär eher aus der Sicht des Systems, und nicht der Geschichte, und die Übersicht der Aktivitäten der einzelnen Bildungsinstitutionen. Das Fazit des Artikels sind Überlegungen bezüglich der Rolle der Universität als Trägers der Entwicklung der Methode und der Ausbildung in der Mediation.

Dana Prudíková, František Korbel: Role of the Ministry of Justice during preparation of the Act on Mediation

The authors - Director of the Legislative Department of the Ministry of Justice and the Deputy Minister of Justice describe long-standing and difficult preparation and process of adopting the Act on Mediation, No. 202/2012 Coll., in which they significantly participated by title of their positions. They also summarize basic principles contained in the Act on Mediation and the role of the Ministry of Justice and the Czech Bar Association in mediation sphere (keeping the Register of registered mediators, organizing Mediator's examinations and arranging for supervision of compliance with their obligations).

Tomáš Horáček: Basic principles of mediation (from legal and non-legal point of view)

Mediation as an alternative method is based on the principles compliance with which is important from the point of view of practical application and general understanding of this way of resolving conflicts. The article deals with selected basic principles of mediation and it examines in details the way of applying these principles and how they are expressed in the new legal regulation adopted in the Act on Mediation, No. 202/2012 Coll. Special attention is paid in particular to the principles of voluntariness and confidentiality of mediation.

Martina Doležalová: Code of Conduct for Lawyers - Mediators

The article tries to compare differences between the profession of a mediator and a lawyer being concurrently a mediator, as well as reasoning of ethical rules on the basis of which certain specific issues of this position would be solved taking also account of the European Code of Conduct for Mediators adopted by the EU in 2008. The considered Code of Conduct for Lawyers - Mediators should respond to these differences and it should become the binding guideline for practising lawyers - mediators also in view of their disciplinary liability imposed by the Act on Mediation.

Šárka Hájková: Mediation in the context of the civil judicial proceedings

Act on Mediation will in many aspects diffuse with the civil judicial proceedings. Both as for possible (at least to a certain extent) unloading of courts as a result of successful mediation processes, or as for the influence of institutes introduced by this new legal regulations. In this respect, it is necessary to deal with the impact of commencement and termination of mediation on civil proceedings, effects of the confidentiality obligation on possibility of allegation and evidence within proceedings before a court, as well as with inclusion of the new type of costs of proceedings and other reason for not awarding compensation of costs and also, of course, with an absolutely new institute.

Patrick Van Leynseele: Some thoughts about success fee for mediators

Traditionally, it has been prohibited for mediators to charge "success fees" or "contingency fees". This article argues that such overall prohibition lacks nuances. Mediation rules and rules of ethics for mediators should not prevent the parties and the mediator to agree on some sort of higher remuneration in case of successful outcome of the mediation. There are limits. In particular making the mediator remuneration a percentage of the settlement amount should remain impossible. However, if the mediator's interests are aligned with those of the parties, there should be no prohibition for the mediator to charge higher fees in case of success.

There is a need for the mediator to be fully transparent about the system he proposes, which includes explaining to the parties and securing their understanding of the pros and cons of the remuneration system he suggests.

Robert Cholewicki: How to remunerate a mediator, in particular for successful mediation?

The first part of this article deals with general issues related to mediator's fee according to our legal regulation. The second part contains individual examples of how to determine mediator's fee so that the manner of its determination is in compliance with the Act on Mediation and its principles. This second part is also based on mediation practice in other countries. The second part of the article also deals with the suitable set-up of determination of mediator's success fee in order to reflect also the value of the object of the mediation agreement. This enables the parties in conflict to save financial means should mediation fail to achieve an agreement and concurrently it ensures that the mediator does not feel undervalued if, due to his skills, he helped the parties to conclude the mediation agreement of a significant value.

Thierry Garby: To caucus or not to caucus, this is the question...

Caucuses are one of the most effective tools of a mediator. However, they can undermine the confidence of the parties in the mediator and the mediation process. Caucuses may prevent the parties to look for their own solutions. This article deals with the positives and negatives of caucuses and with the question whether and when to use them. Its intention is to help mediators and lawyers of the parties to make the best of this, though dangerous, technique.

Dana Potěčková: Lawyers in the world of mediation

The author emphasizes the importance of practical preparation for the exercise of the role of a mediator. She brings attention to difficulties lawyers-mediators may face in the beginning of their mediation practice. In the second part of the article, she deals with presence of the legal representatives of the parties during mediation. She refers to different mediation paradigm in resolving conflict that requires a lawyer's different approach in client representation.

Vit Horáček: Mediation in large law firms

The article shortly summarizes the main issues and mediation-related practice in a large law firm. The author refers to certain basic issues that should be resolved not just towards the parties involved in mediation, but also internally in the law firm. Concurrently, recommendations are mentioned for mediation based on practice.

Daniela Kovařová: Family mediation

Family mediation is a specific form of mediation resolving most often conflicts of child care and property disputes between family members. The characteristic features of family mediation are emotions and mutual hatred of the parties in the conflict, to be transformed by the mediator into cooperation. Contrary to other types of mediation, important aid in this process is time and new relations entered into by former partners.

Lucie Gertner: Mediation on-line in the context of the Act on Mediation

In the beginning the article defines the on-line mediation method and deals with the issue in what cases the on-line mediation is the suitable method for resolving the conflict. It is in particular in cases when there is a large geographical distance between the parties of conflict or between the parties and the mediator, in the case that jurisdiction for resolving the conflict is questioned, the dispute has arisen in the case of order/purchase of goods or services through internet, and further if the problems with determining time schedule of the procedure to achieve amicable solution do not enable the parties to attend traditional mediation proceedings, or the parties are afraid that in the case of personal contact another conflict might arise, however, in spite of that they are interested in resolving the conflict by conciliation.

On-line mediation is the suitable method for resolving conflicts due to its speed, possibility of access to information technologies for twenty four hours a day and wide international coverage. The second key point the article deals with is the question whether it is, or it is not, possible to use exclusively the on-line mediation method within the Czech Act on Mediation. The author arrives at the conclusion that the on-line mediation method satisfies all general principles of mediation, such as impartiality, obligation to maintain confidentiality, transparency and fairness of mediation process, effectiveness and quality of mediation. She can see certain problems in the course of the mediation proceedings themselves in the case that the parties would not have necessary technology at their disposal. At the end she states that the provision of the Civil Judicial Procedure Code that requires meeting of the parties of conflict with the mediator in the case that it is ordered by a court, could be a problem.

Štěpán Holub, Barbora Molnář: Interpreting within mediation

The authors (the first is a lawyer and mediator and the second is an interpreter) summarize the rules under which the presence of an interpreter in the case of the international mediation may be a contribution. They are: interpreter's neutrality ensured by the fact that he is not paid and selected by the parties, but he is selected by the mediator, further empathy of the interpreter and careful preparation in cooperation with the mediator sufficiently in advance.

Lenka Holá: Role of universities as mediation educators

The end of the 20th and beginning of the 21st centuries may be in Europe designated without exaggeration as the period of seeking new forms of justice that supplemented (or possibly replaced) some traditional procedures. One of the possibilities is mediation. In this connection we seek the best conditions for development of mediators' competences. The article deals with the role of universities as mediation educators. Following the introduction of the issue, we bring the basic summary of mediation education in this country, primarily from the point of view of the system, rather than history, and activities of individual educators. The article results in considerations about the role of a university as a bearer of method development and mediation education.

Leading Article	
Antonin Mokry: New challenge for lawyers – mediation	3
Current News	
Notice to lawyers and legal trainees affected by flood	4
Minister of Justice Blažek and President of the Czech Bar Association Vychopeň: We improve conditions for work of lawyers in prisons	5
Information on the 6 th Assembly of the Czech Bar Association	6
Invitation to the Law Tech 2013 Congress	8
Announced the 9 th Lawyer of 2013 all-justice competition	10
World forum of mediation centres on CBA web sites Martina Doležalová	11
Legal Theory and Practice	
Articles	
Summary	14
Role of the Ministry of Justice during preparation of the Act on Mediation Dana Prudíková, František Korbel	15
Basic principles of mediation (from legal and non-legal point of view) Tomáš Horáček	17
Code of Conduct for Lawyers–Mediators Martina Doležalová	21
Mediation in the context of the civil judicial proceedings Šárka Hájková	24
Some thoughts about success fee for mediators Patrick Van Leynseele	26
How to remunerate a mediator, in particular for successful mediation? Robert Cholenský	29
To caucus or not to caucus, this is the question... Thierry Garby	33
Lawyers in the world of mediation Dana Potočková	35
Mediation in large law firms Vít Horáček	37
Family mediation Daniela Kovářová	39
Mediation on-line in the context of the Act on Mediation Lucie Gertner	41
Interpreting within mediation Štěpán Holub, Barbora Molnár	44
Role of universities as mediation educators Lenka Holá	45
Judicial Decisions	
Selection from Foreign Judicial Decisions	48
Professional Literature	
Jiří Herczeg: Media and criminal proceedings (Jiří Jelínek)	50
Simona Stočesová: Mistake in Czech and foreign criminal laws (Pravoslav Polák)	52
Pavel Mates: Administrative consideration (Michal Mazanec)	52
Štefan Jančo: Lawyer Pavol Országh Hviezdoslav (Petra Krtková)	54
We have read for you Jan Mates	55
Bulletin of the Slovak Legal Profession brings... ..	56
Legal Profession	
Karel Čermák's Column	
Markets are nervous	58
Czech Legal Profession	
Disciplinary practice Jan Syka	59
Practice of the Committee for Professional Assistance and Protection of Interests of Lawyers Marek Nespala	63
Special offer of insurance for lawyers	67
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors and the Slovak Bar Association Board of Directors Icha	68
State prosecutor responds to the leading article of the President of the Czech Bar Association Leo Foltýn	69
Europe	
Statistical comparison of the legal professions in selected European states Eva Indruchová	70
Information and Points of Interest	
You should know	
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	74
“Obstacles and exercise of international business legal profession at the beginning of the 21 st century” – invitation to the panel discussion	75
Invitation to “Mediation 2013” conference in Olomouc	76
Invitation to the 16th Czech Legal Profession Sporting Games	77
Invitation to CODEXIS GOLF TOUR 2013	77
Law Society	
In memory of Dr. Milan David Václav Král	78
Finally	
About congresses in NOZ country II. (Who does chair the congress) Petr Hajn	79
Drawing by Lubomír Lichý	80
Do you know that... Stanislav Balík	80
Inhaltsverzeichnis	81
Zusammenfassung/Summary	82
Table of Contents	83

GARRIS LEGAL, advokátní kancelář, s.r.o.

Advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým o pozice:

Advokát se specializací na civilní soudní řízení

Advokát – know-how manager

Advokátní koncipient

Požadujeme:

- praxe ve velké advokátní kanceláři výhodou
- zkušenosti se soudními spory výhodou (nalézací, exekuční, insolvenční a správní řízení)
- velmi dobrá znalost právní angličtiny
- zájem o problematiku rekodifikace soukromého práva
- časová flexibilita, vysoké pracovní nasazení
- pečlivost, zodpovědnost, schopnost samostatné práce, předpoklady pro týmovou spolupráci

Nabízíme:

- zajímavá práce podpořená zázemím renomované a stabilní společnosti
- motivující finanční ohodnocení
- příjemné pracovní prostředí v mladém kolektivu

V případě Vašeho zájmu zašlete profesní životopis na e-mail: job@garris.eu.

GARRIS LEGAL poskytuje právní služby na nejvyšší úrovni pro českou i mezinárodní klientelu.

www.garris.eu

Advokátní kancelář MSB Legal, v.o.s.
hledá nové kolegy na pozice

ADVOKÁT/KA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA

Požadujeme:

- aktivní přístup k řešení problémů
- vysoké pracovní nasazení a časovou flexibilitu
- dobré komunikační schopnosti a profesionální vystupování
- pečlivost a samostatnost
- odpovídající odborné znalosti
- schopnost organizace a týmové spolupráce
- znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou)

Nabízíme:

- zázemí úspěšné advokátní kanceláře se stabilní klientelou
- zajímavou a různorodou práci v mladém kolektivu
- perspektivu dlouhodobé spolupráce a kariérního růstu
- možnost publikační činnosti
- příjemné pracovní prostředí
- motivující finanční ohodnocení

V případě zájmu zasílejte své životopisy s fotografií na e-mail: HR@msblegal.cz a to v českém a anglickém jazyce. Do předmětu napište „advokát“ nebo „advokátní koncipient“. Kontaktní telefon: 251 566 005